

ТЕХНІЧНИЙ РЕГЛАМЕНТ
проведення спортивних змагань зі спортивного туризму
(група спортивних дисциплін – "дистанція гірська")

Вступ.....	2
Розділ 1. Загальні положення	3
Розділ 2. Вимоги до учасників.....	10
Розділ 3. Вимоги до спорядження	11
Розділ 4. Дистанції змагань.....	17
Розділ 5. Вимоги до безпеки	34
Розділ 6. Визначення результатів	44
Розділ 7. Суддівство	47
Розділ 8. Технічні прийоми та способи їх виконання.....	76
Додаток 1 Рекомендовані зразки документів для проведення <i>спортивних</i> змагань на дистанціях з гірського <i>спортивного</i> туризму	113
Додаток 2. Зображення вузлів, що застосовуються для виконання технічних прийомів	156
Додаток 3. Схеми виконання окремих технічних прийомів.....	160
Додаток 4. Спосіб блокування бесідки та грудного поясу ІСС спортсмена	179
Додаток 6. Варіант виготовлення «кокона» для транспортування потерпілого	183

Вступ

Головною метою розробки Технічного регламенту проведення спортивних змагань зі спортивного туризму (група спортивних дисциплін "дистанція гірська") (далі – Технічний регламент) є сприяння підвищенню рівня безпеки на змаганнях з гірського спортивного туризму, визначення єдиного підходу до подолання дистанцій, дотримання безпеки спортсменів, суддівства і критеріїв оцінки дій спортсменів, спорядження, яке може застосовуватись, а також порядок його використання та експлуатації. Технічний регламент є невід'ємною частиною Правил спортивних змагань зі спортивного туризму (далі – Правила).

Усі неоднозначні моменти й можливі розбіжності положень, описаних у Технічному регламенті, потрібно розуміти й трактувати у контексті заходів безпеки гірського спортивного туризму.

Технічний регламент є обов'язковим до виконання спортсменами, представниками команд, тренерами, судьями організаторами офіційних спортивних змагань з гірського спортивного туризму в Україні.

Регламент проведення змагань (далі – Регламент), Положення про змагання (далі – Положення) та Умови проведення змагань (далі – Умови) не можуть суперечити вимогам, що встановлені у Технічному регламенті.

Термін «команда» вживається як синонім термінів «спортсмен», «зв'язка», і всі положення цього Технічного регламенту однаково стосуються усіх цих термінів, якщо це не суперечить логіці подолання дистанції зв'язкою чи спортсменом особисто або якщо про інше явно не зазначено в тексті відповідного пункту.

Розділ 1. Загальні положення

1.1. Скорочення

Скорочення, що використовуються в цьому Технічному регламенті, і які рекомендується використовувати в Умовах:

БЗ	– безпечна зона
ГП	– гірські перешкоди
ГСК	– головна суддівська колегія
ІСС	– індивідуальна страхувальна система
КП	– контрольний пункт
ЛО	– лінія обмеження
ЛР	– лінія розмежування
М	– маршрут
НЗ	– небезпечна зона
ПСП	– пункт страховки проміжний
ПС	– пункт страховки
РТП	– рятувальні технічні прийоми
С	– пункт старту
с/с	– самостраховка
СС	– верхня суддівська страховка
Тз	– заявлений час
Тзг	– загальний контрольний час
Тн	– нормативний час
Тп	– проміжний контрольний час
ТС	– точка страховки
ТСП	– точка страховки проміжна
Ф	– пункт фінішу
ШТО	– штучна точка опори

1.2. Визначення термінів

1.2.1. **Вантаж** – будь-який корисний або умовно корисний об'єкт (кілька об'єктів), наданий суддівською колегією, який команда має транспортувати маршрутами дистанції, способами визначеними Умовами. Вантаж транспортується командою виключно в рюкзаку. Вантажем не вважається: аптечка, ємності з питною водою, килимок (каремат), якщо інше не передбачено Умовами.

За призначенням вантаж може бути контрольним або аварійним.

1.2.2. **Волочіння** – процес одночасного руху маршрутом спортсмена та пересування ним не задіяного на цьому маршруті спорядження, що може супроводжуватись його небезпечним зачіпанням за елементи рельєфу.

1.2.3. **Дистанція** – ділянка природного та (або) штучного гірського рельєфу між пунктом старту та пунктом фінішу включно, оснащена комплексом суддівського обладнання для виконання визначених Умовами вимог.

1.2.4. **Зрив** – втрата контакту з усіма точками опори на рельєфі з припиненням падіння спортсмена за рахунок навантаження ним суддівської або командної страховки (вірьовки, перил, інших елементів обладнання дистанції).

1.2.5. **Контрольний час** – визначений Умовами максимальний час, що

надається спортсменам для проходження дистанції або її частини, перевищення якого веде до певних наслідків, а саме, зняття з дистанції за технічну невідповідність, переведення команди на проходження спрощеної або скороченої частини дистанції, отримання штрафів за перевищення часу тощо.

1.2.6. Лінія обмеження (ЛО) – частина суддівського обладнання дистанції, яка визначає дозволена для роботи спортсменів зону (коридор) в межах маршруту. Рельєф за межами маршруту або дистанції, обмежений ЛО, або безпосередньо ЛО не є частиною маршруту або дистанції, тобто не входить до їх складу.

Лінія розмежування (ЛР) – частина суддівського обладнання дистанції, що служить для позначення меж суміжних маршрутів.

1.2.7. Маршрут (М) – частина дистанції від початкового ПС до цільового ПС, якою спортсмени здійснюють проходження або виконують певний технічний прийом, визначений Умовами. Варіант (варіанти) проходження маршруту спортсменами або спосіб (способи) виконання технічного прийому визначаються Умовами.

Перехід (Мо) – частина дистанції між ПС або М, рухаючись якою спортсмени не виконують технічні прийоми. Як правило, переходи обладнуються суддівськими перилами.

1.2.8. Небезпечна зона (НЗ) – частина дистанції або вся дистанція від С до Ф, рухаючись якою спортсмен обов'язково має бути забезпечений страховкою або самостраховкою.

1.2.9. Перила – віршовка призначена для руху спортсменів, обидва кінці якої жорстко, за допомогою відповідних вузлів та карабінів, закріплюються до початкового та цільового ПС маршруту.

1.2.10. Потерпілий – один із спортсменів команди з умовною травмою (далі – **потерпілий**) або манекен, наданий ГСК (далі – **лялька**), якого команда має транспортувати по маршрутах дистанції тим чи іншим способом. Характер травми та технічні прийоми, за допомогою яких здійснюється транспортування, визначаються Умовами.

1.2.11. Пункт старту (С) – спеціально обладнана частина дистанції, яка включає в себе зону передстартової перевірки, майданчик (коридор) старту зі своєю ЛО або стартовий ПС, з якого починається виступ спортсменів на дистанції.

Пункт фінішу (Ф) – спеціально обладнана частина дистанції, яка включає в себе майданчик (коридор) фінішу зі своєю ЛО або фінішний пункт страховки ПС, у якому завершується виступ спортсменів на дистанції.

1.2.12. Пункт страховки (ПС) – набір обладнання, закріпленого на рельєфі за допомогою подвійної основної віршовки, який використовується спортсменами для організації самостраховки, командної страховки, закріплення командних віршовок та іншого спорядження для виконання визначених Умовами технічних прийомів.

ПС складається з окремих точок страховки (ТС), які додатково можуть облаштовуватися іншим спорядженням (карабіни, металеві кільця, такелажні пластини тощо). Характеристика ПС, кількість і характер петель (одинарні чи подвійні), кількість кілець, карабінів, наявність перил самостраховки та їх характер (одинарні чи подвійні), верхньої суддівської страховки визначаються Умовами. Перила самостраховки та петлі з одинарної віршовки можуть бути використані тільки для одного спортсмена. Перила самостраховки та петлі з подвійної віршовки

можуть бути використані для всіх спортсменів команди одночасно та навантажуватись будь якою кількістю контрольного та аварійного вантажу.

ПС облаштовує суддівська бригада або його мають організувати спортсмени, якщо це зазначено Умовами. Спосіб кріплення суддівського **ПС** на рельєфі має бути надійним та забезпечувати безпечне проходження маршруту або виконання технічного прийому.

ПС, як правило, є частиною маршруту, але може бути і окремим елементом дистанції.

Контрольний пункт (КП) – частина дистанції (елемент), промаркована відповідним чином, обов'язкова для відвідування спортсменами. **КП** можуть бути як частиною маршруту, так і окремими елементами дистанції.

Пункт (точка) страховки проміжний (ПСП, ТСП) – окрема точка страховки (скельний або шлямбурний гак, карабін тощо), що розташована між **ПС** окремого маршруту.

ПСП виконує додаткову функцію при організації нижньої командної страховки.

ПСП також може використовуватися спортсменом команди для організації самостраховки за межами **ПС** в межах маршруту.

ПСП надає суддівська бригада або його мають організувати спортсмени, якщо це зазначено Умовами.

Точка страховки (ТС) – окрема точка пункту страховки, в якій закріплюється спорядження, що застосовується для організації страховки.

1.2.13. Спорядження основне – все спорядження команди (відповідно до Розділу 3), що використовується спортсменами для проходження дистанції, в тому числі контрольний або аварійний вантаж. Основне спорядження складається з командного та особистого.

1.2.14. Страховка – система заходів, спрямованих на запобігання тяжких наслідків падіння учасника з висоти, неконтрольованого або небажаного переміщення, потрапляння в загрозливе становище або небезпечні для життя умови середовища (вода, сніг, обмежений простір тощо).

Самостраховка – різновид командної страховки, при якому спортсмен кріпиться до перил маршруту, перил самостраховки чи петлі **ПС** своїм вусом самостраховки.

Страховка динамічна – страховка спортсмена за допомогою вірьовки та страхувального пристрою, що контролюється іншим учасником (верхня, нижня страховка).

Страховка верхня – різновид динамічної страховки, при якому остання опора в ланцюгу страховки знаходиться вище точки кріплення страхувальної вірьовки до спортсмена, якого страхують.

Страховка нижня – різновид динамічної страховки, при якому остання опора в ланцюгу страховки знаходиться на одному рівні або нижче за точку кріплення страхувальної вірьовки до спортсмена, якого страхують.

Страховка суддівська – додаткова страховка спортсменів, організована суддівською бригадою на небезпечних ділянках дистанції. Застосовують, як правило, верхню суддівську (динамічну) страховку та перильну суддівську (статичну) страховку.

1.2.15. Суддівське обладнання дистанції – комплекс суддівського спорядження, що забезпечує проходження дистанції командою та роботу суддівської бригади.

1.2.16. Технічний прийом (техприйом, ТП) – дії спортсменів команди, спрямовані на проходження маршруту або виконання спеціального технічного завдання, що не суперечать Правилам, Регламенту та Умовам.

1.2.17. Точка опори штучна (ШТО) – штучно організована окрема точка опори на рельєфі, яка може використовуватися спортсменами для закріплення самостраховки або допоміжного обладнання (драбинки, петлі тощо) при проходженні складних ділянок дистанції.

ШТО організовуються, як суддівськими бригадами, так і безпосередньо спортсменами відповідно до Умов.

1.2.18. Умови змагань (Умови) – основний документ, що розробляється на основі Регламенту (Положення) та містить детальну інформацію про особливості проведення певних змагань. Умови не можуть суперечити Правилам, Технічному регламенту та Регламенту (Положенню).

1.3. Дистанція

Дистанції змагань облаштовуються на ділянках гірського рельєфу (скельному, в тому числі частково або повністю з льодовим, льодово-фірновим, сніговим або сніжно-фірновим покриттям, а також на ділянці річки) або складаються зі створених штучно перешкод, що імітують гірський рельєф (споруди та будівлі), а також із їх комбінацій.

Дистанція складається з маршрутів, які спортсмени під час виступу долають, виконуючи на них технічні прийоми, передбачені Умовами. Порядок проходження маршрутів визначається Умовами і може бути заданим, частково заданим та довільним, тобто обраним спортсменами команди.

Подолання дистанції полягає в проходженні спортсменами маршрутів передбачених Умовами з використанням спеціального спорядження, яке полегшує та прискорює безпечне виконання поставлених суддівською колегією технічних та тактичних завдань відповідно поданої заявки з тактики.

Дистанція вважається пройденою, якщо всі спортсмени команди від пункту старту і до пункту фінішу подолали всі маршрути дистанції та (або) виконали всі технічні прийоми у відповідності до Умов. При цьому всі спортсмени, потерпілий, контрольний та (або) аварійний вантаж, основне командне спорядження знаходяться в пункті фінішу, або за заявою капітана команди про відмову від спорядження, із зарахуванням відповідного технічного штрафу, при обов'язковому знаходженні всіх спортсменів команди, потерпілого, аварійного та (або) контрольного вантажу в пункті фінішу, якщо інше не передбачено Умовами.

Вся дистанція від **С** і до **Ф** включно є **НЗ**, якщо інше не передбачено Умовами.

1.4. Умови

Умови визначають особливості подолання дистанцій змагань та повинні містити:

- загальні дані про змагання (назву організацій, що проводять змагання, дату та місце проведення, кількість дистанцій тощо);

- основні параметри дистанцій (клас, складність, протяжність, кількість маршрутів, перелік технічних прийомів, контрольний час тощо);
- вимоги щодо проходження дистанцій;
- схеми дистанцій;
- вимоги щодо заявок з тактики.

Умови змагань складаються, як правило, з двох частин:

а) загальні умови – умови спільні для всіх дистанцій змагань в цілому, які розробляються в тому випадку, якщо змагання передбачають проходження декількох дистанцій;

б) умови проходження дистанцій – для кожної окремої дистанції.

Схема дистанції надається суддівською колегією у вигляді малюнка, схеми або фото, на якому позначаються межі дистанції, окремих ділянок або маршрутів, їх протяжність, лінії обмеження та розмежування, пункти старту і фінішу, пункти страховки та страховки проміжної, зміни ведучого, закріплення перил переправи, систем підйому або спуску та їх обладнання, контрольні пункти тощо.

На схемі дистанції відповідно до Умов можуть бути позначені окремі пункти та місця, в яких передбачено застосування спортсменами відповідних технічних засобів і виконання технічних прийомів тощо. Для оформлення схем використовують умовні позначення, запропоновані суддівською колегією.

Особливості подолання дистанції уточнюються при роз'ясненні та (або) демонстрації проходження дистанції в цілому чи окремих її ділянок. Роз'яснення проходження дистанції, що є доповненням до Умов, стенографуються або записуються на диктофон, оформлюються протоколом і доводяться до відома спортсменів до початку прийому заявок з тактики.

При проведенні змагань V–VI рангу і на дистанціях I–II класу допускається доводити Умови спортсменам усно та не складати протокол роз'яснення проходження дистанції.

1.5. Маршрут

Дистанція змагань складається із запропонованих маршрутів, якими спортсмени здійснюють проходження або на яких вони виконують певні технічні прийоми. Запропоновані маршрути визначаються Умовами змагань.

Окремі із запропонованих маршрутів можуть бути обов'язковими для проходження (виконання) або додатковими (бонусними).

Обов'язкові маршрути – це маршрути, непроходження (невиконання) яких призводить до невиконання спортсменами нормативних вимог до дистанції визначеного класу.

Нормативні вимоги – сукупність мінімальних вимог до дистанції певного класу.

Бонусні маршрути – це маршрути, за проходження або виконання яких спортсмени додатково отримують бонусні бали у відповідності до Умов.

Початком руху маршрутом (виконанням технічного прийому) вважається зняття з самостраховки спортсмена в початковому ПС або перетин ЛО обома ногами спортсмена, якщо інше не зазначено Умовами.

Закінченням руху маршрутом (виконання технічного прийому) вважається постановка на самостраховку спортсмена в цільовому ПС або перетин ЛО обома ногами спортсмена, якщо інше не зазначено Умовами.

1.6. Час

1.6.1. Загальний контрольний час (Тзг) – визначений Умовами максимально допустимий час, що надається спортсменам кожної команди для виступу на дистанції. Після завершення загального контрольного часу виступ спортсменів на дистанції припиняється.

1.6.2. Нормативний час (Тн) – визначений Умовами розрахунковий час, що надається спортсменам кожної команди для виступу на дистанції в цілому при бонусній системі оцінки результатів. Після завершення нормативного часу спортсмени можуть продовжувати виступ на дистанції в межах загального контрольного часу, отримуючи за його перевищення відповідний штраф, якщо це передбачено Умовами.

1.6.3. Проміжний контрольний час (Тп) – визначений Умовами розрахунковий час, що надається спортсменам кожної команди для виступу на певній частині дистанції. Може бути встановлений один або декілька проміжних контрольних часів.

1.6.4. Фактичний час проходження дистанції (Тф) – загальна тривалість виступу на дистанції, за яку спортсмени кожної команди пройшли (виконали) заявлені та незаявлені маршрути (технічні прийоми) відповідно до Умов, за вирахуванням часу відсічення, якщо такий був під час виступу.

1.6.5. Заявлений час (Тз) – розрахований і попередньо заявлений спортсменами команди час, за який команда планує виступити на дистанції в цілому при компілятивній системі оцінки результатів.

1.6.6. Час старту – час, початку роботи на першому маршруті (ПС) дистанції хоча б одного спортсмена команди.

1.6.7. Час фінішу – час закінчення роботи на останньому маршруті (ПС) дистанції всіх спортсменів команди з усім командним спорядженням та командним вантажем.

1.6.8. Час відсічення (Тв) – проміжок часу, під час якого команда не має права здійснювати будь-які дії, спрямовані на підготовку до проходження маршруту та (або) виконання технічного прийому. Час відсічення дається, якщо команда не має можливості розпочати проходження маршруту та (або) виконання технічного прийому з незалежних від неї причин.

1.6.9. Корегування контрольних часів

Допускається збільшення або зменшення деяких з призначених контрольних часів, а саме: **Тзг, Тн, Тп**, але при цьому слід дотримуватись таких правил:

- змінений контрольний час (збільшений або зменшений) стосується всіх команд, як тих, що вже виступили на дистанції або її частині (стосується **Тп**), так і тих, що стартуватимуть на дистанції після зміни контрольних часів;

- зменшувати контрольний час допускається, але не нижче найгіршого результату, який показала одна з команд, що вже виступила на дистанції або її частині (стосується **Тп**), до зміни відповідного контрольного часу;

- збільшувати контрольний час не допускається, якщо хоч одна з команд, що вже виступили на дистанції або її частині (стосується **Тп**), отримала відповідний штраф або була покарана іншим чином за перевищення контрольного часу, який планується змінити;

- командам, що стартуватимуть після зміни відповідного контрольного часу, повідомляють про це до їх старту;
- змінювати контрольні часи допускається до старту четвертої команди, враховуючи результати проходження трьома першими командами основної частини дистанції згідно з їх заявками з тактики та вимогами Умов.

1.7. Рекомендовані зразки документів для проведення спортивних змагань на дистанціях з гірського спортивного туризму

Перелік та рекомендовані зразки документів для проведення спортивних змагань на дистанціях з гірського спортивного туризму надаються в Додатку 1.

Для успішного проведення офіційних спортивних змагань необхідно забезпечити документування всіх процесів, а саме, організації, підготовки, суддівства, підбиття підсумків, звітування. Рекомендовані бланки призначені тільки для *спортивних змагань з гірського спортивного туризму*. Документи представляють собою лише зразки та підлягають уточненню та деталізації при проведенні конкретних змагань.

Наведені також переліки документів, які входять до складу звітів про змагання для організацій, з якими найчастіше ФСТУ та її підрозділи проводять змагання – Мінмолодьспорт, Комітет з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки, управління спорту обласних держадміністрацій. Але треба мати на увазі, що вимоги цих організацій досить часто змінюються, і бажано перед кожними змаганнями, особливо всеукраїнського рівня, поцікавитись формою та складом звіту, який необхідно буде подати по закінченню заходу.

Розділ 2. Вимоги до учасників

2.1. До участі у змаганнях з гірського спортивного туризму також можуть бути допущені спортсмени, що спеціалізуються в інших видах туризму при наявності у них відповідної гірської кваліфікації, також спортсмени, що мають відповідний розряд з альпінізму або скелелазіння.

2.2. Мінімальний вік та спортивна кваліфікація спортсменів в залежності від класу дистанції змагань зазначені в Таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Клас дистанції	I	II	III	IV	V	VI
Розряд зі спортивного туризму (не нижче)	б/р	б/р	III с.р. (I ю.р.)	II с.р.	I с.р.	I с.р.
Мінімальний вік учасників (за роком народження)	8	10	12	14	16	17

2.3. Офіційні змагання з гірського спортивного туризму проводяться в наступних вікових категоріях, зазначених в Таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Вікова категорія	Вік (років)
молодші юнаки та дівчата	8 – 15
старші юнаки та дівчата	16 – 17
дорослі (чоловіки та жінки)	18 та старші
ветерани (чоловіки та жінки)	50 та старші

2.4. Вік спортсменів визначається за роком народження. За спецдопуском медичного закладу до участі у змаганнях можуть бути допущені спортсмени, вік яких на один рік менше встановленого.

2.5. За наявності окремого дозволу лікаря молодші та старші юнаки та дівчата, які мають відповідну спортивну підготовку (що засвідчується тренером спортсмена), можуть брати участь у змаганнях серед дорослих. Спортсмени старшої вікової категорії не мають права виступу в змаганнях молодших вікових категорій.

2.6. Жінки (дівчата) мають право змагатися у відповідних чоловічих групах, якщо це не заборонено Регламентом, та обумовлено Умовами.

2.7. Кількісний склад спортсменів команди на змаганнях визначається Регламентом (Положенням) і становить:

- для командних змагань – 4–6 спортсменів;
- для змагань зв'язок – 2 спортсмени;
- для особистих змагань – 1 спортсмен.

2.8. Для участі у командних змаганнях з дистанціями вище I класу 30% спортсменів команди можуть мати розряд на одну ступінь нижче, ніж встановлено для дистанції даного класу.

Розділ 3. Вимоги до спорядження

3.1. Загальні положення

3.1.1. Основне (командне та особисте) спорядження – все спорядження, що використовують спортсмени під час виступу на дистанції. Все основне спорядження спортсмени транспортують відповідними маршрутами від **С** і до **Ф**, якщо інше не передбачено Умовами.

3.1.2. Все основне спорядження перед стартом спортсменів підлягає огляду та перевірці головою технічної комісії (заступником головного судді з безпеки), а в разі його відсутності – заступником головного судді з дистанції змагань.

3.1.3. Основне спорядження, яке не допускається до експлуатації технічною комісією, застосовувати на дистанції забороняється.

3.1.4. Втраченим вважається спорядження, яке залишило межі дистанції, або після фінішування спортсменів залишилось закріпленим на дистанції. Спортсмени мають право вчиняти дії для повернення, залишеного на дистанції спорядження до закінчення загального контрольного часу, якщо це не суперечить Регламенту, Положенню та Умовам змагань.

3.1.5. Декларація – документ, що включає в себе перелік основного спорядження. Декларація заповнюється спортсменами до старту, та надається голові технічної комісії (заступнику головного судді з безпеки), а в разі його відсутності – заступнику головного судді з дистанції змагань при проходженні перевірки спорядження перед стартом. Декларація заповнюється, якщо це зазначено Умовами.

3.2. Основні вимоги

3.2.1. За все основне спорядження, що використовується спортсменами під час виступу на дистанції несуть відповідальність самі спортсмени та представник делегації. Спорядження має бути допущено до використання технічною комісією відповідно до вимог п.п. 3.3–3.13.

3.2.2. Дозволяється використовувати спорядження фірм виробників спортивного та туристського спорядження, які мають ліцензію на виробництво даної продукції та забезпечують свою продукцію паспортом виробу, сертифікатом, іншим супроводжуючим нормативним документом (далі – Сертифікат), що регламентує застосування даного спорядження.

3.2.3. Спорядження дозволяється використовувати виключно за призначенням та відповідно схем, які зазначені фірмою виробником у Сертифікаті. В разі відсутності Сертифікату, рішення про можливість використання спорядження приймає голова технічної комісії (заступник головного судді з безпеки), а в разі його відсутності – заступник головного судді з дистанції змагань.

3.2.4. Спорядження має бути повністю справне. За наявності незначного зносу спорядження, рішення щодо можливості його подальшої експлуатації приймає голова технічної комісії (заступник головного судді з безпеки), а в разі його відсутності – заступник головного судді з дистанції змагань.

3.2.5. В конструкцію спорядження не повинно бути внесено будь-яких саморобних змін, що знижують ступінь безпеки його використання.

3.3. Вірьовки

3.3.1. Для організації страховки, супроводження та перил застосовуються тільки вірьовки діаметром не менше 9 мм. Динамічні вірьовки мають відповідати вимогам UIAA и EN 892, статичні – EN 1891. Вірьовки типу **A** мають більш високу статичну та динамічну міцність. Відповідно до вимог EN 1891 вірьовки типу **A** повинні мати статичну міцність на розрив не менше 22 кН, вірьовки типу **B** – не менше 18 кН. Основною вважається вірьовка, що відповідає вимогам EN 892 та EN 1891, має діаметр не менше 9 мм та довжину більше 5 м.

3.3.2. Для допоміжних функцій застосовують шнури діаметром не менше 6 мм, які відповідають вимогам EN 564 та мають міцність на розрив не менше 7 кН.

3.3.3. Подвійною вірьовкою вважається вірьовка, що складена вдвічі та, розділена відповідними вузлами, або дві окремі вірьовки, у яких під навантаженням одночасно знаходяться обидві гілки.

3.3.4. Вірьовка не повинна мати пошкоджень обплетення та пасм. Якщо під час проходження дистанції вірьовка зазнала значного пошкодження (зірвано обплетення, перебиті пасма тощо), її подальша експлуатація можлива тільки за умови блокування пошкодженої ділянки за допомогою відповідного вузла.

3.3.5. На вірьовці, що надається огляду та перевірці голові технічної комісії не має бути ніяких наліпок тощо, що ускладнюють перевірку її цілісності.

3.3.6. Використання строп, тасьми замість основних вірьовок для застосування відповідно до п.3.3.1 заборонено.

3.3.7. Спортсменам команди при проходженні дистанції заборонено розрізати вузли та відрізати вірьовки.

3.4. Пристрої

Карабіни

3.4.1. В усіх видах систем страховки та самостраховки спортсменів, а також у всіх видах транспортних систем дозволено застосовувати тільки сертифіковані карабіни з муфтами, які:

- мають міцність на розрив вздовж карабіна (основний напрямок роботи) не менше 2200 кг (22 кН);

- мають міцність на розрив впоперек карабіна (через муфту) не менше 600 кг (6 кН);

- не мають будь-яких змін та пошкоджень, що можуть знизити їхню міцність.

3.4.2. В усіх видах систем страховки та самостраховки спортсменів допускається застосовувати карабіни із гвинтовою муфтою або муфтою, що надійно фіксується (не ковзає).

3.4.3. Карабіни без муфт дозволено застосовувати:

- у відтяжках, що використовуються в ПСП або ТСП;
- при блокуванні затискачів відкритого типу;
- при транспортуванні основного спорядження або контрольного вантажу;

- при виконанні інших допоміжних функцій, що не впливають на безпеку спортсменів.

3.4.4. Карабіни, що мають знос більше ніж 10%, а також ненадійно працюючі застібки та муфти використовувати заборонено.

Спеціальне спорядження

3.4.5. Утримуючими (фіксуєчими) пристроями, що дозволено застосовувати на основних вірьовках є: схоплюючі вузли в т.ч. вузол Бахмана, затискачі закритого та відкритого типу, блок-затискачі, які за своїми характеристиками, відповідно до інструкцій з експлуатації призначені для виконання певних функцій, а також мають відповідати вимогам п.п.3.2.2–3.2.5.

3.4.6. Блоки, що застосовуються для організації поліспастів повинні мати міцність на розрив не менше 1500 кг (15 кН).

Спорядження для забезпечення страховки

3.4.7. Всі страхувальні пристрої мають використовуватися спортсменами суто за своїм призначенням та у відповідності до схем та інструкцій зазначених у Сертифікаті.

3.4.8. Всі страхувальні пристрої, що мають знос більше ніж 10%, а також ті, що працюють ненадійно, використовувати заборонено.

3.4.9. Страхувальні пристрої з ручною фіксацією типу «вісімка» мають використовуватися виключно з відповідним типом та кількістю вірьовок, тобто «вісімка», що розрахована для експлуатації з подвійною вірьовкою не може використовуватися для роботи з одинарною.

Відтяжки та драбинки.

3.4.10. Під час виступу на дистанції, а також для організації **ШТО** спортсменам дозволено використовувати відтяжки довжиною не більше 0,5 м та драбинки довжиною не більше 1,5 м, які відповідають вимогам п.3.2.

Петлі.

3.4.11. Петлі, що застосовуються спортсменами для організації командних **ПС** та **ПСП (ТСП)** мають бути виготовлені з основної вірьовки, відповідно до п.3.3.1 або бути сертифікованими виробами, що відповідають вимогам EN 566 та мають паспорт, у якому виробником зазначається порядок їх використання.

Закладні елементи, скельні та льодові гаки

3.4.12. Під час виступу на дистанції, а також для організації **ШТО** спортсменам дозволено використовувати закладні елементи, скельні та льодові гаки, що відповідають вимогам п.3.2, якщо це передбачено Умовами.

3.4.13. Можливість застосування для **ШТО** інших конструкцій визначається головою технічної комісії, виходячи з конкретних параметрів маршруту, дистанції в цілому, а також відповідно до Умов.

3.5. Індивідуальні страхувальні системи (ІСС)

3.5.1. Допускається застосовувати сертифіковані **ІСС**, які охоплюють стегна, пояс та грудну клітку спортсмена, а також відповідають вимогам п.3.2 **ІСС** можуть бути як суцільними, так і такими, що складаються з окремих частин – бесідки та грудного поясу. Бесідка та грудний пояс з'єднуються (блокуються) між собою відрізком основної вірьовки (блокуванням), спеціальною сертифікованою синтетичною стропою або спеціальним карабіном, що в усіх напрямках має міцність на розрив не менше 2200 кг (22 кН). Спосіб з'єднання (блокування) бесідки та грудного поясу надається у Додатку 4.

3.5.2. Спорядження, що застосовується спортсменом для підйому чи спуску по вірьовці, кріплення до перил переправ, особиста самостраховка, супровід

розташовується в передній частині бесідки ІСС. Суддівська та командна страховки закріплюються до грудного поясу ІСС за допомогою окремих карабінів або відповідних вузлів.

3.5.3. Спортсмен, закріплений на вірьовці має розташовуватися в ІСС в положенні «сидячи», не перекидаючись, навіть якщо транспортує контрольний вантаж або інше основне спорядження.

3.6. Самостраховка

3.6.1. Вус самостраховки має бути виготовлений з вірьовки, відповідно до п.3.3.1 або бути сертифікованим виробом, що має паспорт, у якому виробником зазначається порядок його використання.

3.6.2. Вус самостраховки закріплюється до передньої частини бесідки ІСС за допомогою вузла, карабіна або становить одне ціле з блокуванням.

3.6.3. Максимальна довжина короткого вуса має бути такою, щоб спортсмен при зависанні на самостраховці зміг дотягнутися рукою до карабіну або іншого пристрою, закріпленого на кінці вуса. Максимальна довжина довгого вуса має бути не більше 1,5 м разом із засобами закріплення.

3.6.4. Вус самостраховки регульованої довжини може змінювати її відповідно до умов застосування від мінімальної і до максимальної. Регулювання довжини вуса самостраховки здійснюється відповідним спорядженням, що закріплюється до передньої частини бесідки ІСС спортсмена.

3.7. Шолом

3.7.1. Під час виступу на дистанції спортсмен зобов'язаний постійно носити захисний шолом. Дозволено використовувати тільки сертифіковані шоломи.

3.7.2. Шолом має бути обладнаний амортизатором, надійною системою кріплення до голови та шнуром, закріпленим до ІСС, що робить неможливим втрату шолома спортсменом.

3.7.3. На шоломі кожного спортсмена має бути нанесений свій номер. Номери наносять з двох, діаметрально протилежних сторін шолома, контрастним кольором та читаемого розміру. На шоломі капітана команди має бути літера «К».

3.8. Льодовий інструмент

3.8.1. При проходженні дистанцій на льодовому, льодово-фірновому, сніговому або сніжно-фірновому рельєфі для організації ПС, ПСП, ТСП, а також **ШТО** дозволено використовувати льодоруби, айсбайлі, айс-фі-фі та інший сертифікований льодовий інструмент, який за своїми характеристиками, призначений виробником для виконання відповідних функцій.

3.8.2. **Льодобур** – пристрій для організації ПС, ПСП, ТСП на льодовому рельєфі. Діаметр льодобура має бути не менше 18 мм. Довжина робочої зони (різьблення) льодобура – не менше 80 мм. При організації ПС, ПСП, ТСП льодобур має бути закрученим у схил на глибину робочої зони.

3.9. Кішки

3.9.1. При проходженні дистанцій на льодовому, льодово-фірновому, сніговому або сніжно-фірновому рельєфі допускається використовувати альпіністські

кішки з жорстким, напівжорстким або універсальним кріпленням. Кількість зубів на кішках не регламентується.

3.9.2. Спортсмену суворо забороняється під час проходження дистанції наступати кішками на суддівське обладнання: вірьовки, петлі, стропи тощо.

3.10. Рукавиці або рукавички

3.10.1. Рукавиці або рукавички, відповідно до їхнього сертифікату мають бути призначені для роботи з вірьовкою та закривати кисті рук зверху і знизу від зап'ястя до кінчиків пальців.

3.10.2. Рукавиці або рукавички мають бути виготовлені з щільного матеріалу, а також не мати пошкоджень робочої поверхні.

3.10.3. Рішення щодо можливості використання рукавичок, що не мають відповідного сертифікату, приймає голова технічної комісії (заступник головного судді з безпеки), а в разі його відсутності – заступник головного судді з дистанції змагань.

3.10.4. Спортсмен має бути в рукавицях або рукавичках якщо він виконує:

- спуск вертикальними перилами або по вірьовці;
- спуск перилами похилої або крутопохилої переправи;
- виконує функції страховки відповідно до Умов.

3.11. Одяг та взуття спортсмена

3.11.1. Одяг спортсмена під час виступу має відповідати погодним умовам на змаганнях.

3.11.2. Під час виступу спортсмен має бути у закритому взутті.

3.11.3. Лікті та коліна спортсмена мають бути захищені завжди.

3.12. Вузли

3.12.1. Для виконання технічних прийомів використовуються вузли, наведені у Додатку 1, якщо інше не передбачено Умовами.

3.12.2. Всі вузли, що застосовуються спортсменами для організації страховки, транспортних (спускових або підйомних) систем, мають використовуватись у відповідності зі своїм призначенням.

3.13. Командні пункти страховки

3.13.1. Командні пункти страховки – **ПС**, які організовуються спортсменами під час виступу в певних місцях дистанції відповідно до Умов.

3.13.2. Всі командні **ПС**, організовані спортсменами, мають бути обов'язково заблоковані з суддівським **ПС**.

3.13.3. Для організації командних **ПС** може застосовуватися основна вірьовка або сертифіковані петлі та стропи.

3.14. Контрольний вантаж, аварійний вантаж

3.14.1. Контрольний вантаж – рюкзак, як правило командний, де розміщується наданий суддями вантаж. Можливість та порядок розподілу вантажу між спортсменами команди регламентується Умовами.

3.14.2. Аварійний вантаж – рюкзак, як правило командний, обладнаний однією,

або декількома самостраховками, де розміщується наданий суддями неділимий вантаж.

3.14.3. Суддя при учасниках (заступник головного судді з дистанції) видає спортсменам відповідний вантаж для його розміщення в командних рюкзаках до старту та перевіряє його готовність до транспортування.

3.14.4. Рюкзак з контрольним або аварійним вантажем має бути надійно закритий, щоб виключити можливість втрати всього вантажу або його частини при транспортуванні.

3.14.5. Під час виступу спортсменам заборонено відкривати рюкзак з контрольним або аварійним вантажем, а також залишати його незакріпленим у небезпечній зоні дистанції.

Розділ 4. Дистанції змагань

4.1. Класифікація дистанцій

4.1.1. Змагання з гірського спортивного туризму полягають у подоланні спортивної дистанції, що прокладена на ділянках гірського рельєфу або складається зі створених штучно перешкод, що імітують гірський рельєф, а також із їх комбінацій. Дистанції в природних умовах можуть бути прокладені на скельному рельєфі, в тому числі частково або повністю з льодовим, льодово-фірновим, сніговим або сніжно-фірновим покриттям, а окремі маршрути – на ділянці річки. Дистанції зі штучними перешкодами можуть проходити в закритих приміщеннях або з використанням в якості полігону відкритих споруд та будівель.

4.1.2. Відповідно до Правил, дистанції змагань з гірського спортивного туризму поділяються на короткі та довгі.

4.1.3. Короткі дистанції – дистанції обмеженої протяжності з високою інтенсивністю проходження маршрутів та насиченістю технічними прийомами. Коротка дистанція має бути прокладена на одному полігоні. На кожній з коротких дистанцій, змагання можуть проводитись як особисті (чоловічі та жіночі), так і зв'язок (чоловічі, жіночі, змішані), а також командні та їх комбінації. Короткі дистанції поділяються на:

«Гірські перешкоди» – коротка дистанція, що передбачає проходження спортсменами запропонованих маршрутів на різних видах гірського рельєфу з оцінкою тактики, техніки їх руху та страховки, а також транспортування контрольного вантажу;

«Рятувальні технічні прийоми» – коротка дистанція, що моделює можливі аварійні ситуації при проходженні маршрутів на різних видах гірського рельєфу, яка передбачає виконання спортсменами запропонованих технічних прийомів з оцінкою тактики і техніки їх виконання та страховки;

«Тактико-технічна» – коротка дистанція, що логічно поєднує в одній дистанції елементи дистанцій «Гірські перешкоди» та «Рятувальні технічні прийоми» в довільній пропорції.

4.1.4. Довгі дистанції – дистанції великої протяжності з послідовним проходженням серії технічних прийомів або окремих коротких дистанцій. Довга дистанція, як правило, прокладається на різних відокремлених полігонах. Довгі дистанції поділяються на:

«Ралі» – логічно обґрунтоване послідовне поєднання рознесених за місцем знаходження технічних прийомів в одну дистанцію змагань, окремих дистанцій в одну загальну трасу змагань. На проходження загальної траси може бути встановлений загальний час з відповідними проміжними фінішами або без них, окремі частини можуть долатись відповідно до графіку, визначеному суддівською колегією. На дистанціях «Ралі», змагання можуть проводитись як особисті (чоловічі та жіночі) або зв'язок (чоловічі, жіночі, змішані), так і командні а також їх комбінації.

«Естафета» – послідовне поєднання двох і більше окремих коротких дистанцій в одну загальну трасу змагань, при цьому кожен спортсмен (зв'язка) проходять тільки одну коротку дистанцію. Сигнал до старту наступних спортсменів (зв'язок) і місце передачі естафети визначається Умовами. Естафетні змагання проводяться як особисті (чоловічі та жіночі), так і зв'язок (чоловічі, жіночі, змішані), а також їх комбінації, з особистим або командним заліком. При особистому заліку кожен

спортсмен в цілому виконує вимоги щодо складності рельєфу і технічних прийомів для дистанції визначеного класу, за винятком протяжності та нормативного часу.

4.1.5. До складу дистанцій змагань в якості окремого маршруту або елементу може бути включений технічний прийом «Водна перешкода», який не може бути самостійною дистанцією.

4.1.6. Дистанції змагань за складністю проходження маршрутів та (або) виконання технічних прийомів, що входять до їх складу, поділяються на шість класів та мають відповідати вимогам, зазначеним в Таблиці 4.1.

4.1.7. При одночасному проведенні на одному полігоні змагань двох різних класів допускається облаштовувати:

- сполучені дистанції, тобто в межах однієї дистанції більш високого класу з окремих її маршрутів і технічних прийомів, а при необхідності й додаткових, формують дистанцію більш низького класу;

- складені дистанції, тобто складаються із двох послідовно з'єднаних частин маршрутів і технічних прийомів, з яких перша частина відповідає нормативним вимогам для зазначеної дистанції нижчого класу, а спільно із другою частиною відповідає нормативним вимогам зазначеної дистанції вищого класу.

4.2. Варіанти проходження дистанцій

4.2.1. Дистанція змагань може складатися з основної частини (при компілятивній системі) або з основної та додаткової (бонусної) частин (при бонусній системі).

Основна частина дистанції – певна кількість з числа запропонованих маршрутів або технічних прийомів (в т.ч. обов'язкових) визначених Умовами, які спортсмени виконують в межах загального контрольного часу. Маршрути та (або) технічні прийоми основної частини мають бути попередньо заявлені командою в заявці з тактики.

Бонусна частина дистанції – певна кількість бонусних маршрутів або технічних прийомів визначених Умовами, які спортсмени виконують додатково за власним бажанням в межах загального контрольного часу за умови виконання вимог основної частини дистанції в повному обсязі. Бонусні маршрути попередньо не заявляються.

4.2.2. У свою чергу основна частина може складатися з нормативної та понаднормативної (за необхідності) частин.

Нормативна частина дистанції – визначена кількість обов'язкових маршрутів та (або) технічних прийомів, що сумарно відповідає мінімальним вимогам до дистанції даного класу, кількість (вид) яких визначається в Умовах одним із наступних способів:

- кількістю обов'язкових маршрутів, що повинні пройти спортсмени в межах різних ділянок або дистанції в цілому;
- переліком обов'язкових технічних прийомів, що повинні виконати спортсмени при проходженні дистанції;
- мінімальною сумою балів, що складається з номінальних оцінок маршрутів або технічних прийомів, сукупність яких проходять (виконують) спортсмени. Номінальна оцінка – визначена Умовами кількість балів для кожного маршруту або технічному прийому дистанції в залежності від їх складності, способу і порядку

проходження або виконання;

- комбінацією із наведених вище способів.

Понаднормативна частина дистанції – певна кількість маршрутів або технічних прийомів з числа запропонованих Умовами, що перевищує мінімальні вимоги до дистанції данного класу, але не перевищує мінімальних вимог до дистанції наступного класу.

4.2.3. На дистанціях всіх класів можуть бути передбачені їх спрощені та (або) скорочені частини. Принципи їх організації та вимоги до їх проходження мають бути зазначені в Регламенті (Положенні) або Умовах.

4.2.4. Спрощена або скорочена частини дистанції можуть складатися частково із заявлених маршрутів, що співпадають з основною частиною дистанції, а частково із додатково визначених і не заявлених маршрутів, що знаходяться за межами основної частини. Подолання спортсменами маршрутів, що складають спрощену або скорочену частини дистанції, відбувається в межах відповідного загального контрольного часу (Тзг), а також передбачає можливість фініша «за особливими умовами».

4.3. Вимоги до дистанцій

4.3.1. Клас дистанції визначається у відповідності до вимог, визначених Таблицею 4.1.

4.3.2. Протяжність дистанції визначається, як сума довжин всіх маршрутів передбачених Умовами для проходження спортсменів, у визначеному Умовами порядку проходження, через всі **ПС (КП)** від **С** і до **Ф** за винятком переходів (**Мо**).

4.3.3. Перепад висоти дистанції складається з суми висот маршрутів підйому. Висота маршруту визначається, як відстань по вертикалі від рівня його початку (початкового пункту страховки) до рівня його закінчення (кінцевий пункт страховки).

При проведенні змагань в межах однієї дистанції допускається додавання висот окремих маршрутів, але на дистанціях I–III класу не більше трьох разів, а на дистанціях IV–VI класу – не більше чотирьох разів.

4.3.4. Ступінь крутизни схилу (крутий чи пологий) визначається Умовами на підставі наступних критеріїв:

Кут нахилу схилу	Ступінь крутизни схилу
< 15°	пологий
20 – 25°	некрутий
30 – 40°	середньої крутизни
45 – 60°	крутий
> 60°	стіна

Середня крутизна схилу визначається, як середній кут, що утворюється між схилом, на якому спортсменами виконується технічний прийом, та горизонтальною площиною.

4.3.5. При проведенні змагань на дистанціях «Гірські перешкоди» протяжність у виступах окремих спортсменів і зв'язок визначається як сумарна протяжність всіх пройдених ними маршрутів (їх варіантів), а у виступах команд – як середнє значення протяжності всіх груп паралельно пройдених маршрутів.

НОРМАТИВНІ ВИМОГИ ДО ДИСТАНЦІЙ ЗМАГАНЬ З ГІРСЬКОГО СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ

Таблиця 4.1

Клас дистанції	Мінімальний набір прийомів	Вид гірського рельєфу	Мінімальні вимоги до дистанцій змагань							Коротка характеристика:	
			Протяжність, м	Перепад висот, м	Середня крутизна схилу, градусів	Розрахунковий час, хвилин ¹⁾	Категорія складності ²⁾				
								складних ділянок	технічних прийомів		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Дистанція «ГІРСЬКІ ПЕРЕШКОДИ»											
І	Підйом лазінням (допускається підйом командними перилами), спуск	Ск	20	10	>30 <40	20	1–2	наявність ділянок до 7 м крутизною 35÷40°	Просте лазіння по зручних зачіпках та опорах, прямий спуск перилами		
		ЛФ	25	10	>15 <25	20	–	наявність ділянок до 7 м крутизною 20÷25°	Рух (підйом, спуск) «у три такти» в кішках з самостраховкою льодорубом, прямий спуск перилами; допускається рух і взаємодія зв'язок		
		Сн	30	12	>15 <25	20	–	наявність ділянок до 7 м крутизною 20÷25°	Рух (підйом, спуск) «у три такти» в т.ч. сходинами з самостраховкою льодорубом, прямий спуск перилами; допускається рух і взаємодія зв'язок		
		Ш	20	10	>75	15	1–2	наявність ділянок до 5 м крутизною до 85°, не менше 70% зачіпок розташовані зручно	Просте лазіння, допускається підйом перилами, прямий спуск перилами		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
II	Підйом лазінням (допускається підйом командними перилами), спуск, транспортування контрольного вантажу ⁴⁾	Ск	25	12	>40 <50	30	2–3	наявність ділянок до 7 м крутизною 45÷50°	Просте лазіння по зручних зачіпках та опорах, допускається підйом перилами, прямий спуск перилами, в т.ч. з невеликим ускладненням (через ранткльофт тощо)
		ЛФ	30	12	>25 <35	30	–	наявність ділянок до 7 м крутизною 30÷35°	Рух (підйом, спуск) «у три такти» в кішках з самостраховкою льодорубом, прямий спуск перилами; рух і взаємодія зв'язок
		Сн	40	15	>25 <35	30	–	наявність ділянок до 7 м крутизною 30÷35°	Рух (підйом, спуск) «у три такти» в т.ч. сходами з самостраховкою льодорубом, прямий спуск перилами; можливий контрольований спуск «глісером», рух і взаємодія зв'язок
		Ш	25	12	>80	20	2–3	наявність ділянок до 5 м крутизною до 90°, 70% зачіпок розташовані зручно	Просте лазіння, допускається підйом перилами, прямий спуск перилами, в т.ч. з невеликим ускладненням (через ранткльофт тощо)
III	Підйом лазінням (допускається підйом командними перилами), спуск, траверс, можлива організація командних ТСП або ПС ³⁾ , транспортування контрольного вантажу ⁴⁾	Ск	30	15	>50 <60	40	3–4	наявність стінок до 7 м крутизною 55÷60°	Лазіння нижче середньої складності (до 30% незручних зачіпок) з можливим використанням ШТО; допускається підйом перилами, траверс, прямі та косі спуски перилами або спуск крутопохилою (похилою) переправою
		Л	35	15	>35 <45	40	–	наявність ділянок до 10 м крутизною 40÷45°	Рух (підйом, траверс, спуск) нижче середньої складності (до 30% на передніх зубах кішок), рубка сходинок льодорубом, рух сходами, траверс, прямі та косі спуски перилами, рух і взаємодія зв'язок
		СФ	50	20	>35 <45	40		наявність ділянок до 12 м крутизною	Рух (підйом, траверс, спуск) «у три такти» в т.ч. сходами з самостраховкою

								40÷45°	льодорубом, траверс, прямі та косі спуски перилами; можливий контрольований спуск «глісером», рух і взаємодія зв'язок
		Ш	30	15	>85	30	3–4	наявність ділянок до 5 м крутизною до 90°, 50% зачіпок розташовані зручно, а інші мають пасивний характер або розташовані незручно	Лазіння нижче середньої складності, можливо з використанням ШТО (в т.ч. драбинок, петель тощо); допускається підйом перилами, траверс, прямі та косі спуски перилами або спуск крутопохилою (похилою) переправою
IV	Підйом лазінням, спуск, траверс, організація командних ТСП або ПС ³⁾ , транспортування контрольного вантажу ⁴⁾	Ск	45	20	>60 <70	50	4–4+	наявність стінок до 7 м крутизною-65÷70°	Лазіння середньої складності (більше 40% незручних зачіпок та опор на терті) іноді з використанням ШТО; траверс, прямі та косі спуски перилами, в т.ч. спуск крутопохилою (похилою) переправою
		Л	45	20	>60 <70	50	–	наявність стінок до 7 м крутизною-65÷70°	Рух (підйом, траверс, спуск) середньої складності (до 40% на передніх зубах кішок), рубка сходинок льодорубом, рух сходинами, траверс, прямі та косі спуски перилами, рух і взаємодія зв'язок
		Ш	45	20	>90	40	4–5	наявність ділянок до 5 м крутизною до 95°, 40% зачіпок розташовані зручно, а інші мають пасивний характер або розташовані незручно	Лазіння середньої складності, можливо з використанням ШТО (в т.ч. драбинок, петель тощо), траверс, прямі та косі спуски перилами, в т.ч. спуск крутопохилою (похилою) переправою
V	Підйом лазінням, спуск, траверс, організація	Ск	55	25	>70 <80	60	4+ 5+	наявність стінок до 7 м крутизною 75÷80°	Складне лазіння (до 60% незручних зачіпок та опор на терті), з використанням ШТО,

	командних ТСП або ПС ³⁾ , транспортування контрольного вантажу ⁴⁾							траверс (в т.ч. «маятником»), прямі та косі спуски перилами, в т.ч. з пересадками, спуск крутопохилою (похилою) переправою	
		Л	55	25	>70 <80	60	—	наявність стінок до 7 м крутизною 75÷80°	Рух (підйом, траверс, спуск) зі складним лазінням (до 60% на передніх зубах кішок), з використанням льодових інструментів та інших технічних засобів і прийомів, траверс, прямі та косі спуски перилами в т.ч. з пересадками
		Ш	55	25	>95	50	5–6а	наявність ділянок до 5 м крутизною до 100°, 30% зачіпок розташовані зручно, а інші мають пасивний характер або розташовані незручно	Складне лазіння, можливо з використанням ШТО (в т.ч. драбинок, петель тощо), траверс (в т.ч. «маятником»), прямі та косі спуски перилами, в т.ч. з пересадками, спуск крутопохилою (похилою) переправою
VI	Підйом лазінням, спуск, траверс, організація командних ТСП або ПС ³⁾ , транспортування контрольного вантажу ⁴⁾	Ск	65	30	>80	70	>5+	наявність стінок до 7 м крутизною 85÷90°	Дуже складне лазіння (до 70% незручних зачіпок та опор на терті) з використанням ШТО, траверс (в т.ч. «маятником»), прямі та косі спуски перилами, в т.ч. з їх нарощуванням, рух крутопохилою (похилою) переправою
		Л	65	30	>80	70	—	наявність стінок до 7 м крутизною 85÷90°	Рух (підйом, траверс, спуск) зі складним лазінням (до 70% на передніх зубах кішок), з використанням льодових інструментів та інших технічних засобів і прийомів, траверс, прямі та косі спуски перилами в т.ч. з їх нарощуванням тощо
		Ш	65	30	>100	60	>6а	наявність ділянок до 5 м крутизною	Дуже складне лазіння, можливо з використанням ШТО (в т.ч. драбинок, петель

								до 110°, більше 70% зачіпок пасивного характеру або розташовані незручно	тощо), траверс (в т.ч. «маятником»), прямі та косі спуски перилами, в т.ч. з їх нарощуванням, рух крутопоголою (поголою) переправою
Дистанція «РЯТУВАЛЬНІ ТЕХНІЧНІ ПРИЙОМИ»									
I	Підйом, спуск, горизонтальне транспортування «потерпілого»	всі	15	5	>20 <30	20	—	схили крутизною 20÷30°	Окремі способи «самовилазу», транспортування «потерпілого» вздовж суддівських перил різними способами (в т.ч. в ношах, на собі тощо), можливі виносні техприйоми (виготовлення «кокону», ношей тощо)
		III	15	5	>75	15	—	опора для ніг в місті організації страховки на терті з урахуванням мікрорельєфу	
II	Підйом, спуск, різноманітне транспортування «потерпілого»	всі	20	8	>30 <40	30	—	схили крутизною 30÷40°	Окремі способи «самовилазу» та підйомів «потерпілого» з «тріщини», спуск «потерпілого» крутопоголою (поголою) переправою, транспортування «потерпілого» вздовж суддівських перил, можливі виносні техприйоми (виготовлення «кокону», ношей тощо)
		III	20	8	>80	20	—	опора для ніг в місті організації страховки на терті з урахуванням мікрорельєфу	
III	Підйом, спуск, різноманітне транспортування «потерпілого» (допускається додаткове транспортування аварійного вантажу)	всі	30	11	>40 <60	40	—	схили крутизною 40÷60°	Окремі способи «самовилазу» та підйомів «потерпілого» з «тріщини», косі спуски «потерпілого» (аварійного вантажу), транспортування «потерпілого» (аварійного вантажу) крутопоголою (поголою) переправою, можливі горизонтальне (траверс) транспортування «потерпілого» (аварійного вантажу), а також виносні техприйоми (виготовлення «кокону», ношей тощо)
		III	30	11	>85	30	—	опора для ніг в місті організації страховки на терті з можливим урахуванням мікрорельєфу	
IV	Підйом, спуск, різноманітне	всі	40	15	>60	50	—	схили крутизною	«Самовилази», виготовлення «кокону» або

	транспортування «потерпілого» (допускається додаткове транспортування аварійного вантажу)	Ш	40	15	<80 ≥90	40	–	60÷80° опора для ніг в місті організації страховки може бути відсутня	ношей, вертикальне (підйом, спуск), горизонтальне (траверс) та косе транспортування «потерпілого» («ляльки», аварійного вантажу) різними способами в т.ч. з супроводжуючим, в «коконі» або ношами, крутопошилою (пошилою) переправою, підйоми «потерпілого» з «тріщини» тощо
V	Підйом, спуск, різноманітне транспортування «потерпілого» (допускається додаткове транспортування аварійного вантажу)	всі	50	20	>80	60	–	схили крутизною 80÷90° з допустимими карнизами до 0,5 м	«Самовилази», виготовлення «кокону» або ношей, вертикальне (підйом, спуск), горизонтальне (траверс) та косе транспортування «потерпілого» («ляльки», аварійного вантажу) різними способами в т.ч. з супроводжуючим, в «коконі» або ношами, з обносом перешкоди, крутопошилою (пошилою) або горизонтальною переправою, підйоми «потерпілого» з «тріщини» тощо
		Ш	50	20	≥90	50	–	опора для ніг в місті організації страховки відсутня	
VI	Підйом, спуск, різноманітне транспортування «потерпілого» (допускається додаткове транспортування аварійного вантажу)	всі	60	25	>80	70	–	схили крутизною 80÷90° з допустимими карнизами до 1,0 м	«Самовилази», виготовлення «кокону» або ношей, вертикальне (підйом, спуск), горизонтальне (траверс у т.ч. «маятником») та косе транспортування «потерпілого» («ляльки», аварійного вантажу) різними способами в т.ч. з супроводжуючим, в «коконі» або ношами, з обносом перешкоди, крутопошилою (пошилою) або горизонтальною переправою, підйоми «потерпілого» з «тріщини» тощо
		Ш	60	25	≥90	60	–	опора для ніг в місті організації страховки відсутня	
Технічний прийом «ВОДНА ПЕРЕШКОДА»									
I	Переправа, транспортування контрольного вантажу (допускається додаткове	P	15	—	—	20	–	швидкість течії до 1 м/с, глибина броду 0,5 м	Перший спортсмен переправляється вбрід з жердиною, інші – перилами переправи, при чому одна нитка перил суддівська, друга –

II	транспортування «потерпілого» або аварійного вантажу)	Р	20	—	—	25	—	швидкість течії до 1 м/с, глибина броду 0,5– 0,8 м	командна з самонаведенням та зняттям
III		Р	25	—	—	30	—	швидкість течії 1,5– 2 м/с, глибина броду 0,8– 1,0 м	Перший спортсмен переправляється вбрід з жердиною, інші – перилами переправи, при чому обидві нитки перил командні з самонаведенням та зняттям

¹⁾ Показник розрахункового часу наведено для змагань команд. Для змагань зв'язок значення може бути знижено на 30%, для особистих змагань – на 50% відповідно.

²⁾ За французькою системою.

³⁾ Організіція командних ТСП або ПС на штучному рельєфі визначається технічними можливостями на данному виді споруд.

⁴⁾ Транспортування контрольного вантажу для особистих змагань не є обов'язковим.

Ск – скельний рельєф
Сн – сніговий рельєф
Л – льодовий рельєф
ЛФ – льодово-фірновий рельєф
СФ – сніжно-фірновий рельєф
Ш – штучний рельєф

Р – річка
ТСП – точка страховки проміжна
ПС – пункт страховки
ШТО – штучна точка опори

4.3.6. При проведенні змагань на дистанціях «Рятувальні технічні прийоми» протяжність визначається як сумарна протяжність шляху транспортування потерпілого, аварійного вантажу та середня протяжність всіх обов'язкових «самовилазів», виконаних спортсменами під час виступу. Кількість обов'язкових «самовилазів» визначається Умовами.

4.3.7. При проведенні змагань на дистанції «Тактико-технічна» вимоги до протяжності, перепаду висот та набору технічних прийомів, визначені Таблицею 4.1, можуть бути змінені пропорційно до співвідношення складових частин відповідних дистанцій одного класу.

4.3.8. Окремі технічні прийоми, передбачені Таблицею 4.1, можуть бути замінені на аналогічні але не меншої складності.

4.3.9. В особистих змаганнях та у змаганнях зв'язок мінімальні вимоги до дистанцій відповідного класу за протяжністю та розрахунковим часом можуть бути знижені: для змагань зв'язок – на 30 відсотків, для особистих змагань – на 50 відсотків.

4.3.10. На дистанціях «Ралі» та «Естафети» необхідно виконувати в цілому вимоги щодо складності рельєфу і спецприймів, за винятком протяжності та розрахункового часу.

4.4. Заявка з тактики

4.4.1. Проходження дистанцій змагань з гірського спортивного туризму відбувається відповідно до Регламенту (Положення) та Умов певних змагань з урахуванням поданих командами заявок з тактики. Форма заявки визначається Умовами і може передбачати описову частину проходження окремих маршрутів або виконання технічних прийомів.

4.4.2. Необхідність складання заявок з тактики на дистанціях I–II класу визначається Умовами, а на дистанціях III–VI класу – обов'язкова.

4.4.3. Заявка виконується на бланку, форма якого визначається ГСК відповідно до системи оцінки результатів виступів спортсменів та Умов.

Заявка з тактики, незалежно від системи оцінки результатів змагань, складається з наступних п'яти частин:

- а) заголовку – інформація про змагання та вид дистанції з окремими уточненнями;
- б) технічної заявки – відомості про спортсменів;
- в) заявки команди на проходження всіх маршрутів (виконання всіх технічних прийомів), передбачених основною частиною дистанції відповідно до Умов;
- г) картки судді з тактики для реєстрації виконання спортсменами заявленої тактики при проходженні дистанції;
- д) картки секретаря на дистанції для підрахунку балів за виконання спортсменами заявленої тактики.

4.4.4. В Заявці також можуть бути відображені схеми проходження окремих маршрутів або виконання окремих технічних прийомів.

4.4.5. Заявка з тактики заповнюється після перегляду дистанції та роз'яснення

щодо її проходження або демонстрації проходження, якщо інше не зазначено Умовами. Заявка з тактики підписується представником (капітаном) команди.

4.4.6. Заявки подаються до суддівської колегії після демонстрації та (або) роз'яснення дистанції у терміни, обумовлені суддівською колегією змагань, якщо інше не зазначено Умовами. За несвоєчасне подання Заявок спортсмени або команди отримують штрафні бали відповідно до Умов.

4.4.7. Всі помилки та неточності у заповненні заявки з тактики, а також пропуски в заявці оцінюються, як порушення заявленої тактики.

4.5. Процедура старту і фінішу

4.5.1. Пункти старту та фінішу мають бути чітко помітні та позначені відповідно до схеми дистанції (напис, табличка, банер тощо). Пункт старту має бути обладнаний не менше ніж двома секундомірами та протоколом старту. Пункт фінішу має бути обладнаний не менше ніж двома секундомірами, що синхронізовані з секундомірами пункту старту.

4.5.2. У передстартову зону кожна команда у повному складі зобов'язана прибути з усім спорядженням відразу ж після старту попередньої команди або за викликом, відповідно до стартового протоколу, для проходження передстартового контролю. При порушенні даної вимоги команда може бути не допущена до виступу.

4.5.3. Під час передстартового контролю суддівською бригадою проводяться наступні обов'язкові дії:

- перевірка наявності та відповідності спортсменів заявленому складу команди;
- перевірка наявності та відповідності порядкових номерів спортсменів у заявці та на їх шоломах;
- перевірка наявності шоломів на спортсменах та їх закріплення до ІСС;
- перевірка наявності, надійності та правильності закріплення ІСС до тіла спортсмена;
- огляд стану основних вірьовок команди, а також перевірка відповідності їх вимогам п.3.3.;
- відповідність всього основного спорядження команди вимогам Розділу 3 «Вимоги до спорядження».

4.5.4. Спортсмени, спорядження яких не відповідає вимогам Розділу 3 «Вимоги до спорядження» не допускаються до старту.

4.5.5. Спортсменам не дозволено брати на дистанцію заздалегідь зібрані елементи страховочних, транспортних (спускових або підйомних) систем.

4.5.6. До пункту старту команда викликається за вказівкою заступника головного судді на дистанції, після перевірки всього основного спорядження команди та ідентифікації її учасників.

4.5.7. На підготовку до старту команді, як правило, дається строго фіксований час, тривалість якого, якщо інше не визначено Умовами:

- спортсменам і зв'язкам — в межах 2–3 хвилин;
- командам — в межах 3–5 хвилин.

4.5.8. Збільшити час на підготовку до старту може тільки головний суддя або його заступник на дистанції за наявності, на їхню думку, поважних на те причин, що виникли не з вини спортсменів.

4.5.9. Перед стартом спортсмени мають стати на самостраховку, а спортсмени, які будуть проходити маршрути першими, мають закріпити до себе ще й суддівську страховку. До старту навантаження елементів рельєфу і обладнання дистанції, крім перил самостраховки **ПС (ТС)**, не допускається.

4.5.10. Після закінчення часу на підготовку до старту заступник головного судді на дистанції, або за його дорученням старший суддя на старті, робить чотири запити, на кожен з яких повинна бути отримана позитивна відповідь:

- 1) до капітана команди: «Команда до старту готова?»;
- 2) до суддів на страховці: «Суддівські страховки готові?»;
- 3) до суддів з техніки та тактики: «Судді готові?»;
- 4) до хронометристів: «Секундоміри готові?».

Суддя, який дає старт, має особисто переконатися (візуально) в тому, що у всіх спортсменів, які будуть проходити маршрути першими, наявна суддівська страховка.

Тільки після отримання позитивних відповідей від усіх, хто задіяний в процедурі старту, починається відлік передстартового часу.

4.5.11. Якщо команда після закінчення часу на підготовку до старту не повністю готова, старт дається незалежно від ступеня готовності окремих спортсменів, але при обов'язковому дотриманні таких вимог:

- 1) готовності всіх суддів і, в першу чергу, тих, хто здійснює страховку;
- 2) наявності у всіх спортсменів, які будуть проходити маршрути першими, суддівських страховок.

4.5.12. Після перевірки готовності спортсменів команди і всіх суддів відлік передстартового часу може бути виконаний двома варіантами:

- 1) трьома послідовними командами:
«Приготуватись!», «Увага!» і, після паузи в 2–3 секунди, «Старт!»
- 2) шляхом зворотного відліку часу:
«Увага!», «Три, два, один» и, після паузи в 2–3 секунди, «Старт!».

4.5.13. Під час проведення змагань з гірського спортивного туризму момент фінішу визначається:

- постановкою на самостраховку в останньому **ПС (ТС, КП)**, в тому числі у **Ф**, або перетин **ЛЮ** коридора (майданчику) фінішу останнім спортсменом команди, потерпілим, усім контрольним та (або) аварійним вантажем, останньою одиницею основного командного спорядження, а також звільненням суддівського обладнання, крім **ПС**, де відбувається фініш;

- за заявою капітана команди про відмову від основного командного спорядження, із зарахуванням відповідного технічного штрафу, при обов'язковому знаходженні всіх спортсменів команди, потерпілого та всього контрольного та (або) аварійного вантажу в **ПС**, де відбувається фініш.

4.5.14. Фініш «за особливими умовами» – спеціальна форма фінішування, яка може бути передбачена Умовами в тому випадку, коли у момент закінчення

відповідного загального контрольного часу (**Тзг**) на дистанції або її частині (спрощена, скорочена) залишаються всі або декілька спортсменів, контрольний вантаж (весь або частина), аварійний вантаж, потерпілий.

Фініш «за особливими умовами» фіксується лише в одному випадку – в момент закінчення відповідного загального контрольного часу (**Тзг**).

4.6. Проходження дистанцій

4.6.1. Проходження дистанції змагань – є подолання дистанції всіма спортсменами команди зі своїм спорядженням, з контрольним та (або) аварійним вантажем, а також з потерпілим від старту до фінішу через певні пункти страхівки з виконанням Загальних умов, Умов подолання дистанції та з дотриманням правил техніки руху і страхівки, виконання технічних прийомів та дотримання заявленої тактики. Дистанція вважається пройденою відповідно до п.1.3.

4.6.2. Особливості проходження дистанції, умови старту та фінішу визначаються Умовами та роз'яснюються спортсменам під час показу або демонстрації проходження дистанції в цілому чи окремих її ділянок.

4.6.3. Роз'яснення щодо проходження дистанції відбуваються відповідно до п.1.4.

4.6.4. Команда, що готова до проходження дистанції, має пройти передстартовий контроль відповідно до п.п.4.5.2–4.5.5.

4.6.5. Старт команди на дистанції відбувається відповідно до п.п.4.5.6–4.5.12.

4.6.6. Початком руху спортсмена на старті та під час проходження дистанції є:

а) на старті або на початку маршруту біля підніжжя схилу незалежно від його крутизни:

- обладнані **ПС/ТС** – зняття учасника із самострахівки;
- не обладнані **ПС/ТС** – відрив підошви взуття обох ніг від підніжжя схилу;
- не обладнані **ПС/ТС** і плавний перехід підніжжя в схил – перетин підошвами обох ніг **ЛЮ**;

б) на маршруті – зміна опор обох ніг на рельєфі або опори однієї точки на перилах переправи, тобто зміна положення учасника.

4.6.7. Під час проходження маршрутів та виконання технічних прийомів, в залежності від різновиду страхівки, яка забезпечується на маршруті спортсмену, він може бути верхнім або нижнім.

4.6.7.1. Верхнім (першим) є спортсмен, який:

а) на підйомі та (або) спуску лазінням забезпечений нижньою командною страхівкою;

б) на траверсі забезпечений командною страхівкою з початкового **ПС**.

4.6.7.2. Нижнім (другим, третім і т. д.) є спортсмен, який:

а) на підйомі або спуску лазінням забезпечений верхньою командною страхівкою;

б) на траверсі уздовж крутого схилу (п.4.3.4) – забезпечений:

- командною страхівкою з обох боків;
- одинарними командними перилами та командною страхівкою з одного боку;
- двома нитками одинарних рознесених командних перил, закріплених, як

правило, у різних точках, при чому: верхні перила – для самостраховки, нижні – транспортні;

- двома нитками одинарних нерознесених (подвійних) командних перил;

- в) на переході (траверсі) уздовж некрутого схилу (п.4.3.4) забезпечений:

- одинарними командними перилами та командною страховкою з одного боку;
- командною страховкою з обох боків, одна з яких проходить через ПСП

(ТСП).

4.6.8. Зміна ведучого спортсмена, якщо інше не зазначено Умовами:

- а) можлива тільки при проходженні маршрутів лазінням на підйомі та траверсі схилу;

- б) здійснюється перед початком підйому або траверсу на наступному маршруті в початковому ПС (ТС).

4.6.9. Проходження ПС (ПСП, ТС, ТСП, КП) спортсменом, вважається, якщо він:

- а) відвідав – після того, як торкнувся, як правило, кистю руки спорядження, закріпленого на даному ПС (гака, карабіна, перил, петлі тощо), а також зазначеного на рельєфі місця (плями), або іншого спортсмена, що знаходиться в цьому ПС, якщо інше не передбачено Умовами;

- б) пройшов – після того, як зняв карабін самостраховки з даного ПС, а за відсутності самостраховки, перетнув ЛО за межами даного ПС, якщо інше не передбачено Умовами;

- в) пропустив – після того, як спортсмен зняв карабін самостраховки з даного ПС (ТС), а вірówka, що забезпечує йому командну страховку, не проходить через карабін або інше спорядження, закріплене в даному ПС.

4.6.10. Відвідування ПС контрольним або аварійним вантажем вважається, якщо:

- контрольний або аварійний вантаж закріплений в цьому ПС;

- спортсмен, що транспортує контрольний або аварійний вантаж відвідав цей ПС;

- торкання контрольного або аварійного вантажу спортсменом, що знаходиться в цьому ПС.

4.6.11. Момент пропуску спортсменом ПСП (ТСП) фіксується коли:

- а) на підйомі:

- спортсмен закріпив вірówka, що забезпечує йому командну страховку, або став на самостраховку в наступному ПС (ТС) або ПСП (ТСП);

- командний ПСП (ТСП) втратив своє функціональне призначення в наслідок його випадання до того, як спортсмен закріпив страховальну вірówka у наступному ПС (ТС) або ПСП (ТСП);

- підшови обох ніг спортсмена вище пропущеного ПСП (ТСП) і, стоячи на місці, спортсмен не може закріпити вірówka в попередньому пропущеному ПСП (ТСП);

- б) на траверсі – стоячи на місці, спортсмен не може закріпити вірówka в попередньому пропущеному ПС (ТС) або ПСП (ТСП).

4.6.12. При проходженні дистанції спортсменам заборонено:

- а) здійснювати підйом або спуск у межах одного маршруту більш ніж одному спортсмену, якщо інше не зазначено Умовами;
- б) перебувати одному спортсмену над іншим в межах одного маршруту;
- в) навантажувати не призначені для пересування та виконання технічних прийомів конструктивні елементи обладнання дистанції, за винятком зазначених Умовами;
- г) навантажувати перила самостраховки для пересування і, насамперед, не руками, а іншими частинами тіла;
- д) використовувати при підйомі або спуску на скелях, якщо інше не зазначено Умовами:
 - зачіпи спеціальні («skyhook» та ін.);
 - жорсткі подовжувачі (льодовий інструмент);
- е) підсаджувати спортсмена або використовувати при підйомі тіло напарника, якщо інше не зазначено Умовами;
- ж) здійснювати страховку з **ПС**, що знаходиться за межами даного маршруту або з іншого місця, яке для цього не передбачене.

4.6.13. При проходженні дистанції не допускається застосовувати особисте та командне спорядження:

- а) верхньому (першому) спортсмену – залишене або заздалегідь занесене на дистанцію, своєю або попередньою командою (спортсменом);
- б) нижньому (другому, третьому і т. д.) спортсмену – залишене на дистанції попередньою командою (спортсменом);
- в) всім спортсменам при одночасному, але відокремленому виступі зв'язок – навмисно або випадково залишене на **ПС** або в **ПСП** іншими зв'язками, у тому числі з цієї команди.

4.6.14. Спорядження, що було залишено на одному маршруті, не може бути знято або замінено спортсменом, що рухається паралельним маршрутом.

4.6.15. Все спорядження, а також контрольний або аварійний вантаж мають пройти разом зі спортсменами через усі **ПС**, де побували спортсмени, якщо інше не зазначено Умовами.

4.6.16. Вважається, що спорядження (крім розбухтованих вірьовок) пройшло через **ПС (ПСП)**, якщо через цей **ПС (ПСП)** пройшов спортсмен, що транспортує дане спорядження на собі або в руках.

4.6.17. Вважається, що розбухтована вірьовка пройшла через **ПС (ПСП)**, якщо:

- а) під час руху спортсмена між **ПС** маршруту розбухтована вірьовка пройшла через карабіни, що закріплені на пройдених спортсменом **ПС (ТС)** або **ПСП**;
- б) будь-яка частина розбухтованої вірьовки під час використання пройшла через страхувальний пристрій або карабін, закріплений на даному **ПС (ТС)** або **ПСП**.

4.6.18. При проходженні дистанції не допускається:

- а) волочіння спорядження відповідно п.1.2.2, (штраф за подібне порушення визначається Умовами);
- б) передавати вірьовку уздовж схилу між двома верхніми сусідніми

(суміжними) **ПС (ТС)** або **ПСП** без проходження її через карабін на **ПС (ТС)** або **ПСП** у місці початку руху спортсмена;

в) скидати або перекидати вірвовку, якщо не закріплений або не тримається в руках хоча б один її кінець.

4.6.19. При підйомі спортсмена перилами за допомогою затискачів у разі відсутності в нього верхньої командної страховки, над затискачем, що закріплений на самостраховці, або напряду до **ІСС**, навколо перильної вірвовки в'яжеться з репшнура діаметром 6 мм схоплюючий вузол, петля від якого кріпиться безпосередньо до **ІСС** спортсмена або через затискач.

4.6.20. При підйомі спортсмена перилами за допомогою затискачів, затискач, що закріплений на самостраховці спортсмена має бути завжди заблокований до перил або вірвовки карабіном.

4.6.21. При підйомі спортсмена перилами нижній кінець вірвовки має бути закріплений в нижньому **ПС (ТС)** з запасом робочої частини у вигляді петлі довжиною не більше 1,5 м. Для підйому останнього спортсмена команди достатньо обладнати нижній кінець вірвовки обмежувальним відповідним вузлом.

4.6.22. Нижній кінець вірвовки після спуску першого спортсмена команди має бути закріплений в нижньому **ПС (ТС)** з запасом робочої частини у вигляді петлі довжиною не більше 1,5 м, за винятком спуску останнього спортсмена команди з самовипуском. Для спуску першого спортсмена команди достатньо обладнати нижній кінець вірвовки обмежувальним відповідним вузлом.

4.6.23. При підйомі маршрутом спортсмен не має права відхилятися в ту чи іншу сторону від лінії вільного провисання страховальної вірвовки, утворюючи «маятник», якщо інше не зазначено Умовами. Якщо спортсмен рухаючись маршрутом утворив «маятник», він має негайно його усунути.

4.6.24. Фініш команди на дистанції відбувається відповідно до п.п.4.5.13, 4.5.14.

4.6.25. Дистанція може мати заданий напрямок руху, проходитися в напрямку, обраному командою, а також у вигляді естафети та інше, що визначається Умовами.

4.6.26. Якщо на дистанції із заданим напрямком руху одна команда наздогнала іншу і створюються перешкоди в проходженні дистанції, то одній з цих команд надається час відсічення (зупиняється час роботи на дистанції) і будь-які дії всіх спортсменів цієї команди припиняються до його закінчення, крім випадків, пов'язаних з безпекою.

Розділ 5. Вимоги до безпеки

5.1. Загальні положення

5.1.1. Забезпечення безпеки при проведенні змагань зі гірського спортивного туризму покладається на:

- організацію, який доручено проведення змагань, з обов'язковим вирішенням питань, пов'язаних з забезпеченням змагань необхідною кількістю спорядження, інвентарю та матеріалів необхідних для обладнання дистанцій, а також з організацією суддівства, в тому числі підбором і комплектацією суддями необхідної кількості та з відповідною кваліфікацією та спеціалізацією;

- ГСК, яка має передбачити та вжити заходи, щодо забезпечення умов безаварійного проведення змагань;

- кожного учасника змагань, незалежно від функції та посади (спортсмен, суддя, глядач, вболівальник тощо).

5.1.2. Якщо, на думку судді, дії спортсмена на дистанції загрожують безпеці проведення змагань або пов'язані з небезпечними для нього та інших учасників змагань наслідками, суддя зобов'язаний призупинити виступ цього спортсмена та вимагати від нього усунути це порушення.

5.1.3. Якщо вимоги судді щодо порушення безпеки спортсмени команди ігнорують, заступник головного судді з дистанції призупиняє їх подальший виступ. За відмову виконати вимоги судді, головний суддя може відповідно до Правил (розділ III, п.6.9), прийняти рішення щодо зняття порушників зі змагань або окремої дистанції.

5.1.4. Під час проходження дистанції (від старту до фінішу) спортсмени повинні перебувати в ІСС, захисному шоломі, одязі, що закриває лікті та коліна, а також у закритому взутті. Спортсмени не повинні мати прикрас (біжутерії) на голові, шиї чи пальцях. Довге волосся повинне бути заплетене (зав'язане) та захищене під шолом.

5.2. Облаштування дистанцій

5.2.1. Ділянка рельєфу (полігон), що використовується для обладнання дистанції, не повинна знаходитись у місцях, у яких є небезпека, пов'язана з можливістю обвалів, сходу лавин, селевих потоків, падіння каміння, наявності прихованих тріщин тощо.

5.2.2. Полігон необхідно очистити від предметів, що вільно лежать або нестійки (каміння, шматки льоду), а якщо це неможливо – місця їх знаходження відгородити, встановивши навколо них обмеження у вигляді суцільної лінії.

5.2.3. Ділянка річки, обрана для подолання водної перешкоди, повинна мати зручні й безпечні підходи до місць початку та закінчення переправи, а також безпечне дно для броду. Вздовж річки нижче від місця переправи вбрід має бути обладнаний пункт перехоплення.

5.2.4. Підготовку дистанції до змагань проводить спеціальна бригада, укомплектована кваліфікованими суддями, під керівництвом начальника дистанції.

Начальник дистанції разом з заступником головного судді з безпеки повинні особисто перевірити надійність обладнання всіх суддівських пунктів, постійно

контролювати їх стан під час проведення змагань, вживати своєчасні заходи щодо усунення причин, які можуть призвести до порушення роботи дистанції, виникнення аварійної ситуації або нещасного випадку.

5.2.5. Пункти, які спортсмени використовують для проходження дистанції, а саме для організації страховки і самостраховки, закріплення та нарощування вірьовки, організації спуску, маятника, пересадки тощо, обладнуються лише службою дистанції, якщо інше не передбачено Умовами.

5.2.6. Місця старту, фінішу та передстартової зони повинні мати достатні розміри для розміщення спортсменів з контрольним або аварійним вантажем та спорядженням.

5.2.7. Місця для глядачів та підходи до них мають бути позначені й, по можливості, загороджені. Їх розташування має виключати можливість падіння на глядачів уламків каміння та льоду, спорядження та речей, що випадково або навмисно скинуті з дистанції спортсменами при виступі або суддями.

5.2.8. При розташуванні дистанцій на висотах понад 3000 м у Регламенті (Положенні) мають бути передбачені додаткові вимоги щодо висотної акліматизації спортсменів.

5.2.9. Усі судді, які обслуговують дистанцію, мають бути в захисних шоломах і там, де це необхідно з міркувань безпеки, бути на страховці або самостраховці. У разі недотримання вимог безпеки за рішенням головного судді змагань судді можуть бути відсторонені від суддівства.

5.3. Точки і пункти страховки

5.3.1. Під час проходження дистанцій безпека спортсменів, і того, кого страхують і того, хто страхує, в значній мірі залежить від правильності вибору місця та способу організації страховки або самостраховки.

5.3.2. Під час проходження дистанції спортсмени організують:

- а) страховку – тільки з призначених для цього вантажних точок **ПС**, у вигляді гаків, металевих кілець або петель;
- б) самостраховку – тільки в призначених для цього перилах або петлях **ПС**, а також провущин гаків **ПСП**, якщо інше не зазначено Умовами.

5.3.3. **ПС** має бути обладнаний відповідно до вимог п.1.2.12.

5.3.4. Якщо відповідно до Умов спортсмени самостійно обладнують командний **ПС**, то він має бути обов'язково заблокованим з суддівським **ПС**, а також відповідати вимогам п.3.13.

5.3.5. Якщо спортсмени під час виступу мають самостійно обладнати командний **ПСП (ТСП)**, то необхідність його блокування з суддівським **ПСП (ТСП)** визначається Умовами.

5.3.6. Для запобігання під час змагань виникненню пошкоджень вірьовок в місцях їх підвищеного зносу, службою дистанції мають бути застосовані захистні пристрої:

- стандартні (протектори);
- саморобні (підкладки, рукава тощо).

5.4. Суддівська і командна страховка, самостраховка, супроводження

5.4.1. Під час проходження дистанції всі спортсмени повинні перебувати в ІСС та захисних шоломах та бути забезпечені командною, суддівською страховкою або самостраховкою за винятком безпечної зони, якщо така передбачена Умовами.

5.4.2. Під час проходження дистанції страховка спортсмена може бути верхня (суддівська або командна), нижня (командна) та відповідати вимогам п.1.2.14.

5.4.3. Вірьовки суддівської та командної страховки закріплюються до передньої сторони ІСС спортсменів на рівні грудної клітки за допомогою окремих карабінів відповідно до п.п.3.4.1, 3.4.2 або відповідних вузлів.

5.4.4. Суддівські та командні перила для самостраховки та пересування одночасно можуть навантажуватись в межах однієї ділянки перил (між двома точками жорсткого закріплення), якщо інше не передбачено Умовами:

- одинарні – не більше ніж одним спортсменом та необмеженою кількістю спорядження, а також контрольного вантажу;

- подвійні – будь-якою кількістю спортсменів та контрольного або аварійного вантажу.

5.4.5. Суддівською страховкою забезпечуються:

- а) на підйомі – лише перший спортсмен (верхній) команди, що здійснює підйом з нижньою командною страховкою, якщо інше не передбачено Умовами;

- б) на траверсі – перший спортсмен (верхній) команди, а також інші спортсмени, якщо це передбачено Умовами;

- в) на переправі – всі спортсмени команди, якщо це передбачено Умовами;

- г) від С і до Ф – всі спортсмени при проведенні змагань для молодших вікових категорій.

5.4.6. Закріплення суддівської страховки до спортсменів і зняття її здійснюється під контролем суддів у пунктах, визначених Умовами (як правило, в ПС).

5.4.7. Суддівська страховка не повинна заважати або допомагати спортсменам при подоланні дистанції, а також торкатись небезпечних ділянок рельєфу.

5.4.8. Стежити за наявністю та належним положенням суддівської страховки під час подолання дистанції зобов'язані самі спортсмени.

5.4.9. Якщо під час руху спортсмена маршрутом, на якому передбачена обов'язкова наявність суддівської страховки, спортсмен зробив спробу почати рух без неї, суддя зобов'язаний його зупинити та заборонити подальший рух до закріплення суддівської страховки в ІСС.

5.4.10. Командною страховкою забезпечуються:

- а) на підйомі – лише перший спортсмен (верхній) команди нижньою командною страховкою;

- б) на підйомі – всі спортсмени команди верхньою командною страховкою, окрім першого (верхнього), якщо інше не передбачено Умовами;

- в) на траверсі – перший спортсмен (верхній) команди, а також інші спортсмени, якщо це передбачено Умовами;

- г) на спуску – всі спортсмени команди верхньою командною страховкою.

5.4.11. Суддівська або командна страховка спортсменів під час їх виступу

здійснюється виключно за допомогою страхувального пристрою. В якості страхувального пристрою можуть використовуватись:

- а) страхувальні пристрої з ручною фіксацією, наприклад, «вісімка»;
- б) страхувальні пристрої з автоматичною фіксацією, наприклад, Gry-gry;
- в) відповідні вузли, що працюють на тертя, наприклад, УІАА, Гарда;
- г) командні карабіни в кількості не менше двох, що закріплені в різних вантажних точках **ПС**, проходячи через які, вірьовка командної страховки утворює достатнє тертя для утримання її в разі ривка при зриві спортсмена, якого страхують, але тільки у випадках, коли це спеціально визначено Умовами.

5.4.12. Страхувальний пристрій має кріпитися до вантажної точки **ПС** або окремої **ТС**, якщо інше не передбачено Умовами. В якості вантажних точок **ПС** (**ТС**) використовують марковані відповідним чином службою дистанції суддівські заглушені карабіни, металеві кільця або петлі, закріплені на гаках та інших пристосуваннях, якщо інше не передбачено Умовами.

5.4.13. В разі відсутності облаштованого **ПС** (**ТС**) в кінці маршруту, Умовами має бути передбачена можливість організації командної страховки з розташуванням страхувального пристрою на **ІСС** спортсмена, що страхує. При цьому мають бути виконані наступні вимоги:

- а) спортсмен, який страхує, має знаходитись у безпечній зоні, на самостраховці, відійшовши від схилу на відстань її довжини;
- б) спортсмен, який страхує, має вжити необхідні заходи для компенсації ривка вірьовки при зриві спортсмена, якого страхують, наприклад, упертися опорною ногою в схил;
- в) вірьовка командної страховки має обов'язково додатково проходити через карабін **ПСП** (**ТСП**), розташований не вище спортсмена, який страхує.

5.4.14. Спортсмен, який страхує має:

- а) бути в межах **ПС** (**ТС**), у якому закріплено страхувальний пристрій;
- б) бути в рукавицях або рукавичках, якщо Умовами дозволяється їх використання;
- в) бути на самостраховці відповідної довжини;
- г) постійно контролювати безперервність, правильність та якість страховки.

5.4.15. Як виключення, в деяких випадках Умовами може бути дозволено організовувати командну страховку безпосередньо через карабін, розташований на **ПС** (**ТС**), проте кожен з таких випадків варто розглядати окремо, звернувши особливу увагу на виконання вимог безпеки. Здійснювати страховку через карабін допускається в рукавицях або в рукавичках, при цьому руки спортсмена, що страхує мають знаходитись на відстані не менше 0,5 м від карабіна, а кут охоплення вірьовкою карабіна має бути не менше ніж 90°.

5.4.16. На дистанціях змагань IV–VI класів при проходженні спортсменами маршрутів підйому або траверсу допускається страхувати їх однією регулюючою рукою, без перехватів, якщо інше не зазначено Умовами.

5.4.17. Забороняється використовувати вірьовку верхньої командної страховки для підйому (витягування) або спуску спортсменів при проходженні дистанції, якщо

інше не зазначено Умовами.

5.4.18. Допускається фіксувати вірьовку командної страховки або шляхом установки після її виходу зі страхувального пристрою петлі зі схоплюючим вузлом, вузлом Бахмана чи відповідного затискача або застосуванням відповідних страхувальних пристроїв (наприклад Gry-gry).

5.4.19. Самостраховка спортсмена має відповідати вимогам п.п.1.2.14, 3.5, 3.6. Довжина вуса самостраховки не повинна перевищувати ширину полиці, де розташований ПС, тобто спортсмен навантаживши вус самостраховки, не повинен виходити за габарити полиці та зависати на самостраховці за її межами.

5.4.20. Під час руху спортсмена перилами переправ його самостраховка закріплюється до суддівських перил, а за їх відсутності – до командних, якщо інше не передбачено Умовами.

5.4.21. Під час руху перилами переправ супроводження здійснюється без страхувального пристрою, але вірьовка має проходити через карабін, закріплений до окремої точки ПС (ТС), та контролюватися спортсменом в рукавицях або рукавичках, що перебуває на самостраховці у ПС (ТС), а кінець вірьовки супроводження має бути закріплений до окремої точки ПС або до спортсмена, що її контролює.

5.4.22. Під час руху перилами переправ спортсмени мають забезпечуватися командною страховкою та супроводженням з урахуванням наступних вимог:

а) при переправі горизонтальними перилами:

- потерпілий та аварійний вантаж забезпечуються двосторонньою командною страховкою, як з вихідного, так і з цільового ПС;

- контрольний вантаж забезпечуються вірьовками супроводження, як з вихідного, так і з цільового ПС, якщо інше не передбачено Умовами;

- всі спортсмени забезпечуються вірьовкою супроводження з вихідного або цільового ПС відповідно;

б) при переправі крутопохилими та похилими перилами:

- потерпілий та аварійний вантаж забезпечуються командною страховкою з боку ПС, розташованого вище (верхньою командною страховкою), та вірьовкою супроводження з боку ПС, розташованого нижче, якщо інше не передбачено Умовами;

- контрольний вантаж забезпечуються вірьовкою супроводження з боку ПС, розташованого вище, якщо інше не передбачено Умовами;

- всі спортсмени (окрім першого під час підйому) забезпечуються командною страховкою з боку ПС, розташованого вище (верхньою командною страховкою);

- перший спортсмен під час підйому забезпечується командною страховкою з боку ПС, розташованого нижче (нижньою командною страховкою), якщо інше не передбачено Умовами;

- останній спортсмен під час спуску додатково забезпечується вірьовкою супроводження з боку ПС, розташованого нижче.

5.5. Спуск спортсменів

5.5.1. Спуск спортсменів може здійснюватися:

- а) нерухомою (жорстко закріпленою) вірьовкою, наприклад, спуск «дьюльфером» або з відповідним спусковим пристроєм;
- б) рухомою вірьовкою, наприклад, спуск із самовипуском;
- в) суддівськими та командними перилами;
- г) лазінням.

5.5.2. Порядок та варіанти спуску спортсменів визначаються Умовами.

5.5.3. Початком спуску спортсмена з початкового **ПС** вважається момент його зняття з самостраховки або перетинання ним **ЛО**, якщо самостраховка на цьому **ПС** не передбачена Умовами.

5.5.4. Закінченням спуску вважається момент закріплення спортсмена самостраховкою до цільового **ПС** або **ПСП**, або навантаження підошвами взуття обох ніг місця завершення спуску за **ЛО** із звільненням вірьовки від навантаження.

5.5.5. Для організації спуску нерухомою вірьовкою спортсмени закріплюють її кінець за допомогою відповідного вузла до вантажної точки **ПС**.

5.5.6. Для організації спуску рухомою вірьовкою спортсмени закріплюють її кінець за допомогою відповідного вузла до своєї **ІСС** на рівні грудної клітки.

5.5.7. В якості спускового пристрою спортсмени можуть використовувати відповідні пристрої («вісімка», «reverso» тощо) та пристосування (накладки для класичного «дьюльферу» тощо), а також спеціальні вузли (УІАА, Гарда тощо).

5.5.8. Швидкість та напрямок руху під час спуску має контролювати спортсмен, що спускається, якщо інше не передбачено Умовами. Контроль має виконуватись ругулюючою рукою спортсмена.

5.5.9. Заборонено виконувати спуск спортсменам без рукавиць або рукавичок на регулюючій руці.

5.5.10. Від'єднувати самостраховку з **ПС**, а також приєднувати її до **ПС** необхідно за умови надійної фіксації вірьовки у спусковому пристрої регулюючою рукою.

5.5.11. При застосуванні для спуску пристрою з автоматичною або ручною фіксацією допускається відпускати регулюючу руку за умови надійної фіксації вірьовки у спусковому пристрої, якщо інше не передбачено Умовами.

5.5.12. Для спуску першого спортсмена команди достатньо обладнати нижній кінець вірьовки відповідним обмежувальним вузлом.

5.5.13. Нижній кінець вірьовки після спуску першого спортсмена команди має бути закріплений в нижньому **ПС (ТС)** з запасом робочої частини у вигляді петлі довжиною не більше 1,5 м, за винятком спуску останнього спортсмена команди з самовипуском.

5.5.14. Організація системи для зняття вірьовки допускається тільки перед спуском останнього спортсмена команди.

5.5.15. Якщо Умовами передбачено косий спуск лазінням, то його треба забезпечувати організацією суддівських або командних перил, одинарних чи подвійних, відповідно до складності рельєфу, крутизни схилу тощо. Дозволяється рух спортсменів косими перилами з використанням відповідних схоплюючих вузлів та враховуючи вимоги щодо командної страховки.

5.6. Переправа спортсменів та вантажу

5.6.1. Перила переправ мають кріпитися тільки на спеціальних, обумовлених службою дистанції, вантажних точках **ПС**, якщо інше не передбачено Умовами.

5.6.2. Перила переправ мають кріпитися до вантажних точок **ПС** відповідними вузлами та карабінами. Не допускається залишати перила переправ закріпленними на схоплюючих вузлах або затискачах.

5.6.3. Під час обладнання перил переправ всіх видів допускається застосовувати поліспаст з фактором тяги ≤ 8 . Застосування пристроїв з агресивним зубом не допускається. Вірьовки, що використовуються у системах поліспастів, мають відповідати вимогам п.3.3.1.

5.6.4. До початку руху спортсменів перилами переправ всі пристрої, що використовувалися для їхнього натягнення, мають бути зняті, а якщо це конструктивно не можливо, знаходитись у ненавантаженому стані.

5.6.5. Рух спортсменів перилами переправ виконується:

а) крутопохилими та похилими перилами – ногами вперед під час спуску, головою вперед під час підйому;

б) горизонтальними перилами – головою вперед.

5.6.6. Забороняється спуск спортсменів перилами переправ без рукавиць або рукавичок.

5.6.7. Одночасний рух перилами переправ спортсмена та контрольного або аварійного вантажу заборонено.

5.6.8. Під час руху перилами крутопохилих та похилих переправ руки спортсмена мають бути розташовані вище карабіна або блочного пристрою, якими він закріплюється до перил.

5.6.9. Під час спуску перилами крутопохилих та похилих переправ, після того як спортсмен перетнув точку перегину перил та зупинився, тобто після закінчення ділянки вільного ковзання, руки спортсмена можуть розташовуватися нижче карабіна або блочного пристрою, якими він закріплюється до перил.

5.7. Транспортування контрольного та аварійного вантажу

5.7.1. Під час виступу на дистанціях змагань спортсмени можуть виконувати технічні прийоми з транспортуванням контрольного (до 10 кг на одного спортсмена) та (або) аварійного (до 30 кг на команду) вантажів, конкретна вага яких визначається Регламентом (Положенням) або Умовами. Розподіл контрольного вантажу між спортсменами також визначається Регламентом (Положенням) або Умовами.

5.7.2. Підйом та траверс контрольного вантажу здійснюється відповідно до Умов, спуск – тільки на спортсмені. Транспортування контрольного вантажу на всіх видах переправ здійснюється окремо від спортсмена.

5.7.3. Транспортування аварійного вантажу здійснюється відповідно до вимог щодо транспортування потерпілого. Способи транспортування аварійного вантажу визначаються Умовами.

5.7.4. Під час виступу на дистанції спортсмени мають постійно контролювати якість та правильність транспортування контрольного або аварійного вантажу, не допускати їх ривків та падінь.

5.7.5. При організації спускових або підйомних систем для транспортування аварійного вантажу з супроводжуючим, аварійний вантаж забезпечується верхньою командною страховкою, а супроводжуючий – верхньою суддівською страховкою.

5.8. Транспортування потерпілого.

5.8.1. Потерпілого (ляльку) під час проходження дистанції спортсмени транспортують з супроводженням або без супроводження. Відсутність супроводження при транспортуванні потерпілого можлива лише за умови наявності чіткого та надійного вектора напрямку, тобто коли потерпілий транспортується перилами або вздовж перил, а також за наявності у нього легкого ступеня травмування, наприклад, травма однієї руки.

5.8.2. Під час проходження дистанції спортсменами, відповідно до Умов, транспортування потерпілого (ляльки) з супроводжуючим (супроводжуючими) здійснюється в жорстких ношах, в м'яких ношах, наприклад, «коконі», з супроводженням потерпілого спортсмена та безпосередньо на супроводжуючому.

5.8.3. Всі транспортні (спускові та підйомні) системи, які використовуються для транспортування потерпілого, в тому числі з супроводжуючим, облаштовуються за принципом: одна людина (кожна) закріплюється до однієї вантажної вірьовки, дві людини – до двох відповідно.

5.8.4. В особистих змаганнях та у змаганнях зв'язок на дистанціях «Рятувальні технічні прийоми» та «Тактико-технічна» допускається виконувати технічні прийоми однією вірьовкою, об'єднавши при цьому функції командної страховки і підйомної (спускової) системи, але виключно, за умови дублювання її фіксації додатковим відповідним технічним пристроєм, якщо інше не зазначено Умовами.

5.8.5. При організації спускових або підйомних систем для транспортування потерпілого з супроводжуючим страховки серед спортсменів поділяються таким чином:

- а) потерпілий (спортсмен) – супроводжуючий (спортсмен):
 - потерпілому надається обов'язкова верхня суддівська страховка;
 - супроводжуючому надається обов'язкова верхня командна страховка;
- б) потерпілий (лялька) – супроводжуючий (спортсмен):
 - потерпілому надається обов'язкова верхня командна страховка;
 - супроводжуючому надається обов'язкова верхня суддівська страховка.

5.8.6. При організації спускових або підйомних систем для транспортування потерпілого в т.ч. з супроводжуючим закріплювати спортсменів до транспортних вірьовок необхідно із забезпеченням їм надійного вертикального положення. За неможливості виконання цієї вимоги необхідно додатково вжити заходи від перекидання спортсменів.

5.8.7. При транспортуванні потерпілого з супроводжуючим обов'язкове закріплення один до одного за допомогою вуса самостраховки.

5.8.8. При транспортуванні потерпілого за спиною супроводжуючого обов'язкова фіксація потерпілого до супроводжуючого за допомогою бухти основної вірьовки, відповідних петель або лямок рюкзака.

5.8.9. Закріплювати потерпілого або потерпілого з супроводжуючим на

підйомній системі за допомогою блок-затискача, наприклад, при виконанні підйому поліспастом типу «рухомий блок», допускається у випадку експлуатації цього пристрою виключно в режимі блока.

5.8.10. Для організації та безпечного проведення транспортування потерпілого в жорстких ношах необхідно:

- а) виготовляти ноші з обов'язковим урахуванням габаритів потерпілого, а також, відповідно до прийнятих схем, методик та вимог (Додаток 5);
- б) обов'язково застосовувати в каркасі нош діагоналі з основної вірьовки;
- в) перед початком експлуатації нош судді зобов'язані перевірити міцність та надійність каркасу нош (спосіб контролю визначається Умовами або ГСК);
- г) закріплювати потерпілого до нош не менше ніж у трьох місцях, відповідно до схеми «плечі – пояс – гомілки ніг»;
- д) підвісна система нош при всіх видах транспортування потерпілого має забезпечувати йому надійне статичне горизонтальне положення, за винятком руху перилами крутопохилих та похилих переправ.

5.8.11. Для організації та безпечного проведення транспортування потерпілого в м'яких ношах, у тому числі «коконі», необхідно:

- а) при виготовленні «кокона» розташовувати потерпілого в спальному мішку або на килимку;
- б) виготовляти «кокон» з обов'язковим урахуванням габаритів потерпілого, а також, відповідно до прийнятих схем, методик та вимог (Додаток 6);
- в) перед початком транспортування «кокона» судді зобов'язані перевірити його міцність та надійність (спосіб контролю визначається Умовами або ГСК);
- г) розташовувати нерухомі петлі для підвішування «кокона» відповідно до схеми «плечі – пояс – гомілки ніг»;
- д) підвісна система «кокона» при всіх видах транспортування потерпілого має забезпечувати йому надійне статичне горизонтальне положення, за винятком руху перилами крутопохилих та похилих переправ.

5.9. Інші вимоги щодо забезпечення безпеки

5.9.1. Відповідальність за відповідність Регламенту (Положенню) вікового складу, медичного допуску, страхування, належної технічної та фізичної підготовки спортсменів, якість та добір основного спорядження, необхідного для технічно грамотного та безаварійного виступу на змаганнях, несе представник команди або самі спортсмени за відсутності представника.

5.9.2. Застосування елементів спорядження, що працюють в режимі самоскидання, наприклад, skyhook та вузлів, що можуть дистанційно розв'язуватися заборонено, якщо інше не передбачено Умовами.

5.9.3. Блоки відкритого типу, що застосовуються для транспортування спортсмена або ляльки, мають бути додатково закріплені до вірьовки карабіном, з метою запобігання падіння їх в разі руйнування такого блока.

5.9.4. Під час проходження дистанції спортсменам забороняється виконувати технічний прийом, якщо при цьому відбувається перетирання нерухомих вірьовок (командних, суддівських, перил, вусів самостраховки тощо).

5.9.5. Всі вузли, що застосовуються спортсменами при проходженні дистанції мають відповідати своїй конструктивній схемі, а також бути щільно затягнутими.

5.9.6. Для організації страховки та самостраховки, транспортних систем та перил забороняється застосовувати карабіни з муфтами, що не мають надійної фіксації після повороту.

5.9.7. До карабіну, через який організована командна страховка на **ПС (ТС)** або **ПСП (ТСП)** заборонено закріплювати будь-яке спорядження, крім того, що допомагає спортсмену на підйомі в момент його використання.

5.9.8. Все командне спорядження (вірьовки, контрольний та аварійний вантаж, карабіни, пристрої тощо) під час виступу спортсменів на дистанції має бути закріплено до **ПС (ТС)**, перил, спортсмена, знаходитися безпосередньо на спортсмені або утримуватися руками. Допускається залишати командне спорядження незакріпленим тільки в межах безпечної зони, якщо інше не передбачено Умовами.

5.9.9. Якщо під час виступу будь-який елемент командного спорядження став непридатним до подальшої експлуатації, суддя на дистанції зобов'язаний призупинити його застосування та вимагати від спортсменів команди його вилучення.

5.9.10. Якщо Умовами передбачена можливість зміни ведучого спортсмена на маршрутах підйому або траверса, то виконувати її допускається виключно у початковому або цільовому **ПС**.

Розділ 6. Визначення результатів

6.1. Системи оцінки результатів

6.1.1. Змагання з гірського спортивного туризму відповідно до організації можуть проводитись за такими системами:

а) **компілятивна** (підсумовуюча) – система організації і проведення змагань за заданою програмою, при визначенні результатів яких враховується час проходження дистанції, порушення техніки та зміна тактики;

б) **бонусна** (заохочувальна) – система організації і проведення змагань з програмою за вибором, при визначенні результатів яких враховується час проходження дистанції, порушення техніки, зміна тактики, а також складність маршрутів або технічних прийомів, способів їх проходження або виконання;

в) **комбінована** – поєднує в собі положення і कंपілятивної, і бонусної систем.

6.1.2. На дистанціях I–IV класів змагання можуть проводитись за कंपілятивною, бонусною або комбінованою системами, на дистанціях V–VI класів – за бонусною або комбінованою.

6.1.3. Перерахунок часу у бали і навпаки рекомендується здійснювати при обох системах у співвідношенні 1 бал дорівнює 30 секундам. Однак, в залежності від тривалості часу проходження дистанції і завдань, які вирішують змагання, співвідношення між балами і часом може бути іншим, що має бути передбачено Умовами.

6.1.4. Результат виступу кожної з команд, що відповідно до Умов змагань подолали тільки основну або основну та додаткову, а також, за наявності, скорочену чи спрощену частини дистанції в тому чи іншому обсязі, з урахуванням вимог п.п.4.2.1–4.2.4, 4.5.14, відносять до певної групи заліку.

6.1.5. Кількість груп заліку визначається Умовами, структурою дистанції, наявністю та кількістю проміжних контрольних часів **Тп** тощо.

6.1.6. Підведення підсумків змагань серед команд, які належать до різних груп заліку або не мають заліку на окремих дистанціях, розподіл їх по групах та значимість (пріоритетність) дистанцій визначається Регламентом або Умовами.

6.1.7. Можлива інша система визначення результатів виступів, яка не суперечить діючим Правилам.

6.2. Підсумовуюча (компілятивна) система оцінки результатів змагань

6.2.1. При проведенні змагань за कंपілятивною системою результати виступів визначаються сумою балів за час проходження дистанції та штрафних балів за порушення техніки і зміну тактики, а також за відхилення фактичного часу **Тф** подолання дистанції від заявленого часу **Тз**.

6.2.2. При проведенні змагань за कंपілятивною системою кожна команда відповідно до Регламенту та Умов попередньо заявляє час **Тз**, за який вона планує проходження дистанції в межах визначеного Умовами загального контрольного часу **Тзг** та способи проходження дистанції.

6.2.3. Під час виступу на дистанції команда не має права перевищувати загальний контрольний час **Тзг**.

6.2.4. Якщо команда під час виступу на певній дистанції не фінішувала в межах загального контрольного часу **Тзг**, то вона припиняє свій виступ на цій дистанції, а її результат анулюється, якщо інше не передбачено Умовами.

6.2.5. Більш високе місце при проведенні змагань за компілятивною системою посідають команди, які за результатами виступів мають меншу суму балів.

6.3. Бонусна (заохочувальна) система оцінки результатів змагань

6.3.1. При проведенні змагань за бонусною системою результати виступів визначаються як різниця між сумою набраних відповідно до Умов балів, отриманих за пройдені заявлені і незаявлені маршрути або виконані технічні прийоми залежно від їх складності, способу руху і транспортування контрольного або аварійного вантажу, та сумою штрафних балів, отриманих за заявлені, але не пройдені маршрути або не виконані технічні прийоми, за порушення техніки і Умов, а також з урахуванням перевищення (штраф) або економії (бонус) нормативного часу **Тн**.

6.3.2. При проведенні змагань за бонусною системою кожен спортсмен або команда відповідно до Регламенту та Умов попередньо заявляють варіанти проходження дистанції в межах нормативного часу **Тн**, який може бути перевищений, але в межах загального контрольного часу **Тзг**. При цьому кожен маршрут або технічний прийом має визначену номінальну оцінку.

6.3.3. **Номінальна оцінка** – визначена Умовами кількість балів для кожного маршруту або технічного прийому дистанції в залежності від їх складності, способу та порядку проходження або виконання.

6.3.4. Під час виступу на певній частині дистанції команда не має права перевищувати відповідний загальний контрольний час **Тзг**.

6.3.5. Якщо команда під час виступу на певній дистанції або її частині не фінішувала в межах відповідного загального контрольного часу **Тзг**, то вона припиняє свій виступ та фінішує «за особливими умовами» відповідно до п.4.5.14.

6.3.6. Більш високе місце при підведенні підсумків змагань за бонусною системою посідають команди, які набрали більшу суму балів.

6.3.7. При проведенні змагань за бонусною системою, для збереження співвідношення кожного результату до результату переможця, перетворення результатів всіх виступів виконують таким чином:

а) визначають загальну суму балів, набраних усіма командами, які пройшли дистанцію обумовленого Регламентом (Положенням) класу (**ΣБ**);

б) послідовно ділять отриману суму (**ΣБ**) на кожен окремий результат (**Бі**), множачи його на показник перетворення результатів (**М**);

в) отримане значення є перетвореним результатом (**Бу**) виступу команди. Тобто перетворення результатів здійснюється за формулою:

$$\text{Бу} = \text{М} \times (\text{ΣБ} : \text{Бі})$$

6.3.8. При проведенні змагань за бонусною системою підведення підсумків серед команд, що подолали тільки основну або основну та додаткову, а також скорочену або спрощену частини дистанції в тому чи іншому обсязі та належать відповідно до різних груп заліку, як правило, визначається таким чином:

6.3.8.1. Результат виступу на дистанції визначається відповідно до п.6.3.1.

6.3.8.2. За значимістю результатів виступів на дистанції команди поділяються в низхідній послідовності на декілька груп. Так, наприклад, при наявності на дистанції спрощеної, скороченої частини, а також за умови, що скорочена частина менше нормативних вимог, групи заліку та їх кількість матимуть наступний вигляд:

а) перша група – ті, що в межах **Тзг** пройшли нормативну та понаднормативну складові основної частини дистанції:

- в повному обсязі та фінішували;
- в повному обсязі та фінішували «за особливими умовами»;

б) друга група – ті, що в межах **Тзг** в повному обсязі пройшли нормативну складову основної частини дистанції, але не в повному обсязі пройшли понаднормативну складову основної частини дистанції та фінішували «за особливими умовами»;

в) третя група – ті, що в межах **Тзг** не в повному обсязі пройшли нормативну складову основної частини дистанції та фінішували «за особливими умовами»;

г) четверта група (з умови наявності **Тп2**) – ті, що в межах **Тзг2** пройшли скорочену частину дистанції:

- в повному обсязі та фінішували;
- в повному обсязі та фінішували «за особливими умовами»;
- не в повному обсязі та фінішували «за особливими умовами».

д) п'ята група (за умови наявності **Тп1**) – ті, що в межах **Тзг1** пройшли спрощену частину дистанції:

- в повному обсязі та фінішували;
- в повному обсязі та фінішували «за особливими умовами»;
- не в повному обсязі та фінішували «за особливими умовами».

6.3.8.3. Кількість груп заліку визначається Умовами в залежності від кількості проміжних контрольних часів **Тп**. Не залежно від структури дистанції групи 1–3 завжди присутні, наявність груп 4–5 тощо залежить від кількості **Тп**.

6.3.8.4. У разі рівної суми балів у двох або більше команд однієї групи, більш високе місце посідають ті, у кого менше штрафних балів з техніки, а в разі їх рівності – ті, що стартували раніше.

Розділ 7. Суддівство

7.1. Основні положення суддівства

7.1.1. Контроль за проведенням змагань у повній відповідності до основних документів (Правила, Технічний регламент, Регламент, Положення, Умови) здійснює суддівська колегія в цілому, а також кожен суддя окремо в межах своїх посадових обов'язків та повноважень, визначених Правилами.

7.1.2. Основні функціональні обов'язки та головна задача суддів змагань складаються з виконання всіх дій, щоб забезпечити:

а) зоровий контроль (ретельний та об'єктивний) за виступами спортсменів з метою оцінки їх дій відповідно до вимог основних документів;

б) невідкладне оголошення виявлених під час виступу помилок, упущень та порушень, що підлягають повідомленню зі сторони судді окремо взятому спортсмену та (або) команді в цілому відповідно до п.7.3.3;

в) фіксування суддею не тільки характеру допущених спортсменами порушень та визначення відповідного штрафу, але й відповідного запису:

- в картці судді з тактики – виконання заявленої тактики або відхилення від заявки кожним спортсменом;

- в картці судді з техніки – номери спортсменів, які допустили помилки, кількість помилок та їх оцінка;

- зі зворотного боку картки судді з техніки – короткий виклад характеру та специфіки помилок, які допустили спортсмени;

г) відеофіксацію виступу всіх спортсменів змагань, якщо у суддівській колегії є для цього реальні можливості.

7.2. Суддівський контроль

7.2.1. Штраф або попередження за кожне допущене порушення спортсмен отримує незалежно від причини, що спричинила порушення.

7.2.2. Якщо спортсмен під час підготовки до виконання технічного прийому припускався помилок, але в підсумку виконав технічний прийом правильно, то він штраф не отримує.

7.2.3. Якщо одне порушення тягне за собою виникнення ще одного або декількох порушень, за які спортсмен має отримати штраф, то менший штраф може поглинатися більшим, у такому разі спортсмен отримує тільки більший штраф.

7.2.4. Якщо суддя з техніки зафіксував та оголосив помилку, але за заявою команди з'ясувалося, що класифікував її невірно, то заступник головного судді або головний суддя зобов'язані переглянути оцінку допущеного порушення в більшу або меншу сторону відповідно до таблиці штрафів та (або) Умов.

7.2.5. Якщо спортсмен обрав певний спосіб руху або виконання технічного прийому при проходженні даним маршрутом або, якщо вони задані Умовами, то з моменту зняття його самостраховки у початковому ПС (ТС) та до моменту організації його самостраховки у цільовому ПС (ТС) спортсмен має виконати обраний або заданий спосіб. В іншому випадку буде вважатися, що відбулася зміна обраного або заданого способу.

7.2.6. До моменту організації самостраховки у цільовому ПС (ТС) під час проходження маршруту або виконання технічного прийому спортсмен не має права навантажувати елементи обладнання дистанції в т.ч. ПС (ТС), призначені для самостраховки. В іншому випадку буде вважатися, що відбулося порушення «Використання забороненої опори».

7.2.7. Якщо у суддів двох рівних за кількістю груп відсутня єдина думка щодо оцінки правильності дій спортсмена, які можна кваліфікувати як порушення, остаточне рішення приймається на користь спортсмена. В разі різної кількості голосів суддів в кожній з груп – рішення приймається згідно з думкою групи, в якій більша кількість суддів.

7.2.8. Рішення про припинення виступу на певній дистанції може бути прийнято заступником головного судді з дистанції або з суддівства, а про остаточне зняття – тільки головним суддею змагань.

7.2.9. За оцінкою дій спортсменів, а також з інших питань щодо проведення змагань, офіційними є роз'яснення та рішення головного судді або, за його дорученням, заступника головного судді з суддівства, а при його відсутності – заступника головного судді з дистанції, а також інших осіб, яким відповідні повноваження надані згідно чинних Правил.

7.3. Групи порушень та їх особливості

7.3.1. Під час змагань з гірського спортивного туризму виступ спортсменів, не залежно від прийнятої системи оцінки результатів, оцінюється з урахуванням характеру помилок, упущень та порушень, що вони допустили. Всі помилки, упущення та порушення можна розділити на шість груп:

- порушення техніки страховки;
- порушення техніки руху;
- порушення заявленої тактики;
- порушення спортивної етики;
- порушення, пов'язані із перевищенням контрольних часів;
- порушення Умов та Загальних Умов змагань.

7.3.2. Техніку страховки та руху, яку демонструють спортсмени під час виступу, виконання заявленої тактики (тільки при компілятивній системі оцінки результатів), а також порушення спортивної етики судді оцінюють відповідно до Таблиці 7.1.

7.3.3. Інформація, яку отримують спортсмени, щодо вчинених під час виступу помилок та порушень, залежить від того, до якої групи це порушення належить, а саме:

- а) порушення техніки страховки та руху – зафіксоване порушення оголошується під час виступу та доводиться до відома спортсменів;
- б) виконання заявленої тактики – помічене порушення фіксується, але не оголошується, тому що його оприлюднення може служити підказкою;
- в) порушення пов'язані із перевищенням контрольних часів – зафіксоване перевищення відповідного контрольного часу оголошується під час виступу, а його наслідки доводяться до відома спортсменів;

г) порушення спортивної етики, Умов та Загальних Умов змагань – зафіксовані порушення оголошуються під час виникнення, а його наслідки доводяться до відома спортсменів.

7.3.4. В окремих випадках рішенням ГСК величина штрафу за порушення виключно техніки руху може бути зменшена (аж до попередження) або збільшена (аж до зняття) в порівнянні зі штрафом в Таблиці 7.1, що має бути відображено в Умовах.

7.3.5. Штраф «зняття» – це максимально можливе покарання під час виступу команди і тому він має застосовуватися тільки в тому випадку, коли спортсмени допустили грубі порушення безпеки або спортивної етики. Тому покарання за деякі помилки техніки руху, що передбачають штраф «зняття», можуть бути дещо пом'якшені в порівнянні зі штрафом в Таблиці 7.1, що має бути відображено в Умовах. Шляхи пом'якшення можуть бути, наприклад:

- а) відстрочка «зняття» за отримані штрафи в балах;
- б) повна заміна «зняття» певним штрафом;
- в) вибіркова заміна «зняття» певним штрафом;
- г) попередження про можливе «зняття».

7.3.6. Якщо спортсмен після першого зауваження судді не усуває виявлене порушення, то він отримує штраф відповідно до Таблиці 7.1.

7.3.7. Всі пункти розділу I Порушення техніки (Таблиці 7.1), застосовуються, як при компілятивній, так і при бонусній системах оцінки результатів.

7.3.8. Всі пункти розділу II Зміна тактики (Таблиця 7.1), застосовуються, тільки при компілятивній системі оцінки результатів.

7.3.9. Пункт 1 розділу III Порушення спортивної етики (Таблиця 7.1), застосовуються, як при компілятивній, так і при бонусній системах оцінки результатів.

ПЕРЕЛІК ШТРАФІВ З ТЕХНІКИ ТА ТАКТИКИ

Таблиця 7.1

№	Назва порушень та помилок	Штраф
1	2	3
I. Порушення техніки:		
	а) техніка страховки:	
1	Втрата страховки (командної або суддівської)	зняття
2	Перервана страховка (командна, суддівська), самостраховка	5 балів
3	Неправильна страховка (командна, суддівська), самостраховка, супроводження	3 бали
4	Вихід спортсмена на «маятник»: вихід на «небезпечний маятник» вихід на «неприпустимо великий маятник»	3 бали зняття
5	Використання ПСП (ТСП): неправильно обладнаний командний ПСП (ТСП) пропуск ПСП (ТСП) неприпустимий пропуск ПСП (ТСП)	3 бали 5 балів зняття
	б) техніка руху:	

6	Зрив верхнього спортсмена з зависанням на суддівській страховці (можлива додаткова регламентація Умовами)	зняття
7	Втрата на дистанції: контрольного або аварійного вантажу шолома захисного вірьовок основних іншого спорядження	зняття зняття 10 балів 1 бал
8	Вихід за обмеження	зняття
9	Використання забороненої опори (рельєфу за обмеженням або суддівського обладнання)	10 балів
10	Неправильне виконання технічного прийому	5 балів
II. Порухення заявленої тактики (тільки при компілятивній системі оцінки результатів)		
1	Повна зміна заявлених маршрутів або технічних прийомів	зняття
2	Зміна маршруту (технічного прийому) або способу його проходження (виконання)	5 балів
3	Зміна схеми технічного прийому, місця його застосування або технічних засобів	7 балів
4	Зміна способу або порядку транспортування контрольного вантажу	3 бали
5	Відхилення від заявленого часу (за 1 %)	0,2 бала
III. Порухення спортивної етики		
1	Порухення спортивної етики	5 балів

7.4. Суддівство порушень техніки страховки

7.4.1. Загальні дії судді при будь-яких порушеннях щодо організації страховки:

Якщо спортсмен зробив спробу виходу на маршрут або почав рух без страховки, або без правильно організованої страховки, суддя зобов'язаний, перш ніж зафіксувати допущене порушення у своїй картці:

- зупинити проходження спортсменом маршруту (виконання технічного прийому);
- вимагати від спортсмена повернутися до початкового ПС, для організації страховки належним чином, якщо це можливо;
- вжити заходів щодо забезпечення безпеки спортсмена за необхідності.

7.4.2. Втрата страховки (командної або суддівської) – штраф «зняття»

7.4.2.1. Визначення порушення: страховка (командна або суддівська) у спортсмена відсутня або не виконує функцію страховки. Спортсмен, якого страхують, без зміни місцезнаходження, самотійно або за допомогою напарника по команді, що знаходиться на самостраховці, не може негайно відновити втрачену страховку.

7.4.2.2. Порушенням вважається:

Якщо страховку при проходженні дистанції не можна відновити, коли

помилково, випадково або навмисно:

- а) спортсмен залишився без вірьовок для подальшого проходження дистанції (організації страховки, спуску тощо);
- б) страхувальна вірьовка від'єднана від ІСС спортсмена (самостійно або іншим спортсменом команди);
- в) розв'язався вузол у системі страховки спортсмена.

7.4.2.3. Дії судді:

7.4.2.3.1. Після виконання вимог п.7.4.1 суддя дозволяє подальше проходження спортсменом маршруту (виконання техприйому).

7.4.2.3.2. В разі необхідності суддя може подати суддівську страховку спортсмену на маршруті, якщо це можливо.

7.4.2.3.3. Якщо спортсмени не мають можливості відновити страховку або після першого попередження судді спортсмени не усувають порушення, пов'язані з перерваною страховкою, то вони отримують штраф «зняття».

7.4.3. Перервана страховка (командна або суддівська), самостраховка – штраф «5 балів»

7.4.3.1. **Визначення порушення:** страховка (командна або суддівська), самостраховка у спортсмена короткочасно відсутня або перестала виконувати функцію страховки. Спортсмен, якого страхують, без зміни місцезнаходження, самостійно, або за допомогою напарника по команді, що знаходиться на самостраховці, може негайно відновити втрачену страховку або самостраховку.

7.4.3.2. Порушенням вважається:

7.4.3.2.1. Наступні дії спортсмена, якого страхують:

- а) тимчасово від'єднав від своєї ІСС страхувальну вірьовку (суддівську або командну);
- б) тимчасово від'єднав свою самостраховку від ПС або перил до організації командної страховки напарником;
- в) порушив порядок приєднання самостраховок при переході між ділянками перил, а також між ПС та перилами;
- г) порушив порядок приєднання до вірьовок командної страховки, в тому числі при їх заміні;
- д) виконав підйом перилами, в тому числі перилами переправ, без схоплюючого вузла на перилах над затискачем за відсутності в нього верхньої командної страховки;
- є) виконав дії, що перешкоджають роботі спортсмена, який його страхує.

7.4.3.2.2. Наступні дії спортсменів, при організації страховки під час руху перилами переправ, відповідно до п.п.5.4.21, 5.4.22:

- а) горизонтальними перилами:
 - при переправі потерпілого або аварійного вантажу одночасно відсутня командна страховка з боку обох ПС, як з вихідного, так і з цільового;
- б) крутопохилими та похилими перилами:

- при переправі потерпілого або аварійного вантажу відсутня командна страховка з боку ПС, розташованого вище (верхня командна страховка), якщо інше не передбачено Умовами;

- при переправі всіх спортсменів (окрім першого під час підйому), відсутня командна страховка з боку ПС, розташованого вище (верхня командна страховка).

7.4.3.2.3. Наступні дії спортсмена, який забезпечує страховку:

а) передчасно припинив виконувати дії щодо забезпечення командною страховкою спортсмена на маршруті до організації його самостраховки;

б) під час заміни спортсмена, який забезпечує страховку, був порушений порядок передачі страхувальної вірьовки, в результаті якого страховка була перервана;

в) тимчасово втратив контакт регулюючою рукою зі страхувальною вірьовкою без забезпечення її надійної фіксації, відповідно до п.5.4.18.

7.4.3.3. Дії судді:

Після виконання вимог п.7.4.1 суддя дозволяє подальше проходження спортсменом маршруту (виконання техприйому), спортсмен отримує штраф «5 балів».

7.4.4. Неправильна страховка (командна або суддівська), самостраховка, супроводження – штраф «3 бали»

7.4.4.1. Визначення порушення: спортсмен забезпечений страховкою (командною або суддівською), самостраховкою, або супроводженням, але при його зриві (падінні) можуть виникнути небезпечні наслідки, як для нього, так і для того, хто страхує або інших спортсменів команди.

7.4.4.2. Порушенням вважається:

7.4.4.2.1. Наступні дії всіх спортсменів:

а) в системі страховки, самостраховки спортсмена застосовуються карабіни з не закрученою або не зафіксованою муфтою;

б) в системі страховки, самостраховки спортсмена застосовуються карабіни без гвинтової муфти або муфти, що надійно фіксується, тобто з муфтою, що ковзає, відповідно до п.п.3.4.1–3.4.4;

в) засувка карабіна в системі страховки спортсмена навантажується страхувальним пристроєм, тобто карабін розвернутий упоперек;

г) на одній ділянці одинарних перил, тобто між двома точками жорсткого закріплення перильної вірьовки, одночасно перебуває більше одного спортсмена;

д) вузли, що застосовуються в системі страховки, самостраховки спортсмена не затягнуті до робочого стану та (або) не використовуються відповідно до п.п.3.12.2, 5.9.5.

7.4.4.2.2. Наступні дії спортсмена, який забезпечує страховку:

а) страхувальний пристрій використовується з порушенням схеми, яка зазначена фірмою виробником у Сертифікаті, відповідно до п.п.3.4.7-3.4.9;

б) самотійно обладнаний командний:

- ПС, відповідно до п.5.3.4 використовується без його обов'язкового блокування з суддівським ПС;

- ПСП, відповідно до п.5.3.5 використовується без його обов'язкового блокування з суддівським ПС (ПСП), якщо інше не зазначено Умовами;

в) страховка здійснюється без рукавиць або рукавичок, крім застосування страхувальних пристроїв з автоматичною фіксацією, якщо інше не зазначено Умовами;

г) страхувальний пристрій та спортсмен, який забезпечує страховку, не знаходяться в межах одного ПС;

д) відбувається тертя страхувальних вірьовок, а також самостраховки, які перебувають під навантаженням;

е) страховка відбувається, але кінець страхувальної вірьовки, не закріплений до спортсмена, який забезпечує страховку, або до ПС;

ж) супроводження відбувається, але кінець вірьовки супроводження не закріплений до спортсмена, який забезпечує супроводження, або до ПС;

з) спортсмен одночасно виконує дії з двома незблокованими вірьовками (страхувальна та транспортна, дві страхувальні), які проходять через різні пристрої, закріплені на ПС;

і) застосовуються страхувальні пристрої, не передбачені Технічним регламентом, відповідно до п.5.4.11;

к) спортсмен, знаходиться під вантажем, що переміщується, або під учасником, який рухається;

л) спортсмен, не забезпечив надійну фіксацію страхувальної вірьовки, але одночасно виконує дії не пов'язані зі страховкою;

м) страхувальний пристрій закріплений не до окремої (фіксованої) вантажної точки ПС або окремої ТС, якщо інше не зазначено Умовами;

н) додатковий утримуючий пристрій, який під час транспортування потерпілого виконує функцію командної страховки закріплений не до окремої (фіксованої) вантажної точки ПС;

о) спортсмен не перебуває на самостраховці в ПС, в якому закріплений страхувальний пристрій;

п) при використанні в якості страхувального пристрою карабіна, якщо це передбачено Умовами, але при цьому:

- страховка здійснюється без захисних рукавиць або рукавичок;
- кут охоплення вірьовкою карабіна менше ніж 90°;
- руки спортсмена знаходяться на відстані менше 0,5 м від карабіна;

р) у спортсмена в руках утворився «запас» страхувальної вірьовки у вигляді кілець, мотка тощо.

7.4.4.2.3. Наступні дії спортсмена, якого страхують:

а) велике провисання страхувальної вірьовки – нижче підшв взуття спортсмена.

7.4.4.2.4. Наступні дії спортсменів при організації самостраховки:

а) довжина самостраховки спортсмена перевищує:

- 1,5 м із пристроями її закріплення та нарощування;
- ширину полиці на крутому схилі або стіні, тобто при зриві не запобігає падінню спортсмена;

- довжину витягнутої руки спортсмена при його русі перилами на крутому схилі або стіні, а також при виконанні переправи вбрід, тобто при зриві спортсмен до перил не дотягнеться;

б) закріплення самостраховки спортсмена до ПСП (ТСП) в якому вже закріплений інший спортсмен;

в) закріплення самостраховки спортсмена до ІСС або самостраховки іншого спортсмена, якщо він навіть перебуває на самостраховці;

г) рух спортсмена косими перилами з самостраховкою на карабіні, без застосування схоплюючого вузла, якщо інше не зазначено Умовами.

д) підйом спортсмена (окрім першого) перилами, в тому числі перилами переправ, без схоплюючого вузла на перилах над затискачем за наявності в нього нижньої командної страховки, якщо інше не зазначено Умовами.

7.4.4.2.5. Наступні дії спортсменів при організації страховки, самостраховки та супроводження під час руху перилами переправ, відповідно до п.п.5.4.20 – 5.4.22:

а) горизонтальними перилами:

- при переправі потерпілого або аварійного вантажу командна страховка, тільки з боку одного ПС, вихідного або цільового;

- при переправі всіх спортсменів відсутня віршовка супроводження з вихідного або цільового ПС відповідно;

б) крутопохилими та похилими перилами:

- при переправі потерпілого або аварійного вантажу відсутня командна страховка з боку ПС, розташованого вище (верхня командна страховка), незважаючи на наявність командної страховки з боку ПС, розташованого нижче (нижня командна страховка);

- при переправі потерпілого або аварійного вантажу відсутня віршовка супроводження з боку ПС, розташованого нижче, якщо інше не передбачено Умовами;

- при переправі всіх спортсменів (окрім першого під час підйому) відсутня командна страховка з боку ПС, розташованого вище (верхня командна страховка), незважаючи на наявність командної страховки з боку ПС, розташованого нижче (нижня командна страховка);

- при спуску останнього спортсмена відсутня віршовка супроводження з боку ПС, розташованого нижче;

в) на всіх видах перил:

- за наявності суддівських перил приєднав свою самостраховку до командних перил, тобто переплутав пріоритет при організації своєї самостраховки.

7.4.4.3. Дії судді:

Після виконання вимог п.7.4.1 суддя дозволяє подальше проходження спортсменом маршруту (виконання техприйому), спортсмен отримує штраф «3 бали».

7.4.5. Порушення, пов'язані з виходом спортсмена на «маятник»

7.4.5.1. Загальні дії судді при будь-яких порушеннях, пов'язаних з виходом спортсмена на «маятник»:

Якщо спортсмен почав рухатися в той чи інший бік від лінії вільного звисання страхувальної вірьовки, утворюючи «маятник», суддя зобов'язаний:

- а) зробити спортсмену попередження;
- б) вимагати від спортсмена усунути «маятник»;
- в) вжити заходів щодо забезпечення безпеки спортсмена за необхідності.

7.4.5.2. Вихід на «небезпечний маятник» – штраф «3 бали»

7.4.5.2.1. Визначення порушення: спортсмен при підйомі маршрутом за відсутності меж маршруту у вигляді ЛО або ЛР після попередження судді, продовжує рухатися в той чи інший бік від лінії вільного звисання страхувальної вірьовки, утворюючи «небезпечний маятник».

7.4.5.2.2. Порушенням вважається:

Спортсмен відхилився в той чи інший бік від лінії вільного звисання страхувальної вірьовки на відстань більше 1 м, але не більше 2 м.

7.4.5.2.3. Дії судді:

Після виконання вимог п.7.4.5.1 суддя дозволяє подальше проходження спортсменом маршруту, спортсмен отримує штраф «3 бали».

7.4.5.3. Вихід на «неприпустимо великий маятник» – штраф «зняття»

7.4.5.3.1. Визначення порушення: спортсмен при підйомі по маршруту за відсутності меж маршруту у вигляді ЛО або ЛР після попередження судді та отримання штрафу «3 бали», продовжує рухатися в той чи інший бік від лінії вільного звисання страхувальної вірьовки, утворюючи «неприпустимо великий маятник».

7.4.5.3.2. Порушенням вважається:

Спортсмен відхилився в той чи інший бік від лінії вільного звисання страхувальної вірьовки на відстань більше 2 м.

7.4.5.3.3. Дії судді:

7.4.5.3.3.1. Після виконання вимог п.7.4.5.1 суддя дозволяє подальше проходження спортсменом маршруту.

7.4.5.3.3.2. Якщо спортсмен після попередження судді та отримання штрафу «3 бали» не усуває утворення «неприпустимо великого маятника», то він отримує штраф «зняття».

7.4.6. Порушення, пов'язані з використанням ПСП (ТСП)

7.4.6.1. Неправильно обладнаний командний ПСП (ТСП) – штраф «3 бали»

7.4.6.1.1. Визначення порушення: командний ПСП (ТСП) обладнаний з порушенням вимог визначених Технічним регламентом або Умовами.

7.4.6.1.2. Порушенням вважається:

- а) командний ПСП (ТСП) обладнаний, але не заблокований з суддівським ПСП (ТСП), відповідно до п.5.3.5, якщо це передбачено Умовами;
- б) командний ПСП (ТСП) обладнаний, але без дотримання визначеної Умовами відстані між суміжними ПСП (ТСП) або між ПС та ПСП (ТСП).

7.4.6.1.3. Дії судді:

- а) зупинити подальше проходження маршруту спортсменом;
- б) вимагати від спортсмена усунути порушення, якщо це можливо;
- в) вжити заходів щодо забезпечення безпеки спортсмена за необхідності.

7.4.6.2. Пропуск ПСП (ТСП) – штраф «5 балів»

7.4.6.2.1. Визначення порушення: пункт (точка) страховки проміжної (ПСП, ТСП) не був використаний спортсменом при проходженні маршруту у визначеному Умовами місці частково або повністю, незалежно від причин, якими це було викликано, що не несе за собою загрози безпеці спортсмена.

7.4.6.2.2. Порушенням вважається:

- а) спортсмен закріпив вірвовку, що забезпечує йому командну страховку, або став на самостраховку в наступному ПС (ТС) або ПСП (ТСП), не використавши при цьому попередній пропущений ПСП (ТСП);
- б) командний ПСП (ТСП) не може виконувати своє призначення в наслідок втрати його функціональності (наприклад, випадання), до того, як спортсмен закріпив страховальну вірвовку у наступному ПС (ТС) або ПСП (ТСП);
- в) спортсмен облаштував командний ПСП (ТСП) у тому місці, де це необхідно, але не використав його, тобто не закріпив в ньому страховальну вірвовку.

7.4.6.2.3. Дії судді:

Суддя зобов'язаний оголосити спортсмену штраф «5 балів» та повідомити йому, що стало причиною штрафу.

7.4.6.3. Неприпустимий пропуск ПСП (ТСП) – штраф «зняття».

7.4.6.3.1. Визначення порушення: пункт (точка) страховки проміжної (ПСП, ТСП) не був використаний спортсменом при проходженні маршруту у визначеному Умовами місці частково або повністю, незалежно від причин, якими це було викликано, що несе за собою підвищену загрозу безпеці спортсмена.

7.4.6.3.2. Порушенням вважається:

- а) пропуск двох поспіль ПСП (ТСП), при проходженні маршруту першим спортсменом з верхньою суддівською страховкою;
- б) пропуск одного ПСП (ТСП), при проходженні маршруту першим спортсменом, який забезпечений тільки нижньою командною страховкою, тобто без верхньої суддівської страховки, якщо це передбачено Умовами.

7.4.6.3.3. Дії судді:

- а) після пропуску першого ПСП (ТСП) суддя зобов'язаний оголосити спортсмену штраф «5 балів», повідомити йому, що стало причиною штрафу, та попередити про можливість зняття при пропуску спортсменом наступного ПСП (ТСП). При проходженні маршруту першим спортсменом, який забезпечений тільки нижньою командною страховкою суддя має заздалегідь попередити його про можливість зняття при пропуску будь якого ПСП (ТСП);
- б) якщо порушення відбулось, то спортсмен отримує штраф «зняття».

7.4.7. Порушенням не вважається (для п.п.7.4.2–7.4.6):

7.4.7.1. Наступні дії всіх спортсменів при використанні вірьовки командної страховки:

а) для фіксації положення спортсмена на маршруті, з зависанням його на вірьовці командної страховки. Так, наприклад, спортсменові, який забезпечує страховку, надається команда: «Закріпи!». Після його чіткої відповіді: «Закріпив!», спортсмен на маршруті може зависнути на вірьовці командної страховки, але не використовувати її для руху;

б) для виконання траверсу схилу або подолання тріщини (розриву) способом «маятник», якщо це передбачено Умовами.

7.4.7.2. Наступні дії спортсменів під час виступу на особистих змаганнях та змаганнях зв'язок:

а) при використанні вірьовки командної страховки в якості транспортної для виконання окремих технічних прийомів по транспортуванню потерпілого або аварійного вантажу, якщо це передбачено Умовами.

7.5. Суддівство порушень техніки руху

7.5.1. Зрив верхнього спортсмена з зависанням на суддівській страховці – штраф «зняття»

7.5.1.1. Визначення порушення: повний зрив спортсмена, тобто втрата всіх точок опори на рельєфі, з припиненням падіння за рахунок зависання на суддівській страховці.

7.5.1.2. Порушенням вважається:

Під час руху маршрутом спортсмен втратив опору на рельєфі та припинив своє падіння завдяки навантаженню суддівського обладнання, призначеного виконувати функції суддівської страховки (вірьовка, перила, елементи обладнання дистанції).

7.5.1.3. Дії судді:

7.5.1.3.1. Для зазначеного порушення можлива додаткова регламентація, щодо його суддівства, обумовлена Умовами, а тому, як правило, в Умовах попередньо зазначається:

- а) припустима кількість зривів або навіть відмова від їх обліку;
- б) штраф у балах за кожний зрив.

7.5.1.3.2. Якщо в Умовах припустима кількість зривів не зазначена, то після першого зриву з зависанням на суддівській страховці спортсмен отримує штраф «зняття».

7.5.1.3.3. Якщо спортсмени під час виступу на дистанції перевищили передбачену Умовами припустиму кількість зривів, вони отримують штраф «зняття».

7.5.1.4. Порушенням не вважається:

Наступні дії всіх спортсменів:

а) якщо після зриву, спортсмен зависає на командній страховці в тому числі з навантаженням ПСП (ТСП);

б) якщо після зриву, спортсмен одночасно зависає на командній та суддівській страховці;

в) якщо після зриву спортсмена немає можливості визначити, командна чи суддівська страховка зупинили його падіння.

7.5.2. Порушення, пов'язані з втратою при проходженні дистанції

7.5.2.1. Визначення порушення: особисте або командне спорядження, контрольний або аварійний вантаж вважаються втраченими, якщо вони залишилися на дистанції або в її межах (загублені або кинуті навмисно) після фінішу спортсменів та їх не можна дістати, не порушуючи безпеку або Умови.

7.5.2.2. Загальні дії судді при будь-яких порушеннях, пов'язаних з втратою при проходженні дистанції:

7.5.2.2.1. Якщо будь-яке особисте або командне спорядження, контрольний або аварійний вантаж не закріплені до ІСС спортсмена, перил та точок ПС, вірьовки, а також не контролюється спортсменом, тобто не знаходиться в його руках, то суддя перед застосуванням відповідного штрафу, зобов'язаний попередити спортсмена про можливу втрату того чи іншого спорядження.

7.5.2.2.2. Якщо спортсмени після попередження судді не закріплюють будь-яке особисте або командне спорядження, контрольний або аварійний вантаж належним чином, то воно вважається втраченим.

7.5.2.2.3. Якщо будь-яке особисте або командне спорядження, контрольний або аварійний вантаж загублені внаслідок його падіння з рук спортсмена, з його ІСС, з перил та точок ПС, з вірьовки тощо, то воно вважається втраченим відразу.

7.5.2.3. Втрата контрольного або аварійного вантажу – штраф «зняття»

7.5.2.3.1. Порушенням вважається:

а) втрата всього контрольного або аварійного вантажу внаслідок обриву та падіння рюкзака, в якому він розташований під час транспортування;

б) втрата частини контрольного або аварійного вантажу внаслідок руйнування рюкзака, в якому він розташований під час транспортування;

в) рюкзак з контрольним або аварійним вантажем залишився на дистанції та спортсмени не в змозі його дістати не порушуючи безпеку або Умови;

г) рюкзак з контрольним або аварійним вантажем знаходиться на полиці та закріплений до одного кінця вірьовки, а інший її кінець закріплений до спортсмена, що проходить маршрут, якщо інше не зазначено Умовами;

д) рюкзак з контрольним або аварійним вантажем при падінні з висоти залишився закріпленим до транспортної вірьовки в межах маршруту, тобто знаходиться в підвішеному становищі;

є) якщо спортсмени після попередження судді не закріплюють рюкзак з контрольним або аварійним вантажем належним чином.

7.5.2.3.2. Порушенням не вважається:

Рюкзак з контрольним або аварійним вантажем залишається закріпленим до транспортної вірьовки в межах маршруту тобто знаходиться в підвішеному стані.

7.5.2.4. Втрата шолома захисного – штраф «зняття»

7.5.2.4.1. Порушенням вважається:

а) спортсмен під час виступу втратив захисний шолом та не може без зміни свого місцезнаходження самостійно його повернути, а інші спортсмени команди в положенні на самостраховці не мають можливості допомогти повернути йому втрачений захисний шолом;

б) захисний шолом під час виступу спортсмена впав з його голови, спортсмен має можливість його повернути, але, не зважаючи на попередження судді, не вдягає.

7.5.2.5. Втрата основної вірьовки – штраф «10 балів»

7.5.2.5.1. Порушенням вважається:

7.5.2.5.1.1. Вірьовка, вважається втраченою, якщо хоча б один кінець вірьовки не закріплений або не контролюється спортсменами під час виступу, тобто вірьовку:

- а) залишили на дистанції незакріпленою;
- б) скинули або впустили навмисно чи випадково.

7.5.2.5.1.2. Якщо під час виступу спортсменів втрачена одна вірьовка, роздвоєна вузлами, вона становить одне ціле та спортсмени отримують штраф за втрату однієї вірьовки.

7.5.2.6. Втрата іншого спорядження – штраф «1 бал»

7.5.2.6.1. До іншого спорядження належать рукавиці та рукавички, взуття та інші предмети особистого та командного спорядження, що використовується спортсменами під час виступу на дистанції.

7.5.2.6.2. Порушенням вважається:

7.5.2.6.2.1. Спортсмени отримують штраф за кожну одиницю особистого або командного спорядження загублену або залишену на дистанції або в її межах після фінішу, в тому числі не викручений або не вибитий гак, не зняті закладні пристрої незалежно від того:

- а) використовувалися вони при проходженні дистанції чи ні;
- б) обладнані вони відповідно до Умов або встановлені спортсменами на свій розсуд.

7.5.2.6.2.2. Якщо група предметів заблоковані в єдину систему (наприклад, відтяжка з жорстко закріпленими до неї карабінами), то при їх втраті спортсмени отримують штраф, як за один предмет.

7.5.2.6.2.3. Не вважається за один предмет, якщо:

- а) кілька предметів з'єднані між собою карабіном;
- б) кілька вірьовок з'єднані загальним вузлом;
- в) кілька предметів перебувають у загальному накопичувачі (рюкзаку) або закріплені одним карабіном до перил, гаку, ІСС спортсмена тощо.

7.5.2.6.3. Порушенням не вважається:

Втрата на дистанції особистих речей спортсмена (годинника, окулярів та інших предметів особистого вжитку).

7.5.3. Вихід спортсмена за обмеження – штраф «зняття»

7.5.3.1. Визначення порушення: повний вихід спортсмена (всіма точками опори) за лінію обмеження окремого маршруту або дистанції, тобто припинення його контакту з маршрутом або дистанцією.

7.5.3.2. Порушенням вважається:

Всі точки опори, навантажені спортсменом під час руху, перебувають за межами дистанції або маршруту, який він проходить, в тому числі, якщо при цьому навантажується і лінія обмеження.

7.5.3.3. Дії судді:

Для зазначеного порушення можлива додаткова регламентація, щодо його суддівства, обумовлена Умовами.

7.5.4. Порушення, пов'язані з використанням забороненої опори

7.5.4.1. Використання рельєфу за обмеженням – штраф «10 балів»

7.5.4.1.1. Визначення порушення: навантаження будь-якою частиною тіла спортсмена рельєфу на лінії обмеження або за обмеженням для підтримки рівноваги або, як точки опори. Спортсмен отримує штраф за кожне навантаження.

7.5.4.1.2. Порушенням вважається:

а) під час руху лазінням спортсмен навантажує рельєф на лінії обмеження або за обмеженням;

б) під час виконання траверсу «маятником» спортсмен навантажив рельєф за межами ліній обмеження, проте він має можливість повернутися в своє початкове становище;

в) під час виконання спуску спортсмен навантажив рельєф за межами встановленого коридору для спуску;

г) під час виконання підйому або спуску, спортсмен, що не знаходиться на самостраховці, навантажив обмежену поверхню («земля», підлога тощо), якщо це передбачено Умовами.

7.5.4.1.3. Порушенням не вважається:

а) дотик спортсменом показника обмеження (стрічка, тасьма тощо), який нещільно прилягає до рельєфу;

б) перенос кінцівки або тіла спортсмена в повітрі над лінією обмеження або зоною (коридором) обмеження;

в) дотик показника обмеження або рельєфу за обмеженням:

- спортсменом випадково, стоячи на місці та не з метою використовування в якості опори;
- частинами одягу спортсмена, що нещільно прилягають до тіла;
- спорядженням, що вільно висить на ІСС спортсмена;
- контрольним або аварійним вантажем, що жорстко не закріплений на спортсмені, якщо це передбачено Умовами.

7.5.4.1.4. Дії судді:

Для зазначеного порушення можлива додаткова регламентація, щодо його суддівства, обумовлена Умовами. Наприклад, неодноразове використання опори за обмеженням під час проходження одного маршруту може розглядатися як:

а) непроходження даного маршруту – проходження не зараховується та спортсмен не отримує певну кількість балів;

- б) невиконання вимог Умов – спортсмен отримує штраф «зняття»;
- в) технічна помилка – спортсмен отримує штраф, передбачений таблицею 7.1, наприклад «50 балів».

7.5.4.2. Використання суддівського обладнання – штраф «10 балів»

7.5.4.2.1. Визначення порушення: навантаження спортсменом суддівської страховки або перил, а також не призначених для використання елементів обладнання дистанції, під час руху маршрутом або для підтримки рівноваги.

7.5.4.2.2. Порушенням вважається:

- а) кожне одноразове навантаження суддівської страховки спортсменом, який рухається маршрутом або використання її для підтримки рівноваги;
- б) кожне навантаження елементів обладнання дистанції не призначених для пересування спортсменів;
- в) одноразове навантаження перил суддівської страховки самостраховкою спортсмена під час його руху перилами переправ.

7.5.4.2.3. Порушенням не вважається:

Навантаження спортсменами перил суддівської страховки під час їх руху перилами переправ в кінцевих пунктах страховки в моменти закріплення або від'єднання від них самостраховки, спортсмена, контрольного та аварійного вантажу, а також потерпілого, якщо інше не зазначено Умовами.

7.5.5. Неправильне виконання технічного прийому – штраф «5 балів»

7.5.5.1. Визначення порушення: виконання технічного прийому з порушенням вимог Умов, Технічного регламенту, Правил або гірських сходжень в цілому.

Неправильне виконання технічного прийому – вид порушень, який є найбільш різноплановим і зустрічається найчастіше, а тому при оцінці цього виду порушень в окремих випадках необхідно враховувати характерні особливості суддівства. **В більшості випадків такі порушення належать до порушень попереджувального характеру.**

7.5.5.2. Загальні дії судді при будь-яких порушеннях, пов'язаних з неправильним виконанням технічного прийому:

Якщо спортсмени почали виконувати технічний прийом з порушенням вимог Умов, Технічного регламенту, Правил, суддя зобов'язаний:

- а) зробити спортсмену попередження про порушення вимог Умов, Технічного регламенту, Правил під час виконання технічного прийому;
- б) зупинити виконання спортсменом технічного прийому та вимагати від нього усунути порушення, якщо це можливо;
- в) вжити заходів щодо забезпечення безпеки спортсмена за необхідності.

7.5.5.3. Неправильне використання спорядження

Порушенням вважається:

- а) використання спортсменами під час виступу зіпсованого спорядження або такого, що стало непридатним до використання;

б) використання спортсменами під час виступу спорядження не за призначенням та з порушенням схем, які зазначені фірмою виробником у Сертифікаті;

в) використання спортсменами карабіна з незафіксованою засувкою (з незафіксованою муфтою або без муфти) для організації підйомних, спускових, транспортних систем, всіх видів поліспастів, утримуючого пристрою;

г) використання вірьовки командної страховки для підйому спортсмена, якщо інше не зазначено Умовами.

7.5.5.4. Неправильне застосування вузлів

Порушенням вважається:

а) якщо вузли, що застосовуються спортсменами для організації транспортних систем, закріплення вірьовок, а також перил переправ, використовуються з порушенням свого призначення;

б) якщо вузли, що застосовуються спортсменами для організації транспортних систем, закріплення вірьовок, а також перил переправ, не щільно затягнуті або не відповідають своїй конструктивній схемі тобто зав'язані неправильно;

в) якщо вузли, що застосовуються спортсменами для організації транспортних систем, закріплення вірьовок, а також перил переправ, не входять до переліку рекомендованих до застосування;

г) якщо вузли та (або) системи вузлів для закріплення вірьовок транспортних систем, а також перил переправ застосовуються спортсменами без їх додаткового блокування.

7.5.5.5. Неправильне закріплення вірьовок транспортних систем, а також перил переправ

Порушенням вважається:

а) застосування спортсменами для закріплення вірьовок транспортних систем, а також перил переправ спорядження, що працює в режимі самоскидання, якщо це не передбачено Умовами;

б) застосування спортсменами для закріплення вірьовок транспортних систем, а також перил переправ самостійно обладнаного командного ПС, але не заблокованого з суддівським ПС, якщо інше не передбачено Умовами;

в) застосування спортсменами для закріплення вірьовок транспортних систем, а також перил переправ вантажних точок ПС, для цього не призначених;

г) якщо після організації та закріплення перил переправ їх натягіння забезпечується схоплюючими вузлами або затискачами;

д) якщо до початку руху спортсменів перилами переправ всі пристрої, що використовувалися для їх натягіння, не були зняті або, якщо це конструктивно не можливо, знаходяться у навантаженому стані;

є) закріплення вірьовки для спуску до вантажної точки ПС, на якій вже організована командна страховка.

7.5.5.6. Неправильний спуск по вірьовці

Порушенням вважається:

- а) спуск спортсменів по вірьовці, на який організована система для її зняття, крім спуску останнього спортсмена;
- б) спуск спортсмена по вірьовці без спускового пристрою з урахуванням п.5.5.7;
- в) відсутність на нижньому кінці вірьовки відповідного обмежувального вузла під час спуску першого спортсмена команди;
- г) не закріплений нижній кінець вірьовки в нижньому ПС (ТС) з запасом робочої частини у вигляді петлі довжиною не більше 1,5 м, після спуску першого спортсмена команди з урахуванням п.5.5.13;
- д) спуск спортсмена по вірьовці без рукавиць або рукавичок на регулюючій руці;
- є) втрата спортсменом контролю над швидкістю свого спуску, який має виконуватися регулюючою рукою спортсмена;
- ж) спуск спортсмена здвоєною вірьовкою, яка не закріплена вузлом (жорстко) у верхньому ПС, без обов'язкового закріплення в нижньому ПС кожної її гілки;
- з) спуск спортсмена по вірьовці, яка одночасно використовується для кількох функцій та при цьому вірьовка:
 - не розділена двома відповідними вузлами на межі її функціонального поділу;
 - вузли, що здійснюють функціональний поділ вірьовки не закріплені в різних вантажних точках ПС та (або) закріплені в різних вантажних точках ПС, але без провису вірьовки між ними;
- і) від'єднання самостраховки спортсмена з ПС, а також приєднання її до ПС виконується без умови надійної фіксації вірьовки у спусковому пристрої регулюючою рукою, але з урахуванням п.5.5.11.

7.5.5.7. Неправильні дії спортсменів під час руху перилами переправ

Порушенням вважається:

- а) під час руху перилами крутопохилих та похилих переправ, руки спортсмена розташовані нижче карабіна або блочного пристрою, якими він закріплюється до перил;
- б) під час спуску перилами крутопохилих та похилих переправ, до того як спортсмен перетнув точку перегину перил та зупинився, у нього відсутні рукавички або рукавиці.

7.5.5.8. Неправильні дії при транспортуванні контрольного вантажу

Порушенням вважається:

- а) транспортування контрольного вантажу в одному рюкзаку із спорядженням;
- б) транспортування контрольного вантажу перилами переправ разом із спортсменом;
- в) спуск контрольного вантажу не на спортсмені і не перилами переправ;
- г) розташування спортсмена під вантажем, що переміщується.

7.5.5.9. Неправильне обладнання засобів для транспортування потерпілого

7.5.5.9.1. *Порушення під час виготовлення жорстких нош*

Порушенням вважається:

- а) відстань між жердинами менше ширини плечей потерпілого;
- б) рівні за довжиною жердини зміщені одна відносно одної більше ніж на 15 см;
- в) кінці жердин виступають за крайні поперечини менше ніж на 40 см;
- г) відстань між крайніми поперечинами менше зросту потерпілого;
- д) розташування поперечини відносно одна одної та жердин не відповідають прийнятій схемі жорстких нош;
- є) вузли, що з'єднують каркас, а також якість зав'язаного ложа, тобто малюнок сітки, кількість петель (не менше 8-ми), вузли на жердинах, не забезпечують необхідну міцність жорстких нош;
- ж) необхідну міцність каркасу жорстких нош не забезпечено діагоналями з основної вірьовки (спосіб контролю визначається Умовами або ГСК).

7.5.5.9.2. *Порушення під час виготовлення «кокону»*

Порушенням вважається:

- а) потерпілий розташований в «кокони» не в спальному мішку або не на килимку;
- б) петлі «кокону» розташовані нерівномірно вздовж тіла потерпілого;
- в) кількість петель «кокону» менше 8-ми;
- г) «кокон» зав'язаний не надійно, тобто петлі вільно зміщуються вздовж тіла потерпілого;
- д) кількість нерухомих петель для підвішування «кокону» менше 3-х;
- є) нерухомі петлі для підвішування не мають жорсткої фіксації відносно «кокону», і при його підвішуванні, відбувається здавлення потерпілого;
- ж) розташування нерухомих петель для підвішування «кокону» не відповідає схемі «плечі – пояс – гомілки ніг».

7.5.5.10. Неправильні дії під час транспортування потерпілого, або потерпілого із супроводжуючим

7.5.5.10.1. *Наступні дії супроводжуючого спортсмена*

Порушенням вважається:

- а) транспортні вірьовки, до яких закріплені потерпілий (аварійний вантаж) і супроводжуючий не зблоковані між собою відповідним загальним вузлом в межах досяжності рук супроводжуючого;
- б) потерпілий (аварійний вантаж) і супроводжуючий не закріплені один до одного за допомогою вуса самостраховки;
- в) при транспортуванні потерпілого за спиною супроводжуючого, він не зафіксований за спиною у супроводжуючого відповідно до п.5.8.8;
- г) після закріплення до транспортних вірьовок потерпілий по висоті розташовується відносно супроводжуючого не правильно;

д) допускається неакуратне супроводження потерпілого, дотик потерпілого до рельєфу;

є) поєднуються функції супроводжуючого з роботою по підйому, спуску або іншому транспортуванню потерпілого, якщо це не передбачено Умовами.

7.5.5.10.2. Наступні дії спортсменів, що виконують спуск або підйом

7.5.5.10.2.1. Порушенням вважається:

а) відсутній утримуючий пристрій під час спуску або підйому потерпілого (потерпілого із супроводжуючим, аварійного вантажу, в тому числі і з супроводжуючим);

б) утримуючий пристрій не закріплений до окремої вантажної точки ПС окремим карабіном;

в) на подвійних транспортних вірьовках в якості утримуючого пристрою використовується схоплюючий вузол, зав'язаний петлею з одинарного репшнура;

г) утримуючий пристрій під час спуску або підйому потерпілого (потерпілого із супроводжуючим) не виконує своєї функції;

д) нерівномірно натягнуті гілки заблокованих транспортних вірьовок;

є) не забезпечується плавне переміщення потерпілого (потерпілого із супроводжуючим):

- при підйомі допускаються ривки вірьовок;

- при спуску допускається різка видача (протравлювання) вірьовок;

ж) не закріплені жорстко до вантажних точок ПС кінці транспортних вірьовок.

7.5.5.10.2.2. Порушенням не вважається:

При виконанні спуску потерпілого із супроводжуючим самовипуском кінці транспортних вірьовок закріплюються до ІСС супроводжуючого спортсмена.

7.5.5.10.3. Наступні дії потерпілого спортсмена

7.5.5.10.3.1. Порушенням вважається:

а) відсутній утримуючий пристрій під час підйому потерпілого (потерпілого із супроводжуючим), в місцях, де він потрібний;

б) активна допомога команді з боку потерпілого (з виконанням роботи по власному переміщенню) при його транспортуванні, без урахування характеру своєї травми;

7.5.5.10.3.2. Порушенням не вважається:

а) якщо «потерпілий» під час транспортування захищає своє обличчя, прикриваючи його від контакту зі спорядженням або рельєфом;

б) вживає заходів щодо забезпечення особистої безпеки, наприклад, попередивши суддю, поправляє ІСС;

в) пасивно допомагає з урахуванням характеру своєї травми, якщо інше не визначено Умовами.

7.5.5.10.3.3. Дії судді:

Можлива додаткова регламентація, щодо суддівства даного порушення, обумовлена Умовами. Наприклад, неодноразова активна допомога команді з боку потерпілого, може розглядатися як:

- а) невиконання даного технічного прийому – виконання не зараховується та команда не отримує певну кількість балів;
- б) невиконання вимог Умов – команда отримує штраф «зняття».

7.5.5.10.4. *Порушення під час транспортування потерпілого в жорстких ношах*

Порушенням вважається:

- а) закріплення потерпілого до нош менше ніж у трьох місцях і не відповідає схемі «плечі – пояс – гомілки ніг»;
- б) відсутність вузлів на середині петель підвісної системи нош;
- в) кожна з петель підвісної системи нош під час транспортування перилами переправ об'єднані разом та закріплені до перил в одній точці;
- г) петлі підвісної системи нош під час транспортування перилами переправ не заблоковані між собою основною вірьовкою;
- д) ноші під час транспортування потерпілого втратили необхідну міцність і їх подальше безпечне використання неможливе.

7.5.5.10.5. *Порушення під час транспортування потерпілого в «коконі»*

Порушенням вважається:

- а) нерухомі петлі для підвішування «кокону» під час транспортування перилами переправ не заблоковані між собою основною вірьовкою;
- б) довжина петель підвісної системи вибрана неправильно і не забезпечується надійне горизонтальне положення потерпілого;
- в) відсутність вузлів на середині петель підвісної системи «кокону»;
- г) «кокон» під час транспортування потерпілого втратив необхідну міцність і його подальше безпечне використання неможливе.

7.6. Суддівство тактики

7.6.1. Штраф за зміну тактики виставляється за кожне порушення кожному спортсмену і на кожному маршруті.

7.6.2. Порядок оцінювання порушень заявленої тактики визначається системою оцінки результатів змагань. При проведенні змагань:

- а) за компілятивною системою – порушення заявленої тактики оцінюються відповідно до Таблиці 7.1;
- б) за бонусною і комбінованою системами – можливі і допустимі тактичні дії, а також штраф за їх порушення заздалегідь визначаються суддівською колегією змагань і зазначаються оцінкою в Умовах.

7.6.3. Оцінювання порушення тактики при компілятивній системі

7.6.3.1. Повна зміна заявлених маршрутів (технічних прийомів)

Змінені всі заявлені маршрути, пункти проходження, технічні прийоми або способи їх виконання – штраф «Зняття».

Порушенням вважається, якщо при проходженні дистанції повністю змінені:

- а) всі попередньо заявлені для використання при проходженні ПС (ТС), ПСП (ТСП) або технічні прийоми, що мали бути виконаними;
- б) порядок або способи проходження всіх заявлених маршрутів або виконання заявлених технічних прийомів.

7.6.3.2. Зміна маршруту (технічного прийому) або способу його проходження (виконання)

Зміна шляху, порядку або способу руху при проходженні маршруту або при виконанні технічного прийому – штраф «5 балів» за кожну зміну.

Порушенням вважається, якщо змінено:

- а) заявлений шлях руху або спосіб виконання технічного прийому;
- б) спосіб руху при проходженні маршруту або спосіб виконання технічного прийому;
- в) спосіб проходження маршрутів або виконання технічних прийомів;
- г) порядок проходження маршрутів або виконання технічних прийомів;
- д) спортсмена, який проходить маршрут або виконує технічний прийом.

7.6.3.3. Зміна схеми технічного прийому, місця його застосування або технічних засобів

Змінено заявлені технічні засоби, конструктивна або технічна схема в елементах технічного прийому або місце його застосування – штраф «7 балів» за кожну зміну.

Порушенням вважається:

- а) застосування не заявлених технічних прийомів або технічних засобів;
- б) зміна заявлених технічних прийомів або технічних засобів;
- в) зміна місця застосування технічних прийомів або технічних засобів.

7.6.3.4. Зміна способу або порядку транспортування контрольного вантажу

Змінено заявлені командою способи або порядок транспортування контрольного вантажу на певному маршруті або на ділянці маршруту – штраф «3 бали» за кожну зміну.

Порушенням вважається, якщо змінено (змінений):

- а) порядок розподілу контрольного вантажу відносно заявленого;
- б) спортсмен, який транспортує контрольний вантаж;
- в) спосіб підйому контрольного вантажу (технічний прийом);
- г) місце підйому контрольного вантажу.

7.6.3.5. Відхилення від заявленого часу

Час, витрачений на виступ командою, не відповідає часу, заявленому тренером або представником на проходження дистанції – штраф «0,2 бала» за 1 %.

Штраф за відхилення заявленого часу T_z від фактично витраченого командою на проходження дистанції T_f , при співвідношенні $1 \text{ хв} = 2 \text{ бали}$, визначається за формулою:

$$B_z = 20 \times | T_f - T_z | : T_z \quad (1)$$

Різниця між T_f і T_z береться у хвилинах по абсолютній величині, а тому завжди невід'ємна.

Якщо в Заявці заявлений час (T_z) відсутній, тобто команда його не заявила (помилково, спеціально або випадково), то формула (1) набуває вигляду:

$$B_z = 20 \times T_f \quad (2)$$

7.6.4. Оцінювання виконання тактики при бонусній системі

7.6.4.1. При оцінюванні змін заявленої тактики при бонусній системі штрафи, наведені в розділі II Зміна тактики (Таблиця 7.1), не застосовуються.

За результатами проходження маршруту (виконання технічного прийому) в межах будь-якої частини дистанції можуть мати місце п'ять варіантів їх оцінки суддями:

а) зараховують спортсменам проходження маршрутів (виконання технічних прийомів), якщо вони пройдені (виконані) згідно з вимогами Умов даної дистанції;

б) не зараховують, якщо пройдено маршрут (виконано технічний прийом) варіантом, не передбаченим Умовами, в межах:

- основної частини дистанції (нормативної та понаднормативної), якщо маршрут розташований за межами дистанції (не входить до складу дистанції) або технічний прийом виконано не на тому маршруті;

- основної частини дистанції (нормативної та понаднормативної), якщо проходиться маршрут (виконується технічний прийом) з численними порушеннями вимог Технічного Регламенту або Умов;

- додаткової (бонусної) частини дистанції, якщо технічний прийом не передбачений, а маршрут не входить до додаткової частини дистанції;

- додаткової (бонусної) частини дистанції, якщо проходження маршруту (виконання технічного прийому) повністю не завершено. Завершення проходження маршруту (виконання технічного прийому) фіксується у момент постановки спортсмена на самостраховку в цільовому ПС;

в) оцінюють, як заявлений, але не пройдений маршрут (не виконаний технічний прийом) в тому випадку, коли:

- спортсмени застосували спосіб руху (виконання технічного прийому) або вчинили дії, виконання яких не передбачено Умовами;

- маршрут пройдений або технічний прийом виконаний не в повному обсязі.

г) оцінюють, як не заявлений, але пройдений маршрут (виконаний технічний прийом) в тому випадку, коли спортсмени попередньо їх не заявили, але Умовами вони передбачені;

д) переводять в іншу відповідну групу заліку, якщо інше не передбачено Умовами, команду, яка визначені Умовами обов'язкові маршрути (технічні прийоми), не виконала:

- проходження конкретних маршрутів та (або) виконання заданих технічних прийомів;

- проходження конкретними способами відповідних маршрутів та (або) виконання заданих технічних прийомів.

7.6.4.2. Варіанти та оцінка дотримання контрольних часів під час проходження командою відповідної частини дистанції при бонусній системі оцінки результатів, а також види балів, їх виникнення та розподіл відображені в Таблиці 7.2.

ВАРІАНТИ ТА ОЦІНКА ДОТРИМАННЯ КОНТРОЛЬНИХ ЧАСІВ

Таблиця 7.2

№ п/п	Варіанти дотримання / недотримання контрольних часів	Оцінка дотримання контрольних часів, (команда отримує:)
1	Команда під час виступу вклалася в нормативний час Тн при проходженні основної частини Тф1 < Тн та завершила виступ, від проходження додаткової (бонусної) частини відмовилась	а) бали за пройдені/не пройдені маршрути (виконані/не виконані технічні прийоми) основної частини дистанції; б) позитивні бали за економію нормативного часу Тн при проходженні основної частини дистанції $\Delta t = T_n - T_{f1}$; в) штрафні бали за порушення техніки страховки та руху, отримані при проходженні основної частини дистанції
2	Команда під час виступу не вклалася в нормативний час Тн при проходженні основної частини Тф1 > Тн та завершила виступ в межах Тзг	а) бали за пройдені/не пройдені маршрути (виконані/не виконані технічні прийоми) основної частини дистанції; б) від'ємні бали за перевищення нормативного часу Тн при проходженні основної частини дистанції $\Delta t = T_n - T_{f1}$; в) штрафні бали за порушення техніки страховки та руху, отримані при проходженні основної частини дистанції
3	Команда під час виступу вклалася в нормативний час Тн при проходженні основної частини Тф1 < Тн та завершила проходження додаткової (бонусної) частини теж з економією Тн ($\Delta t = T_n - T_{f2}$)	а) бали за пройдені/не пройдені маршрути (виконані/не виконані технічні прийоми) основної частини дистанції; б) позитивні бали за пройдені маршрути (виконані технічні прийоми) додаткової (бонусної) частини дистанції; в) позитивні бали за економію нормативного часу Тн після проходження тільки додаткової (бонусної) частини дистанції $\Delta t = T_n - T_{f2}$, за не повністю використане Тн при проходженні основної частини дистанції преміальні бали не нараховуються; г) штрафні бали за порушення техніки страховки та руху, отримані при проходженні основної та додаткової частин дистанції
4	Команда під час виступу вклалася в нормативний час Тн при проходженні основної частини Тф1 < Тн та завершила виступ на	а) бали за пройдені/не пройдені маршрути (виконані/не виконані технічні прийоми) основної частини дистанції; б) позитивні бали за пройдені маршрути (виконані технічні прийоми) додаткової

	додатковій (бонусній) частини дистанції з перевищенням нормативного часу T_n , але в межах загального контрольного часу $T_{зг}$ ($T_n < T_{ф2} < T_{зг}$)	(бонусної) частини дистанції; в) штрафні бали за використання частини штрафного часу $\Delta t = T_n - T_{ф2}$; г) економія T_n відсутня і преміальні бали не нараховуються; д) штрафні бали за порушення техніки страховки та руху, отримані при проходженні основної та додаткової частин дистанції
5	Команда під час виступу вклалася в нормативний час $T_{ф} < T_n$ та почала виконувати додаткову (бонусну) частину, але в загальний контрольний час $T_{зг}$ не вклалася	а) бали за пройдені/не пройдені маршрути (виконані/не виконані технічні прийоми) основної частини дистанції; б) позитивні бали за пройдені маршрути (виконані технічні прийоми) додаткової (бонусної) частини дистанції; в) позитивні бали за частково (не повністю) пройдені маршрути (виконані технічні прийоми) додаткової (бонусної) частини дистанції команди не зараховуються; г) час виступу команди приймається рівним $T_{зг}$; д) позитивні бали за економію нормативного часу при проходженні основної частини дистанції $\Delta t = T_n - T_{ф1}$ команда не отримує, тому що заощаджений час в межах T_n командою було використано нерезультативно при спробі пройти (виконати) додаткову (бонусну) частину дистанції; е) штрафні бали за перевищення T_n у межах $T_{зг}$ при виконанні бонусної частини $\Delta t = T_{зг} - T_n$; ж) штрафні бали за порушення техніки страховки та руху, отримані при проходженні основної та не пройденої до кінця додаткової частин дистанції (штрафи за техніку не анулюються)
6	Команда під час виступу не вклалася в T_n та переведена суддями на проходження спрощеної або скороченої частини дистанції з новим загальним контрольним часом $T_{зг1}$. Під час подальшого виступу на відповідній частині дистанції, команда вклалась у відповідне $T_{зг1}$	а) бали за пройдені/не пройдені маршрути (виконані/не виконані технічні прийоми) відповідної частини дистанції; б) негативні бали за перевищення T_n у межах $T_{зг1}$ при виконанні спрощеної або скороченої частини $\Delta t = T_{ф} - T_n$; в) штрафні бали за порушення техніки страховки та руху, отримані при проходженні відповідної частини дистанції
7	Команда під час виступу не	а) бали за пройдені/не пройдені маршрути

вклалася в Тп та переведена судьями на проходження спрощеної або скороченої частини дистанції з новим загальним контрольним часом Тзг1 . Під час подальшого виступу на відповідній частині дистанції, команда не вклалась у відповідне Тзг1	(виконані/не виконані технічні прийоми) відповідної частини дистанції; б) від'ємні бали за використання в повному обсязі штрафного часу при виконанні спрощеної або скороченої частини $\Delta t = T_{зг1} - T_{п}$; в) штрафні бали за порушення техніки страховки та руху, отримані при проходженні відповідної частини дистанції; г) отримує додатковий штраф за фініш «за особливими умовами» (штраф за залишений на дистанції контрольний та або аварійний вантаж та вірьовки, а також кожний пункт (ПС, Ф), що залишився не відвіданим спортсменом, потерпілим, аварійним вантажем тощо
--	---

7.6.4.3. Маршрути (технічні прийоми) основної частини дистанції, які стали складовою частиною скороченої або спрощеної частини дистанції зберігають оцінку заявлених та зараховуються по їх фактичному проходженню (виконанню).

7.6.4.4. Маршрути (технічні прийоми) не основної частини дистанції (скороченої або спрощеної), які раніше не були заявлені, але були пройдені (виконані), оцінюються як «не заявлені, але пройдені (виконані)».

7.7. Суддівство порушень, пов'язаних з перевищенням контрольних часів

7.7.1. На проходження командами дистанції або її частини, відповідно до Умов змагань, ГСК призначає декілька контрольних часів, при порушенні яких команди отримують відповідний штраф або змінюють порядок виступу, а саме:

а) проміжний контрольний час **Тп** (відповідно до п.1.6.3) – може призначатися на змаганнях, що проводяться як за компілятивною, так і за бонусною системами;

б) загальний контрольний час **Тзг** (відповідно до п.1.6.1) – призначається на змаганнях, що проводяться як за компілятивною, так і за бонусною системами;

в) нормативний час **Тн** (відповідно до п.1.6.2) – призначається тільки на змаганнях, що проводяться за бонусною системою;

г) заявлений час **Тз** (відповідно до п.1.6.5) – заявляється командами тільки на змаганнях, що проводяться за компілятивною системою.

7.7.2. Кількість **Тп** визначається Умовами. На змаганнях з гірського спортивного туризму ГСК призначає, як правило, два проміжні контрольні часи **Тп1** і **Тп2**:

7.7.2.1. Перший проміжний контрольний час **Тп1** призначається на проходження командами початкової частини дистанції. В залежності від дотримання **Тп1** команди поділяються на:

а) ті, що дотримались **Тп1** та продовжують виступ основною частиною дистанції;

б) ті, що перевищили **Тп1** та продовжують виступ спрощеною частиною

дистанції, яка може не відповідати визначеному в Регламенті (Положенні) класу дистанції.

7.7.2.2. Другий проміжний контрольний час **Тп2** призначається, як правило, на проходження командами нормативної частини дистанції. В залежності від дотримання **Тп2** команди поділяються на:

- а) ті, що дотримались **Тп2** та продовжують виступ основною частиною дистанції;
- б) ті, що перевищили **Тп2** та продовжують виступ скороченою частиною дистанції, яка, як правило, відповідає визначеному в Регламенті (Положенні) класу дистанції.

7.7.3. Кількість **Тзг** визначається Умовами. **Тзг** призначається для кожної з частин дистанції. Якщо на змаганнях ГСК призначено два проміжні контрольні часи **Тп1** і **Тп2**, то відповідно до цього, ГСК призначає на проходження командами:

- спрощеної частини дистанції – перший загальний контрольний час **Тзг1**;
- скороченої частини дистанції – другий загальний контрольний час **Тзг2**;
- основної та бонусної (якщо така є) частин дистанції – загальний контрольний час **Тзг**.

7.7.3.1. Перший загальний контрольний час **Тзг1** надається для проходження командами спрощеної частини дистанції. В залежності від дотримання **Тзг1** команди поділяються на:

- а) ті, що в межах **Тзг1** виконали всі вимоги спрощеної частини дистанції та фінішували;
- б) ті, що в межах **Тзг1** не виконали всі вимоги спрощеної частини дистанції та фінішували «за особливими умовами», якщо це передбачено Умовами.

Такі команди, відповідно до п.6.3.8.2.д, утворюють окрему групу заліку.

7.7.3.2. Другий загальний контрольний час **Тзг2** надається для проходження командами скороченої частини дистанції. В залежності від дотримання **Тзг2** команди поділяються на групи:

- а) ті, що в межах **Тзг2** виконали всі вимоги скороченої частини дистанції та фінішували;
- б) ті, що в межах **Тзг2** не виконали всі вимоги скороченої частини дистанції та фінішували «за особливими умовами», якщо це передбачено Умовами.

Такі команди, відповідно до п.6.3.8.2.г, утворюють окрему групу заліку.

7.7.3.3. Загальний контрольний час **Тзг** надається для проходження командами основної (нормативної та понаднормативної) та бонусної (якщо така є) частин дистанції. Проходження командами бонусної частини дистанції не є обов'язковим. В залежності від дотримання **Тзг** команди поділяються на:

- а) ті, що в межах **Тзг** виконали всі вимоги основної частини дистанції, повністю пройшли бонусну частину дистанції та фінішували;
- б) ті, що в межах **Тзг** виконали всі вимоги основної частини дистанції, але не повністю пройшли бонусну частину дистанції та фінішували;
- в) ті, що в межах **Тзг** виконали всі вимоги основної частини дистанції та фінішували;
- г) ті, що в межах **Тзг** не виконали всі вимоги основної частини дистанції та

фінішували «за особливими умовами», якщо це передбачено Умовами.

Такі команди, відповідно до п.п.6.3.8.2.а–6.3.8.2.в, утворюють окрему групу заліку.

7.7.4. **Тн** призначається на проходження командами основної частини дистанції.

7.7.4.1. Ті команди, що виконали всі вимоги основної частини дистанції та фінішували в межах **Тн**, отримують за економію **Тн** преміальні (бонусні) бали. Оцінка кожної хвилини економії **Тн** визначається Умовами.

7.7.4.2. Ті команди, що виконали всі вимоги основної частини дистанції та фінішували поза межами **Тн**, але в межах **Тзг**, отримують за перевищення **Тн** штрафні бали. Оцінка кожної хвилини перевищення **Тн** визначається Умовами.

7.7.5. **Тз** визначається командами на проходження основної частини дистанції. **Тз** не може перевищувати **Тзг** дистанції. Якщо фактичний час проходження дистанції **Тф** (відповідно до п.1.6.4) не збігається з **Тз**, то команда отримує штраф відповідно Таблиці 7.1 та п.7.6.3.5.

7.7.6. Команди, що в межах відповідного загального контрольного часу **Тзг** не виконали всі вимоги певної частини дистанції, завершують виступ фінішем «за особливими умовами» (відповідно до п.4.5.14).

При фініші «за особливими умовами» фактичний час проходження дистанції **Тф** приймають рівним загальному контрольному часу **Тзг** відповідної частини дистанції, тобто **Тф** = **Тзг**.

В момент закінчення **Тзг** основної, скороченої, спрощеної частини дистанції спортсмени припиняють виступ і одержують штрафи, які поділяються на дві групи:

а) основний штраф – за заявлені і не пройдені маршрути або не виконані технічні прийоми;

б) додатковий штраф – за фініш «за особливими умовами».

7.7.6.1. Основний штраф визначається в балах. Розмір основного штрафу приймається в межах 10 – 20 відсотків від розміру номінальної оцінки маршрутів та технічних прийомів відповідної частини (відповідно до п.п.4.2.3, 4.2.4) Конкретні розміри основного штрафу встановлюються Умовами змагань.

7.7.6.2. Додатковий штраф команда отримує в момент закінчення відповідного загального контрольного часу **Тзг**. Його рекомендується призначати:

а) за кожний пункт: **ПС (ТС)**, **КП**, у тому числі **Ф**, які не відвідав або не встиг пройти до **Ф** на відповідній частині дистанції кожен:

- спортсмен на дистанції	«Гірські перешкоди»	– до 10 балів,
- потерпілий («лялька», учасник)		– до 10 балів,
- рюкзак з контрольним або аварійним вантажем		– до 10 балів;

б) незалежно від місця знаходження на дистанції за кожного(у):

- спортсмена на дистанції	«Рятувальні технічні прийоми»	– до 10 балів;
	«Тактико-технічна»	– до 10 балів,
- одиницю основного спорядження (відповідно до Таблиці 7.1.)		– до 10 балів.

7.7.6.3. Якщо, відповідно до Умов, місця розташування на певній дистанції спортсменів, контрольного або аварійного вантажу, основного спорядження не враховуються, то команда одноразово отримує штрафні бали за

спортсменів, контрольний (аварійний) вантаж, основне спорядження, що знаходиться поза пунктом фінішу.

7.7.6.4. Команди, які перевищили відповідне **Тп** та за рішенням суддівської колегії, відповідно до Умов, проходять спрощену або скорочену частини дистанції, основний штраф отримують тільки за не пройдені маршрути або не виконані технічні прийоми, які входять до складу спрощеної або скороченої частини відповідно. За не пройдені маршрути або не виконані технічні прийоми основної частини дистанції, що залишилися за межами спрощеної або скороченої частини, команди, які проходять спрощену або скорочену частини основний штраф не отримують.

7.7.6.5. При фініші «за особливими умовами» після закінчення **Тзг**, спортсменів, що залишилися на дистанції, контрольний вантаж та основне спорядження враховують тільки судді з тактики.

7.8. Суддівство порушень спортивної етики

7.8.1. Мають місце окремі прояви та дії, які не можна віднести до порушень техніки або тактики, але вони не можуть бути проігноровані суддями – штраф «5 балів».

7.8.2. Штраф «Порушення спортивної етики» може бути виставлений команді лише заступником головного судді з дистанції після погодження з Головним суддею змагань. Порушення відноситься до категорії попереджувального характеру.

Порушенням вважається, якщо спортсмени допускають прояв неспортивної або неетичної поведінки:

- а) суперечки із суддями, виконання їхніх вказівок з певною затримкою;
- б) халатне відношення до обмежувальних і розмежувальних покажчиків та інших елементів обладнання дистанції (після кількаразового попередження);
- в) використання брутальних слів, агресивних висловлювань до будь-кого у зоні змагань та (або за її межами та інші подібні вчинки та дії).

7.8.3. За більш грубий прояв неспортивної або неетичної поведінки (наприклад, вживання нецензурної лексики) відповідно до Правил (розділ III, пункт 6 підпункти 7 - 9) передбачено відсторонення від виступу на дистанції або зняття зі змагань у цілому як окремих спортсменів, так і всієї команди.

7.9. Суддівство порушень Умов та Загальних Умов змагань

7.9.1. Якщо команда під час виступу на певній дистанції порушує або не виконує Умови, Загальні Умови, а також Регламент (Положення) змагань, то відповідно до Правил (розділ III, п.п.6.7–6.9) результат виступу такої команди на цій дистанції може бути анульований (скасований), команда може бути попереджена або, взагалі, відсторонена від змагань (знята).

7.9.2. Штрафи за окремі порушення можуть визначатись в Умовах або Загальних умовах, наприклад, в Загальних умовах – штраф за несвоєчасне подання заявки з тактики, в Умовах – штраф за багаторазове навантаження опори за обмеженням тощо.

7.10. Технічний інцидент

7.10.1 Технічним інцидентом є подія, дія, випадки непорозуміння, що виникли під час змагань, причиною яких не є самі спортсмени, але які суттєво впливають на кінцевий результат їх виступів.

Технічний інцидент може виникнути в тому випадку, коли на результат виступу, крім дій самих спортсменів, починають впливати і зовнішні фактори, що спровокували виникнення технічного інциденту.

7.10.2. Причинами виникнення технічного інциденту можуть стати:

- а) неправильно обрані напрямки постановки окремих маршрутів;
- б) погана підготовка (очистка) рельєфу полігону;
- в) пошкодження або порушення елементів обладнання дистанції;
- г) серйозні перешкоди або допомога спортсменам з боку суддів при проходженні маршруту;
- д) помилки суддів на дистанції;
- є) втручання в дії спортсменів, суддів сторонніх осіб.

7.10.3. Технічний інцидент може бути зафіксований спортсменами та (або) суддями на дистанції. Зафіксований спортсменами технічний інцидент має бути повідомлений суддям.

7.10.4. Рішення про наявність технічного інциденту та шляхи усунення його наслідків приймає заступник головного судді на дистанції або головний суддя.

7.10.5. Якщо причину технічного інциденту служба дистанції може швидко усунути, то час, витрачений на усунення технічного інциденту, команді компенсують.

7.10.6. Якщо після технічного інциденту службі дистанції або команді необхідна перерва, повторний старт команді, по можливості, має бути наданий того ж дня.

7.10.7. Якщо представник команди вирішив продовжити виступ при зафіксованому технічному інциденті, в подальшому ніякі протести по технічному інциденту, що мав місце, до розгляду не приймаються. Своє рішення про продовження виступу представник команди зобов'язаний оголосити суддям.

Розділ 8. Технічні прийоми та способи їх виконання

8.1. Загальні вимоги

8.1.1. Дистанції змагань з гірського спортивного туризму складаються з маршрутів, які спортсмени під час виступу долають, виконуючи ті чи інші технічні прийоми, передбачені Умовами.

8.1.2. Під час виконання технічного прийому на тому чи іншому маршруті:

8.1.2.1. Будь який рух спортсмена, потерпілого, контрольного або аварійного вантажу відповідно до його напрямку розцінюється як:

- а) рух вгору – підйом;
- б) рух вниз – спуск;
- в) рух вздовж – траверс:
 - рух вздовж без набору висоти – траверс горизонтальний;
 - рух вздовж з набором або скиданням висоти – траверс похилий.

8.1.2.2. Рух спортсмена, потерпілого, контрольного або аварійного вантажу відповідно до вибору точок опори може бути:

- а) з використанням рельєфу;
- б) з використанням вірьовки;
- в) з використанням перил, в тому числі і перил переправ.

8.1.3. В залежності від виду дистанції змагань, технічні прийоми, що входять до її складу орієнтовані на виконання різних задач:

а) на дистанції «Гірські перешкоди» виконуються технічні прийоми, що передбачають різні варіанти руху спортсменів різними видами гірського рельєфу різної складності;

б) на дистанції «Рятувальні технічні прийоми» передбачається виконання технічних прийомів, що моделюють різні можливі аварійні ситуації при проходженні маршрутів на різних видах гірського рельєфу.

8.1.4. В залежності від кількості спортсменів, що приймають участь в їх виконанні, технічні прийоми поділяються на:

а) особисті технічні прийоми – це ті, які кожний окремий спортсмен застосовує самостійно при подоланні дистанції (прийоми техніки лазіння, способи спуску по вірьовці тощо);

б) командні технічні прийоми – це ті, які виконують одночасно декілька спортсменів або вся команда (транспортування потерпілого тощо).

8.1.5. Кожний технічний прийом складається з певної сукупності дій спортсменів з виконання окремих технічних елементів, які в сукупності є закінченим прийомом.

8.1.6. Дистанції кожного класу передбачають певні характеристики рельєфу, а також комплекс технічних прийомів, який має свою складність та трудомісткість.

8.1.7. Вимоги до виконання технічних прийомів на дистанції «Гірські перешкоди» поширюються на аналогічні дії на дистанції «Рятувальні технічні прийоми» та навпаки.

8.2. Рух спортсменів з використанням рельєфу

8.2.1. В залежності від виду гірського рельєфу, в тому числі штучного,

спортсмени можуть виконувати наступні технічні прийоми:

8.2.1.1. На скельному або штучному рельєфі:

а) **вільне лазіння** (підйом та спуск) – лазіння скельним рельєфом з використанням виключно природних точок опори без навантаження під час руху обладнання суддівських або командних ПС (ТС) та ПСП (ТСП), навіть при проведенні своєї страхувальної вірьовки через карабіни (відтяжки), що закріплюються до них;

б) **комбіноване лазіння** (підйом та спуск) – лазіння скельним рельєфом з використанням природних точок опори з можливістю навантаження під час руху обладнання суддівських або командних ПС (ТС) та ПСП (ТСП).

8.2.1.2. На рельєфі зі сніговим, сніжно-фірновим, льодовим або льодово-фірновим покриттям:

а) **рух «в три такти»** (підйом та спуск), який здійснюється за допомогою льодоруба, закріпленого до самостраховки спортсмена, відповідно до мал.1.1 (Додаток 3);

б) **рух на передніх зубах кішок** (підйом та спуск), який здійснюється за допомогою льодоруба та інших льодових інструментів, відповідно до вимог зазначених Умовами;

в) **рух сходами** (підйом та спуск), який здійснюється за допомогою льодоруба або іншого спорядження відповідно до вимог зазначених Умовами;

г) **спуск «глісером»**, який здійснюється за допомогою льодоруба, закріпленого до самостраховки спортсмена, відповідно до мал.1.2 (Додаток 3).

8.2.1.3. На всіх видах рельєфу:

а) **рух з використанням ШТО** (підйом та спуск) – рух з використанням спеціального спорядження (драбинки, петлі тощо), яке закріплюється до штучних точок опори, додатково організованих на відповідному рельєфі суддями або спортсменами, без використання природних точок опори;

8.2.2. Під час руху на всіх видах гірського рельєфу спортсменам необхідно дотримуватися наступних вимог:

а) допускається зміна ведучого спортсмена на маршрутах підйому або траверсу, але тільки у початковому або цільовому ПС, якщо інше не зазначено Умовами;

б) допускається транспортування вантажу першим спортсменом під час виконання підйому або траверсу, якщо інше не зазначено Умовами;

в) допускається паралельний підйом двох спортсменів одночасно, якщо це передбачено Умовами, але при цьому спортсмени не повинні знаходитись один над одним.

8.3. Рух спортсменів з використанням вірьовок, перил в тому числі перил переправ

8.3.1. В залежності від способу закріплення вірьовок спортсмен може виконувати рух:

а) по вірьовці, що жорстко закріплена з боку ПС розташованого вище;

б) перилами, в тому числі перилами переправ;

в) вздовж перил, в тому числі перехід вздовж перил.

8.3.2. Рух спортсменів по вірьовці або перилами з набором висоти визначається, як підйом або самовилаз спортсмена

8.3.2.1. При виконанні самовилазів спортсменам необхідно дотримуватися наступних вимог:

а) верхній кінець командної транспортної вірьовки має бути жорстко закріпленим до вантажної точки цільового ПС (крім підйому першого спортсмена, за умови використання ним для самовилазу суддівських перил);

б) нижній кінець командної транспортної вірьовки має бути жорстко закріпленим до вантажної точки початкового ПС (крім підйому останнього спортсмена);

в) довжина самостраховки, на якій закріплюється затискач, має дозволяти спортсмену вільно дотягнутися до затискача в разі зависання на ньому спортсмена;

г) якщо при виконанні самовилазу в якості затискача, закріпленого до ІСС спортсмена або його самостраховки, застосовується затискач відкритого типу («Жумар», «Croll» тощо), він має бути додатково заблокованим карабіном з транспортною вірьовкою;

д) якщо спортсмен виконує самовилаз за відсутності верхньої командної страховки, то він має забезпечити собі надійну самостраховку за допомогою схоплюючого вузла на вірьовці над затискачем петля, від якого кріпиться до ІСС спортсмена безпосередньо або через затискач.

8.3.2.2. В залежності від стрімкості схилу, нахилу перил, підбору спорядження, самовилази можуть виконуватися наступними способами:

а) **самовилаз способом «затискач – вірьовка»** – рекомендується застосовувати для підйому спортсмена некрутими схилами та здійснюється відповідно до п.2, мал.2.1, 2.2 (Додаток 3).

Рух спортсмена відбувається за рахунок підтягування тіла до затискача, який переміщується вздовж вірьовки. Під час переміщення затискача вірьовка фіксується рукою спортсмена. Ноги спортсмена мають забезпечувати йому опору на рельєфі для подальшого руху. При застосуванні даного способу для підйому по вертикалі, спортсмену рекомендується затискати вірьовку ступнями ніг;

б) **самовилаз способом «рука – рука»** – рекомендується застосовувати для підйому спортсмена некрутими схилами та здійснюється відповідно до п.3, мал.3.1, 3.2 (Додаток 3).

Рух спортсмена відбувається за рахунок підтягування тіла до верхнього затискача, після чого вздовж вірьовки переміщується нижній затискач. Ноги спортсмена мають забезпечувати йому опору на рельєфі для подальшого руху. При застосуванні даного способу для підйому по вертикалі, спортсмену рекомендується затискати вірьовку ступнями ніг;

в) **самовилаз способом «затискач – затискач»** – рекомендується застосовувати для підйому спортсмена по вертикалі, а також перилами переправ без використання опори на рельєфі, тобто в безопорному просторі.

Рух відбувається за рахунок організації спортсменом на перилах рухомих точок опори, роль яких виконують два відповідні затискачі. Спираючись на опорний

затискач, розташований в руці або на нозі, спортсмен переміщує своє тіло вздовж перил. Зафіксувавши своє тіло в статичному стані за рахунок утримуючого затискача, спортсмен переміщує опорний затискач, розташований в руці або на нозі.

В залежності від задіяних затискачів рекомендовані наступні варіанти даного способу самовилазу:

- варіант **«грудний затискач – ножний затискач»** – зазвичай застосовується для підйому спортсмена по вертикалі. В якості грудного затискача можуть застосовуватися затискач типу «Croll», «Basic», який жорстко закріплюється до грудного поясу ІСС спортсмена. В якості ножного затискача зазвичай застосовується затискач типу «Pantin». Виконання самовилазу здійснюється відповідно до п.4, мал.4.1 (Додаток 3);

- варіант **«ручний затискач – ножний затискач»** – застосовується для підйому спортсмена по вертикалі, а також перилами переправ. Ручний затискач закріплюється до самостраховки ІСС спортсмена. В якості ножного затискача зазвичай застосовується затискач типу «Pantin».

г) **самовилаз способом «затискач – стремено»** – рекомендується застосовувати для підйому спортсмена по вертикалі, а також перилами переправ без використання опори на рельєфі, тобто в безопорному просторі. В залежності від задіяних затискачів рекомендовані наступні варіанти даного способу самовилазу, схеми обладнання яких надані у п.5, мал. 5.1, 5.2 (Додаток 3).

Рух відбувається за рахунок організації спортсменом на перилах рухомих точок опори, роль яких виконують два відповідні затискачі. Спираючись ногою на стремено, закріплене до опорного затискача, спортсмен переміщує своє тіло вздовж перил. Зафіксувавши своє тіло в статичному стані за рахунок утримуючого затискача, спортсмен переміщує опорний затискач зі стременом. Порядок руху спортсмена здійснюється відповідно до п.5, мал.5.3 (Додаток 3);

д) **самовилаз способом «ножний поліспасть»** – рекомендується застосовувати для підйому спортсмена по вертикалі, а також перилами переправ без використання опори на рельєфі, тобто в безопорному просторі, та здійснюється відповідно до п.6, мал.6.1 (Додаток 3).

Рух відбувається за рахунок організації спортсменом на перилах рухомих точок опори, роль яких виконують два відповідні затискачі. Спираючись ногою на рухоме стремено, кінець якого закріплений до утримуючого затискача, а саме стремено проходить при цьому через блок або карабін, закріплений до опорного затискача, спортсмен переміщує своє тіло вздовж перил. Зафіксувавши своє тіло в статичному стані за рахунок утримуючого затискача, спортсмен переміщує опорний затискач зі стременом. Порядок руху спортсмена здійснюється відповідно до п.6, мал.6.2 (Додаток 3);

є) **самовилаз способом «стремено – стремено»** – рекомендується застосовувати для підйому спортсмена по вертикалі, а також перилами переправ без використання опори на рельєфі, тобто в безопорному просторі, та здійснюється відповідно до п.7, мал.7.1 (Додаток 3).

Рух відбувається за рахунок організації спортсменом на перилах рухомих точок опори, роль яких виконують два відповідні затискачі. Спираючись однією ногою на

стремено закріплене до нижнього опорного затискача, спортсмен переміщує своє тіло вздовж перил. Зафіксувавши своє тіло в статичному стані, спортсмен переміщує верхній опорний затискач зі стременом, одночасно підіймаючи другу ногу. Порядок руху спортсмена здійснюється відповідно до п.7, мал.7.2 (Додаток 3).

8.3.3. Вертикальний рух спортсменів по вірьовці або перилами зі скиданням висоти визначається, як спуск спортсмена

8.3.3.1. При організації вертикального спуску по вірьовці або перилами спортсменам необхідно дотримуватися наступних вимог:

- а) при виконанні спуску спортсменів нерухомою вірьовкою, верхній кінець командної транспортної вірьовки жорстко закріплюється до вантажної точки верхнього ПС (крім спуску останнього спортсмена);
- б) при виконанні спуску спортсмена рухомою вірьовкою (з самовипуском), верхній кінець командної транспортної вірьовки жорстко закріплюється до власної ІСС на рівні грудної клітки;
- в) при виконанні спуску першого спортсмена нерухомою вірьовкою, достатньо обладнати нижній кінець вірьовки відповідним обмежувальним вузлом;
- г) при виконанні спуску спортсменів команди нерухомою вірьовкою, після спуску першого спортсмена нижній кінець вірьовки жорстко закріплюється в нижньому ПС (ТС) з запасом робочої частини у вигляді петлі довжиною не більше 1,5 м, за винятком спуску останнього спортсмена команди з самовипуском;
- д) система для зняття вірьовки після спуску всіх спортсменів облаштовується останнім спортсменом команди перед його спуском;
- є) транспортні вірьовки знімаються спортсменами тільки з нижнього ПС, якщо інше не зазначено Умовами.

8.3.3.2. При виконанні вертикального спуску вірьовкою або перилами:

- а) всі спортсмени обов'язково використовують відповідний спусковий пристрій («вісімка», «reverso» тощо) або пристосування (накладки для класичного «дюльферу» тощо), або спеціальні вузли (UIAA, Гарда);
- б) швидкість спуску контролює спортсмен, який спускається, утримуючи транспортну вірьовку після спускового пристрою регулюючою рукою в рукавиці або рукавичці;
- в) спуск рухомою вірьовкою (з самовипуском) зазвичай застосовується для останнього спортсмена команди, якщо інше не передбачено Умовами, та здійснюється відповідно до п.8, мал.8.1 (Додаток 3);
- г) при використанні спускового пристрою з автоматичною або ручною фіксацією, спортсмен може відпускати регулюючу руку за умови надійної фіксації вірьовки у спусковому пристрої, якщо інше не передбачено Умовами.

8.3.4. Рух спортсменів траверсом за допомогою маятника

8.3.4.1. При організації траверсу за допомогою маятника спортсменам необхідно дотримуватися наступних вимог:

- а) точка закріплення вірьовки маятника та спосіб траверсу за допомогою маятника визначаються Умовами;
- б) маршрут траверсу за допомогою маятника може бути обладнаним

ЛО (вертикальними, горизонтальними тощо).

8.3.4.2. В залежності від облаштування дистанції змагань траверси схилу за допомогою маятника поділяються на:

а) **трикутний маятник** – точка закріплення вірьовки маятника розташована над серединою маршруту траверсу.

Відповідно до Умов в якості вірьовки маятника може використовуватися окрема транспортна вірьовка або вірьовка командної страховки. Спортсмен закріплює вірьовку маятника до вантажної точки відповідного **ПС (ТС)**, а далі, разом із закріпленою вірьовкою рухається до початкового **ПС** маршруту траверсу. Зафіксувавши себе на вірьовці маятника, спортсмен траверсує схил в напрямку цільового **ПС** маршруту траверсу, з урахуванням можливих обмежень у вигляді **ЛО**. Можлива додаткова регламентація Умовами щодо виконання даного способу маятника;

б) **прямокутний маятник** – точка закріплення вірьовки маятника розташована над цільовим **ПС** маршруту траверсу.

Відповідно до Умов в якості вірьовки маятника може використовуватися окрема транспортна вірьовка або вірьовка командної страховки. Спортсмен закріплює вірьовку маятника до вантажної точки відповідного **ПС (ТС)**, розташованого над цільовим **ПС** маршруту траверсу, а далі разом з закріпленою вірьовкою рухається до його початкового **ПС**. Для забезпечення плавного руху спортсмена під час траверсу схилу за допомогою маятника до окремої вантажної точки початкового **ПС** маршруту траверсу додатково закріплюється транспортна вірьовка. Зафіксувавши себе на вірьовці маятника, спортсмен, видаючи самостійно транспортну вірьовку, або за допомогою іншого спортсмена команди, який видає транспортну вірьовку, траверсує схил в напрямку цільового **ПС** маршруту траверсу, з урахуванням можливих обмежень у вигляді **ЛО**. Можлива додаткова регламентація Умовами щодо виконання даного способу маятника;

в) **маятник способом «тірольські перила»** – точки закріплення для кожної з двох вірьовок маятника розташовані над початковим та цільовим **ПС** маршруту траверсу відповідно.

Відповідно до Умов в якості вірьовки маятника можуть використовуватися окремі транспортні вірьовки або вірьовки командної страховки. Спортсмен закріплює одну з вірьовок маятника до вантажної точки відповідного **ПС (ТС)**, розташованого над цільовим **ПС** маршруту траверсу, а далі, разом з закріпленою вірьовкою, рухається до **ПС**, розташованого над початковим **ПС** маршруту траверсу, до окремої вантажної точки якого він закріплює другу вірьовку маятника. Далі спортсмен рухається до початкового **ПС** маршруту траверсу. Зафіксувавши себе на другій вірьовці маятника, спортсмен вибирає першу вірьовку маятника. Так, по черзі, вибираючи першу вірьовку та видаючи другу, спортсмен плавно траверсує схил в напрямку цільового **ПС** маршруту траверсу з урахуванням можливих обмежень у вигляді **ЛО**. Можлива додаткова регламентація Умовами щодо виконання даного способу маятника;

г) **маятник з переходом через перешкоду** – незалежно від кількості вірьовок маятника та точок їх закріплення, спортсмен долає перешкоду (тріщина,

каньйон тощо) спираючись ногами на штучну опору (колода, перила тощо). Точки закріплення вірьовок маятника розташовані вище штучної опори. Кількість вірьовок маятника та точок їх закріплення зазначається Умовами. Опора для ніг може, як надаватися суддями, так і організовуватися спортсменами команди.

Вірьовка маятника організовується відповідно до п.п.8.3.4.2.а–8.3.4.2.в. Зафіксувавши себе на вірьовці маятника, спортсмен починає долати перешкоду, спираючись ногами на штучну опору. Так, вибираючи або видаючи вірьовку маятника, в залежності від його виду, спортсмен плавно переходить по опорі через перешкоду в напрямку цільового ПС маршруту з урахуванням можливих обмежень у вигляді ЛО. Можлива додаткова регламентація Умовами щодо виконання даного способу маятника.

8.3.4.3. Під час траверсу за допомогою маятника спортсменам необхідно дотримуватися наступних вимог.

- а) дозволяється одночасно рухатись тільки одному спортсмену;
- б) допускається транспортування вантажу першим спортсменом, якщо інше не зазначено Умовами;

8.3.5. Рух спортсменів перилами, в тому числі перилами переправ

8.3.5.1. Всі перила, якими облаштовуються дистанції змагань поділяються на:

- а) за характером організації:
 - **суддівські** – організовуються суддями;
 - **командні** – організовуються спортсменами самостійно;
 - б) за кількістю вірьовок, задіяних в організації перил:
 - **одинарні** – складаються з однієї вірьовки;
 - **подвійні** – складаються з двох окремих вірьовок або з однієї, розділеної відповідними вузлами на дві гілки;
 - в) за кутом нахилу перил:
 - **горизонтальні** – кут нахилу між початковим та цільовим ПС (ПСП) становить до 15°;
 - **похилі** – кут нахилу між початковим та цільовим ПС (ПСП) становить від 15° до 60°;
 - **крутопохилі** – кут нахилу між початковим та цільовим ПС (ПСП) становить більше 60°;
 - г) за призначенням:
 - **транспортні** – використовуються для забезпечення руху спортсменів;
 - **страхувальні** – використовуються для забезпечення страховки спортсменів;
 - **перила переходу** – зазвичай виконуються подвійними, обладнуються суддями для переходу між окремими маршрутами дистанції та використовуються для забезпечення спортсменів додатковою суддівською страховкою.
- 8.3.5.2. Якщо при проходженні маршруту з використанням перил спортсмен рухається:
- а) з навантаженням перил, тобто з опорою на закріплену вірьовку, то такий рух визначається, як **рух перилами**;
 - б) без навантаження перил, тобто з опорою на рельєф, то такий рух визначається, як **рух вздовж перил**.

8.3.5.3. При організації командних перил спортсменам необхідно дотримуватися наступних вимог:

- а) кількість вірьовок, задіяних в організації перил, визначається Умовами;
- б) час, місце та порядок монтажу та демонтажу перил визначається Умовами.
- в) перила закріплюються до вантажних точок **ПС (ПСП)** за допомогою відповідних вузлів та карабінів;
- г) використовувати перила, закріплені на схоплюючих вузлах або затискачах, не допускається;
- д) застосовувати для натягнення перил пристрої з агресивним зубом не допускається;
- є) всі пристрої, що використовувалися для натягнення перил перед початком руху першого спортсмена мають бути демонтовані, а якщо це конструктивно неможливо, знаходитись у ненавантаженому стані;
- ж) достатність натягнення перил, що облаштовуються спортсменами, контролюється **ЛЮ** (за наявності).

8.3.5.4. При русі перилами (крім перил переправ):

- а) на одній ділянці одинарних перил одночасно має рухатись тільки один спортсмен;
- б) на кожній ділянці подвійних перил одночасно можуть рухатись всі спортсмени команди;
- в) характер руху першого та останнього спортсменів команди (лазінням, суддівськими перилами тощо), що забезпечують монтаж та демонтаж командних перил, визначається Умовами;
- г) на ділянках перил, що розташовані вище рівня нижніх **ПС** дистанції, спортсмен має кріпитися до них двома самостраховками, якщо інше не зазначено Умовами;
- д) кожен спортсмен команди на кожній ділянці похилих перил має додатково закріплюватися до перил за допомогою схоплюючого вузла, петля від якого кріпиться безпосередньо до **ІСС** спортсмена або відповідного затискача з урахуванням вимог п. 4.6.20, відповідно до п.9, мал.9.1 (Додаток 3).

8.3.5.5. Під час виконання руху перилами переправ:

- а) порядок та маршрут руху першого та останнього спортсменів команди (лазінням, суддівськими перилами тощо), що забезпечують монтаж та демонтаж командних перил, визначається Умовами;
- б) на перилах, одночасно може знаходитись тільки один спортсмен, якщо інше не зазначено Умовами;
- в) до транспортних перил закріплюється:
 - спортсмен – одним карабіном або за допомогою відповідного блока закритого типу;
 - потерпілий в жорстких ношах – двома карабінами, кожний до своєї петлі підвісної системи;
 - потерпілий в коконі – трьома карабінами, кожний до своєї нерухомі петлі кокона;

- г) спортсмен закріплює свою самостраховку до страхувальних перил, а при їх відсутності до транспортних перил;
- д) можливі додаткові вимоги та регламентація щодо організації та руху перилами переправ визначені Умовами.

8.4. Самостійний підйом спортсмена

8.4.1. Самостійний підйом спортсмена – це технічний прийом, виконуючи який, спортсмен сам забезпечує собі страховку тим спорядженням, що є у нього в наявності.

8.4.2. Самостійні підйоми спортсменів виконуються під час виступу на особистих змаганнях.

8.4.3. В залежності від підбору спорядження необхідного для руху, самостійні підйоми спортсмени можуть виконуватися наступними способами:

а) **самостійний підйом способом «соло – гойдалки»** – застосовується для самостійного підйому спортсмена за допомогою двох самостраховок та здійснюється відповідно до п.10, мал.10.1 (Додаток 3). Виконання даного способу починається в нижньому ПС і завершується у верхньому ПС.

Підйом спортсмена відбувається за рахунок його руху з використанням гірського рельєфу, наприклад, за рахунок лазіння скелями. Спортсмен, перебуваючи на одній самостраховці в ПСП1, піднімається лазінням до ПСП2, щоб закріпити там свою другу самостраховку. Після того, як друга самостраховка закріплена до ПСП2, спортсмен рухається до ПСП1, щоб звільнити свою першу самостраховку. Після того, як спортсмен звільнив першу самостраховку, він рухається повз ПСП2, де закріплена його друга самостраховка, в напрямку наступного ПСП. Рухаючись таким чином, спортсмен піднімається до верхнього (цільового) ПС, де і організовує собі самостраховку;

б) **самостійний підйом способом «соло – підйом»** – застосовується для самостійного підйому спортсмена за допомогою вірьовки та здійснюється відповідно до п.10, мал.10.2 (Додаток 3). Виконання даного способу починається в нижньому ПС, і завершується у нижньому ПС. При підйомі спортсмена, вірьовка виконує функцію страховки, а при спуску – функцію транспортної вірьовки.

Підйом спортсмена відбувається за рахунок його руху з використанням гірського рельєфу, наприклад, за рахунок лазіння скелями. Один кінець вірьовки спортсмен жорстко закріплює до вантажної точки нижнього ПС, а другий кінець до власної ІСС. На вірьовці, з боку нижнього ПС, спортсмен закріплює петлю зі схоплюючим вузлом, яку приєднує до грудного поясу ІСС. Схоплюючий вузол має бути щільно затягнутим, тому що в даному випадку він безпосередньо виконує функцію командної страховки спортсмена.

Спортсмен, піднімаючись лазінням, просуває вздовж закріпленої вірьовки схоплюючий вузол. До кожного ПСП спортсмен закріплює карабін (відтяжку), через який проводить свою вірьовку. Рухаючись в такому порядку, спортсмен піднімається до верхнього ПС, де і організовує собі самостраховку.

Через вантажну точку верхнього ПС спортсмен проводить залишок вірьовки, якого має бути достатньо для спуску у нижній ПС. Спускаючись до нижнього ПС

по вірьовці, спортсмен звільняє і знімає карабіни (відтяжки), закріплені до ПСП. В нижньому ПС спортсмен має організувати собі самостраховку, а потім зняти вірьовку з верхнього ПС;

в) **самостійний підйом способом «соло – дубль»** – застосовується для самостійного підйому спортсмена за допомогою вірьовки. Виконання даного способу починається в нижньому ПС і завершується у верхньому ПС. При підйомі спортсмена, вірьовка виконує функцію страховки, а при спуску – функцію транспортної вірьовки.

Підйом спортсмена відбувається аналогічно способу «соло – підйом». До вантажної точки верхнього ПС спортсмен жорстко закріплює залишок вірьовки, якого має бути достатньо для спуску у нижній ПС. Спускаючись до нижнього ПС по вірьовці, спортсмен звільняє і знімає карабіни (відтяжки), закріплені до ПСП. В нижньому ПС спортсмен має організувати собі самостраховку та звільнити кінець вірьовки, закріпленої до вантажної точки нижнього ПС. Після цього спортсмен попередньо закріпленою до верхнього ПС вірьовкою виконує самовилаз одним із способів. У верхньому ПС спортсмен має організувати собі самостраховку, а потім підняти вірьовку з нижнього ПС.

8.4.4. Можлива додаткова регламентація Умовами щодо виконання самостійних підйомів спортсменів.

8.5. Транспортування контрольного вантажу

8.5.1. Вага контрольного вантажу визначається Регламентом (Положенням) або Умовами.

8.5.2. Відповідно до Умов транспортування контрольного вантажу спортсмен може виконуватися наступними способами:

а) на маршрутах підйому:

- витягуванням транспортною вірьовкою напряду, тобто без організації на ній поліспасти;

- витягуванням транспортною вірьовкою за допомогою поліспасти;

- на спортсмені;

- у підвішеному стані до спортсмена;

- з супроводженням спортсменом;

- перилами переправ (можлива додаткова регламентація Умовами);

б) на маршрутах спуску:

- на спортсмені;

- перилами переправ (можлива додаткова регламентація Умовами);

в) на маршрутах траверсу:

- на спортсмені;

- перилами (можлива додаткова регламентація Умовами).

8.5.3. Не допускається транспортування контрольного вантажу в одному рюкзаку зі спорядженням.

8.5.4. Не допускається транспортування контрольного вантажу витягуванням транспортною вірьовкою на маршрутах підйому над спортсменом.

8.5.5. Не допускається транспортування контрольного вантажу перилами

переправ:

- а) разом зі спортсменом;
- б) без організації його супроводження відповідно до Умов.

8.6. Способи транспортування потерпілого та аварійного вантажу

8.6.1. Загальні положення

8.6.1.1. При виконанні технічних прийомів з транспортування потерпілого в якості потерпілого може бути, як спортсмен команди, так і манекен (далі – лялька). При виконанні технічних прийомів з транспортування аварійного вантажу, його вага визначається Регламентом (Положенням) або Умовами.

8.6.1.2. Ступінь травмування потерпілого визначається Умовами. Розрізняють наступні ступені травмування та види травм:

а) **легко потерпілий** (травма однієї руки, травма однієї ноги, втрата зору) – допускається виконання дій щодо забезпечення свого транспортування, перелік яких визначається Умовами;

б) **потерпілий** (травма обох рук, травма обох ніг, недієздатний стан) – не допускається виконання дій щодо забезпечення свого транспортування.

8.6.1.3. Відповідно до ступеня травмування потерпілий може транспортуватися наступними способами:

а) **легко потерпілий:**

- **самостійно** (перилами, в тому числі перилами переправ);
- **без супроводження** (підйом з тріщини, підйом та спуск з організацією відповідних спеціальних заходів, транспортування вздовж схилу з перешкодою, а також перилами переправ);
- **з супроводжуючим** (перилами, підйом та спуск з організацією відповідних спеціальних заходів, транспортування вздовж схилу з перешкодою);

б) **потерпілий:**

- **без супроводження** (підйом та спуск з організацією відповідних спеціальних заходів, транспортування вздовж схилу з перешкодою, а також перилами переправ);
- **без супроводження із застосуванням транспортувальних засобів** (перилами переправ);
- **з супроводжуючим** (перилами, підйом та спуск з організацією відповідних спеціальних заходів, транспортування вздовж схилу з перешкодою);
- **з супроводжуючим із застосуванням транспортувальних засобів** (перилами, підйом та спуск з організацією відповідних спеціальних заходів, транспортування вздовж схилу з перешкодою).

8.6.1.4. **Аварійний вантаж** може транспортуватися наступними способами:

- **без супроводження** (підйом з організацією відповідних спеціальних заходів, транспортування вздовж схилу з перешкодою, а також перилами, в тому числі перилами переправ);
- **з супроводжуючим** (перилами, підйом та спуск з організацією відповідних спеціальних заходів, транспортування вздовж схилу з перешкодою).

8.6.1.5. При транспортуванні потерпілого з **супроводжуючим**, відповідно до характеру травми, відносно супроводжуючого він може розташовуватися наступними способами:

- а) **з супроводженням** – потерпілий розташовується біля супроводжуючого;
- б) **за спиною супроводжуючого**;
- в) **перед супроводжуючим** – потерпілий транспортується із застосуванням транспортувальних засобів;
- г) **під супроводжуючим** – потерпілий транспортується із застосуванням транспортувальних засобів без використання опори на рельєфі, тобто в безопорному просторі.

8.6.1.6. При транспортуванні аварійного вантажу з супроводжуючим, відносно супроводжуючого він може розташовуватися наступними способами:

- а) **за спиною супроводжуючого**;
- б) **перед супроводжуючим**;
- в) **під супроводжуючим** – транспортується без використання опори на рельєфі, тобто в безопорному просторі.

8.6.1.7. При транспортуванні спортсменами команди потерпілого або аварійного вантажу з супроводжуючим можливість виконання дій з боку супроводжуючого щодо надання допомоги команді визначається Умовами.

8.6.1.8. Відповідно до Умов транспортування потерпілого або аварійного вантажу відбувається:

- а) при підйомі потерпілого або аварійного вантажу, в тому числі і перилами переправ:
 - без організації спеціальних заходів, тобто напряду (тільки аварійний вантаж);
 - з організацією спеціальних заходів;
- б) при спуску потерпілого або аварійного вантажу, в тому числі і перилами переправ з організацією спеціальних заходів;
- в) при транспортуванні вздовж схилу з перешкодою потерпілого або аварійного вантажу одночасно використовуються дві і більше транспортних систем, працюючих, як для підйому, так і для спуску, що мають забезпечувати рух в заданому напрямку.

8.6.1.9. Транспортування потерпілого у недієздатному стані здійснюється із застосуванням наступних транспортувальних засобів:

- а) **жорсткі ноші** (варіант виготовлення надається у Додатку 5);
- б) **«кокон»** (варіант виготовлення надається у Додатку 6).

8.6.1.10. Допускається транспортування потерпілого або аварійного вантажу способами не зазначеними Технічним Регламентом, але за умови детального опису вимог щодо їх виконання Умовами змагань.

8.6.2. Самостійне транспортування легко потерпілого

8.6.2.1.3 урахуванням виду травми, легко потерпілий може самостійно рухатись перилами, в тому числі перилами переправ (суддівськими та командними), виконуючи відповідні дії щодо забезпечення свого транспортування (організовувати та знімати свою самостраховку, спиратися на рельєф тощо), якщо це зазначено Умовами.

8.6.2.2. З урахуванням виду травми легко потерпілого Умовами регламентуються способи його самостійного руху перилами, в тому числі перилами переправ.

Зазвичай для підйому перилами легко потерпілий застосовує відповідний спосіб самовилазу, а для спуску – спуск по вірьовці або перилами.

8.6.2.3. Транспортувати контрольний або аварійний вантаж легко потерпілому заборонено.

8.6.3. Транспортування легко потерпілого або потерпілого без супроводження

8.6.3.1. Залежно від напрямку транспортування легко потерпілого або потерпілого без супроводження існують наступні варіанти:

- а) підйом з тріщини;
- б) підйом з організацією спеціальних заходів;
- в) спуск з організацією спеціальних заходів;
- г) транспортування перилами переправ;
- д) транспортування вздовж схилу з перешкодою.

8.6.3.2. Порядок виконання підйому з тріщини

8.6.3.2.1. Загальні положення:

а) підйом з тріщини легко потерпілого спортсмена виконує інший спортсмен команди, який розташований у цільовому (верхньому) ПС та закріплений до нього своєю самостраховкою;

б) при виконанні підйому з тріщини застосовуються дві транспортні вірьовки;

в) верхні кінці транспортних вірьовок мають бути жорстко закріплені до вантажних точок цільового (верхнього) ПС;

г) вільні кінці транспортних вірьовок проходять через відповідні утримуючі пристрої, закріплені до вантажних точок верхнього ПС, та спускаються вниз до рівня легко потерпілого спортсмена;

д) якщо при виконанні підйому з тріщини в якості утримуючого пристрою застосовується затискач відкритого типу («Жумар», «Croll» тощо), він має бути додатково заблокованим карабіном з транспортною вірьовкою;

є) вимоги, щодо наявності окремої страхувальної вірьовки визначаються Умовами;

ж) якщо при виконанні підйому з тріщини у легко потерпілого спортсмена відсутня верхня командна страховка у вигляді окремої вірьовки, тоді командну страховку легко потерпілого необхідно організовувати за допомогою однієї з транспортних вірьовок, а також додаткового утримуючого пристрою у вигляді, наприклад, схоплюючого вузла з репшнура діаметром 6 мм зав'язаного навколо неї, петля від якого кріпиться до окремої вантажної точки верхнього ПС. При цьому легко потерпілий спортсмен додатково на транспортній вірьовці, яка виконує функцію страхувальної вірьовки, організовує свою самостраховку;

з) транспортні вірьовки, якими виконується підйом легко потерпілого з тріщини мають проходити через карабіни, закріплені до грудного поясу ІСС, для запобігання його перекидання.

8.6.3.2.2. В залежності від виду травми легко потерпілого підйом з тріщини може виконуватися наступними способами:

а) **підйом з тріщини способом «ліва – права»** – застосовується для підйому легко потерпілого спортсмена з травмою однієї руки по вертикалі, а також перилами переправ, без використання опори на рельєфі, тобто в безопорному просторі. Варіант закріплення страхувальної та транспортних вірьовок, а також організація транспортної системи у верхньому ПС наданий у п.11, мал. 11.1, 11.2 (Додаток 3). Варіант закріплення легко потерпілого спортсмена до транспортних вірьовок наданий у п.11, мал. 11.3–11.5 (Додаток 3).

Для виконання ефективного та безпечного руху при підйомі з тріщини легко потерпілий спортсмен зав'язує на кінцях транспортних вірьовок вузли вісімка або стремено, в петлі яких вставляє ступні ніг. Транспортні вірьовки мають проходити через карабіни, закріплені до грудного поясу ІСС легко потерпілого спортсмена, для запобігання його перекидання. Також легко потерпілому спортсмену має бути організована командна страховка одним із способів:

- під час виступу на дистанціях командних змагань – окремою вірьовкою командної страховки відповідно до п.11, мал. 11.1, 11.3 (Додаток 3);

- під час виступу на дистанціях змагань зв'язок:

- за допомогою однієї з транспортних вірьовок та довгої самостраховки спортсмена відповідно до п.11, мал. 11.2, 11.4 (Додаток 3);

- за допомогою однієї з транспортних вірьовок та схоплюючого вузла з репшнура діаметром 6 мм зав'язаного навколо неї, петля від якого закріплюється до грудного поясу ІСС спортсмена відповідно до п.11, мал. 11.2, 11.5 (Додаток 3).

Підйом легко потерпілого спортсмена відбувається за рахунок почергового підйому його ніг з одночасною почерговою фіксацією відповідними утримуючими пристроями, закріпленими до верхнього ПС, витягнутих ділянок транспортних вірьовок. Комунікація між легко потерпілим спортсменом та спортсменом, який виконує його підйом, здійснюється за допомогою команд легко потерпілого: «Ліва!» або «Права!»;

б) **підйом з тріщини способом «груди – нога»** – застосовується для підйому легко потерпілого спортсмена з травмами однієї руки, однієї ноги або комбінацією цих травм по вертикалі, а також перилами переправ, без використання опори на рельєфі, тобто в безопорному просторі. Варіант закріплення страхувальної та транспортних вірьовок, а також організація транспортної системи в верхньому ПС наданий у п.12, мал. 12.1, 12.2 (Додаток 3). Варіант закріплення легко потерпілого спортсмена до транспортних вірьовок наданий у п.12, мал. 12.3, 12.4 (Додаток 3).

Для виконання ефективного та безпечного руху при підйомі з тріщини легко потерпілий спортсмен зав'язує на кінці однієї з транспортних вірьовок вузол вісімка або стремено, в петлю якого вставляє ступню однієї ноги. Кінець другої транспортної вірьовки він закріплює до грудного поясу ІСС за допомогою відповідного вузла та карабіна. Транспортна вірьовка, що закріплена на нозі спортсмена, має проходити через карабін, закріплений до грудного поясу ІСС для

запобігання його перекидання. Також легко потерпілому спортсмену організовується командна страховка одним із способів:

- під час виступу на дистанціях командних змагань – окремою вірьовкою командної страховки, відповідно до п.12, мал. 12.1, 12.3 (Додаток 3);

- під час виступу на дистанціях змагань зв'язок – за допомогою однієї з транспортних вірьовок, закріпленої до грудного поясу ІСС, відповідно до п.12, мал. 12.2, 12.4 (Додаток 3);

Підйом легко потерпілого спортсмена відбувається за рахунок почергового підйому його ноги, до якої закріплена транспортна вірьовка, та тулуба з одночасною почерговою фіксацією відповідними утримуючими пристроями, закріпленими до верхнього ПС, витягнутих ділянок транспортних вірьовок. Комунікація між легко потерпілим спортсменом та спортсменом, який здійснює підйом, здійснюється за допомогою команд легко потерпілого: «Груди!» або «Нога!»;

в) **підйом з тріщини способом «затискач – нога»** – застосовується для підйому легко потерпілого спортсмена з травмами однієї руки, однієї ноги або комбінацією цих травм по вертикалі, а також перилами переправ, без використання опори на рельєфі, тобто в безопорному просторі. Варіант закріплення страховальної та транспортних вірьовок, а також організація транспортної системи в верхньому ПС наданий у п.13, мал. 13.1, 13.2 (Додаток 3). Варіант закріплення легко потерпілого спортсмена до транспортних вірьовок наданий у п.13, мал. 13.3, 13.4 (Додаток 3).

Для виконання ефективного та безпечного руху при підйомі з тріщини легко потерпілий спортсмен зав'язує на кінці рухомої транспортної вірьовки вузол вісімка або стремено, в петлю якого вставляє ступню однієї ноги. Другу нерухому транспортну вірьовку він заводить у відповідний затискач, що закріплений до ІСС. На кінці нерухомої транспортної вірьовки має бути зав'язаний відповідний обмежувальний вузол. Рухома транспортна вірьовка, що закріплена на нозі спортсмена, має проходити через карабін, закріплений до грудного поясу ІСС, для запобігання його перекидання. Також легко потерпілому спортсмену має бути організована командна страховка одним із способів:

- під час виступу на дистанціях командних змагань – окремою вірьовкою командної страховки, відповідно до п.13, мал. 13.1, 13.3 (Додаток 3);

- під час виступу на дистанціях змагань зв'язок – за допомогою нерухомої транспортної вірьовки та схоплюючого вузла з репшнура діаметром 6 мм зав'язаного навколо неї, петля від якого закріплюється до грудного поясу ІСС спортсмена, відповідно до п.13, мал. 13.2, 13.4 (Додаток 3).

Підйом легко потерпілого спортсмена відбувається за рахунок почергового підйому його ноги, до якої закріплена рухома транспортна вірьовка, та тулуба з одночасною фіксацією утримуючим пристроєм, закріпленим до верхнього ПС, витягнутих ділянок рухомої транспортної вірьовки. У статичному стані спортсмен фіксує себе за рахунок утримуючого затискача, який закріплений до його ІСС та рухається вздовж нерухомої транспортної вірьовки. Комунікація легко потерпілого спортсмена та спортсмена, який виконує підйом, здійснюється за допомогою команд легко потерпілого: «Нога!»;

г) **підйом з тріщини способом «ножний поліспасть»** – застосовується для підйому легко потерпілого спортсмена з травмами однієї руки, двох рук, однієї ноги або комбінацією цих травм перилами переправ, а також по вертикалі, без використання опори на рельєфі, тобто в безопорному просторі. Варіант закріплення страхувальної та транспортних вірьовок, а також організація транспортної системи в верхньому ПС наданий у п.14, мал. 14.1, 14.2 (Додаток 3). Варіант комплекту спорядження для організації підйому легко потерпілого наданий у п.14, мал. 14.3 (Додаток 3). Порядок підйому легко потерпілого спортсмена перилами переправи з опорою на одну або дві ноги, а також варіант організації командної страховки за допомогою рухомої транспортної вірьовки наданий у п.14, мал. 14.4, 14.5 (Додаток 3).

Для виконання ефективного та безпечного руху при підйомі способом «ножний поліспасть» легко потерпілий спортсмен зав'язує на кінці рухомої транспортної вірьовки вузол вісімка та закріплює його до блокуючого карабін у опорного затискача. Друга транспортна вірьовка – нерухома та виконує роль перил, до яких кріпиться легко потерпілий спортсмен за допомогою утримуючого затискача. Також легко потерпілому спортсмену організовують командну страховку одним із способів:

- під час виступу на дистанціях командних змагань – окремою вірьовкою командної страховки, яка кріпиться до грудного поясу ІСС легко потерпілого спортсмена, відповідно до п.14, мал. 14.1 (Додаток 3);

- під час виступу на дистанціях змагань зв'язок – за допомогою рухомої транспортної вірьовки та додаткового утримуючого пристрою у вигляді схоплюючого вузла з репшнура діаметром 6 мм зав'язаного навколо неї, петля від якого кріпиться до окремої вантажної точки верхнього ПС, відповідно до п.14, мал. 14.2, 14.4, 14.5 (Додаток 3).

Спираючись ногою на рухоме стремено, кінець якого закріплений до утримуючого затискача, а саме стремено проходить через блок або карабін, закріплений до опорного затискача, легко потерпілий спортсмен переміщує своє тіло вздовж перил. Після того як легко потерпілий спортсмен зафіксував своє тіло в статичному стані за рахунок утримуючого затискача, спортсмен, що виконує підйом, за допомогою рухомої транспортної вірьовки переміщує опорний затискач зі стременом. Порядок руху спортсмена здійснюється відповідно до п.14, мал.14.4, 14.5 (Додаток 3).

Підйом легко потерпілого спортсмена відбувається за рахунок почергового підйому його ноги або двох ніг, до яких закріплено рухоме стремено, що, в свою чергу, з'єднане з рухомою транспортною вірьовкою за допомогою опорного затискача, та тулуба, статичне положення якого фіксується утримуючим затискачем. Комунікація між легко потерпілим спортсменом та спортсменом, який здійснює підйом, здійснюється за допомогою команди легко потерпілого: «Нога!».

8.6.3.3. *Порядок виконання підйому з організацією спеціальних заходів*

8.6.3.3.1. *Загальні положення:*

а) підйом з організацією спеціальних заходів потерпілого спортсмена виконує інший спортсмен команди, який розташований у цільовому (верхньому) ПС та закріплений до нього своєю самостраховкою, якщо інше не зазначено Умовами;

б) при виконанні підйому з організацією спеціальних заходів застосовується одна транспортна вірвовка;

в) кінець транспортної вірвовки має бути жорстко закріпленим до вантажної точки цільового (верхнього) ПС;

г) транспортна вірвовка має бути обладнана відповідним утримуючем пристроєм, який закріплюється до вантажної точки верхнього ПС;

д) якщо при виконанні підйому з організацією спеціальних заходів в якості утримуючого пристрою застосовується затискач відкритого типу («Жумар», «Croll» тощо), він має бути додатково заблокований карабіном з транспортною вірвовкою;

е) якщо при виконанні підйому з організацією спеціальних заходів в місцях кріплення транспортної вірвовки або потерпілого застосовуються блоки відкритого типу, вони мають, на випадок їх руйнування, додатково підстраховуватися додатковим карабіном до відповідної вантажної точки ПС або ІСС спортсмена;

ж) вимоги, щодо наявності окремої страхувальної вірвовки визначаються Умовами;

з) якщо при виконанні підйому з організацією спеціальних заходів у потерпілого спортсмена відсутня верхня командна страховка у вигляді окремої вірвовки, то командну страховку потерпілому необхідно організовувати за допомогою додаткового утримуючого пристрою у вигляді, наприклад, схоплюючого вузла з репшнура діаметром 6 мм зав'язаного навколо неї, петля від якого кріпиться до окремої вантажної точки верхнього ПС;

і) потерпілий закріплюється до транспортної вірвовки грудним поясом своєї ІСС.

8.6.3.3.2. В залежності від виду травми потерпілого підйом з організацією спеціальних заходів може виконуватися наступними способами:

а) **підйом потерпілого способом «рухомий блок»** – застосовується для підйому потерпілого спортсмена по вертикалі, а також перилами переправ в тому числі в ношах або «коконі». Варіанти організації транспортної системи у верхньому ПС та закріплення потерпілого спортсмена до транспортної вірвовки, а також способи організації командної страховки надані у п.15, мал. 15.1, 15.2 (Додаток 3).

Потерпілому спортсмену організовують командну страховку одним із способів:

- під час виступу на дистанціях командних змагань – окремою вірвовкою командної страховки, яка кріпиться до грудного поясу ІСС потерпілого спортсмена, відповідно до п.15, мал. 15.1 (Додаток 3);

- під час виступу на дистанціях змагань зв'язок – за допомогою додаткового утримуючого пристрою у вигляді схоплюючого вузла з репшнура діаметром 6 мм зав'язаного навколо рухомої гілки транспортної вірвовки, петля від якого кріпиться до окремої вантажної точки верхнього ПС, а також схоплюючого вузла з репшнура діаметром 6 мм зав'язаного навколо нерухомої гілки транспортної вірвовки біля потерпілого, петля від якого кріпиться до його грудного поясу ІСС відповідно до п.15, мал. 15.2 (Додаток 3).

Підйом потерпілого відбувається за рахунок фізичних зусиль спортсмена, що знаходиться у верхньому ПС, спрямованих на витягування транспортної вірьовки у напрямку вектора тяги.

Комунікація між потерпілим спортсменом та спортсменом, який буде здійснювати підйом, необхідна при організації транспортної системи;

б) ***підйом потерпілого способом «короткий поліспасти»*** – застосовується для підйому потерпілого спортсмена по вертикалі, а також перилами переправ в тому числі в ношах або «коконі». Варіанти організації транспортної системи у верхньому ПС та закріплення потерпілого спортсмена до транспортної вірьовки, а також способи організації командної страховки надані у п.16, мал. 16.1, 16.2 (Додаток 3).

Потерпілому спортсмену організовують командну страховку одним із способів:

- під час виступу на дистанціях командних змагань – окремою вірьовкою командної страховки, яка кріпиться до грудного поясу ІСС потерпілого спортсмена, відповідно до п.16, мал. 16.1 (Додаток 3);

- під час виступу на дистанціях змагань зв'язок – за допомогою додаткового утримуючого пристрою у вигляді схоплюючого вузла з репшнура діаметром 6 мм зав'язаного навколо транспортної вірьовки, петля від якого кріпиться до окремої вантажної точки верхнього ПС відповідно до п.16, мал. 16.2 (Додаток 3).

Підйом потерпілого відбувається за рахунок фізичних зусиль спортсмена, що знаходиться у верхньому ПС, спрямованих на витягування транспортної вірьовки в напрямку вектора тяги.

Варіант короткого поліспасти, схема якого надана на мал. 16.1, 16.2 виконується з транспортної вірьовки, але можливий варіант виконання короткого поліспасти з окремої командної вірьовки;

в) ***підйом потерпілого способом «противага»*** – застосовується для підйому потерпілого спортсмена по вертикалі, а також перилами переправ, в тому числі в ношах або «коконі». Варіанти організації транспортної системи у верхньому ПС та закріплення потерпілого спортсмена до транспортної вірьовки, а також способи організації командної страховки надані у п.17, мал. 17.1, 17.2 (Додаток 3).

Потерпілому спортсмену організовують командну страховку одним із способів:

- під час виступу на дистанціях командних змагань – окремою вірьовкою командної страховки, яка кріпиться до грудного поясу ІСС потерпілого спортсмена, відповідно до п.17, мал. 17.1 (Додаток 3);

- під час виступу на дистанціях змагань зв'язок – за допомогою додаткового утримуючого пристрою у вигляді схоплюючого вузла з репшнура діаметром 6 мм зав'язаного навколо транспортної вірьовки, петля від якого кріпиться до окремої вантажної точки верхнього ПС відповідно до п.17, мал. 17.2 (Додаток 3).

Підйом потерпілого відбувається за рахунок ваги спортсмена, який виконує підйом. Спочатку спортсмен піднімається на крок та зависає на своєму затискачі, що закріплений до транспортної вірьовки, а потім руками просуває вгору протилежну гілку транспортної вірьовки, що закріплена до потерпілого. Фіксація статичного становища транспортної системи досягається за рахунок утримуючого пристрою.

Варіант виконання технічного прийому, схема якого надана на мал. 17.1, 17.2 виконується при розташуванні спортсмена, який здійснює підйом у верхньому ПС, але можливий варіант, коли спортсмен, який здійснює підйом розташований і в нижньому ПС;

г) **підйом потерпілого способом «контрупор»** – застосовується для підйому потерпілого спортсмена по вертикалі, а також перилами переправ, в тому числі в ношах або «коконі». Варіанти організації транспортної системи у верхньому ПС та закріплення потерпілого спортсмена до транспортної вірьовки, а також способи організації командної страховки надані у п.18, мал. 18.1, 18.2 (Додаток 3).

Потерпілому спортсмену організовують командну страховку одним із способів:

- під час виступу на дистанціях командних змагань – окремою вірьовкою командної страховки, яка кріпиться до грудного поясу ІСС потерпілого спортсмена, відповідно до п.18, мал. 18.1 (Додаток 3);

- під час виступу на дистанціях змагань зв'язок – за допомогою додаткового утримуючого пристрою у вигляді схоплюючого вузла з репшнура діаметром 6 мм зав'язаного навколо транспортної вірьовки, петля від якого кріпиться до окремої вантажної точки верхнього ПС відповідно до п.18, мал. 18.2 (Додаток 3).

Даний спосіб підйому відрізняється від підйому способом «противага» тільки тим, що для підйому по транспортній вірьовці, спортсмен, який виконує підйом потерпілого, застосовує затискач зі стременом, а також знаходиться у верхньому ПС в межах полиці.

Варіант виконання технічного прийому, схема якого надана на мал. 18.1, 18.2 виконується при розташуванні спортсмена, який здійснює підйом у верхньому ПС, але можливий варіант, коли спортсмен, який здійснює підйом розташований і в нижньому ПС.

8.6.3.4. *Порядок виконання спуску з організацією спеціальних заходів*

8.6.3.4.1. Загальні положення:

а) спуск з організацією спеціальних заходів потерпілого спортсмена виконує інший спортсмен команди, який розташований у початковому (верхньому) ПС та закріплений до нього своєю самостраховкою;

б) при виконанні спуску з організацією спеціальних заходів застосовується одна рухома транспортна вірьовка;

в) один кінець транспортної вірьовки має бути жорстко закріпленим до вантажної точки початкового (верхнього) ПС;

г) спуск потерпілого виконується з обов'язковим використанням спускового пристрою («вісімка», «reverso» тощо), відповідного пристосування (карабінне гальмо) або спеціального вузла (VIAA, Гарда);

д) транспортна вірьовка має бути обладнана відповідним утримуючим пристроєм, який закріплюється до вантажної точки верхнього ПС;

е) якщо при виконанні спуску з організацією спеціальних заходів в якості утримуючого пристрою застосовується затискач відкритого типу («Жумар», «Croll» тощо), він має бути додатково заблокований карабіном з транспортною вірьовкою;

ж) потерпілий закріплюється до транспортної вірьовки грудним поясом своєї ІСС.

з) вимоги, щодо наявності окремої страхувальної вірьовки визначаються Умовами;

і) якщо при виконанні спуску з організацією спеціальних заходів у потерпілого спортсмена відсутня верхня командна страховка у вигляді окремої вірьовки, то командну страховку потерпілому необхідно організовувати за допомогою додаткового утримуючого пристрою у вигляді, наприклад, схоплюючого вузла з репшнура діаметром 6 мм зав'язаного навколо неї, петля від якого кріпиться до окремої вантажної точки верхнього ПС;

8.6.3.4.2. Залежно від довжини маршруту спуск з організацією спеціальних заходів може виконуватися наступними способами:

а) **спуск потерпілого способом «на вірьовці»** – застосовують для спуску потерпілого по вертикалі, а також перилами переправ, в тому числі в ношах або «коконі». Варіанти організації транспортної системи у верхньому ПС та закріплення потерпілого до транспортної вірьовки, а також способи організації командної страховки надані у п.19, мал. 19.1, 19.2 (Додаток 3).

Потерпілому організовують командну страховку одним із способів:

- під час виступу на дистанціях командних змагань – окремою вірьовкою командної страховки, яка кріпиться до грудного поясу ІСС потерпілого спортсмена, відповідно до п.19, мал. 19.1 (Додаток 3);

- під час виступу на дистанціях змагань зв'язок – за допомогою додаткового утримуючого пристрою у вигляді схоплюючого вузла з репшнура діаметром 6 мм зав'язаного навколо транспортної вірьовки, петля від якого кріпиться до окремої вантажної точки верхнього ПС відповідно до п.19, мал. 19.2 (Додаток 3).

Спуск потерпілого відбувається за рахунок дій спортсмена, який виконує спуск. За необхідності зупинки спуску потерпілого та фіксації його у статичному становищі, це досягається за рахунок додаткового утримуючого пристрою або вірьовки командної страховки.

б) **спуск потерпілого способом «на вірьовці з нарощуванням транспортних та страхувальних вірьовок»** – застосовують для спуску потерпілого по вертикалі, коли довжина спуску більша за довжину однієї транспортної вірьовки. Для виконання даного способу спуску застосовують дві і більше вірьовки, як для транспортної системи, так і для системи командної страховки. Принципи організації транспортної системи у верхньому ПС та її застосування, кріплення потерпілого до транспортної вірьовки, а також організації командної страховки аналогічні наданим у п.19, мал. 19.1, 19.2 (Додаток 3).

Спуск потерпілого з нарощуванням транспортних та страхувальних вірьовок відбувається за рахунок дій спортсмена, який виконує спуск. Варіант виконання нарощування транспортних вірьовок та відповідний порядок дій спортсмена, який його виконує, надається у п.20, мал. 20.1–20.4 (Додаток 3):

- після закінчення вірьовки першої транспортної системи, необхідно надійно зафіксувати її відповідним утримуючим пристроєм, наприклад, вузлом Бахмана. Утримуючий пристрій повинен мати можливість його розвантаження під навантаженням (мал. 20.1);

- спусковий пристрій першої транспортної системи демонтується, вірьовки першої та другої транспортних систем з'єднуються карабіном (мал. 20.2);

- до спускового пристрою другої транспортної системи заводиться друга вірьовка, на якій монтується другий утримуючий пристрій. Вірьовка другої транспортної системи фіксується своїм утримуючим пристроєм. Надлишок вірьовок у місці їх з'єднання видається за допомогою розвантаження утримуючого пристрою першої транспортної системи, який після свого звільнення демонтується (мал. 20.3);

- далі виконується спуск потерпілого за допомогою обладнаної другої транспортної системи (мал. 20.4).

Нарощування страхувальних вірьовок відбувається за аналогічною схемою.

8.6.3.5. *Порядок виконання транспортування потерпілого перилами переправ.*

8.6.3.5.1. Залежно від ступеня травмування транспортування потерпілого перилами переправ здійснюється, як із застосуванням транспортних засобів (жорсткі ноші, «кокон»), так і без них.

8.6.3.5.2. Транспортування потерпілого перилами переправ здійснюється без супроводжуючого, якщо інше не зазначено Умовами.

8.6.3.5.3. До транспортних перил закріплюється:

а) потерпілий без застосування транспортувальних засобів – одним карабіном або за допомогою відповідного блока закритого типу на ІСС спортсмена;

б) потерпілий в жорстких ношах – двома карабінами, кожний до своєї петлі підвісної системи нош;

в) потерпілий в «кокони» – трьома карабінами, кожний до своєї нерухомі петлі «кокона».

8.6.3.5.4. Потерпілий спортсмен закріплює свою самостраховку до страхувальних перил, а при їх відсутності до транспортних перил.

8.6.3.5.5. Транспортування потерпілого здійснюється за допомогою окремої транспортної вірьовки, яка обов'язково має бути обладнана відповідним утримуючим пристроєм.

8.6.3.5.6. Вимоги щодо наявності окремої страхувальної вірьовки визначаються Умовами.

8.6.3.5.7. Відповідно до Умов допускається поєднувати функції транспортної вірьовки і вірьовки командної страховки, але за умови обов'язкового дублювання утримуючого пристрою транспортної системи ще одним додатковим утримуючим пристроєм.

8.6.3.5.8. Транспортування потерпілого перилами переправ здійснюється із застосуванням спеціальних заходів, відповідно до вимог п.8.6.3.2.2, 8.6.3.3.2, 8.6.3.4.2.а, якщо інше не зазначено Умовами.

8.6.3.5.9 Горизонтальне транспортування потерпілого перилами переправ допускається виконувати без застосування спеціальних заходів, тобто напяму.

8.6.3.6. *Порядок виконання транспортування потерпілого вздовж схилу з перешкодою.*

8.6.3.6.1. Якщо між початковим та цільовим **ПС** маршруту транспортування потерпілого існує перешкода, яка робить неможливим її виконання у прямому напрямку, тоді маршрут, яким транспортується потерпілий, корегується з урахуванням конфігурації перешкоди. Пряме транспортування потерпілого завдяки корекції маршруту, ускладнюється транспортуванням вздовж схилу.

8.6.3.6.2. При транспортуванні потерпілого вздовж схилу з перешкодою необхідно враховувати ступінь його травмування.

8.6.3.6.3. Для забезпечення транспортування потерпілого вздовж схилу з перешкодою, одночасно використовуються дві, а можливо і більше транспортних систем, працюючих, як для підйому, так і для спуску, завдяки яким виконується рух у заданому Умовами напрямку.

8.6.3.6.4. Транспортні системи, що використовуються для забезпечення заданого Умовами напрямку транспортування потерпілого, обладнуються відповідно до вимог п.8.6.3.3.2, 8.6.3.4.2.

8.6.3.6.5. Всі транспортні системи, що використовуються для транспортування потерпілого вздовж схилу з перешкодою мають з'єднуватися в одному карабіні, що закріплений до грудного поясу **ІСС** потерпілого.

8.6.3.6.6. Кожна транспортна система, яка знаходиться у навантаженому стані, має бути обладнана відповідним утримуючим пристроєм.

8.6.3.6.7. Вимоги, щодо наявності окремих страхувальних вірьовок для кожної з транспортних систем, що використовуються для транспортування потерпілого вздовж схилу з перешкодою визначаються Умовами.

8.6.3.6.8. Відповідно до Умов допускається поєднувати функції транспортної вірьовки і вірьовки командної страховки, але за умови обов'язково дублювання утримуючого пристрою транспортної системи ще одним додатковим утримуючим пристроєм.

8.6.3.6.9. Залежно від напрямку маршруту транспортування, а також розташування його початкового та цільового **ПС**, транспортування потерпілого вздовж схилу з перешкодою може виконуватися наступними способами:

а) **транспортування потерпілого вздовж схилу «з відтяжкою»** – застосовується як для підйому потерпілого, так і для його спуску при розташуванні початкового та цільового **ПС** маршруту на різних рівнях висоти. Транспортні системи організовуються як в початковому, так і в цільовому **ПС**. Вимоги щодо організації командної страховки визначаються Умовами. Варіант організації транспортних систем для спуску потерпілого з відтяжкою, а також спосіб організації командної страховки наданий у п.21, мал. 21.1 (Додаток 3).

Спочатку потерпілого за допомогою спускової (першої) транспортної системи спускають до рівня **ЛО**, що позначає початок перешкоди. Вірьовка спускової транспортної системи фіксується за допомогою утримуючого пристрою. Далі, за допомогою другої транспортної системи, яка організована, в даному випадку, способом «короткий поліспаст» здійснюється підтяжка потерпілого в напрямку цільового **ПС**. Так, поступово, працюючи по черзі кожною з транспортних систем, здійснюється транспортування потерпілого з урахуванням **ЛО** перешкоди.

Підйом потерпілого здійснюється аналогічно, з тією різницею, що одна транспортна система, що забезпечує випуск транспортної вірьовки організована в початковому (нижньому) **ПС**, а підйомна транспортна система – в верхньому **ПС**.

Можливе додаткове регламентування Умовами вимог щодо виконання даного технічного прийому;

б) **транспортування потерпілого вздовж схилу «з обносом»** – застосовується як для підйому потерпілого, так і для його спуску незалежно від розташування початкового та цільового **ПС** маршруту. Транспортні системи, завдяки яким виконується рух у заданому Умовами напрямку, організовуються у відповідних верхніх **ПС**. Вимоги щодо організації командної страховки визначаються Умовами. Варіант організації транспортних систем для підйому потерпілого з обносом, а також спосіб організації командної страховки наданий у п.21, мал. 21.2 (Додаток 3).

Спочатку потерпілого за допомогою першої транспортної системи, яка в даному випадку організована способом «короткий поліспасть», піднімають вертикально, вище рівня **ЛЮ**, що позначає верхній край перешкоди. Вірьовка першої транспортної системи фіксується за допомогою утримуючого пристрою. Далі, навантажуючи другу транспортну систему, яка в даному випадку організована, також способом «короткий поліспасть», здійснюється горизонтальне транспортування потерпілого вздовж перешкоди, тобто обнос. Можливо, для забезпечення горизонтального транспортування на цій ділянці, доцільно вірьовку першої транспортної системи частково видати. Так, поступово, працюючи кожною з транспортних систем, потерпілий транспортується до ділянки вертикального підйому другою транспортною системою. Далі підйом потерпілого до цільового **ПС** здійснюється тільки за допомогою другої транспортної системи.

Підбір функцій транспортних систем виконується відповідно до напрямку та конфігурації маршруту транспортування потерпілого, тобто для спуску та видачі вірьовок використовуються спускові системи, а для підйому – відповідно підйомні.

На вертикальних ділянках транспортування потерпілого його командна страховка організовується з **ПС** тієї транспортної системи, яка в даний момент знаходиться під навантаженням. На ділянці горизонтального транспортування командна страховка потерпілого забезпечується обома вірьовками командної страховки, якщо інше не зазначено Умовами.

Відповідно до Умов допускається поєднувати функції транспортної вірьовки і вірьовки командної страховки, але за умови обов'язкового дублювання утримуючого пристрою транспортної системи ще одним додатковим утримуючим пристроєм.

Можливе додаткове регламентування Умовами вимог щодо виконання даного технічного прийому.

8.6.4. Транспортування потерпілого з супроводжуючим

8.6.4.1. Загальні положення.

8.6.4.1.1. Відповідно до характеристики маршруту транспортування та характеру травм, існують наступні варіанти розташування потерпілого відносно супроводжуючого:

- а) **з супроводженням** (п. 22, мал. 22.1 (Додаток 3));
- б) **за спиною супроводжувачого** (п. 22, мал. 22.2 (Додаток 3));
- в) **перед супроводжувачим** (п. 22, мал. 22.3 (Додаток 3));
- г) **під супроводжувачим**.

8.6.4.1.2. Транспортні системи для транспортування потерпілого з супроводжувачим організовуються за принципом: одна людина (кожна) кріпиться до однієї вантажної вірьовки, дві людини – до двох відповідно, тобто для організації транспортної системи, що призначена для транспортування потерпілого з супроводжувачим, застосовують дві одинарні вірьовки, або одну подвійну, що розділена, відповідно до п.3.3.3.

8.6.4.1.3. До вірьовок транспортної системи потерпілий з супроводжувачим закріплюються відповідно до схем, наданих у п.23, мал. 23.1, 23.2 (Додаток 3).

Після закріплення потерпілого та супроводжувачого до вірьовок транспортної системи відповідно до вимог п.5.8.5 вони повинні мати надійне вертикальне положення.

Потерпілий та супроводжувачий відповідно до п.5.8.7 мають бути закріплені один до одного за допомогою вуса самостраховки.

При транспортуванні потерпілого за спиною супроводжувачого відповідно до п.5.8.8 необхідна фіксація потерпілого до супроводжувачого за допомогою бухти основної вірьовки, відповідних петель або лямок рюкзака за схемою, наданою у п.24, мал. 24.1 (Додаток 3).

8.6.4.1.4. Залежно від напрямку транспортування потерпілого з супроводжувачим, в тому числі, із застосуванням транспортувальних засобів, зазначених у п.8.6.1.9, існують наступні варіанти:

- а) перилами;
- б) підйом з організацією спеціальних заходів;
- в) спуск з організацією спеціальних заходів;
- д) транспортування вздовж схилу з перешкодою.

8.6.4.2. *Порядок виконання транспортування перилами*

8.6.4.2.1. Транспортування потерпілого з супроводжувачим здійснюється тільки подвійними перилами та з урахуванням вимог п.п.8.3.5.1–8.3.5.4.

8.6.4.2.2. Транспортування потерпілого з супроводжувачим на ділянці горизонтальних перил допускається виконувати без застосування транспортних систем.

Необхідність застосування транспортних систем при транспортуванні потерпілого з супроводжувачим ділянкою похилих перил визначається Умовами.

8.6.4.2.3. При транспортуванні перилами потерпілого із застосуванням транспортувальних засобів, кількість супроводжувачих визначається Умовами.

8.6.4.2.4. Вимоги щодо організації командної страховки при транспортуванні перилами потерпілого з супроводжувачим визначаються Умовами.

8.6.4.3. *Порядок виконання підйому з організацією спеціальних заходів*

8.6.4.3.1. Загальні положення:

а) підйом з організацією спеціальних заходів потерпілого з супроводжуючим виконують інші спортсмени команди, які розташовані у цільовому (верхньому) ПС та закріплені до нього своїми самостраховками, якщо інше не зазначено Умовами;

б) при виконанні підйому з організацією спеціальних заходів застосовується подвійна транспортна вірьовка;

в) кінці подвійної транспортної вірьовки мають бути жорстко закріпленими до вантажних точок цільового (верхнього) ПС;

г) подвійна транспортна вірьовка має бути обладнана відповідним утримуючим пристроєм, який закріплюється до вантажної точки верхнього ПС;

д) якщо в якості утримуючого пристрою застосовується петля зі схоплюючим вузлом, зав'язаним навколо транспортних вірьовок з репшнура діаметром 6 мм, він має бути виконаним з подвійної петлі, та закріпленим до окремої вантажної точки верхнього ПС;

є) якщо при виконанні підйому з організацією спеціальних заходів в якості утримуючого пристрою застосовуються затискачі відкритого типу («Жумар», «Croll» тощо), вони мають бути додатково заблокованими карабінами зі своїми транспортними вірьовками;

ж) якщо при виконанні підйому з організацією спеціальних заходів в місцях закріплення транспортної вірьовки або потерпілого з супроводжуючим застосовуються блоки відкритого типу, вони мають додатково підстраховуватися на випадок їх руйнування додатковим карабіном до відповідної вантажної точки ПС або петлі підвісної системи спортсменів;

з) потерпілий та супроводжуючий закріплюються до кінців відповідних гілок подвійної транспортної вірьовки, які з'єднані між собою вузлом розташованим в межах досяжності рук супроводжуючого;

і) потерпілий та супроводжуючий закріплюють подвійну транспортну вірьовку до грудного поясу ІСС безпосередньо або через петлі підвісної системи спортсменів;

к) при виконанні підйому потерпілого з супроводженням (розташування потерпілого відносно супроводжуючого відповідно до п.22, мал. 22.1. Додаток 3) допускається організовувати підйомну транспортну систему з одинарної вірьовки, яку закріплюють до грудного поясу ІСС потерпілого, а супроводжуючий виконує поруч із потерпілим самовилаз окремими командними перилами;

л) вимоги, щодо організації командної страховки визначаються Умовами.

8.6.4.3.2. Підйом з організацією спеціальних заходів потерпілого з супроводжуючим може виконуватися наступними способами:

а) **підйом потерпілого з супроводжуючим способом «рухомий блок»** – застосовується аналогічно схемі наданій п.15, мал. 15.1 (Додаток 3), але з тією різницею, що транспортна система має бути організована для підйому двох осіб та бути придатною для використання подвійної вірьовки (крім випадку, зазначеному у п.8.6.4.3.1.к).

Страховка спортсменів організовується з урахуванням вимог п.5.8.5.

Підйом потерпілого з супроводжуючим відбувається за рахунок фізичних зусиль спортсменів, що знаходяться у верхньому ПС, спрямованих на витягування транспортної вірьовки в напрямку вектора тяги.

б) *підйом потерпілого з супроводжуючим способом «короткий поліспасти»* – застосовується відповідно до п.8.6.3.3.2.б та аналогічно схемі наданій п.16, мал. 16.1 (Додаток 3), але з тією різницею, що транспортна система має бути організована для підйому двох осіб та бути придатною для використання подвійної вірьовки (крім випадку, зазначеному у п.8.6.4.3.1.к).

Страховка спортсменів організовується з урахуванням вимог п.5.8.5.

Підйом потерпілого з супроводжуючим відбувається за рахунок фізичних зусиль спортсменів, що знаходяться у верхньому ПС, спрямованих на витягування транспортної вірьовки в напрямку вектора тяги.

Варіант короткого поліспасти, схема якого надана на мал. 16.1, 16.2 виконується з транспортних вірьовок, але можливий варіант виконання короткого поліспасти з окремої подвійної командної вірьовки;

в) *підйом потерпілого з супроводжуючим способом «противага»* – застосовується з урахуванням п.8.6.3.3.2.в та відповідно до схеми наданої у п.25, мал.25.1 (Додаток 3). При такому способі підйому потерпілого, супроводжуючий надає часткову допомогу команді. Транспортна система має бути організована для підйому двох осіб та придатна для використання подвійної вірьовки (крім випадку, зазначеному у п.8.6.4.3.1.к).

Страховка спортсменів організовується з урахуванням вимог п.5.8.5.

Підйом потерпілого з супроводжуючим відбувається за рахунок ваги спортсмена, який виконує підйом, а також фізичних зусиль супроводжуючого у напрямку вектора тяги.

Спочатку спортсмен, що знаходиться у верхньому ПС, піднімається на крок та зависає на своєму затискачі, що закріплений до транспортних вірьовок, а потім руками просуває вгору протилежні гілки транспортних вірьовок, які закріплені до потерпілого та супроводжуючого. Супроводжуючий у той же час, здійснює на подвійних транспортних вірьовках самовилаз. Фіксація статичного становища транспортної системи досягається за рахунок утримуючого пристрою.

Варіант виконання технічного прийому, схема якого надана на мал. 24.1 виконується при розташуванні спортсмена, який здійснює підйом у верхньому ПС, але можливий варіант, коли спортсмен, який здійснює підйом розташований і в нижньому ПС;

г) *підйом потерпілого з супроводжуючим способом «контрупор»* – застосовується з урахуванням п.8.6.3.3.2.г та відповідно до схеми наданої у п.25, мал.25.2 (Додаток 3). При такому способі підйому потерпілого, супроводжуючий надає часткову допомогу команді. Транспортна система має бути організована для підйому двох осіб та бути придатною для використання подвійної вірьовки (крім випадку, зазначеному у п.8.6.4.3.1.к).

Страховка спортсменів організовується з урахуванням вимог п.5.8.5.

Підйом потерпілого з супроводжуючим відбувається за рахунок фізичних зусиль спортсмена, який виконує підйом та супроводжуючого у напрямку вектора тяги.

Даний спосіб підйому відрізняється від підйому способом «противага» тільки тим, що для підйому транспортною вірьовкою, спортсмен, який виконує підйом потерпілого, застосовує затискач зі стременом, а також знаходиться у верхньому ПС в межах полиці.

Варіант виконання технічного прийому, схема якого надана на мал.24.2, виконується при розташуванні спортсмена, який здійснює підйом у верхньому ПС, але можливий варіант, коли спортсмен, який здійснює підйом розташований і в нижньому ПС.

8.6.4.4. *Порядок виконання спуску з організацією спеціальних заходів*

8.6.4.4.1. Загальні положення:

а) спуск з організацією спеціальних заходів потерпілого з супроводжуючим виконують інші спортсмени команди, що розташовані у початковому (верхньому) ПС та закріплені до нього своїми самостраховками;

б) при виконанні спуску з організацією спеціальних заходів застосовується подвійна транспортна вірьовка;

в) кінці подвійної транспортної вірьовки мають бути жорстко закріплені до вантажних точок початкового (верхнього) ПС, крім п.8.6.4.4.2.г;

г) спуск потерпілого з супроводжуючим виконується з обов'язковим використанням спускового пристрою («вісімка», «reverso» тощо), відповідного пристосування (карабінне гальмо) або спеціального вузла (УІАА, Гарда);

д) подвійна транспортна вірьовка має бути обладнана відповідним утримуючим пристроєм, який закріплюється до вантажної точки верхнього ПС;

е) якщо при виконанні спуску з організацією спеціальних заходів в якості утримуючого пристрою застосовуються затискачі відкритого типу, то вони мають бути додатково зблокованими карабінами зі своїми транспортними вірьовками;

ж) якщо в якості утримуючого пристрою застосовується петля зі схоплюючим вузлом, зав'язаним навколо транспортних вірьовок з репшнура діаметром 6 мм, то він має бути виконаним з подвійної петлі та закріпленим до окремої вантажної точки верхнього ПС;

з) потерпілий та супроводжуючий закріплюються до кінців відповідних гілок подвійної транспортної вірьовки, що з'єднані між собою вузлом розташованим в межах досяжності рук супроводжуючого;

і) потерпілий та супроводжуючий закріплюють подвійну транспортну вірьовку до грудного поясу ІСС безпосередньо або через петлі підвісної системи спортсменів;

к) вимоги щодо організації командної страховки визначаються Умовами.

8.6.4.4.2. Спуск з організацією спеціальних заходів потерпілого з супроводжуючим може виконуватися наступними способами:

а) *спуск потерпілого з супроводжуючим способом «на вірьовці»* – застосовується з урахуванням п.8.6.3.4.2.а та відповідно до схеми, наданій у п.26, мал. 26.1 (Додаток 3), але з тією різницею, що транспортна система має бути

організована для спуску двох осіб та бути придатною для використання подвійної вірьовки.

Страховка спортсменів організовується з урахуванням вимог п.5.8.5.

Спуск потерпілого відбувається за рахунок дій спортсменів, які виконують спуск. При необхідності зупинити спуск потерпілого з супроводжуючим та зафіксувати їх у статичному стані затосовують утримуючий пристрій;

б) **спуск потерпілого з супроводжуючим способом «на вірьовці з нарощуванням транспортних та страхувальних вірьовок»** – застосовується з урахуванням п.8.6.3.4.2.б та аналогічно схемі наданій п.20, мал. 20.1–20.4 (Додаток 3), але з тією різницею, що транспортна система має бути організована для спуску двох осіб та здатна для використання подвійної вірьовки.

Страховка спортсменів організовується з урахуванням вимог п.5.8.5;

в) **спуск потерпілого з супроводжуючим способом «активний спуск»** – застосовується для спуску потерпілого з супроводжуючим подвійною нерухомою вірьовкою, відповідно до схем наданих у п.27, мал. 27.1, 27.2 (Додаток 3).

Транспортна система має бути організована для спуску двох осіб та бути придатною для використання подвійної вірьовки. Кінці подвійної транспортної вірьовки мають бути жорстко закріпленими до вантажних точок початкового (верхнього) ПС. Потерпілий та супроводжуючий закріплюються до спускового пристрою за допомогою петлі підвісної системи спортсменів, яка виконана з урахуванням вимог, щодо їх розташування. Утримуючий пристрій закріплюється під спусковим пристроєм та має надійно фіксувати подвійну спускову вірьовку до її потрапляння у спусковий пристрій.

Спуск потерпілого з супроводжуючим відбувається тільки за рахунок дій супроводжуючого. Зупинка спуску потерпілого з супроводжуючим та фіксація їх у статичному стані досягається за рахунок застосування супроводжуючим утримуючого пристрою.

Страховка спортсменів організовується з урахуванням вимог п.5.8.5.

г) **спуск потерпілого з супроводжуючим способом «з самовипуском»** – застосовується для спуску потерпілого з супроводжуючим подвійною рухомою вірьовкою, аналогічно схемі наданій у п.8, мал.8.1 (Додаток 3).

Транспортна система має бути організована для спуску двох осіб та бути придатною для використання подвійної вірьовки. Кінці подвійної транспортної вірьовки проводяться через карабін, закріплений до вантажної точки верхнього ПС, і далі, закріплюються до грудного поясу ІСС спортсменів безпосередньо або через петлю підвісної системи. Інші кінці подвійної транспортної вірьовки закріплюються до ІСС супроводжуючого. Рухома гілка подвійної транспортної вірьовки заводиться у спусковий пристрій, що розташований на ІСС супроводжуючого. Також до ІСС супроводжуючого закріплюється утримуючий пристрій, що має фіксувати подвійну транспортну вірьовку.

Спуск потерпілого з супроводжуючим відбувається тільки за рахунок дій супроводжуючого. Зупинка спуску потерпілого з супроводжуючим та фіксація їх у статичному становищі досягається за рахунок застосування супроводжуючим утримуючого пристрою.

Страхівка спортсменів організовується з урахуванням вимог п.5.8.5.

8.6.4.5. *Порядок виконання транспортування вздовж схилу з перешкодою*

8.6.4.5.1. Транспортування потерпілого з супроводжуючим вздовж схилу з перешкодою виконують, враховуючи вимоги п.п.8.6.3.6.1–8.6.3.6.7.

8.6.4.5.2. Транспортування потерпілого з супроводжуючим вздовж схилу з перешкодою виконують, враховуючи ступінь травмування потерпілого, як з використанням транспортувальних засобів (жорсткі ноші, «кокон») так і без них.

8.6.4.5.3. Всі транспортні системи, що використовуються для транспортування потерпілого з супроводжуючим вздовж схилу з перешкодою мають з'єднуватися в загальному карабіні петлі підвісної системи, до якої закріплюються потерпілий та супроводжуючий.

8.6.4.5.4. В залежності від напрямку маршруту транспортування, а також розташування його початкового та цільового ПС, транспортування потерпілого з супроводжуючим вздовж схилу з перешкодою може виконуватися наступними способами:

а) ***транспортування потерпілого з супроводжуючим «з відтяжкою»*** – застосовується як для підйому потерпілого з супроводжуючим, так і для їх спуску при розташуванні початкового та цільового ПС маршруту на різних рівнях висоти. Транспортні системи організовуються з подвійних вірьовок, як в початковому, так і в цільовому ПС. Вимоги щодо організації командної страховки визначаються Умовами. Принцип організації транспортних систем для транспортування потерпілого з супроводжуючим з відтяжкою та порядок виконання технічного прийому аналогічні наданому у п.8.6.3.6.9.а. Схема застосування транспортних систем для спуску потерпілого з супроводжуючим з відтяжкою, а також спосіб організації командної страховки відповідає наданій у п.21, мал. 21.1 (Додаток 3), але з тією різницею, що транспортні системи мають бути організовані для транспортування двох осіб та бути придатні для використання подвійної вірьовки.

Можливе додаткове регламентування Умовами вимог щодо виконання даного технічного прийому.

б) ***транспортування потерпілого з супроводжуючим «з обносом»*** – застосовується, як для підйому потерпілого з супроводжуючим, так і для їх спуску, незалежно від розташування початкового та цільового ПС маршруту. Транспортні системи, завдяки яким виконується рух у заданому Умовами напрямку організовуються у відповідних верхніх ПС. Вимоги щодо організації командної страховки визначаються Умовами. Принцип організації транспортних систем для транспортування потерпілого з супроводжуючим з обносом та порядок виконання технічного прийому аналогічні наданому у п.8.6.3.6.9.б. Схема застосування транспортних систем для підйому потерпілого з супроводжуючим з обносом, а також спосіб організації командної страховки відповідає наданій у п.21, мал. 21.2 (Додаток 3), але з тією різницею, що транспортні системи мають бути організовані для транспортування двох осіб та бути придатними для використання подвійної вірьовки.

Можливе додаткове регламентування Умовами вимог щодо виконання даного технічного прийому.

8.6.5. Транспортування аварійного вантажу

8.6.5.1. Загальні положення.

8.6.5.1.1. Транспортування аварійного вантажу виконують з урахуванням вимог п.п.8.6.1.4, 8.6.1.6, 8.6.1.8.

8.6.5.1.2. Закріплення аварійного вантажу до вірьовок транспортних систем аналогічне закріпленню потерпілого, якщо інше не зазначено Умовами.

8.6.5.1.3. Вимоги щодо транспортування аварійного вантажу перилами переправ:

а) транспортування здійснюється без супроводжуючого, якщо інше не зазначено Умовами;

б) аварійний вантаж до транспортних перил закріплюється одним карабіном або за допомогою відповідного блока закритого типу, якщо інше не зазначено Умовами;

в) самостраховка аварійного вантажу закріплюється до страхувальних перил, а при їх відсутності до транспортних перил;

г) транспортування аварійного вантажу здійснюється за допомогою окремої транспортної вірьовки, яка обов'язково має бути обладнана відповідним утримуючим пристроєм;

д) вимоги, щодо наявності окремої страхувальної вірьовки визначаються Умовами;

є) відповідно до Умов допускається поєднувати функції транспортної вірьовки і вірьовки командної страховки, але за умови обов'язково дублювання утримуючого пристрою транспортної системи ще одним додатковим утримуючим пристроєм;

ж) транспортування аварійного вантажу перилами переправ здійснюється із застосуванням спеціальних заходів, відповідно до вимог п.п.8.6.3.3.2, 8.6.3.4.2.а, якщо інше не зазначено Умовами.

з) горизонтальне транспортування аварійного вантажу перилами переправ допускається виконувати без застосування спеціальних заходів, тобто напряду.

8.6.5.1.4. Вимоги щодо підйому аварійного вантажу без супроводження з організацією відповідних спеціальних заходів:

а) підйом аварійного вантажу виконують з урахуванням вимог п.п.8.6.3.3.1, 8.6.3.3.2;

б) допускається підйом аварійного вантажу без організації спеціальних заходів, тобто напряду, якщо це зазначено Умовами;

8.6.5.1.5. Вимоги щодо підйому аварійного вантажу з супроводжуючим з організацією відповідних спеціальних заходів:

а) підйом аварійного вантажу виконують, з урахуванням вимог п.п.8.6.4.3.1, 8.6.4.3.2;

б) організація страховки аварійного вантажу та супроводжуючого здійснюється відповідно п.5.7.5.

8.6.5.1.6. Спуск аварійного вантажу виконується тільки з супроводжуючим та з організацією відповідних спеціальних заходів:

а) спуск аварійного вантажу виконують, з урахуванням вимог п.п.8.6.4.4.1, 8.6.4.4.2;

б) організація страховки аварійного вантажу та супроводжуючого здійснюється відповідно п.5.7.5.

8.6.5.1.7. Вимоги щодо транспортування аварійного вантажу без супроводження вздовж схилу з перешкодою:

а) транспортування аварійного вантажу виконують, з урахуванням вимог п.п.8.6.3.6.1, 8.6.3.6.3–8.6.3.6.9;

б) можливе додаткове регламентування Умовами вимог щодо виконання даного технічного прийому.

8.6.5.1.8. Вимоги щодо транспортування аварійного вантажу з супроводжуючим вздовж схилу з перешкодою:

а) транспортування аварійного вантажу виконують, з урахуванням вимог п.п.8.6.4.5.1, 8.6.4.5.3, 8.6.4.5.4;

б) організація страховки аварійного вантажу та супроводжуючого здійснюється відповідно п.5.7.5;

в) можливе додаткове регламентування Умовами вимог щодо виконання даного технічного прийому.

8.7. Вимоги щодо організації страховки, самостраховки спортсменів при виконанні технічних прийомів

8.7.1. Організація страховки, самостраховки спортсменів при русі з використанням рельєфу

8.7.1.1. Організація та виконання всіх видів страховки спортсменів при русі з використанням рельєфу має відповідати вимогам п.п.5.3, 5.4.

8.7.1.2. При виконанні підйому, в тому числі лазінням:

а) перший спортсмен команди забезпечується верхньою суддівською та нижньою командною страховками одночасно, якщо інше не передбачено Умовами;

б) перший спортсмен команди має проводити вірвовку нижньої командної страховки через карабіни (відтяжки), що закріплюються до ПСП (ТСП) даного маршруту, які обладнані судьями або встановлені командою;

в) інші спортсмени команди забезпечуються верхньою командною страховкою;

г) необхідність забезпечення інших спортсменів команди верхньою суддівською страховкою визначається Умовами;

д) всі спортсмени за необхідності можуть організувати собі самостраховку, закріплюючись до ПСП (ТСП) даного маршруту, які обладнані судьями або встановлені командою, а також за допомогою відповідного спорядження.

8.7.1.3. При виконанні траверсу, в тому числі лазінням:

а) перший спортсмен команди забезпечується верхньою суддівською та командною страховками одночасно, якщо інше не передбачено Умовами;

б) перший спортсмен команди має проводити віршовку командної страховки через карабіни (відтяжки), що закріплюються до **ПСП (ТСП)** даного маршруту, які обладнані суддями або встановлені командою, а також за допомогою відповідного спорядження.

в) інші спортсмени команди забезпечуються командною страховкою;

г) необхідність забезпечення інших спортсменів команди верхньою суддівською страховкою визначається Умовами;

д) всі спортсмени, за необхідності, можуть організувати собі самостраховку, закріплюючись до **ПСП (ТСП)** даного маршруту, які обладнані суддями, або встановлені командою, а також до перильної вірвовки, що закріплена командою в разі її наявності.

8.7.1.4. При виконанні спуску, в тому числі лазінням:

а) всі спортсмени команди забезпечуються верхньою командною страховкою;

б) необхідність забезпечення спортсменів команди верхньою суддівською страховкою визначається Умовами;

в) всі спортсмени, за необхідності, можуть організувати собі самостраховку, закріплюючись до **ПСП (ТСП)** даного маршруту, які обладнані суддями, або встановлені командою, а також за допомоги відповідного спорядження.

8.7.2. Організація страховки спортсменів при русі з використанням вірвовки, перил, в тому числі і перил переправ

8.7.2.1. Організація та виконання всіх видів страховки спортсменів при русі з використанням вірвовки, перил, в тому числі і перил переправ має відповідати вимогам п.п.5.4, 5.5.

8.7.2.2. При виконанні підйому з використанням вірвовки, перил в тому числі при виконанні самовилазів:

а) перший спортсмен команди в разі підйому суддівськими перилами забезпечується верхньою суддівською та нижньою командною страховками одночасно, якщо інше не передбачено Умовами;

б) перший спортсмен команди має забезпечити собі надійну самостраховку за допомогою схоплюючого вузла на перилах над затискачем петля від якого кріпиться до **ІСС** спортсмена безпосередньо або через затискач;

в) інші спортсмени команди забезпечуються верхньою командною страховкою;

г) необхідність забезпечення інших спортсменів команди верхньою суддівською страховкою визначається Умовами.

8.7.2.3. При виконанні траверсу з використанням вірвовки, в тому числі за допомогою маятника:

а) вимоги щодо забезпечення спортсменів команди верхньою суддівською страховкою визначаються Умовами;

б) всі спортсмени команди забезпечуються командною страховкою;

в) порядок забезпечення спортсменів команди верхньою командною страховкою передбачається Умовами;

8.7.2.4. При виконанні траверсу з використанням суддівських або командних перил:

- а) вимоги щодо забезпечення спортсменів команди верхньою суддівською страховкою передбачаються Умовами;
- б) всі спортсмени команди обов'язково мають рухатись з самостраховкою приєднаною до перил;
- в) на одній ділянці одинарних (суддівських або командних) перил, одночасно має рухатись з самостраховкою не більше одного спортсмена;
- г) на кожній ділянці подвійних (суддівських або командних) перил, одночасно можуть рухатись з самостраховкою всі спортсмени команди;
- д) кожен спортсмен команди на кожній ділянці одинарних (суддівських або командних) перил забезпечується командною страховкою;
- є) перехід між ділянками перил, що розділяються ПСП, спортсмен має виконувати без переривання своєї самостраховки на кожній з ділянок.

8.7.2.5. При виконанні спуску з використанням вірьовки, перил:

- а) всі спортсмени команди забезпечуються верхньою командною страховкою;
- б) необхідність забезпечення спортсменів команди верхньою суддівською страховкою передбачається Умовами.

8.7.2.6. При русі з використанням перил переправ:

- а) самостраховка спортсмена закріплюється до суддівських перил, а за їх відсутності – до командних, якщо інше не передбачено Умовами;
- б) при русі горизонтальними перилами всі спортсмени забезпечуються вірьовкою супроводження з вихідного або цільового ПС;
- в) перший спортсмен команди при підйомі суддівськими перилами забезпечується верхньою суддівською та нижньою командною страховками одночасно, якщо інше не передбачено Умовами;
- г) перший спортсмен команди при підйомі суддівськими перилами має забезпечити собі надійну самостраховку за допомогою схоплюючого вузла на перилах над затискачем, петля від якого кріпиться до ІСС спортсмена безпосередньо або через затискач;
- д) всі спортсмени команди (окрім першого при підйомі) забезпечуються верхньою командною страховкою;
- є) останній спортсмен команди при спуску додатково забезпечується вірьовкою супроводження з боку ПС, розташованого нижче.

8.7.3. Організація страховки спортсменів при транспортуванні потерпілого та аварійного вантажу

8.7.3.1. Організація та виконання всіх видів страховки спортсменів при транспортуванні потерпілого та аварійного вантажу має відповідати вимогам п.п.5.4, 5.7, 5.8.

8.7.3.2. При транспортуванні потерпілого без супроводження:

- а) при вертикальному транспортуванні потерпілий забезпечується верхньою суддівською та верхньою командною страховками одночасно;

б) при транспортуванні вздовж схилу потерпілий забезпечується верхньою суддівською та верхньою командною страховками одночасно з кожного ПС, задіяного в транспортуванні, якщо інше не передбачено Умовами;

в) при транспортуванні вздовж схилу порядок забезпечення потерпілого верхньою суддівською та верхньою командною страховками визначається Умовами.

8.7.3.3. При транспортуванні потерпілого з супроводжуючим:

а) при вертикальному транспортуванні, відповідно п.5.8.5 мають завжди забезпечуватися:

- потерпілий (спортсмен) верхньою суддівською страховкою, супроводжуючий (спортсмен) – верхньою командною страховкою;

- потерпілий (лялька) верхньою командною страховкою, супроводжуючий (спортсмен) – верхньою суддівською страховкою;

б) при транспортуванні вздовж схилу потерпілий та супроводжуючий, з урахуванням вимог п.5.8.5 забезпечуються верхньою суддівською та верхньою командною страховками одночасно з кожного ПС, задіяного в транспортуванні, якщо інше не передбачено Умовами;

в) при транспортуванні вздовж схилу порядок забезпечення потерпілого та супроводжуючого верхньою суддівською та верхньою командною страховками визначається Умовами.

8.7.3.4. При транспортуванні потерпілого з використанням перил, в тому числі перил переправ:

а) на кожній ділянці одинарних (суддівських або командних) перил потерпілий має рухатись з самостраховкою приєднаною до перил та забезпечуватися командною страховкою;

б) на кожній ділянці подвійних (суддівських або командних) перил, одночасно можуть рухатись потерпілий з супроводжуючим з самостраховками приєднаними до перил;

в) на кожній ділянці похилих перил як потерпілий, так і супроводжуючий мають додатково закріплюватися за допомогою схоплюючого вузла, петля від якого кріпиться до ІСС спортсмена безпосередньо або через відповідний затискач з урахуванням вимог п. 4.6.20;

г) потерпілий забезпечується:

- при переправі горизонтальними перилами двосторонньою командною страховкою, як з вихідного, так і з цільового ПС;

- при переправі крутопохилими та похилими перилами командною страховкою з боку ПС, розташованого вище (верхньою командною страховкою), та вірьовкою супроводження з боку ПС, розташованого нижче, якщо інше не передбачено Умовами;

- при переправах всіх видів вимоги щодо забезпечення потерпілого верхньою суддівською страховкою передбачаються Умовами.

8.7.3.5. При транспортуванні аварійного вантажу без супроводження та з супроводжуючим:

а) при вертикальному транспортуванні аварійного вантажу без супроводження він забезпечується верхньою командною страховкою;

б) при вертикальному транспортуванні аварійного вантажу з супроводжуючим:

- аварійний вантаж забезпечується верхньою командною страховкою;
- супроводжуючий забезпечується верхньою суддівською страховкою;

в) при транспортуванні вздовж схилу аварійного вантажу без супроводження він забезпечується верхньою командною страховкою одночасно з кожного ПС, задіяного в транспортуванні, якщо інше не передбачено Умовами;

г) при транспортуванні вздовж схилу аварійного вантажу з супроводжуючим:

- аварійний вантаж забезпечується верхньою командною страховкою;
- супроводжуючий забезпечується верхньою суддівською страховкою;
- аварійний вантаж та супроводжуючий забезпечуються верхньою суддівською та верхньою командною страховками одночасно з кожного ПС, задіяного в транспортуванні, якщо інше не передбачено Умовами;
- порядок забезпечення аварійного вантажу та супроводжуючого верхньою суддівською та верхньою командною страховками передбачається Умовами.

д) при транспортуванні з використанням перил:

- аварійний вантаж без супроводження дозволяється транспортувати одинарними (суддівськими або командними) перилами;
- аварійний вантаж з супроводжуючим дозволяється транспортувати виключно подвійними (суддівськими або командними) перилами;
- на кожній ділянці подвійних (суддівських або командних) перил, одночасно можуть рухатись аварійний вантаж та супроводжуючий з самостраховками приєднаними до перил;
- на кожній ділянці похилих перил, супроводжуючий аварійного вантажу має додатково закріплюватися за допомогою схоплюючого вузла, петля від якого кріпиться до ІСС спортсмена безпосередньо або через відповідний затискач з урахуванням вимог п. 4.6.20;

є) при транспортуванні з використанням перил переправ аварійний вантаж забезпечується:

- горизонтальними перилами: двосторонньою командною страховкою, як з вихідного, так і з цільового ПС;
- крутопохилими та похилими перилами: командною страховкою з боку ПС, розташованого вище (верхньою командною страховкою), та вірьовкою супроводження з боку ПС, розташованого нижче, якщо інше не передбачено Умовами;
- при переправах всіх видів вимоги щодо забезпечення аварійного вантажу верхньою суддівською страховкою визначаються Умовами.

8.7.4. Особливості організації та застосування страховки

8.7.4.1. Під час змагань всіх видів суддівська страховка має організовуватись із окремої вірьовки та виконувати вимоги п.п.1.2.13, 5.4.2–5.4.9, 5.4.11, 5.4.12, 5.4.20.

8.7.4.2. Під час командних змагань на всіх дистанціях командна страховка має організовуватись із окремої вірьовки та виконувати вимоги п.п.5.4.2–5.4.4, 5.4.10–5.4.18, 5.4.20.

8.7.4.3. Під час особистих змагань та змагань зв'язок на дистанціях «Рятувальні технічні прийоми» та «Тактико-технічна», можливе виконання технічних прийомів однією вірьовкою, якщо це передбачено Умовами, об'єднуючи при цьому функції командної страховки та підйомної (спускової) системи, але відповідно до п.5.8.4, виключно, за умови обов'язкового дублювання її утримуючого пристрою додатковим утримуючим пристроєм. В якості додаткового утримуючого пристрою можуть використовуватися, наприклад: відповідний схоплюючий вузол, петля від якого кріпиться безпосередньо до окремої вантажної точки **ПС**, або відповідний технічний пристрій, в тому числі, затискач, що також закріплений до окремої вантажної точки **ПС**.

8.7.4.4. Під час особистих змагань на всіх дистанціях командна страховка спортсмена має організовуватись за допомогою окремого схоплюючого вузла, петля від якого кріпиться безпосередньо до **ІСС** спортсмена, незалежно від типу та функціональності застосованого спортсменом пристрою для руху, якщо інше не передбачено Умовами.

8.7.4.5. Можливість організації для потерпілого самостраховки на **ПС**, а також зняття його самостраховки з **ПС**, самостійно, силами потерпілого, визначається Умовами.

8.8. Застосування технічних прийомів на змаганнях з гірського туризму

8.8.1. Технічні прийоми, які застосовують спортсмени під час виступу на змаганнях з гірського спортивного туризму, в залежності від кількості спортсменів, що приймають участь у їх виконанні відповідно до п.8.1.4, поділяються на особисті та командні.

8.8.1.1. Особисті технічні прийоми:

- а) всі види руху спортсменів з використанням рельєфу;
- б) всі види руху спортсменів з використанням вірьовок, перил, в тому числі перил переправ;
- в) всі способи самостійного підйому спортсменів;
- г) всі способи транспортування контрольного вантажу;
- д) всі способи транспортування аварійного вантажу (крім транспортування вздовж схилу з перешкодою).

8.8.1.2. Командні технічні прийоми:

- а) всі види руху спортсменів з використанням рельєфу;
- б) всі види руху спортсменів з використанням вірьовок, перил, в тому числі перил переправ;
- в) всі способи транспортування контрольного вантажу;
- г) всі способи транспортування потерпілого та аварійного вантажу.

8.8.2. Залежно від кількісного складу спортсменів команди, на змаганнях різного характеру (особисті, командні, змагання зв'язок) застосовують певні технічні прийоми.

Нижче надається рекомендований розподіл технічних прийомів, залежно від характеру змагань.

8.8.2.1. Для командних змагань:

- а) всі види руху спортсменів з використанням рельєфу;
- б) всі види руху спортсменів з використанням вірьовок, перил, в тому числі перил переправ;

в) всі способи самостійного підйому спортсменів (за необхідністю та тільки для підйому перших спортсменів команд);

г) всі способи транспортування контрольного вантажу;

д) всі способи транспортування потерпілого та аварійного вантажу.

8.8.2.2. Для змагань зв'язок:

а) всі види руху спортсменів з використанням рельєфу;

- б) всі види руху спортсменів з використанням вірьовок, перил, в тому числі перил переправ;

в) всі способи самостійного підйому спортсменів (за необхідністю та тільки для підйому перших спортсменів зв'язок);

г) всі способи транспортування контрольного вантажу;

д) всі способи транспортування потерпілого та аварійного вантажу.

8.8.2.3. Для особистих змагань:

а) всі види руху спортсменів з використанням рельєфу;

- б) всі види руху спортсменів з використанням вірьовок, перил, в тому числі перил переправ;

в) всі способи самостійного підйому спортсменів;

г) всі способи транспортування контрольного вантажу;

д) всі способи транспортування аварійного вантажу.

8.8.3. Допускається обґрунтоване поєднання технічних прийомів на одному маршруті, за умови детального опису Умовами змагань вимог, щодо його проходження спортсменами.

**Додаток 1 Рекомендовані зразки документів для проведення *спортивних*
змагань на дистанціях з гірського *спортивного* туризму**

Додаток 1.1

**ПОПЕРЕДНЯ ЗАЯВКА
на участь у змаганнях**

(назва змагань)

Команда

(назва команди, суб'єкт Федерації, місто)

Тренер команди

(прізвище, ім'я, по батькові; контактний телефон)

Керівник команди

(прізвище, ім'я, по батькові; контактний телефон)

Склад команди:

№№ п/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Дата народження	Спорт. розряд, звання	Примітка

З положенням про змагання учасники ознайомлені.

Керівник організації, яка відряджає команду на змагання:

(прізвище І.П.)

« ____ » _____ 20 ____ р.

ІМЕННА ЗАЯВКА

На участь у _____
(назва змагань)

Місце проведення _____

Команди _____ Дата проведення _____
(назва команди, фізкультурно-спортивне товариство, спортивний клуб)

№ п п	Прізвище, ім'я, по батькові	Дата наро- дження	Спорт. розряд	Регіон, область	Назва ФСТ, ДЮСШ	Дистанції	Тренери	Підпис лікаря, печатка

Перелічені у списку учасники пройшли необхідне тренування і до змагань підготовлені.

Допускаються до участі у змаганнях

Тренер

(підпис)

(прізвище І.П.)

_____ спортсменів.
(кількість прописом)

Представник

(підпис)

(прізвище І.П.)

Лікар

(підпис)

(прізвище І.П.)

Керівник структурного підрозділу з питань
фізичної культури та спорту _____ ОДА

МП

(підпис)

(прізвище І.П.)

МП

Президент _____ обласної
федерація спортивного туризму

МП

(підпис)

(прізвище І.П.)

(назва організацій, що проводять змагання)

(назва змагань)

Зведений протокол комісії з допуску учасників

(місце проведення)

(терміни проведення)

[illegible]

Голова комісії з допуску учасників

(підпис)

(прізвище І.П.)

Головний секретар

(підпис)

(прізвище І.П.)

Лікар змагань

(підпис)

(прізвище І.П.)

Підтвердження кваліфікаційних категорій спортивних суддів

_____ (назва підрозділу, до якого подається інформація)

ГО _____ підтверджує кваліфікаційні категорії спортивних
(назва федерації)

суддів зі спортивного туризму залучених до _____
(назва змагань)

з «___» по «___» _____ 202__ року в _____
(терміни змагань) (місце проведення змагань)

№ з/п	Прізвище, ім'я по батькові	Номер посвідчення	Категорія	Термін акредитації
1				
2				
3				
4				

Президент федерації

_____ (підпис)

_____ (прізвище І.П.)

ВІДОМІСТЬ

зданого командою спорядження для обладнання дистанцій
при проходженні комісії з допуску учасників

№	Команда	Вірówka				Карабіни***		Підпис	
		L, м	P, кг	Стан*	Прикмети**	К-сть	Тип, фіксатор	Здав	Прийняв
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									

* - нова, б/в нова, потерта (побита не приймається)

** - біла, з однією синьою ниткою и т.п.

*** - карабіни без фіксатора застібки не приймаються

ДЕКЛАРАЦІЯ
на спорядження, яке буде використовуватись
команди _____

№	Найменування спорядження	Де і як застосовується	Примітки
Спорядження основне:			
1			
2			
3			
4			
5			
Пристрої для страховки:			
1			
2			
3			
4			
5			
Пристрої для руху			
1			
2			
3			
4			
5			
Спорядження допоміжне:			
1			
2			
3			
4			
5			

Представник команди _____ (_____)
 (підпис) (прізвище І.П.)

Голова технічної комісії _____ (_____)
 (підпис) (прізвище І.П.)

« ____ » _____ 20__ р.

Головному судді
змагань з гірського спортивного
туризму від представника команди

ПЕРЕЗАЯВКА

Прошу на дистанції _____
замість вказаного в Заявці основного учасника _____

дати дозвіл виступити запасному учаснику _____

у зв'язку _____

«_____» _____ 20__ р. Час: _____ год _____ хв.

Представник команди _____ (_____)
(підпис) (прізвище І. П.)

Рішення Головного судді

_____ (_____)
(підпис) (прізвище І.П.)

Форма протоколу за підсумками роботи технічної комісії

(назва організацій, що проводять змагання)

(назва змагань)

Протокол технічної комісії

(місце проведення)

(терміни проведення)

Технічна комісія у складі:

- _____ – голова комісії,
(прізвище І.П.)
- _____ – заступник головного судді з безпеки,
(прізвище І.П.)
- _____ – заступник головного секретаря
(прізвище І.П.)

перевірила надане командами спорядження: _____
(перелічити, яке саме)

на відповідність вимогам Правил, Регламенту та Умов змагань, допустила до змагань наступні команди:

№ п/п	Команда	Назва спорядження	Місце та спосіб застосування	Висновок

Голова технічної комісії	_____	(_____)
	(підпис)	(прізвище І.П.)
Заст. гол. судді з безпеки	_____	(_____)
	(підпис)	(прізвище І.П.)
Заст. головного секретаря	_____	(_____)
	(підпис)	(прізвище І.П.)

(назва організації, що проводить змагання)

(назва змагань)

ПРОТОКОЛ загального жеребкування

« » 20 p.

(місце проведення)

[illegible][illegible]

Головний секретар _____
(підпис)

(Прізвище І.П., суддівська категорія)

(назва організації, що проводить змагання)

(назва змагань)

ПРОТОКОЛ
старту на дистанції _____
(назва дистанції)

« » 20 p.

(місце проведення)

[illegible][illegible]

Головний секретар _____
(підпис) (Прізвище І.П., суддівська категорія)

КАРТОЧКА СУДДІ З ТЕХНІКИ

Команда _____ Дистанція _____

Стартовий № ____ Дата _____ 20 ____ р. Місце суддівства _____

№	Порушення, помилки	Штраф	Номер учасника, який припустив помилку	Сума штрафів, балів
1	Втрата страховки (командної або суддівської)	Зняття		
2	Перервана страховка (командна, суддівська), самостраховка	5 балів		
3	Неправильна страховка (командна, суддівська), самостраховка, супроводження	3 бали		
4	Вихід спортсмена на «маятник»: - на «небезпечний маятник» - на «неприпустимо великий маятник»	3 бали Зняття		
5	Використання ПСП (ТСП): - неправильно обладнаний командний ПСП (ТСП) - пропуск ПСП (ТСП) - неприпустимий пропуск ПСП (ТСП)	3 бали 5 балів Зняття		
6	Зрив верхнього спортсмена з зависанням на суддівській страховці	Зняття		
7	Втрата на дистанції: контрольного або аварійного вантажу шолома захисного вірьовок основних іншого спорядження	Зняття Зняття 10 балів 1 бал		
8	Вихід за обмежування	Зняття		
9	Використання забороненої опори (рельєфу за обмеженням або суддівського обладнання)	10 балів		
10	Неправильне виконання технічного прийому	5 балів		
РАЗОМ				

Суддя з техніки _____
(підпис)(_____)
(Прізвище І.П.)Заст. Головного судді _____
(підпис)(_____)
(Прізвище І.П.)

КОНТРОЛЬНА КАРТОЧКА СУДДІ З ТЕХНІКИ

№	Порушення, помилки	Штраф	Опис порушення
1	Втрата страховки (командної або суддівської)	Зняття	Відсутня або не виконує функції страховка (командна, суддівська) і неможливо негайно відновити без зміни місцезнаходження, самостійно або за допомогою напарника по команді, що знаходиться на самостраховці
2	Перервана страховка (командна, суддівська), самостраховка	5 балів за кожне	Короткочасно відсутня командна або суддівська страховка (самостраховка), але страховку (самостраховку) можна відновити самостійно або за допомогою напарника стоячи на місці, без порушення безпеки. Неправильні дії при: переході від страховки до самостраховки і навпаки, перестьобуванню на перилах, використанні суддівської, неправильні дії того, хто страхує, переправах тощо
3	Неправильна страховка (командна, суддівська), самостраховка, супроводження	3 бали за кожне	Страховка (самостраховка) не може забезпечити утримання того, кого страхують. Більше 1-го учасника на одинарних перилах, провис страховки. Неправильно: виконаний спуск по вірьовці (без гальма, вузла тощо) або по навісній (руки, без вірьовки для підтягування); зав'язаний вузол, розташований той, хто страхує (під вантажем та ін.), закріплена страховка, працює страховка (треться страхувальних вірьовок та ін.) або самостраховка (більше 1,5 м та ін.), муфта карабіна, страховка без рукавиць, тощо. Страховка (самостраховка) на снігу через льодоруб: льодоруб вбитий не вертикально вниз. Страховка (самостраховка) на льоду через льодобур: льодобур загвинчений в льодовий схил не під прямим кутом
4	Вихід спортсмена на «маятник»: (попередження!) - на «небезпечний маятник» - на «неприпустимо великий маятник»	3 бали Зняття	<i>Вихід при русі убік від лінії вільного зависання страхувальної вірьовки на відстань більше 1 м, але не більше 2 м</i> <i>Вихід при русі убік від лінії вільного зависання страхувальної вірьовки на відстань більше 2 м</i>
5	Використання ПСП (ТСП): - неправильно обладнаний командний ПСП (ТСП) - пропуск ПСП (ТСП) - неприпустимий пропуск ПСП (ТСП)	3 бали 5 балів Зняття	3 порушення відстані між ПС і ТСП, ТСП і ТСП, не заблокований з суддівським Точка проміжної страховки (ТСП) не працює не встановлена, не використана, вирвалася, встановлена з порушенням відстані Страховка закріплена на третьому ТСП з пропуском двох, якщо страховка тільки нижня командна – пропуск одного
6	Зрив верхнього з зависанням на суддівській страховці	Зняття	Втрата всіх точок опори на рельєфі з припиненням падіння завдяки зависанню на суддівській страховці (перилах, вірьовці) або елементах в межах дистанції. Можлива регламентація Умовами!
7	Втрата на дистанції: - контрольного або аварійного вантажу; - шолому захисного; - основних вірьовок; - іншого спорядження	Зняття Зняття 10 балів 1 бал	Спорядження після фінішу залишене на дистанції або за її межами (поза фінішом) навмисно або випадково. Обірвався, впустили, залишений або не закріплений (попереджують) Впустив, не може дістати і неможливо подати стоячи на місці. Не закріплено на учаснику, рельєфі або не тримає учасник Якщо заблоковані в єдину систему — один предмет
8	Вихід за обмеження	Зняття	Повний вихід учасника за межі лінії обмежування, тобто всі точки опори учасника знаходяться за межами дистанції
9	Використання забороненої опори (рельєфу за обмеженням або суддівського обладнання)	10 балів за кожне	Навантаження кінцівкою або іншою частиною тіла рельєфу за обмеженням або лінії обмеження маршруту /дистанції. Навантаження учасником суддівської страховки або перил (самостраховкою при переправі в русі, але не на ПС), елементів на дистанції (підвісок та ін.) при русі або для підтримки рівноваги
10	Неправильне виконання технічного прийому	5 балів за кожне	Виконання технічного прийому з порушенням встановлених норм, правил і вимог Умов. Залишений на дистанції забитий командний крюк (закладка). Неправильно(і): закріплений «потерпілий» або допомагає, дії супроводжуючого та ін.; обладнані фіксуєючий пристрій, поліспаг або гальмо (не зафіксована муфта); транспортування учасника, «потерпілого», вірьовок, вантажу, ношей, «кокона»; зафіксована навісна переправа та ін., використання засобів руху (кішки, трек. палиці).Неправильне обладнання пункту закріплення та скидання вірьовок при спуску та просмикуванні (льодорубний хрест, льодобурний барабан, якір, льодобур з накрученим репшнуром на розкрутку)

ЗАЯВКА – КАРТОЧКА З ТАКТИКИ

Вид «Гірські перешкоди», особисті, _____ дистанція _____ класу
(вид рельєфу)

Команда, регіон _____ Спортсмен № _____
(Прізвище, ім'я)

Стартовий № _____ Прийнята _____ 20__ р. в _____

Заявлено	Маршрут										Разом
	№ варіанту										
	Оцінка, балів										
Виконано	№ варіанту										
	Оцінка, балів										
Заявлено і пройдено											
Не заявлено і пройдено											
Заявлено і не пройдено											
Разом											

Представник команди _____ (_____) Суддя з тактики _____ (_____)
(підпис) (Прізвище І.П.) (підпис) (Прізвище І.П.)

1. Несвоєчасна подача Заявки _____ б.

2. Тф = _____ хв Показання секундомірів _____

3. Дотримання Тп1 = _____ хв (______). При Тп1 > _____ хв – спрощений варіант.
Дотримання Тзг1 = _____ хв. За «особливими умовами» п.6

4. Дотримання Тп2 = _____ хв (______). При Тп2 > _____ хв – скорочений варіант.
Дотримання Тзг2 = _____ хв. За «особливими умовами» п.6

5. Дотримання Тн (Тп1, Тп2) $\pm \Delta B = (T_n - T_f) = (_____ - _____) = _____ \text{ хв} \times (-_ \text{ б}) \times (+_ \text{ б}) = \pm _____$
Дотримання Тзг = _____ хв. За «особливими умовами»: п.6

6. За «особливими умовами»: кількість ПС, що не відвідав: а) спортсмен: _____ б × _____ ПС = _____;
б) контрольний вантаж: _____ б × _____ ПС = _____;
залишилось на дистанції: в) вірьовки: _____ б × _____ шт. = _____.
Разом (а + б + в) = _____

7. По маршрутах: а) заявлено і пройдено _____; б) не заявлено и пройдено _____;
в) заявлено и не пройдено _____; Разом _____

8. Разом балів (7 – 6 ± 5 – 1) _____

Суддя з тактики _____ (_____)
(підпис) (Прізвище І.П.)

лінія відриву

ЗАЯВКА – КАРТОЧКА З ТАКТИКИ

Вид «Гірські перешкоди», особисті, _____ дистанція _____ класу
(вид рельєфу)

Команда, регіон _____ Спортсмен № _____
(Прізвище, ім'я)

Стартовий № _____ Прийнята _____ 20__ р. в _____

Заявлено	Маршрут										Разом
	№ варіанту										
	Оцінка, балів										

Представник команди _____ (_____) Суддя з тактики _____ (_____)
(підпис) (Прізвище І.П.) (підпис) (Прізвище І.П.)

ЗАЯВКА – КАРТОЧКА З ТАКТИКИ

Вид «Рятувальні технічні прийоми», особисті, _____ дистанція _____ класу
(вид рельєфу)

Команда, регіон _____ Спортсмен № _____
(Прізвище, ім'я)

Стартовий № _____ Прийнята _____ 20__ р. в _____

Заявлено	Маршрут										Разом
	№ варіанту										
	Оцінка, балів										
Виконано	№ варіанту										
	Оцінка, балів										
Заявлено і пройдено											
Не заявлено і пройдено											
Заявлено і не пройдено											
Разом											

Представник команди _____ (_____) Суддя з тактики _____ (_____)
(підпис) (Прізвище І.П.) (підпис) (Прізвище І.П.)

1. Несвоєчасна подача Заявки _____ б.

2. Тф = _____ хв. Показання секундомірів _____

3. Дотримання Тп1 = _____ хв (_____). При Тп1 > _____ хв – спрощений варіант.
Дотримання Тзг1 = _____ хв. За «особливими умовами» п.6

4. Дотримання Тп2 = _____ хв (_____). При Тп2 > _____ хв – скорочений варіант.
Дотримання Тзг2 = _____ хв. За «особливими умовами» п. 6

5. Дотримання Тн (Тп1, Тп2) $\pm \Delta B = (T_n - T_f) = (_____ - _____) = _____$ хв $\times (-_б) \times (+_б) = \pm _____$
Дотримання Тзг = _____ хв. За «особливими умовами»: п.6

6. За «особливими умовами»: кількість ПС, що не відвідав: а) потерпілий: _____ б $\times$ _____ ПС = _____;
б) аварійний вантаж: _____ б $\times$ _____ ПС = _____;
залишилось на дистанції: в) вірьовки: _____ б $\times$ _____ шт. = _____;
г) спортсмен _____ б.
Разом (а + б + в + г) = _____

7. По маршрутах: а) заявлено і пройдено _____; б) не заявлено и пройдено _____;
в) заявлено и не пройдено _____; Разом _____

8. Разом балів (7 – 6 $\pm$ 5 – 1) _____

Суддя з тактики _____ (_____)
(підпис) (Прізвище І.П.)

лінія відриву

ЗАЯВКА – КАРТОЧКА З ТАКТИКИ

Вид «Рятувальні технічні прийоми», особисті, _____ дистанція _____ класу
(вид рельєфу)

Команда, регіон _____ Спортсмен № _____
(Прізвище, ім'я)

Стартовий № _____ Прийнята _____ 20__ р. в _____

Заявлено	Маршрут										Разом
	№ варіанту										
	Оцінка, балів										

Представник команди _____ (_____) Суддя з тактики _____ (_____)
(підпис) (Прізвище І.П.) (підпис) (Прізвище І.П.)

ЗАЯВКА – КАРТОЧКА З ТАКТИКИ

Вид «Гірські перешкоди», змагання зв'язок, _____ дистанція _____ класу
(вид рельєфу)

Команда, регіон _____ Стартовий № _____ Прийнята _____ 20__ р. в _____

Склад зв'язки: №, Прізвище, ім'я	№ _____	№ _____	Вид зв'язки Ч Ж ЗМ
-------------------------------------	---------	---------	--------------------

№ учасника	Варіант та його оцінка	Заявка на проходження (заповнюється учасниками змагань)									Сума балів
		Номер маршруту									
		М	М	М	М	М	М	М	М	М	
		Варіант способу руху і транспортування контрольного вантажу на кожному маршруті кожним учасником з урахуванням можливої зміни ведучого									
	Заявлено										
	Оцінка, балів										
	Заявлено										
	Оцінка, балів										
Разом, балів											
Виконання заявки (суддівський контроль)											
	Виконано										
	Оцінка, балів										
	Виконано										
	Оцінка, балів										
Заявл.і пройдено											
Не заявл. і ройдено											
Заявл. і не пройдено											
Разом, балів											

Представник команди _____ (_____) (Підпис) (Прізвище І.П.)

Суддя з тактики _____ (_____) (Підпис) (Прізвище І.П.)

1. Несвоєчасна подача Заявки _____ б.

2. Тф = _____ хв Показання секундомірів _____

3. Дотримання Тп1 = _____ хв (_____). При Тп1 > _____ хв – спрощений варіант.
Дотримання Тзг1 = _____ хв. За «особливими умовами» п.6

4. Дотримання Тп2 = _____ хв (_____). При Тп2 > _____ хв – скорочений варіант.
Дотримання Тзг2 = _____ хв. За «особливими умовами» п.6

5. Дотримання Тн (Тп1, Тп2) $\pm \Delta B = (T_n - T_f) = (_____ - _____) = _____ \text{ хв} \times (-_ \text{ б}) \times (+_ \text{ б}) = \pm _____$
Дотримання Тзг = _____ хв. За «особливими умовами»: п.6

6. За «особливими умовами»: кількість ПС, що не відвідав: а) спортсмен команди: (№1 _____ ПС + №2 _____ ПС) = (_____ шт $\times$ _____ б) = _____ ;

б) контрольний вантаж: (№1 _____ ПС + №2 _____ ПС) = (_____ шт $\times$ _____ б) = _____ ;

залишилось на дистанції: в) вірьовки: _____ б $\times$ _____ шт. = _____ .

Разом (а + б + в) = _____

7. По маршрутах: а) заявлено і пройдено _____; б) не заявлено и пройдено _____;

в) заявлено и не пройдено _____; Разом _____

8. Разом балів (7 – 6 $\pm$ 5 – 1) _____

Суддя з тактики _____ (_____)
(підпис) (Прізвище І.П.)

ЗАЯВКА – КАРТОЧКА З ТАКТИКИ

Вид «Рятувальні технічні прийоми», змагання зв'язок/командні, _____ дистанція _____ класу
(вид рельєфу)

Команда, регіон _____ Стартовий № _____ Прийнята _____ 20__ р. в _____

Склад зв'язки: №, Прізвище, ім'я	№ _____	№ _____	Вид зв'язки	Ч	Ж	ЗМ
-------------------------------------	---------	---------	-------------	---	---	----

Заявлено	Маршрут												Разом
	Потерпілий												
	№ учасника												
	№ варіанту												
	Оцінка, балів												
Виконано	Потерпілий												
	№ учасника												
	№ варіанту												
	Оцінка, балів												
Заявлено і пройдено													
Не заявл. і пройдено													
Заявлено не пройдено													
Разом, балів													

Представник команди _____ (_____) (підпис) (Прізвище І.П.)

Суддя з тактики _____ (_____) (підпис) (Прізвище І.П.)

1. Несвоєчасна подача Заявки _____ б.
2. Тф = _____ хв Показання секундомірів _____
3. Дотримання Тп1 = _____ хв (_____). При Тп1 > _____ хв – спрощений варіант.
Дотримання Тзг1 = _____ хв. За «особливими умовами» п.6
4. Дотримання Тп2 = _____ хв (_____). При Тп2 > _____ хв – скорочений варіант.
Дотримання Тзг2 = _____ хв. За «особливими умовами» п. 6
5. Дотримання Тн (Тп1, Тп2) $\pm \Delta Б = (Тн - Тф) = (_____ - _____) = _____ хв \times (-_ б) \times (+_ б) = \pm _____$
Дотримання Тзг = _____ хв. За «особливими умовами»: п.6
6. За «особливими умовами»: кількість ПС, що не відвідав: а) потерпілий: _____ б $\times$ _____ ПС = _____;
б) аварійний вантаж: _____ б $\times$ _____ ПС = _____;
залишилось на дистанції: в) вірьовки: _____ б $\times$ _____ шт. = _____;
г) спортсмени _____ б $\times$ _____ осіб = _____ б.

Разом (а + б + в + г) = _____
7. По маршрутах: а) заявлено і пройдено _____; б) не заявлено и пройдено _____;
в) заявлено и не пройдено _____; Разом _____
8. Разом балів (7 – 6 $\pm$ 5 – 1) _____

Суддя з тактики _____ (_____)
(підпис) (Прізвище І.П.)

ЗАЯВКА – КАРТОЧКА З ТАКТИКИ

Вид «Гірські перешкоди», командні змагання, _____ дистанція _____ класу
(вид рельєфу)

Команда, регіон _____ Стартовий № _____ Прийнята _____ 20__ р. в _____

Склад команди:	№1 _____	№3 _____	Розподіл контрольного вантажу _____
Прізвище, ім'я	№2 _____	№4 _____	

Номер учасника	Варіант і його оцінка	Номер маршруту														Сума балів
		Варіант способу руху і транспортування вантажу на кожному маршруті, кожним учасником														
1	Заявлений, бали															
2	Заявлений, бали															
3	Заявлений, бали															
4	Заявлений, бали															
Разом, балів																
1	Пройдений, бали															
2	Пройдений, бали															
3	Пройдений, бали															
4	Пройдений, бали															
	ЗП															
	НЗП															
	ЗНП															
	Разом, балів															

Представник команди _____ (підпис) _____ (Прізвище І.П.)

Суддя з тактики _____ (підпис) _____ (Прізвище І.П.)

1. Несвоєчасна подача Заявки _____ б.
 2. Тф = _____ хв. Показання секундомірів _____
 3. Дотримання Тп1 = _____ хв (_____). При Тп1 > _____ хв – спрощений варіант.
Дотримання Тзг1 = _____ хв. За «особливими умовами» п. 6
 4. Дотримання Тп2 = _____ хв (_____). При Тп2 > _____ хв – скорочений варіант.
Дотримання Тзг2 = _____ хв. За «особливими умовами» п. 6
 5. Дотримання Тн (Тп1, Тп2) $\pm \Delta Б = (Тн - Тф) = (\quad - \quad) = \quad \text{хв} \times (- \quad б) \times (+ \quad б) = \pm \quad$
Дотримання Тзг = _____ хв. За «особливими умовами»: п. 6
 6. За «особливими умовами»: кількість ПС, що не відвідав:
 - а) спортсмен команди: (№1 _____ ПС + №2 _____ ПС + №3 _____ ПС + №4 _____ ПС) = (_____ шт $\times$ _____ б) = _____ ;
 - б) контрольний вантаж: (№1 _____ ПС + №2 _____ ПС + №3 _____ ПС + №4 _____ ПС) = (_____ шт $\times$ _____ б) = _____ ;
залишилось на дистанції:
 - в) вірьовки: _____ б $\times$ _____ шт. = _____ .
- Разом (а + б + в) = _____
7. По маршрутах: а) заявлено і пройдено _____; б) не заявлено и пройдено _____;
в) заявлено и не пройдено _____; Разом _____
 8. Разом балів (7 – 6 $\pm$ 5 – 1) _____
- Суддя з тактики _____ (_____)
(підпис) (Прізвище І.П.)

ЗАЯВКА – КАРТОЧКА З ТАКТИКИ (компілятивна)

Вид «Гірські перешкоди», командні змагання, _____ дистанція _____ класу
(вид рельєфу)

Команда, регіон _____ Стартовий № _____ Прийнята _____ 20__ р. в _____

Склад команди	№ _____ № _____	№ _____ № _____	№ _____ № _____	Розподіл контрольного вантажу по рюкзаках _____
---------------	--------------------	--------------------	--------------------	---

Назва	№ учасника	Маршрут														Відхилення від заявки		Сума штрафних балів
																№ учасника	штраф. бал	
Маршрут і спосіб руху кожного учасника																		
Л – лазіння вільне К – комбіноване. В – по вірьовці (h) П – по перилах (L) КС – косий спуск	1																5	
	2																	
	3																	
	4																	
	5																	
	6																	
Спосіб і порядок транспортування контрольного вантажу, яким учасником (№)																		
У – на учаснику В – витягуванням О – з відтяжкою П – по перилах	1																3	
	2																	
	3																	
	4																	
	5																	
	6																	
Зміна схеми технічного прийому, місця його застосування або технічних пристроїв, яким учасником (№)																		
																	7	
Загальне враження (про якого учасника та на якому маршруті)																		
																	1 – 5	
Відхилення від заявленого часу																		
Час заявлений t_z _____				Час в хвилинах: t_z _____				$t_\phi - t_z$ _____ (20 : t_z) _____				РАЗОМ: _____						
Час фактичний t_ϕ _____				t_ϕ _____				$(t_\phi - t_z) \times (20 : t_z)$ _____										

Представник команди _____ (підпис) _____ (Прізвище І.П.) Суддя з тактики _____ (підпис) _____ (Прізвище І.П.)

(назва організацій, що проводять змагання)

(назва змагань)

Протокол попередніх результатів командних змагань на дистанції _____, клас дистанції — __ (компілятивна)
(назва дистанції)

(місце проведення)

(терміни проведення)

№	Команда	Проходження дистанції			Штрафні бали					Підсумкова сума балів	Час оприлюднення результатів	Примітки
		Заявлений командою час, t_k , хв	Час команди фактичний		Час t_{Φ} не відповідає часу t_k	Порушення техніки	Зміна тактики	Порушення Умов	Разом			
			В хвилинах	В балах								

Головний суддя _____ (підпис) _____ (Прізвище І.П., суддівська категорія)

Головний секретар _____ (підпис) _____ (Прізвище І.П., суддівська категорія)

ПРОТОКОЛ

заявлених показників особистих змагань серед _____ на дистанції _____
 (чоловіків/жінок) (назва дистанції)

№	Спортсмен, Регіон/команда	Заявлені варіанти/бали	Разом балів
1			
2			

Головний секретар _____
 (підпис)

 (Прізвище І.П., суддівська категорія)

ПРОТОКОЛ

заявлених показників змагань зв'язок серед _____ на дистанції _____
 (вид зв'язок) (назва дистанції)

№	Склад зв'язки, Регіон/команда	Заявлені варіанти/бали	Разом балів
1			
2			

Головний секретар _____
 (підпис)

 (Прізвище І.П., суддівська категорія)

ПРОТОКОЛ
заявлених показників командних змагань на дистанції _____
(назва дистанції)

№	Команда, Регіон	Заявлені варіанти/бали	Разом балів
1			
2			

Головний секретар _____
(підпис)

(Прізвище І.П., суддівська категорія)

(назва організацій, що проводять змагання)

(назва змагань)

“Затверджую”

Головний суддя _____ Прізвище І. П.
“ _____ ” _____ 20__ р.

АКТ

здачі-прийому дистанції

_____, _____, дистанція __ класу
(назва дистанції) (вид змагань)

1. Місце проведення _____
 2. Місце старту _____
 3. Місце фінішу _____
 4. Коротка характеристика складних ділянок рельєфу _____
-
5. Мінімальна довжина підйому __ м, спуску __ м, траверсу __ м, траси __ м.
 6. Кількість та види елементів руху, технічних прийомів _____
-
7. Максимальний перепад висот на підйомі _____ м, на спуску _____ м.
 8. Контрольні часи: загальний _____, нормативний _____, проміжний _____
 9. Інтервал старту між виступаючими _____
 10. Безпека дистанції _____
 11. Термін готовності дистанції _____

Додаток: схема дистанції

Начальник дистанції _____

(підпис)

(Прізвище І.П.)

Заст. головного судді на дистанції _____

(підпис)

(Прізвище І.П.)

Заст. головного судді з безпеки _____

(підпис)

(Прізвище І.П.)

Суддя-інспектор: дистанція відповідає _____

класу

(підпис)

(Прізвище І.П.)

Остаточний клас дистанції визначено _____

(заповнюється інспектором після змагань)

(підпис)

(Прізвище І.П.)

(назва змагань)

ПРОТОКОЛ № ____
розгляду протесту,

що надійшов від представника команди _____
(назва команди, зв'язки, прізвище учасника, який
подав протест)

(місце проведення змагань)
протесту)

(дата та час реєстрації

Вид програми (дистанція): _____

Рішення, з яким не погоджується ті, хто подав протест та їхнє бачення ситуації:

Обґрунтованість подачі протесту (наявність посилань, дотримання термінів тощо):

По протесту опитані (прізвище, ініціали, посада та їхня думка):

Думка членів ГСК щодо задоволення протесту: за ____, проти ____, утримались ____.

Рішення Головного судді щодо протесту: _____

Головний суддя _____
(підпис)

(Прізвище І.П., суддівська категорія)

(назва організацій, що проводять змагання)

(назва змагань)

Протокол технічних результатів на дистанції _____ – особисті змагання (_____), клас дистанції – ____
(назва дистанції) (чоловіки/жінки)

(місце проведення)

(терміни проведення)

№	Учасник (Зв'язка)	Команда	Час на дистанції		Дотримання Тн, бал	Бали за проходження дистанції				Штрафні бали					Підсумкова сума балів	Місце	Група команд
			Тп1ф, хв:с	Тф, хв:с		Заявлені і пройдені маршрути (спецпрійом)	Не заявлені, але пройдені маршрути (спецпрійом)	Заявлені, але не пройдені маршрути (спецпрійом)	Разом	Порушення техніки	Загальне враження	фініш за особливими умовами	Порушення Умов	Разом			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

Головний суддя _____
(підпис) (Прізвище І.П., суддівська категорія)

Головний секретар _____
(підпис) (Прізвище І.П., суддівська категорія)

_____ (назва організацій, що проводять змагання)

_____ (назва змагань)

Протокол технічних результатів на дистанції _____ – командні змагання, клас дистанції – _____
(назва дистанції)

_____ (місце проведення)

_____ (терміни проведення)

№	Команда	Час на дистанції			Дотримання Тн, бал	Бали за проходження дистанції				Штрафні бали					Підсумкова сума балів	Місце	Група команд
		Тп1ф, хв:с	Тп2ф, хв:с	Тф, хв:с		Заявлені і пройдені маршрути (спецприйоми)	Не заявлені, але пройдені маршрути (спецприйоми)	Заявлені, але не пройдені маршрути (спецприйоми)	Разом	Порушення техніки	Загальне враження	Фініш за особливими умовами	Порушення Умов	Разом			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

Головний суддя _____ (підпис) _____ (Прізвище І.П., суддівська категорія)

Головний секретар _____ (підпис) _____ (Прізвище І.П., суддівська категорія)

(назва організацій, що проводять змагання)

ПРОТОКОЛ № __

Змагання –

Місце проведення –

Терміни проведення –

Дистанція – _____, клас дистанції _____,
кваліфікаційний ранг – _____

Дата проведення –

МСУ –

КМСУ – 000%

1 розряд – 000%

2 розряд – 000%

3 розряд – 000%

2 юн. розряд – 000%

Зайняте місце	Прізвище, ім'я та по батькові спортсменів в команді	Дата народження	Розряд, звання	ФСТ, СК	Регіон	Абсолютний результат	Відносний результат	Виконаний норматив	Прізвище та ініціали тренера
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Головний суддя _____
(підпис) (Прізвище І.П., суддівська категорія)

Спортивний суддя _____ категорії _____
(категорія) (підпис) (Прізвище І.П.)

Спортивний суддя _____ категорії _____
(категорія) (підпис) (Прізвище І.П.)

Головний секретар _____
(підпис) (Прізвище І.П., суддівська категорія)

Спортивний суддя _____ категорії _____
(категорія) (підпис) (Прізвище І.П.)

ВІДОМІСТЬ**на видачу призів переможцям змагань**

(назва змагань, ранг)

які були проведені в _____ з «__» по «__» _____ 202__ року

(місце проведення змагань)

Наказ № _____ від _____ Кошторис № _____

№ п/п	Прізвище, ім'я, по батькові нагородженого	З якого міста і членом якої організації є нагороджений	За що нагороджений (зайняте місце)	Найменування приза	Вартість	Адреса отримувача приза	Підпис
1							
2							
3							

Вручення здійснив (посада, Прізвище, ім'я, по батькові)

Головний суддя _____
(підпис)

(Прізвище І.П., суддівська категорія)

Підпис підзвітної особи _____

(назва організації, що проводить змагання)

(назва змагань)

ПІДСУМКОВИЙ ПРОТОКОЛ

(місце проведення)

«__» _____ 20__ р.

№	Команда, зв'язка, учасник	Місце на			Сума місць	Зайняте місце	Примітки
		Дистанції 1	Дистанції 2	Дистанції 3			

Головний суддя _____
(підпис) (Прізвище І.П., суддівська категорія)

Головний секретар _____
(підпис) (Прізвище І.П., суддівська категорія)

АКТ
ПОПЕРЕДНЬОГО ІНСПЕКТУВАННЯ ДИСТАНЦІЙ

(для всеукраїнських та міжнародних змагань: назва змагань – Чемпіонат, Кубок тощо)

1. Місце проведення _____
(назва району, зручність під'їзду, розміщення учасників і суддів, підходи до дистанцій)

2. Умови розміщення суддів і учасників _____
(розташування, санітарно-гігієнічні умови тощо)

3. Характер полігонів _____
(відповідність рельєфу та інших параметрів по складності вимогам дистанцій даного класу тощо)

4. Облаштування дистанцій _____
(можливість забезпечити безпеку, зв'язок, багатоваріантність проходження, видовищність тощо)

5. Готовність Умов проведення змагань _____

6. На скільки укомплектована суддівська колегія _____

Суддя-інспектор змагань _____ (_____)
(підпис) (Прізвище І.П., суддівська категорія)

“ _____ ” _____ 20 ____ р.

ЗВІТ СУДДІ-ІНСПЕКТОРА

(назва змагань – Чемпіонат, Кубок тощо)

1. Місце проведення _____
(назва району, зручність під'їзду, розміщення учасників і суддів, підходи до дистанцій)

2. Умови розміщення суддів і учасників _____
(розташування, організація харчування суддів, побуту, дозвілля, санітарно-гігієнічні умови тощо)

3. Характер полігонів _____
(відповідність рельєфу та інших параметрів по складності вимогам дистанцій даного класу тощо)

4. Облаштування дистанцій _____
(забезпечення безпеки, зв'язок, багатоваріантність проходження, спортивність, видовищність тощо)

5. Забезпеченість спорядженням _____
(достатність і якість спорядження)

6. Забезпеченість секретаріату _____
(достатність бланкової та іншої документації, копіювальної та комп'ютерної техніки;
забезпечення зв'язком; обладнання місць розміщення тощо)

7. Організація безпеки _____
(учасників та суддів на дистанціях, контроль за спорядженням; при проведенні тренувань тощо)

8. Склад суддівської колегії _____
(укомплектованість штату і відповідність кваліфікаційним вимогам в цілому і на окремих дистанціях)

9. Підготовка суддівських кадрів _____
(проведення семінару, інструктажу на робочому місці тощо)

10. Оцінка суддівства змагань _____
(знання Правил, Регламенту, Умов; однозначність трактовки помилок, оперативність прийняття рішень тощо)

11. Інформаційна підтримка змагань _____
(оперативність оголошення результатів та розміщення на інтернет ресурсах, проведення ГСК,
висвітлення змагань в пресі, на телебаченні в соц. мережах тощо)

12. Організація відкриття та закриття змагань _____
(забезпечення урочистого церемоніалу, присутність почесних гостей, телебачення тощо)

13. Висновки за результатами інспектування _____
(позитивні моменти, зауваження та пропозиції щодо удосконалення проведення змагань)

14. Оцінка проведених змагань в цілому та пропозиції щодо оцінки роботи
Головного судді змагань: _____

Суддя-інспектор змагань _____ (_____)
(підпис) (Прізвище І.П., суддівська категорія)

Звіт розглянутий і затверджений Президією (Виконкомом) федерації спортивного
туризму (або іншою організацією, відповідно до Правил)
“_____” _____ 20____ р.

Оцінка роботи судді-інспектора _____

Протокол № _____ від _____

Президент федерації (керівник організації) _____ (_____)
(підпис) (Прізвище І.П.)

м. п.

(назва організації, що проводить змагання)

Оціночна відомість суддівської колегії

(повна назва змагань)

№ з/п	Прізвище, ім'я по батькові судді	Територіальний осередок ФСТУ	Суддівська посада на змаганнях	Оцінка якості суддівства

Головний суддя _____
(підпис)

_____ (Прізвище І.П., суддівська категорія)

(назва організації, що проводить змагання)

ДОВІДКА ПРО СУДДІВСТВО

Видана _____

в тому, що він (вона) працював(ла) на посаді _____

(назва змагань, їх ранг та клас дистанції)

проведених _____
(де, коли)

Оцінка суддівства _____

Головний суддя _____
(підпис)

_____ (Прізвище І.П., суддівська категорія)

М.П.

(назва організації, що проводить семінар)

ДОВІДКА

про участь у _____ семінарі з гірського спортивного туризму
(назва семінару)

(Прізвище І.П., слухача)

в період з ____ по ____ 202_ р. пройшов навчання на _____
 семінарі з підготовки та підвищення кваліфікації спортивних суддів _____ категорії
 з гірського спортивного туризму, який був проведений в _____ в обсязі ____
 годин.

Прослухав курс теоретичних занять (в обсязі ____ годин), виконав практичні
 завдання (в обсязі ____ годин) та успішно пройшов заключне тестування по програмі
 семінару.

 Начальник семінару _____
 (підпис)

 (Прізвище І.П., суддівська категорія)

М.П.

(назва організації, що проводить семінар)

ДОВІДКА

про викладацьку роботу на _____ семінарі з гірського
 спортивного туризму _____
 (назва семінару)

(Прізвище І.П., викладача)

в період з ____ по ____ 202_ р. працював в якості викладача на _____
 семінарі з підготовки та підвищення кваліфікації
 спортивних суддів _____ категорії з гірського спортивного туризму, який був
 проведений в _____ в обсязі ____ годин.

Особисто проведено занять:
 лекційних ____ годин;
 практичних ____ годин.

 Начальник семінару _____
 (підпис)

 (Прізвище І.П., суддівська категорія)

М.П.

(подається до організації, що проводить змагання, в день завершення змагань)

ОПЕРАТИВНА ІНФОРМАЦІЯ

1. Вид спорту Спортивний туризм

2. Повна назва змагань: _____
серед (дорослих, юніорів, юнаків)
(підкреслити)

3. Дата проведення з “_____” по “_____” _____ 202__ року

4. Повна назва місця проведення: _____

5. Загальна кількість учасників змагань _____ осіб

6. Кількість регіонів _____

7. Кількість (команд) _____

8. Інформація про захід:

На відкритті змагань були присутні:

9. Командні результати (в очках, балах і т.д.):

місце	Регіон, команда (учасник)
1	
2	
3	

«_____» _____ 202__ р.

Головний суддя _____
(підпис)

(Прізвище І.П., суддівська категорія)

М.П.

ЗВІТ
головного судді про проведення всеукраїнських змагань

- 1 Вид спорту: спортивний туризм (гірський)
- 2 Повна назва змагань:
(серед дорослих)
Наказ № _____ від _____ кошторис № _____
- 3 Дата проведення змагань : _____
- 4 Повна назва місця проведення змагань (місто, спортивний комплекс): _____
- 5 Загальна кількість учасників змагань: спортсменів _____ тренерів _____ суддів _____
- 6 Кількість регіонів _____ (_____)
- 7 Кількість команд _____
- 8 Таблиця підрахунку очок з неолімпійських видів спорту в Україні, які включені (не включені) до програми Всесвітніх ігор з неолімпійських видів спорту, Всесвітньої шахової олімпіади, Всесвітніх ігор з єдиноборств, Всесвітніх інтелектуальних ігор:

зайняте місце	включені	не включені	включені	не включені	включені	не включені	включені	не включені
	Чемпіонат України		Чемпіонат України		Чемпіонат України		Кубок України	
	(дорослі)		(молодь, юніори)		(юнаки)		(дорослі. Фінал)	
1	80	64	40	32	20	16	40	32
2	64	52	32	26	16	13	32	26
3	56	45	28	22	14	11	28	23
4	48	38	20	16	10	8	24	19
5	40	32	16	13	8	6	20	16
6	32	26	14	11	7	5	16	13
7	24		12		6		12	
8	20		10		5		8	

9. Групи регіонів

№ з/п	I група	Кількість очок	місце	II група	Кількість очок	місце
1	м. Київ			Вінницька		
2	Харківська			Полтавська		
3	Дніпропетровська			Миколаївська		
4	Донецька			Черкаська		
5	Запорізька			Чернігівська		
6	Одеська			Івано-Франківська		
7	Київська			Херсонська		
8	Луганська					
9	Львівська					
10	АР Крим					

№ з/п	III група	Кількість очок	місце	ФСТ та відомства	Кількість очок	місце
1	Хмельницька			ФСТ "Україна"		
2	Сумська			КФВС МОН України		
3	м. Севастополь			ФСТ "Спартак"		
4	Чернівецька			ФСТ "Динамо"		
5	Рівненська			ФСТ "Колос"		
6	Житомирська			ТСО України		
7	Кіровоградська			ЗС України		
8	Волинська					
9	Закарпатська					
10	Тернопільська					

10 На змаганнях встановлені рекорди (вказати результат, прізвище рекордсмена, область)

а) світу _____

б) Європи _____

в) України _____

11 Якість підготовки місць змагань:

12 Коротка характеристика роботи суддівської колегії:

13 Інформація про захід:

14 Висновки та пропозиції

Головний суддя _____
(підпис) (Прізвище І.П., суддівська категорія)

Головний секретар _____
(підпис) (Прізвище І.П., суддівська категорія)

Начальник відділу _____

Представник Мінмолодьспорту _____
(куратор виду спорту)

" ____ " _____ 20 ____ рік

(назва організації, що проводить змагання)

З В І Т

Головного судді з проведення змагань

1. Найменування змагань:
2. Час проведення:
3. Місце проведення:
4. У змаганнях взяли участь команди:

5. Кількість учасників за заявками _____ осіб.
6. Взяло участь _____ осіб. З них _____ чоловіків, _____ жінок, _____ юнаків, _____ дівчат.
7. Кількість учасників по розрядам: МС _____ осіб, КМС _____ осіб, I роз. _____ осіб, 2 роз. _____ осіб, 3 роз. _____ осіб, 1 юн. _____ осіб, 2 юн. _____ осіб, 3 юн. _____ осіб.
8. Кількість суддів _____ осіб. Обслуговуючого персоналу _____ осіб.
9. Командні результати (перерахувати всі команди)

10. Учасники виконали нормативи: МС _____ осіб, КМС _____ осіб, 1 роз. _____ осіб, 2 роз. _____ осіб, 3 роз. _____ осіб.
11. Кількість протестів _____ з них _____ задовільнено, _____ відхилено.
12. Присутність глядачів – _____
13. Підготовленість місць проведення змагань: _____
14. Характеристика роботи суддівської колегії _____
15. Результати переможців особистих змагань

місце	Прізвище, ім'я	розряд	організація	результат

16. Висновки та пропозиції

Головний суддя _____
(підпис) (Прізвище І.П., суддівська категорія)

Головний секретар _____
(підпис) (Прізвище І.П., суддівська категорія)

« _____ » _____ 202_ року

(найменування підприємства (установи, організації))

ТАБЕЛЬ
обліку учасників присутніх на спортивному заході

Вид спорту Спортивний туризм

Наказ від _____ № _____ (назва змагань)

Терміни заходу з «__» _____ 202__ р. по «__» _____ 202__ р

№ п/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Спортсмен, тренер, суддя, інші	Ідентифікаційний номер	Територіально адміністративна одиниця	Посада	Дати перебування					Всього днів
1	2	3	4	5	6	7					8
1											
2											
РАЗОМ											

Матеріально та фінансово відповідальна особа _____
 (Підпис П. І. Б)

(найменування підприємства (установи, організації))

Розрахунок/Відомість**для забезпечення / компенсації видатків на харчування під час проведення спортивного заходу**Вид спорту Спортивний туризмНаказ від _____ № _____ (назва змагань)Терміни заходу з «__» _____ 202__ р. по «__» _____ 202__ р

№ п/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Спортсмен, тренер, суддя, інші	Ідентифікаційний номер	IBAN	Банк одержувача	Кількість днів	Вартість	Суми витрат			
								Спортсмени	Тренери	Судді, інші	РАЗОМ
1	2	3	4	5	6	7	8	8			
1											
2											
3											
ВСЬОГО											

Сума прописом _____

Матеріально та фінансово відповідальна особа _____
(Підпис П. І. Б)

Склад звіту про змагання для ММСУ

- 1. Іменні заявки**
- 2. Протоколи спортивних результатів на дистанціях**
- 3. Протоколи командних заліків**
- 4. Звіт головного судді**
- 5. Регламент проведення змагань**
- 6. Наказ про проведення змагань**
- 7. Фінансовий звіт**

Склад звіту про змагання для федерації

- 1. Іменні заявки**
- 2. Протокол комісії з допуску учасників**
- 3. Умови змагань та схеми дистанцій**
- 4. Акти здачі-прийому дистанцій**
- 5. Протоколи технічних результатів на дистанціях**
- 6. Протоколи спортивних результатів на дистанціях**
- 7. Протоколи командних заліків**
- 8. Відомість оцінки суддів**
- 9. Звіт головного судді**
- 10. Звіт судді-інспектора**
- 11. Регламент проведення змагань**
- 12. Наказ про проведення змагань**

Додаток 2. Зображення вузлів, що застосовуються для виконання технічних прийомів

1. Вузли для зв'язування вірвовок однакового діаметру

Прямий

Грепвайн

Зустрічний

Зустрічна вісімка

2. Вузли для зв'язування вірвовок різного діаметру

Академічний

Брамшкотовий

3. **Вузли – провідники**

Провідник вісімка

**Австрійський провідник
(батерфляй, серединний провідник)**

4. **Вузли для кріплення вірьовки до опори**

Булінь

Булінь подвійний

Стремено

Стремено

Штик

Карабінна удавка

5. Схоплюючі вузли

Симетричний схоплюючий (Прусіка)

Австрійський схоплюючий (Маршалла)

6. Вузли для організації страховки або спуску

Додаток 3. Схеми виконання окремих технічних прийомів

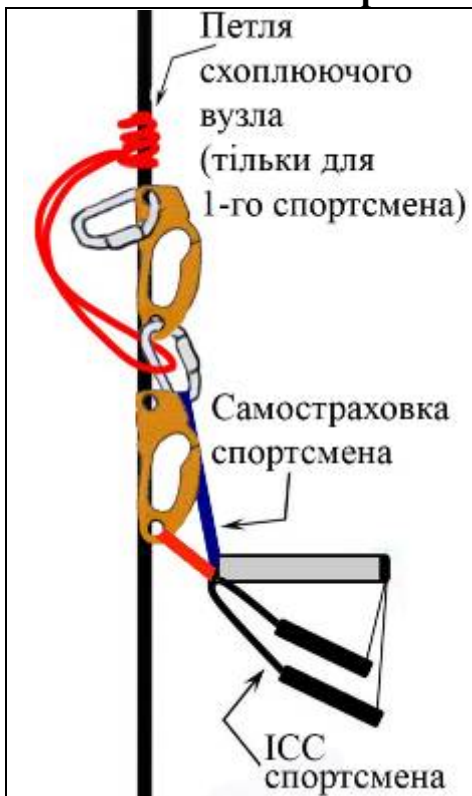
1. Рух спортсмена на рельєфі з сніговим або сніжно-фірновим покриттям

1.1. Підйом «в три такти»: 1, 2, 3...11 – послідовність дій спортсмена; Л, П – положення лівої та правої ніг спортсмена відповідно; λ – положення льодоруба	1.2. Спуск «глісером»

2. Самовилаз спортсмена способом «затискач – вірвовка»

Петля схоплюючого вузла (тільки для 1-го спортсмена) Самостраховка спортсмена ІСС спортсмена	
Мал. 2.1. Обладнання для руху першого спортсмена	Мал. 2.2. Рух першого спортсмена

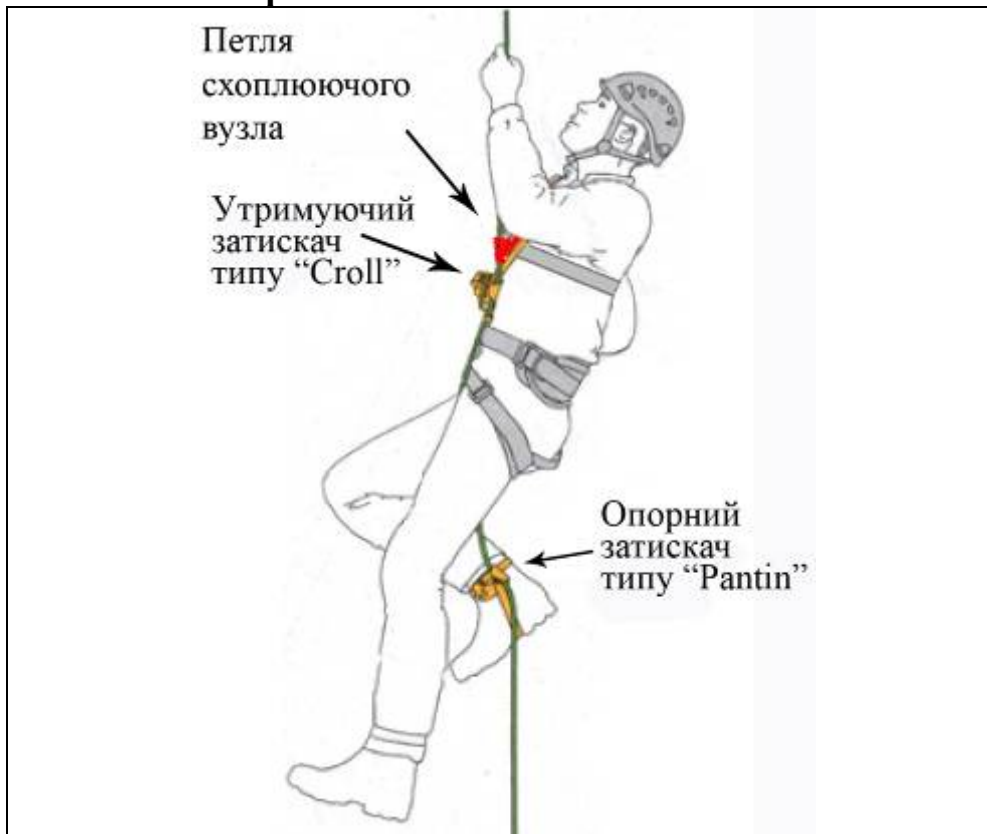
3. Самовилаз спортсменів способом «рука – рука»

Мал. 3.1. Обладнання для руху першого спортсмена

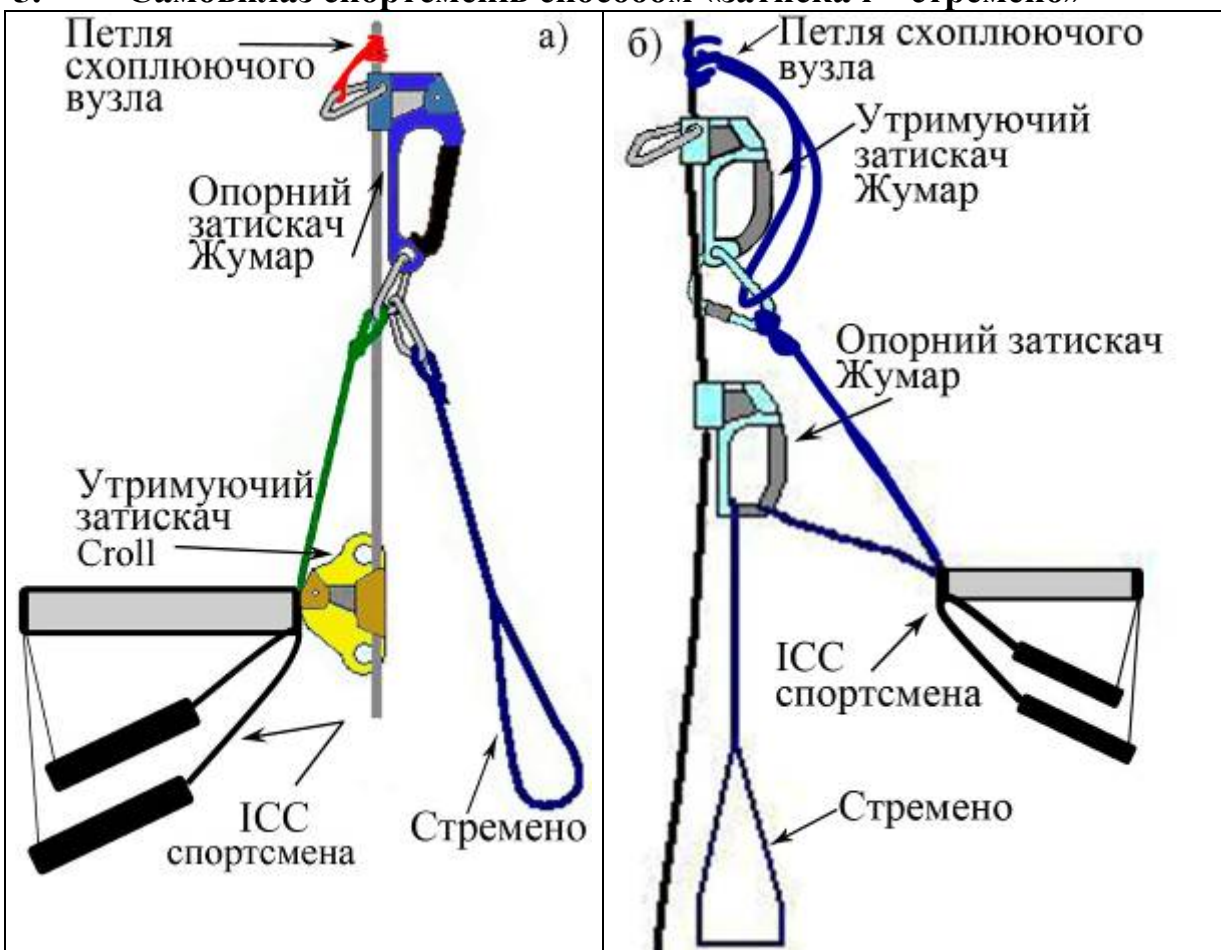
Мал. 3.2. Рух першого спортсмена

4. Самовилаз спортсмена способом «затискач – затискач»

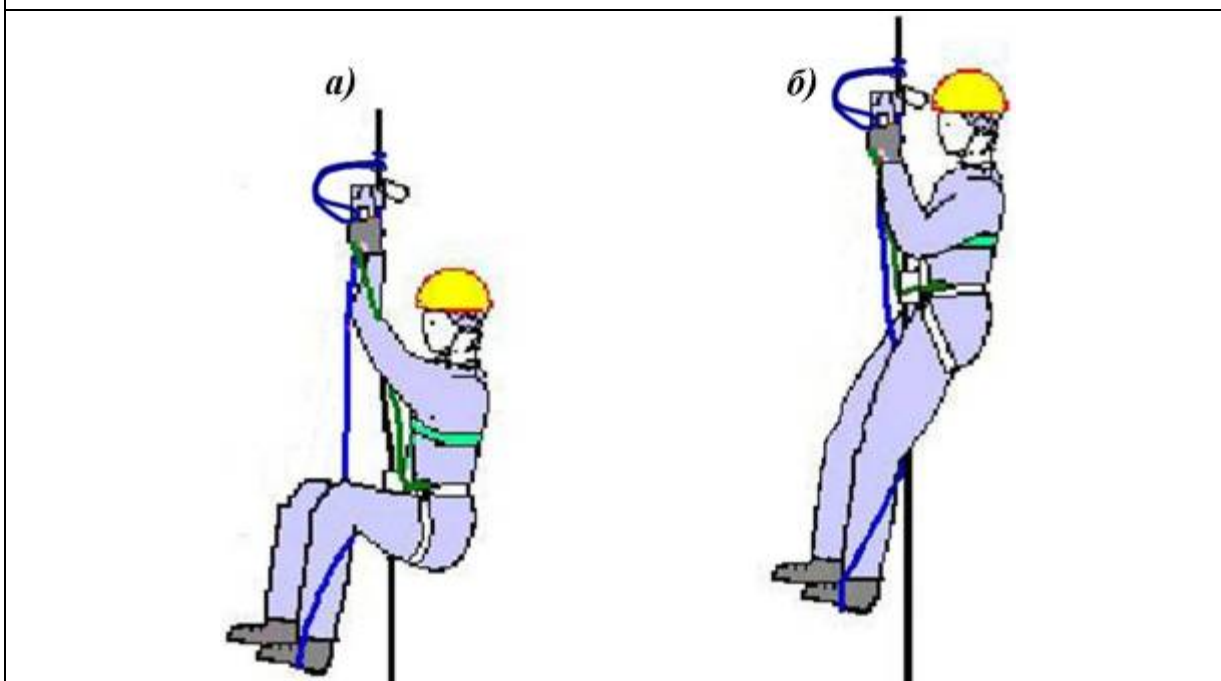
Мал. 4.1. Варіант «грудний затискач – ножний затискач». Рух першого спортсмена

5. Самовилаз спортсменів способом «затискач – стремено»

Мал. 5.1. Обладнання для руху першого спортсмена (варіант а)

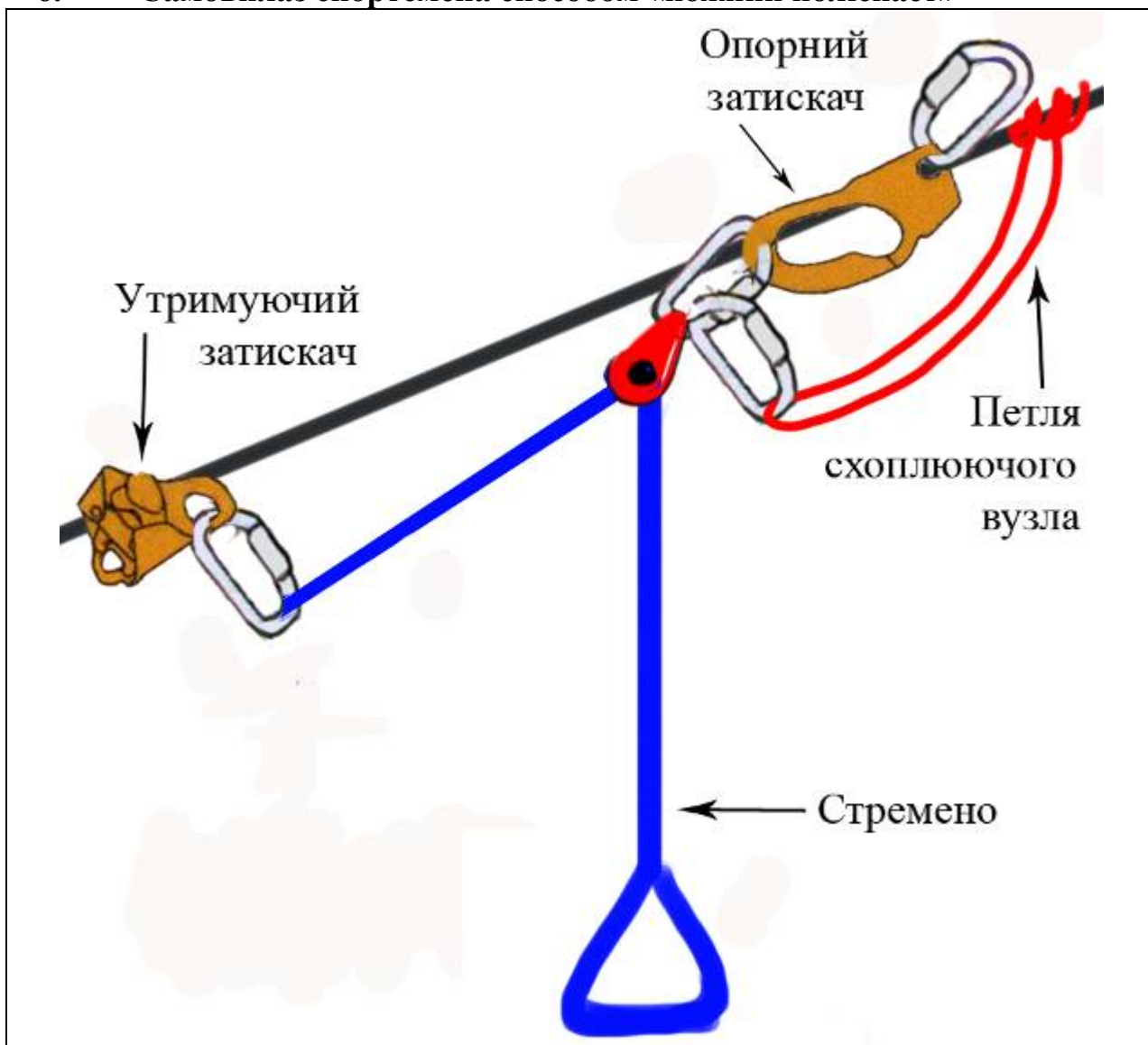
Мал. 5.2. Обладнання для руху першого спортсмена (варіант б)

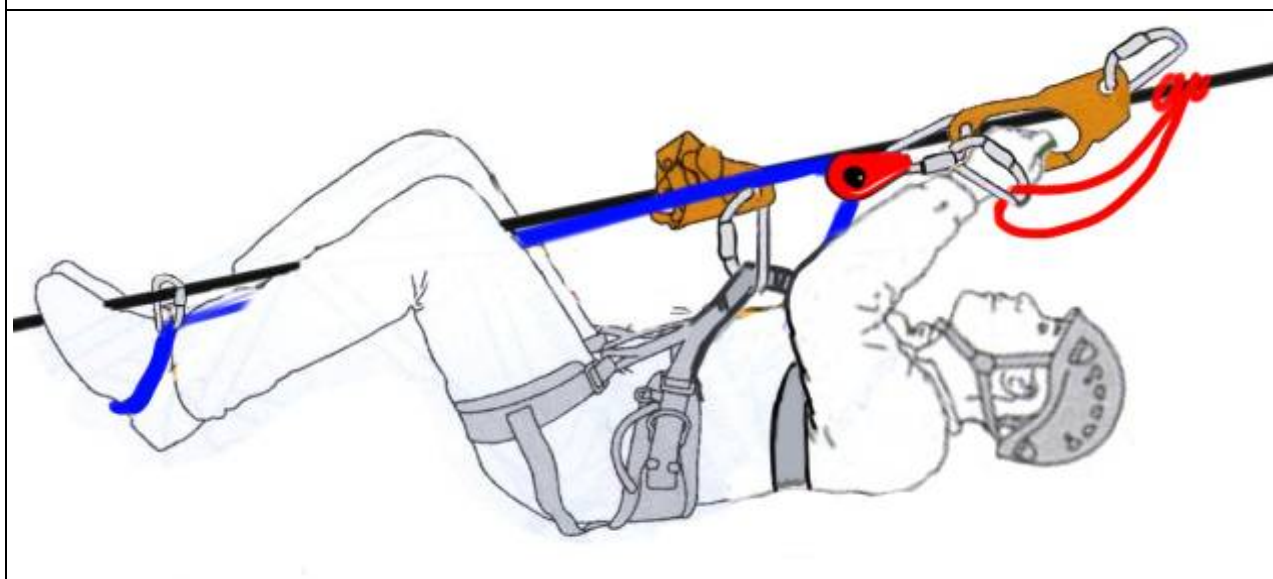
Мал. 5.3. Порядок руху спортсмена:

- а) підйом затискача зі стременом при статичному положенні спортсмена;
- б) підйом спортсмена з опорою на стремено

6. Самовилаз спортсмена способом «ножний поліспаст»

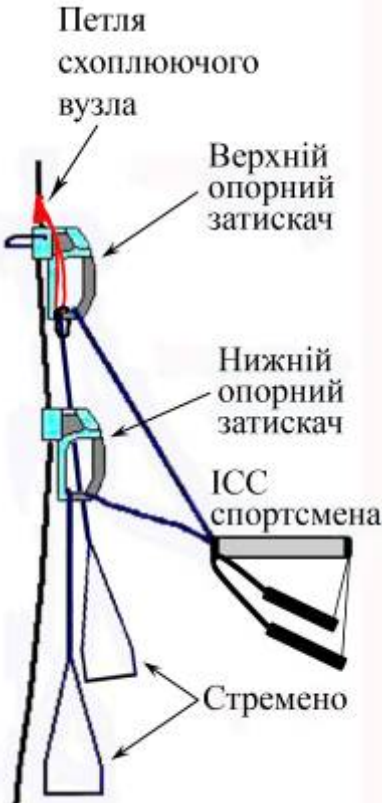
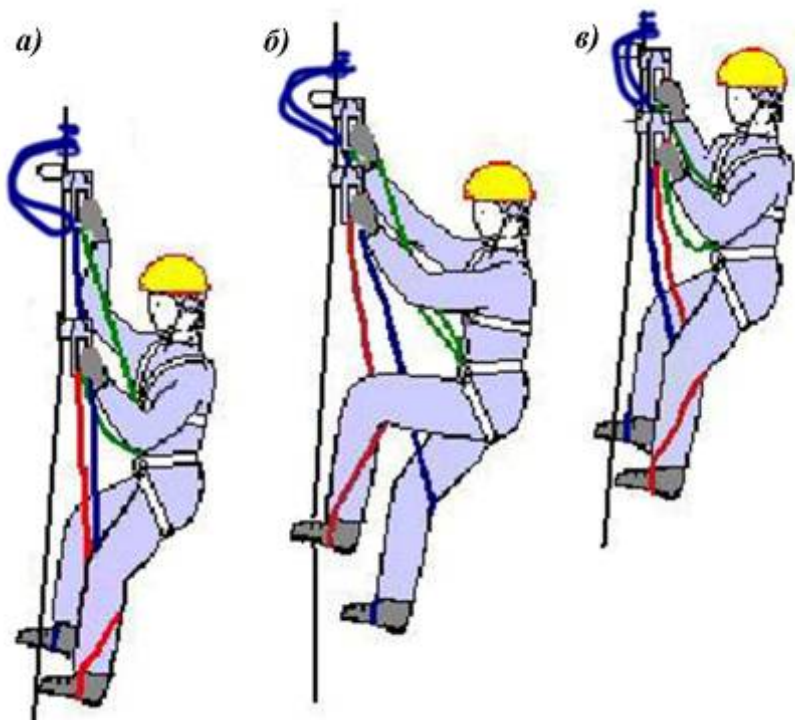

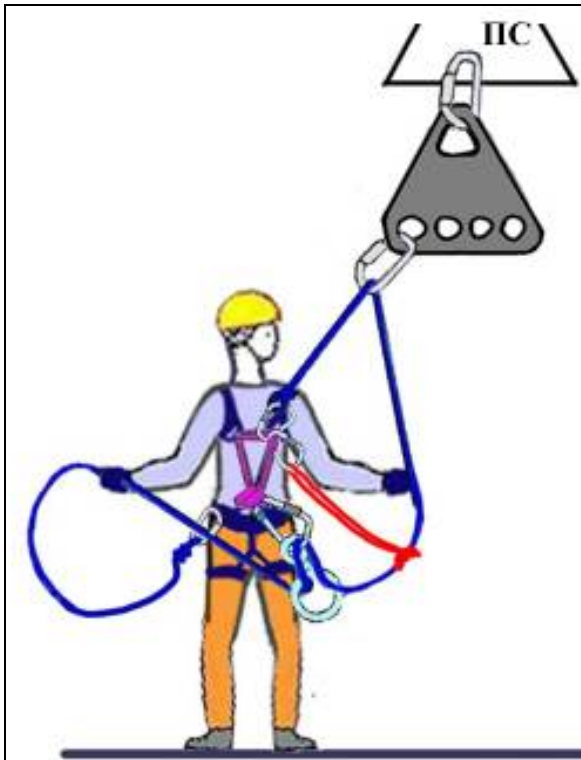
Мал. 6.1. Обладнання для руху першого спортсмена

Мал. 6.2. Рух першого спортсмена

7. Самовилаз спортсменів способом «стремено – стремено»

	
Мал. 7.1. Обладнання для руху першого спортсмена	Мал. 7.2. Порядок руху спортсмена: а) статичне становище спортсмена з опорою на два стремено; б) підйом нижнього затискача зі стременом при статичному положенні спортсмена; в) підйом спортсмена з опорою на стремено нижнього затискача.

8. Спуск спортсмена по рухомій вірьовці (з самовипуском)

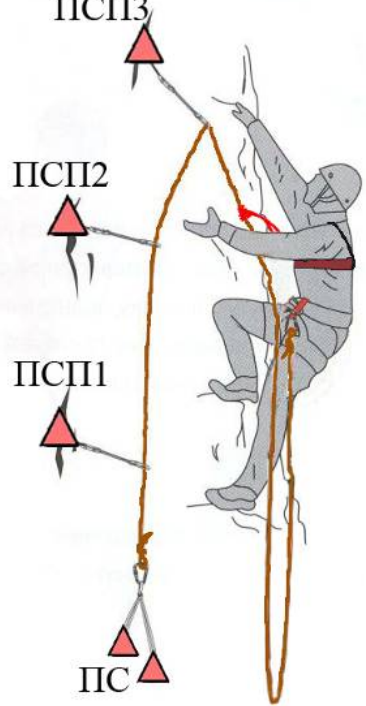
Мал. 8.1. Організація та обладнання спуску спортсмена з самовипуском

9. Рух спортсмена ділянкою похилих перил

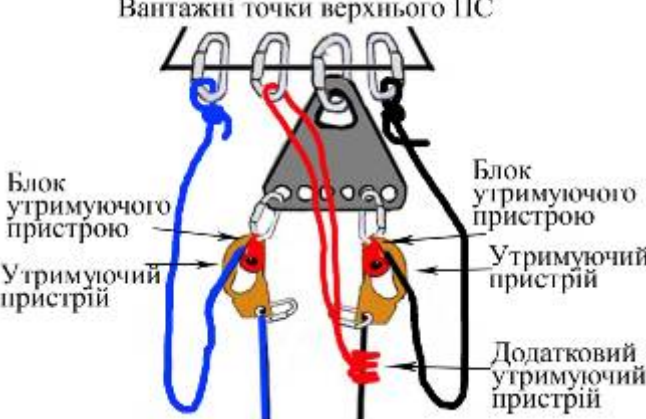

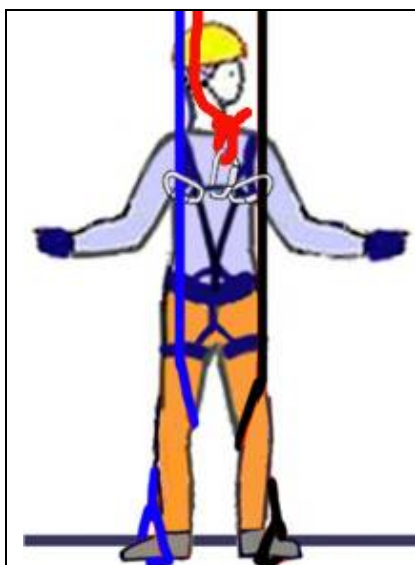
Мал. 9.1. Організація самостраховки спортсмена під час руху похилими перилами

10. Самостійні підйоми спортсмена

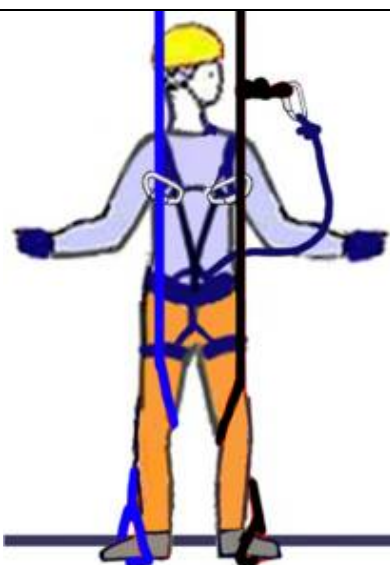
	
Мал. 10.1. Організація руху спортсмена при виконанні підйому способом «соло – гойдалки»	Мал. 10.2. Організація руху спортсмена при виконанні підйому способом «соло – підйом»

11. Підйом з тріщини легко потерпілого способом «ліва – права»

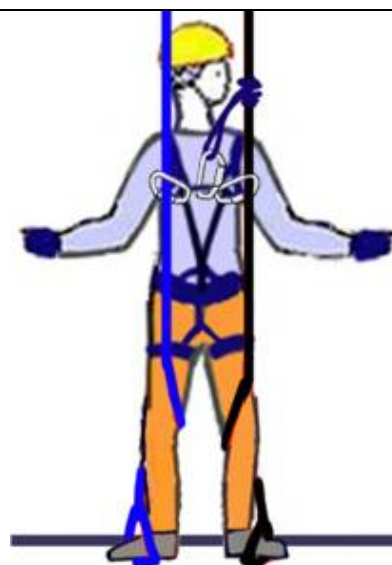
	
Мал. 11.1. Закріплення страхувальної та транспортних вірвовок, а також організація транспортної системи в верхньому ПС з окремою вірвовкою командної страховки	Мал. 11.2. Закріплення транспортних вірвовок, а також організація транспортної системи в верхньому ПС без окремої вірвовки командної страховки

Мал. 11.3. Закріплення легко потерпілого спортсмена до транспортних вірьовок, а також варіант організації командної страховки окремою вірьовкою

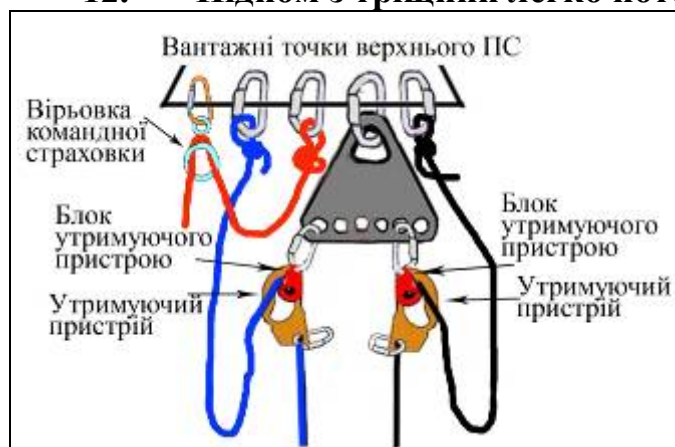

Мал. 11.4. Закріплення легко потерпілого спортсмена до транспортних вірьовок, а також варіант організації командної страховки за допомогою однієї з транспортних вірьовок та довгої самостворюючої страховки спортсмена

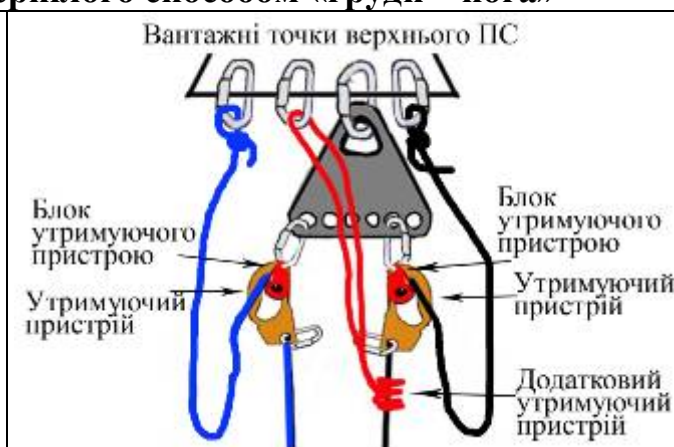

Мал. 11.5. Закріплення легко потерпілого спортсмена до транспортних вірьовок, а також варіант організації командної страховки за допомогою однієї з транспортних вірьовок та захоплюючого вузла, зав'язаного навколо неї, петля від якого закріплюється до грудного поясу ІСС спортсмена

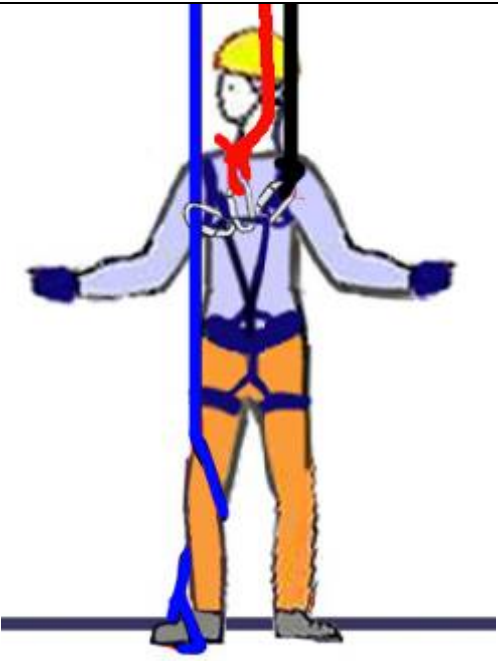
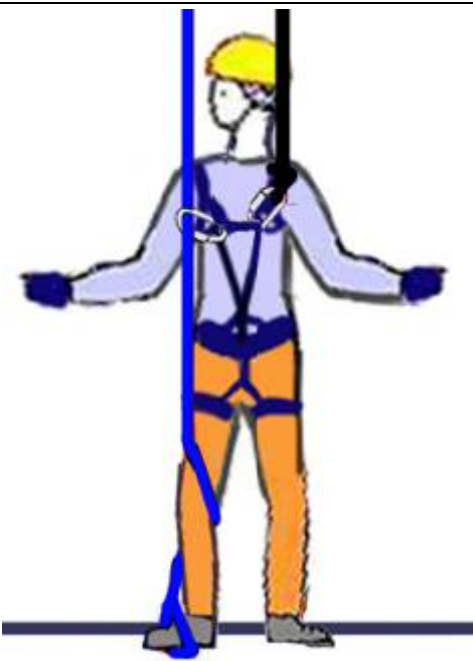
12. Підйом з тріщини легко потерпілого способом «груди – нога»

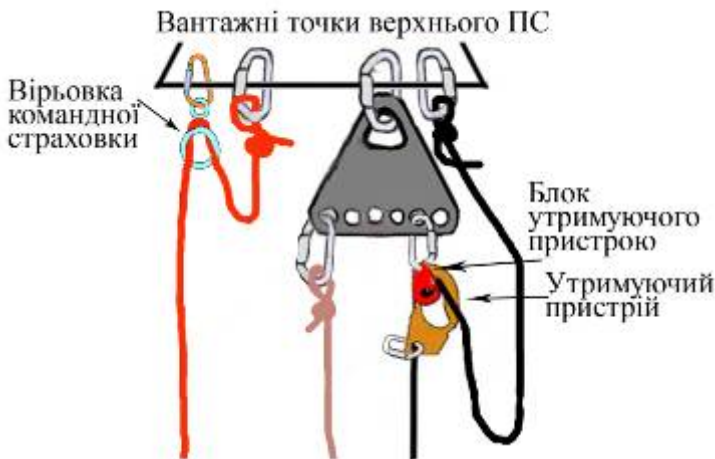
Мал. 12.1. Закріплення страховальної та транспортних вірьовок, а також організація транспортної системи в верхньому ПС з окремою вірьовкою командної страховки

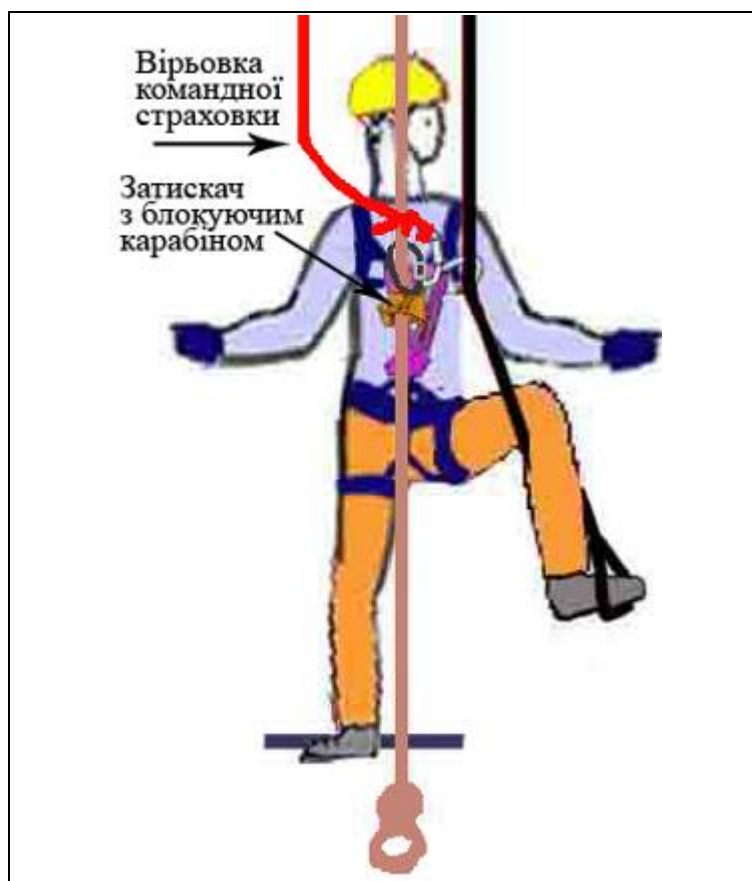

Мал. 12.2. Закріплення транспортних вірьовок, а також організація транспортної системи в верхньому ПС без окремої вірьовки командної страховки

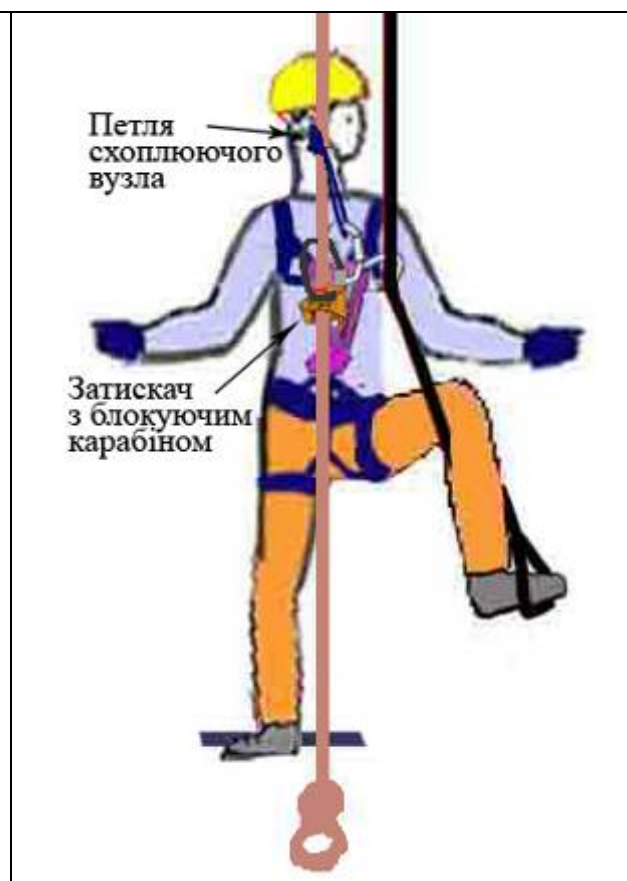
	
Мал. 12.3. Закріплення легко потерпілого спортсмена до транспортних вірьовок, а також варіант організації командної страховки окремою вірьовкою	Мал. 12.4. Закріплення легко потерпілого спортсмена до транспортних вірьовок, а також варіант організації командної страховки за допомогою однієї з транспортних вірьовок

13. Підйом з тріщини легко потерпілого способом «затискач – нога»

	
Мал. 13.1. Закріплення страхувальної та транспортних вірьовок, а також організація транспортної системи в верхньому ПС з окремою вірьовкою командної страховки	Мал. 13.2. Закріплення транспортних вірьовок, а також організація транспортної системи в верхньому ПС без окремої вірьовки командної страховки

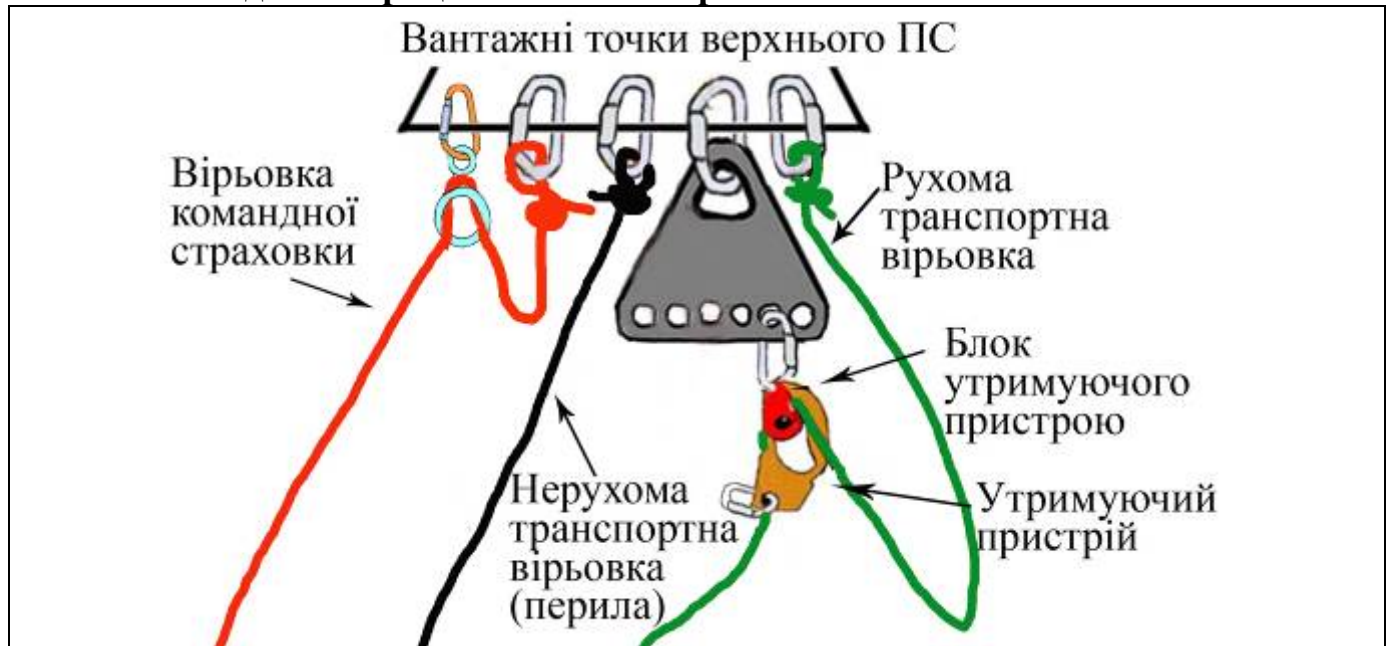

Мал. 13.3. Закріплення легко потерпілого спортсмена до транспортних вірвовок, а також варіант організації командної страховки окремою вірвовкою

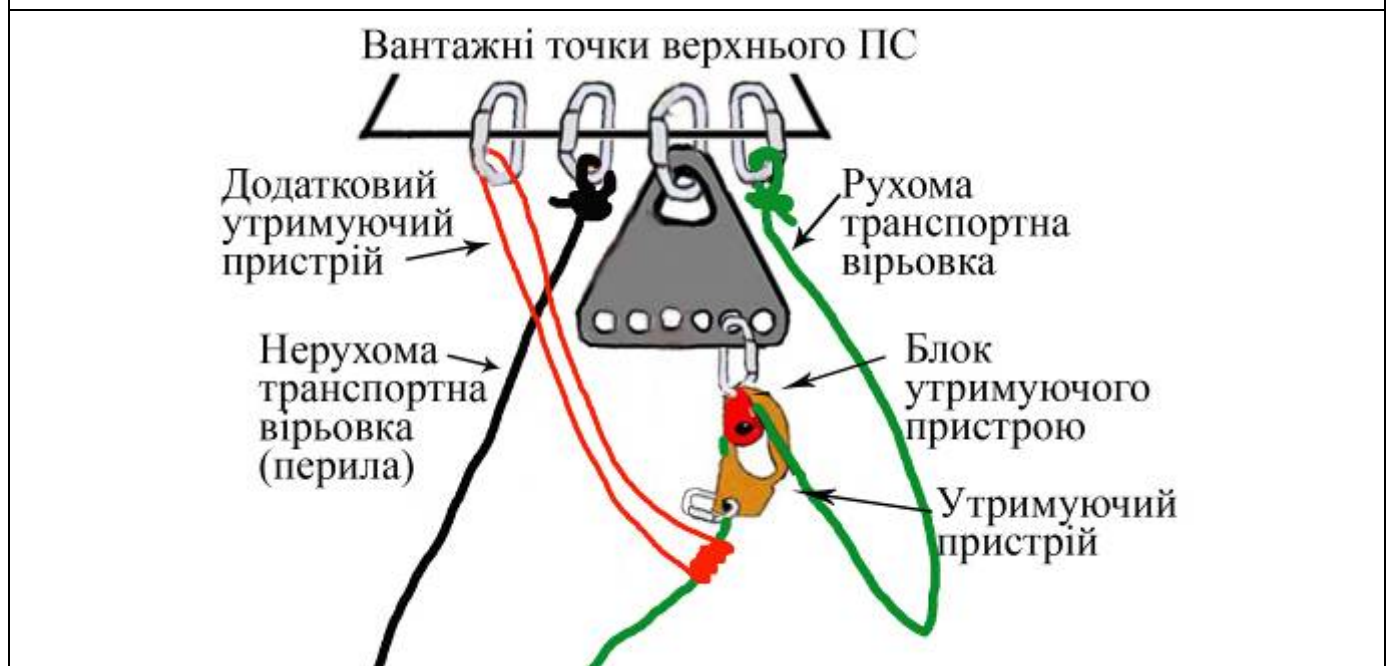

Мал. 13.4. Закріплення легко потерпілого спортсмена до транспортних вірвовок, а також варіант організації командної страховки з однієї з транспортних вірвовок та схоплюючого вузла, зав'язаного навколо неї, петля від якого закріплюється до грудного поясу ІСС спортсмена

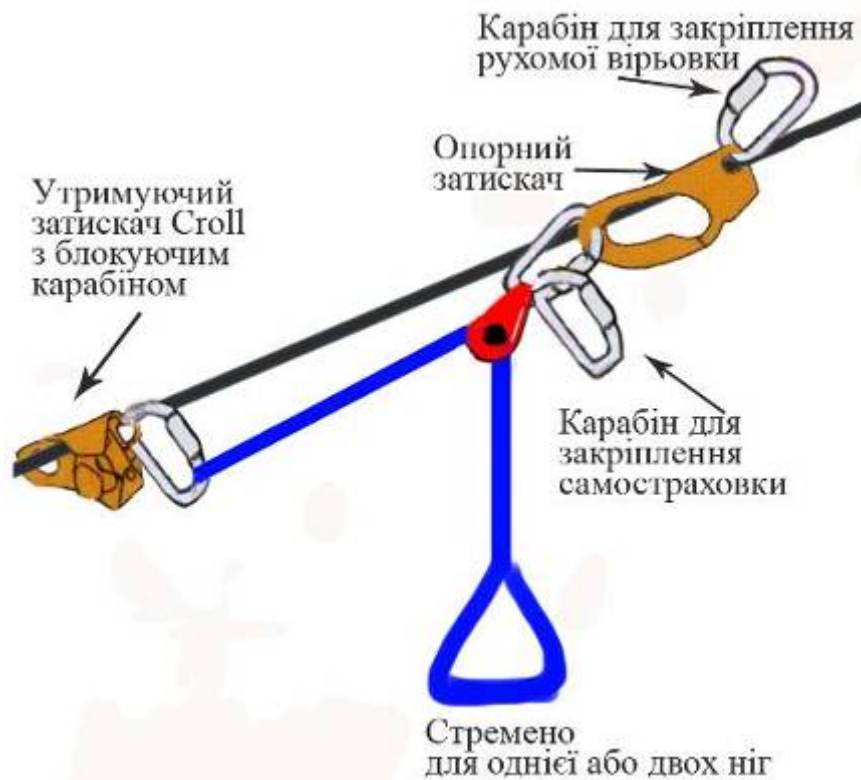
14. Підйом з тріщини легко потерпілого способом «ножний поліспасть»

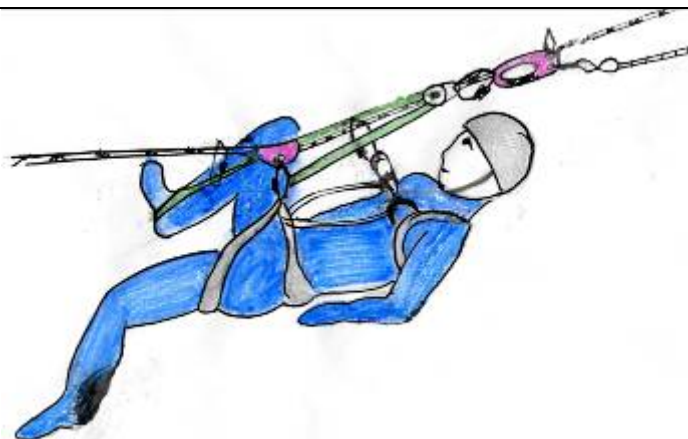
Мал. 14.1. Закріплення страхувальної та транспортних вірвовок, а також організація транспортної системи в верхньому ПС з окремою вірвовкою командної страховки

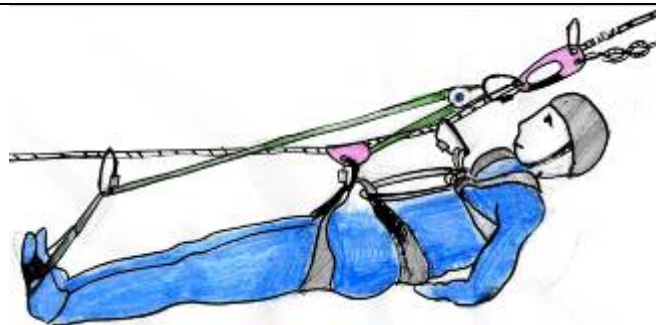
Мал. 14.2. Закріплення транспортних вірвовок, а також організація транспортної системи в верхньому ПС без окремої вірвовки командної страховки

Мал. 14.3. Обладнання для підйому легко потерпілого спортсмена

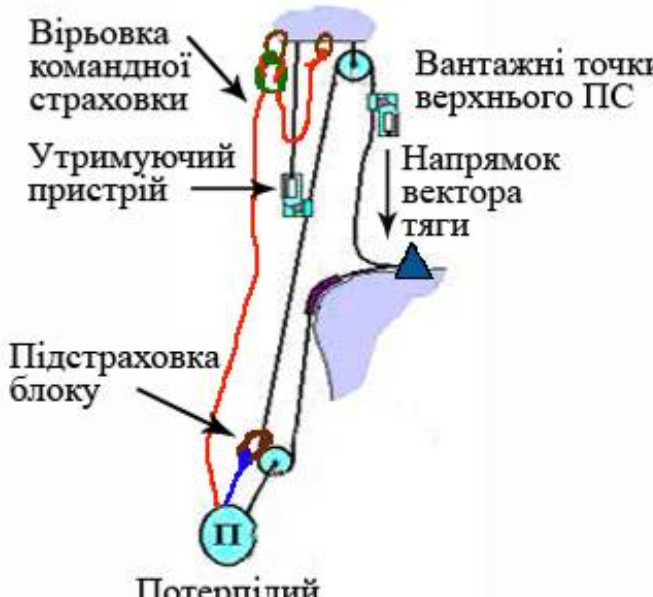
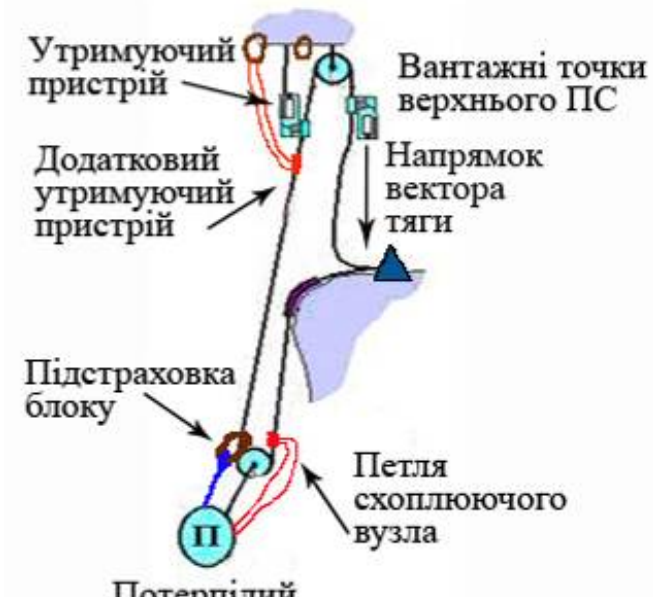

Мал. 14.4. Порядок підйому легко потерпілого спортсмена з опорою на одну ногу, а також варіант організації командної страховки за допомогою рухомої транспортної вірьовки

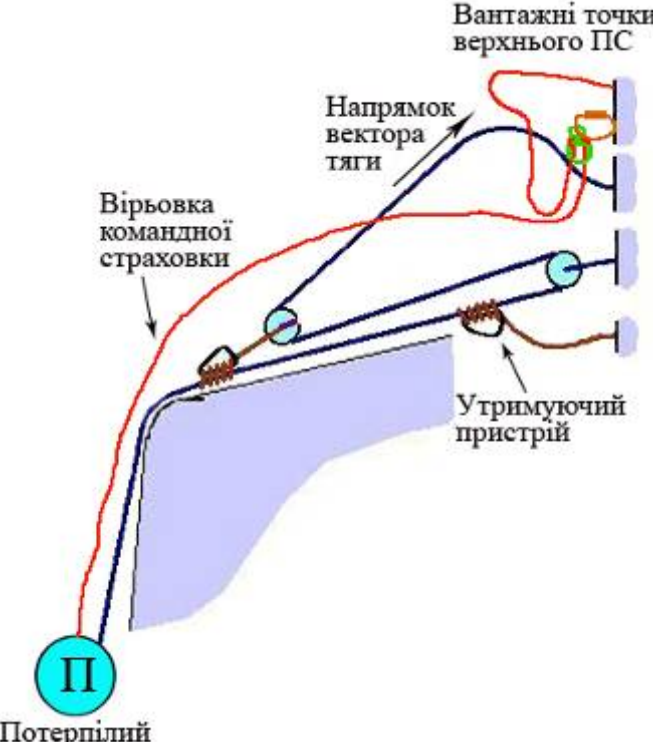
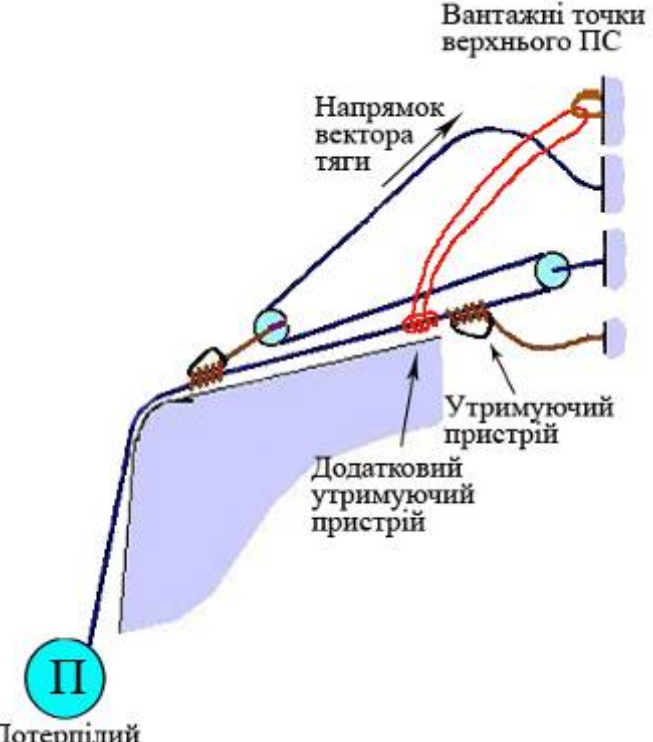

Мал. 14.5. Порядок підйому легко потерпілого спортсмена з опорою на дві ноги, а також варіант організації командної страховки за допомогою рухомої транспортної вірьовки

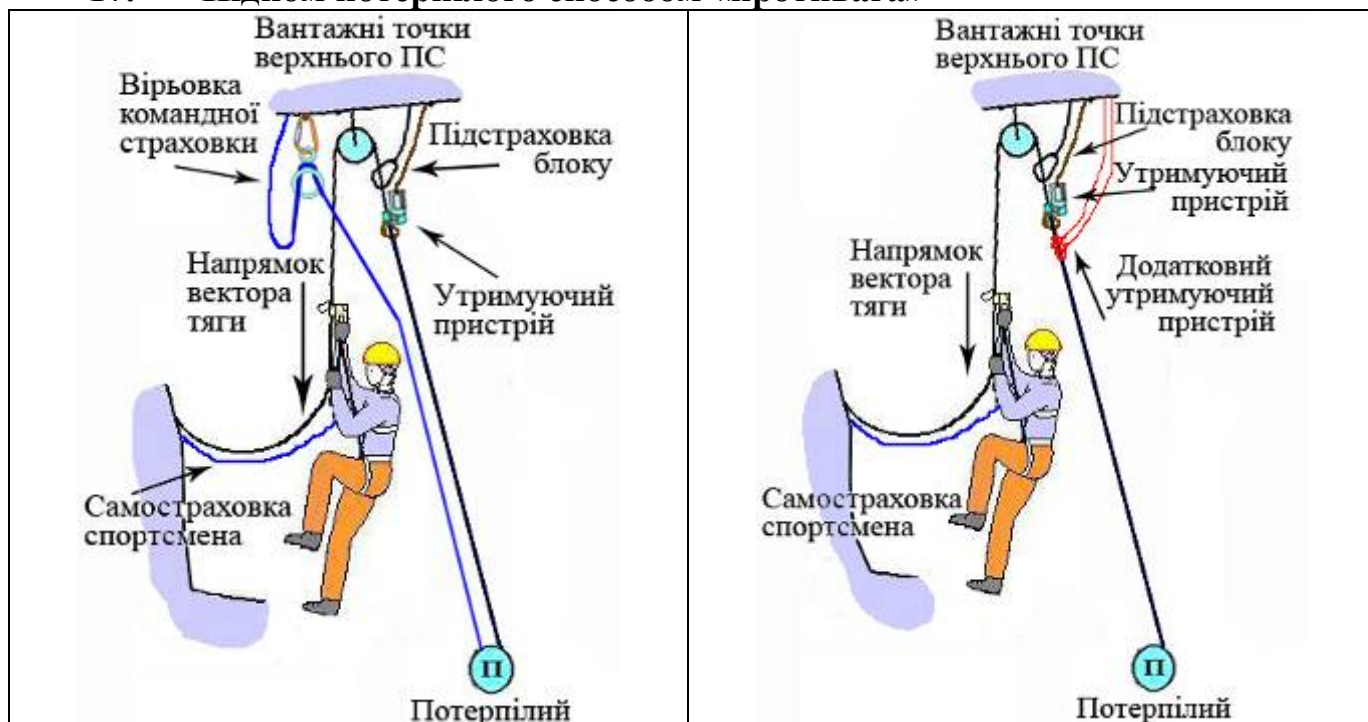
15. Підйом потерпілого способом «рухомий блок»

 Вірвовка командної страховки Утримуючий пристрій Підстраховка блоку Вантажні точки верхнього ПС Напрямок вектора тяги Потерпілий	 Утримуючий пристрій Додатковий утримуючий пристрій Підстраховка блоку Вантажні точки верхнього ПС Напрямок вектора тяги Петля схоплюючого вузла Потерпілий
Мал. 15.1. Варіант закріплення транспортної вірвовки, а також організація транспортної системи у верхньому ПС з окремою вірвовкою командної страховки	Мал. 15.2. Варіант закріплення транспортної вірвовки, а також організація транспортної системи у верхньому ПС без окремої вірвовки командної страховки

16. Підйом потерпілого способом «короткий поліспасть»

 Вантажні точки верхнього ПС Напрямок вектора тяги Вірвовка командної страховки Утримуючий пристрій Потерпілий	 Вантажні точки верхнього ПС Напрямок вектора тяги Утримуючий пристрій Додатковий утримуючий пристрій Потерпілий
Мал. 16.1. Варіант закріплення транспортної вірвовки, а також організація транспортної системи у верхньому ПС з окремою вірвовкою командної страховки	Мал. 16.2. Варіант закріплення транспортної вірвовки, а також організація транспортної системи у верхньому ПС без окремої вірвовки командної страховки

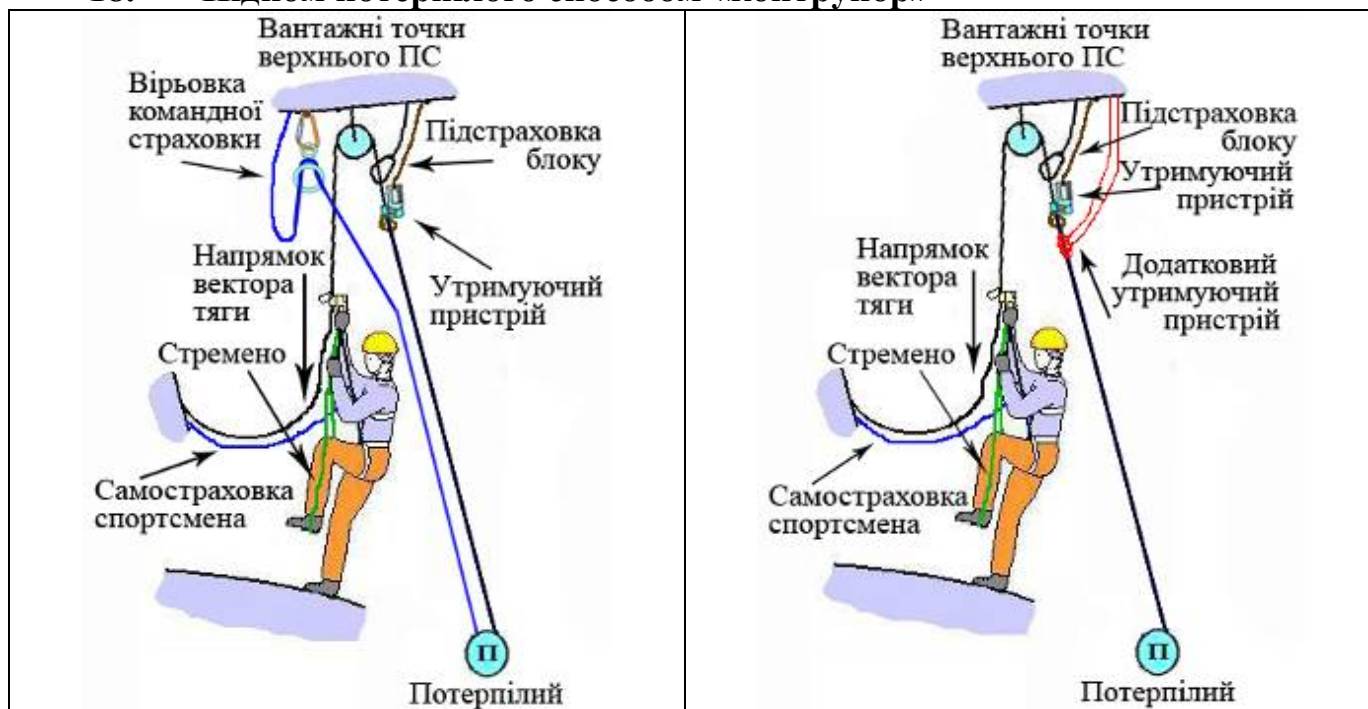
17. Підйом потерпілого способом «противага»

Мал. 17.1. Варіант закріплення транспортної вірвовки, а також організація транспортної системи у верхньому ПС з окремою вірвовкою командної страховки

Мал. 17.2. Варіант закріплення транспортної вірвовки, а також організація транспортної системи у верхньому ПС без окремої вірвовки командної страховки

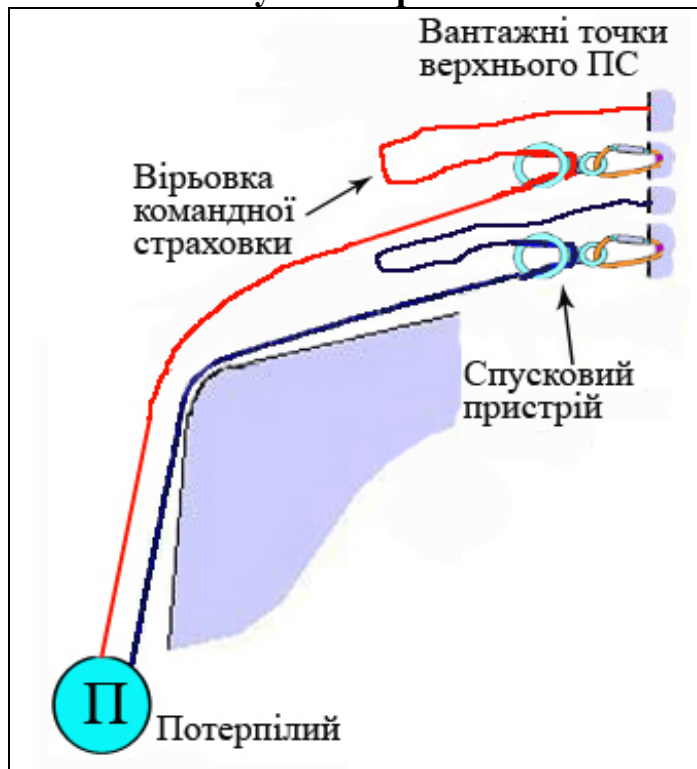
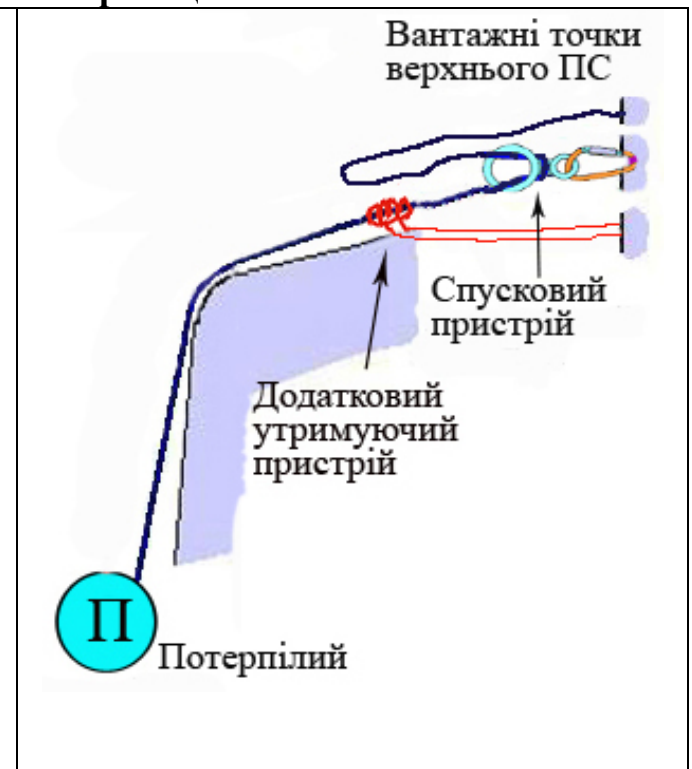
18. Підйом потерпілого способом «контрупор»

Мал. 18.1. Варіант закріплення транспортної вірвовки, а також організація транспортної системи у верхньому ПС з окремою вірвовкою командної страховки

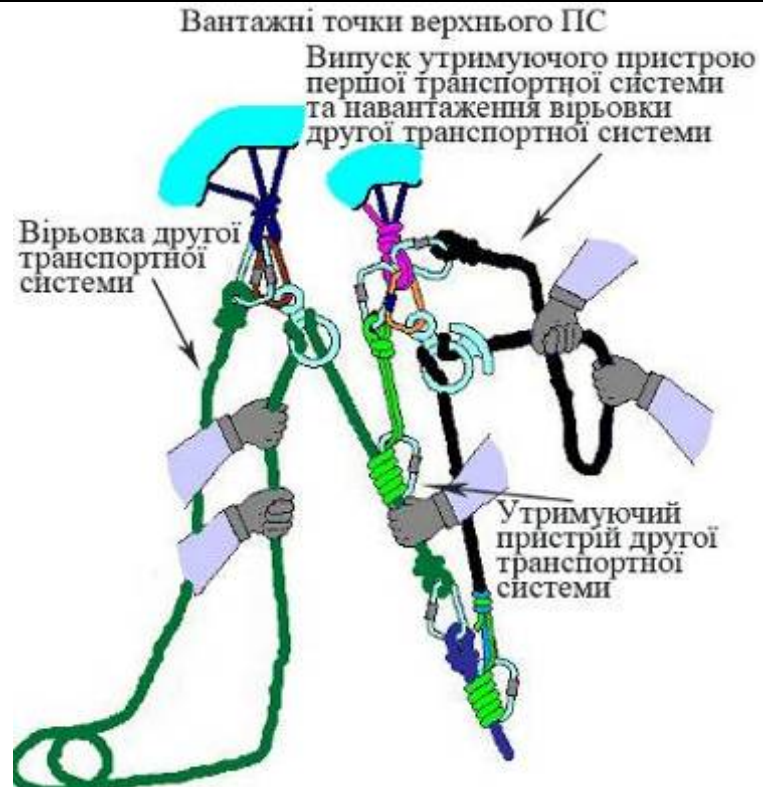
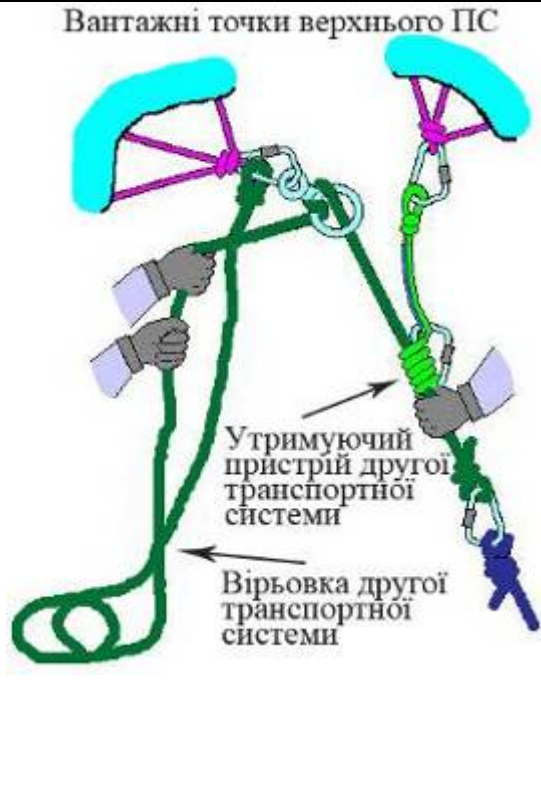
Мал. 18.2. Варіант закріплення транспортної вірвовки, а також організація транспортної системи у верхньому ПС без окремої вірвовки командної страховки

19. Спуск потерпілого способом «на вірвці»

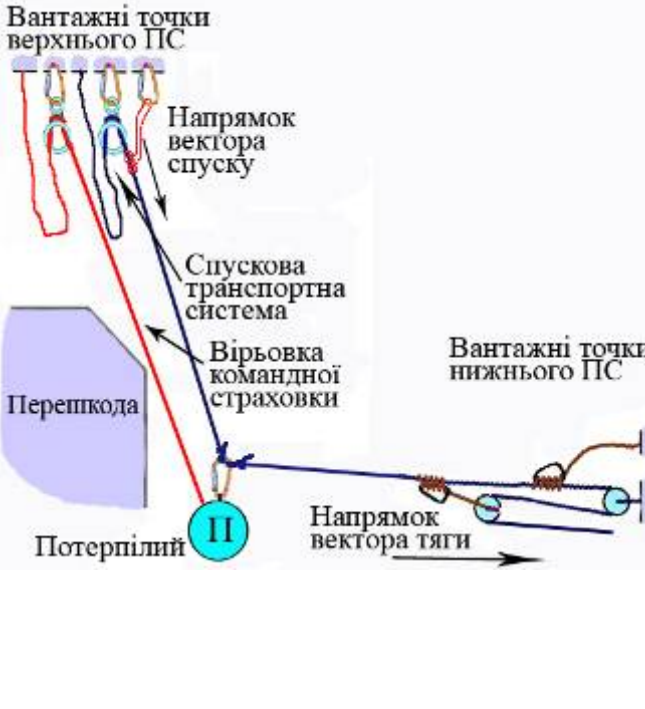
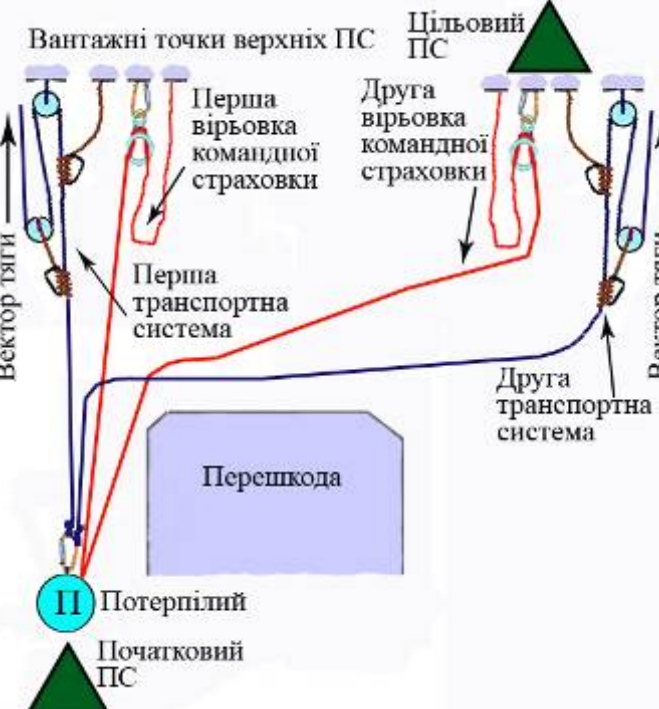
 Вантажні точки верхнього ПС Вірвочка командної страховки Спусковий пристрій П Потерпілий	 Вантажні точки верхнього ПС Спусковий пристрій Додатковий утримуючий пристрій П Потерпілий
Мал. 19.1. Варіант організації транспортної системи у верхньому ПС з окремою вірвочкою командної страховки	Мал. 19.2. Варіант організації транспортної системи у верхньому ПС без окремої вірвочки командної страховки

20. Спуск потерпілого способом «на вірвці з нарощуванням транспортних та страховальних вірвочок»

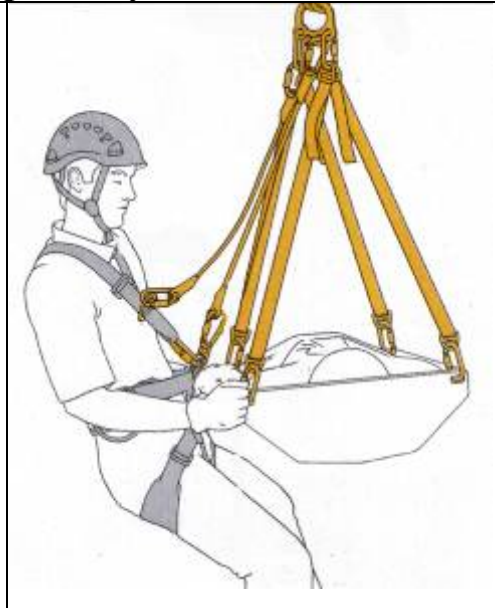
 Вантажні точки верхнього ПС Вірвочка першої транспортної системи Утримуючий пристрій першої транспортної системи	 Вантажні точки верхнього ПС Вірвочка першої транспортної системи Вірвочка другої транспортної системи
Мал. 20.1. Фіксація вірвочки першої транспортної системи	Мал. 20.2. Демонтаж спускового пристрою першої транспортної системи та з'єднання вірвочок першої та другої транспортних систем

	
Мал. 20.3. Монтаж обладнання другої транспортної системи та розвантаження утримуючого пристрою першої транспортної системи	Мал. 20.4. Продовження спуску потерпілого за допомогою обладнання другої транспортної системи

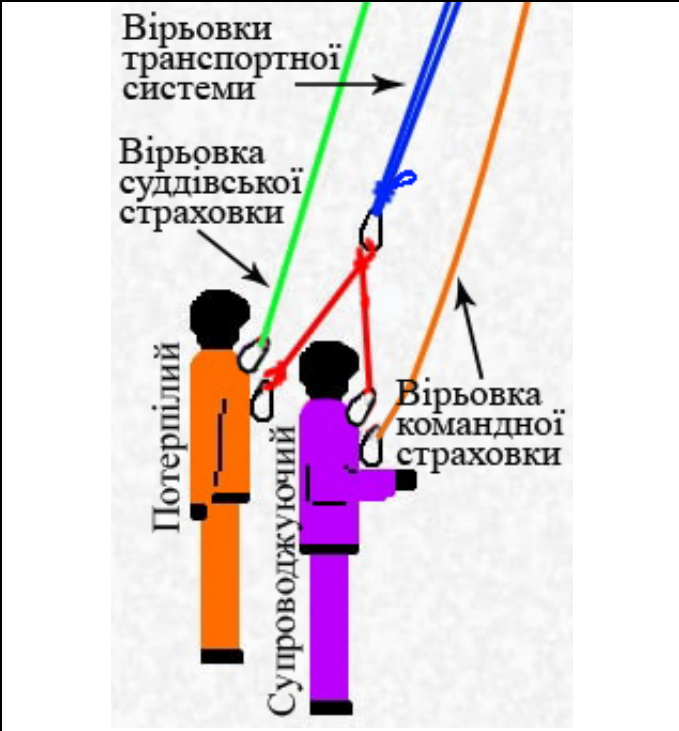
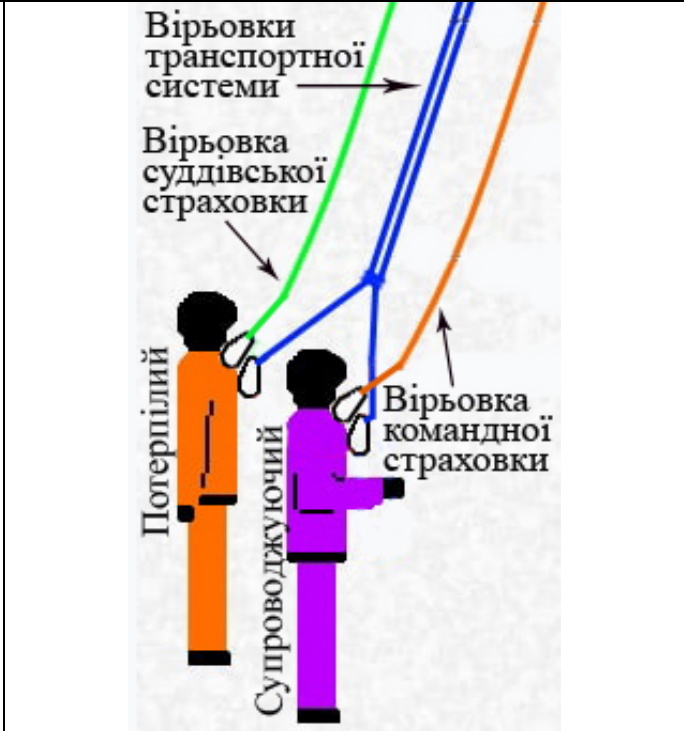
21. Транспортування потерпілого вздовж схилу з перешкодою

	
Мал. 21.1. Варіант транспортних систем для спуску з відтяжкою з окремою вірьовкою командної страховки	Мал. 21.2. Варіант транспортних систем для підйому з обносом з окремими вірьовками командної страховки

22. Розташування потерпілого відносно супроводжуючого

		
Мал. 22.1. З супроводженням	Мал. 22.2. За спиною супроводжуючого	Мал. 22.3. Перед супроводжуючим

23. Закріплення потерпілого та супроводжуючого до вірьовок транспортної системи, а також варіант організації страхівки спортсменів

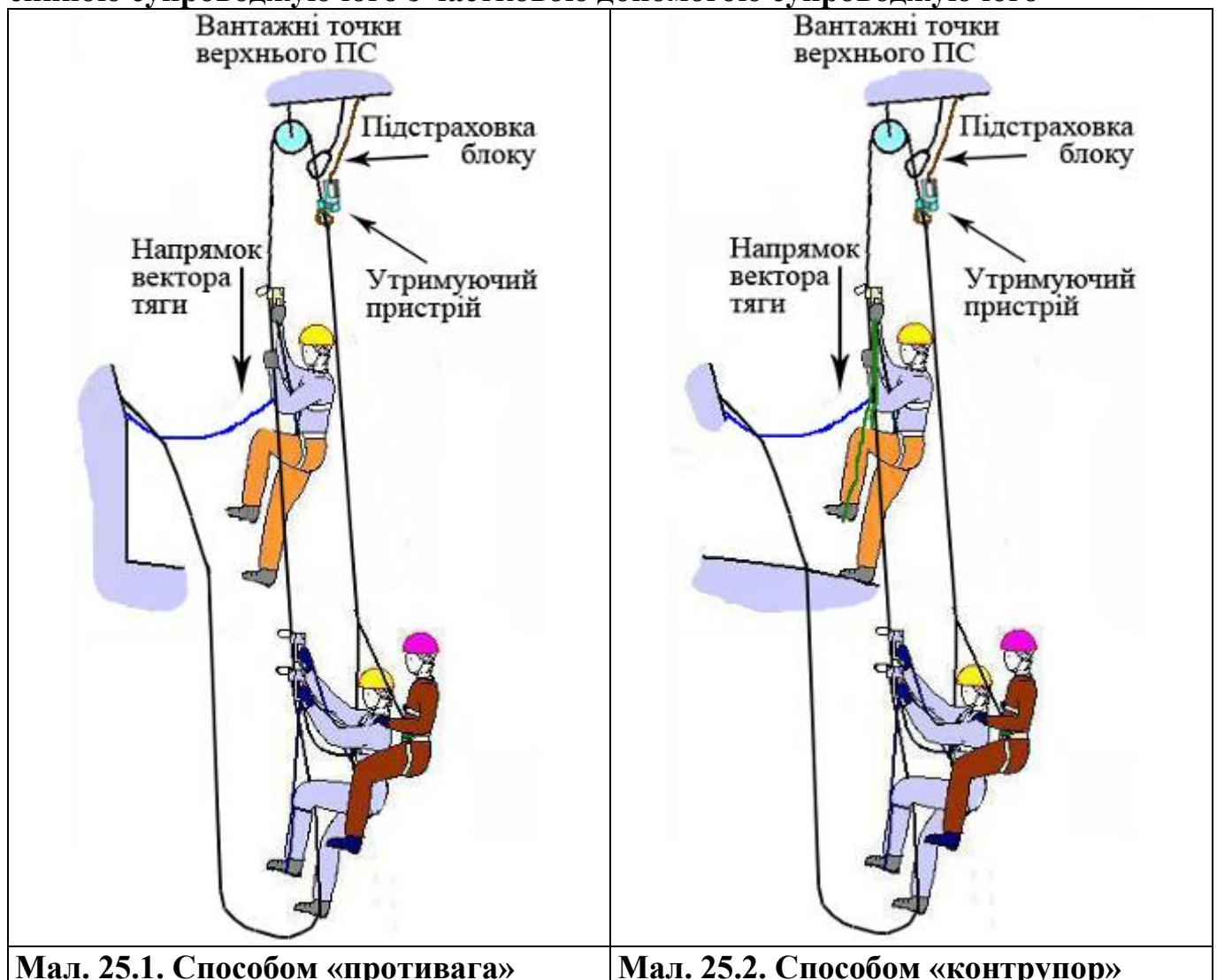
	
Мал. 23.1. За допомогою окремої петлі підвісної системи	Мал. 23.2. Безпосередньо до вірьовок транспортної системи

24. Варіант фіксації потерпілого за спиною супроводжуючого

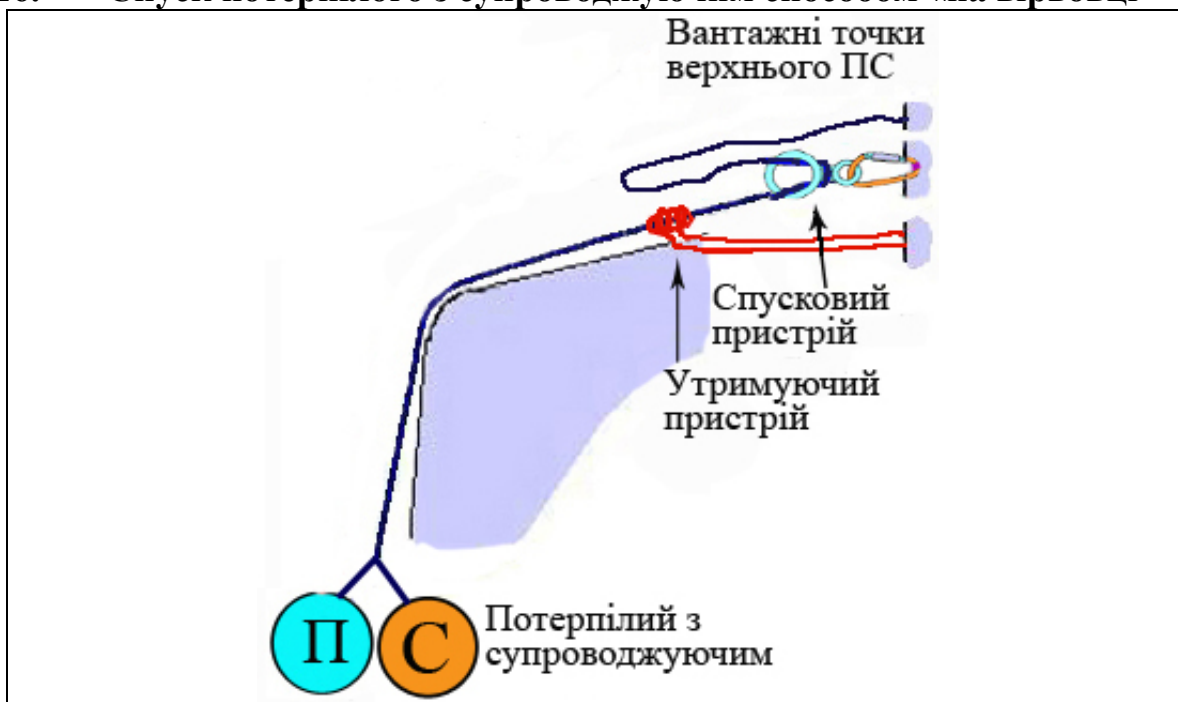

Мал. 24.1. За допомогою локальної петлі

25. Схеми організації та варіанти виконання підйомів потерпілого за спиною супроводжуючого з частковою допомогою супроводжуючого

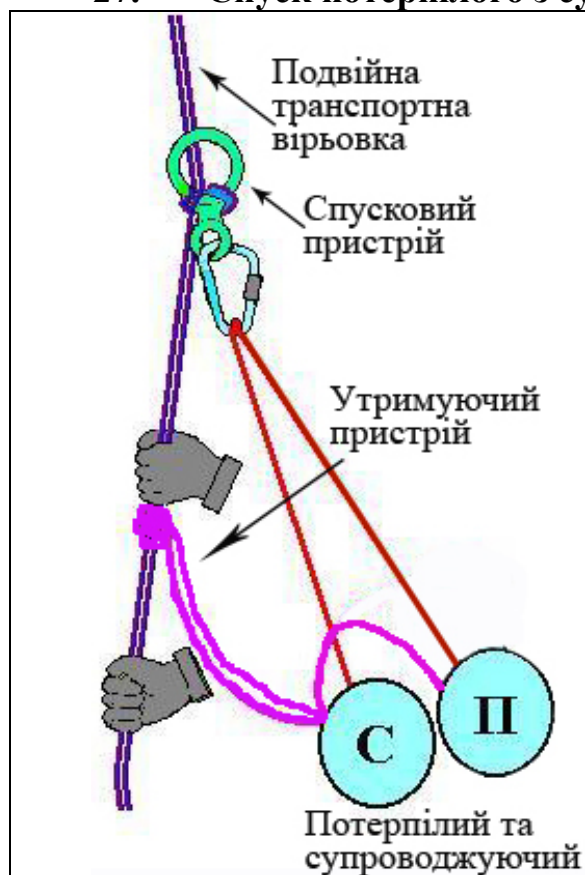

26. Спуск потерпілого з супроводжуючим способом «на вірьовці»

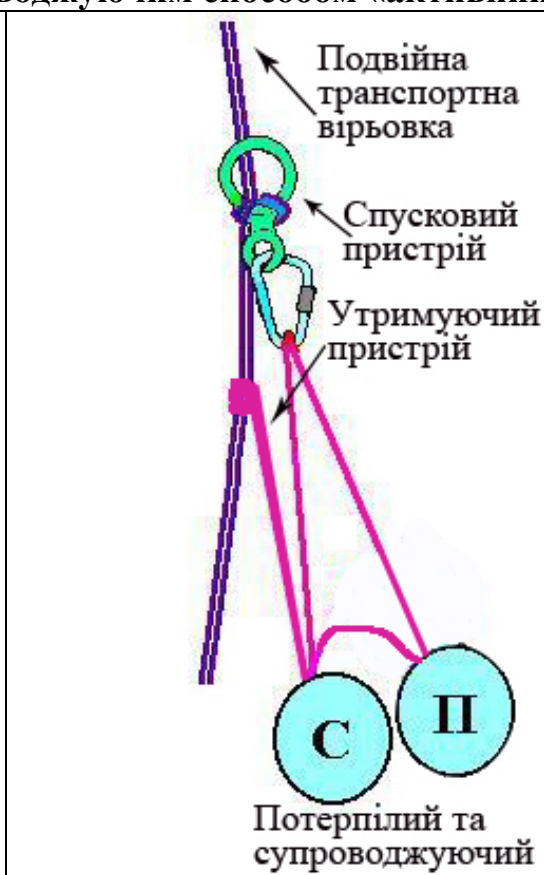

Мал. 26.1. Варіант організації транспортної системи у верхньому ПС

27. Спуск потерпілого з супроводжуючим способом «активний спуск»

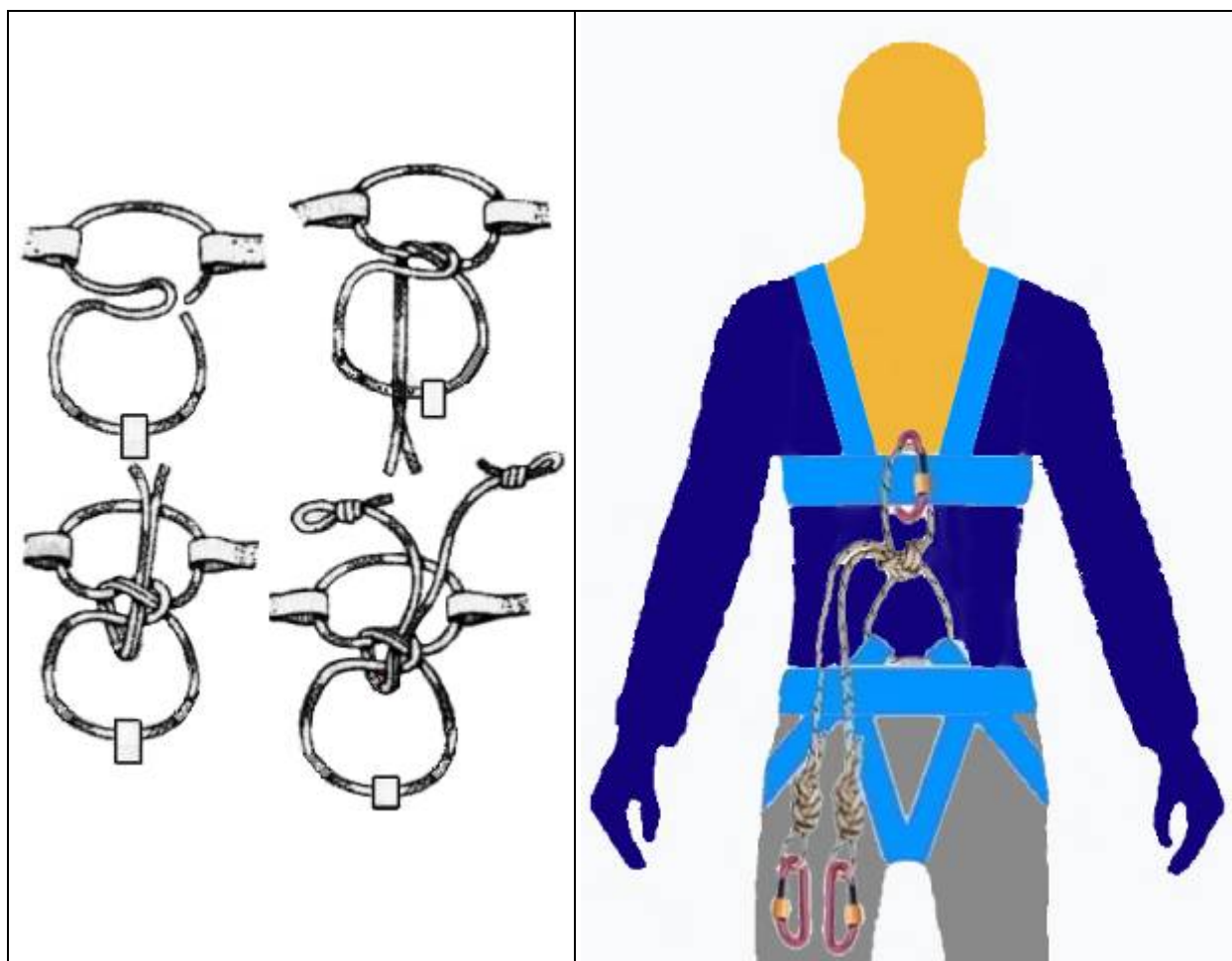

Мал. 27.1. Спуск спортсменів без фіксації утримуючим пристроєм

Мал. 27.2. Фіксація спортсменів на подвійній транспортній вірьовці за допомогою утримуючого пристрою

Додаток 4. Спосіб блокування бесідки та грудного поясу ІСС спортсмена

Додаток 5. Варіант виготовлення жорстких нош для транспортування потерпілого

1. Вимоги щодо виготовлення жорстких нош:

1.1. Каркас нош має відповідати параметрам потерпілого, а саме:

- відстань між жердинами має бути не менше ширини плечей потерпілого;
- відстань між крайніми поперечинами має бути не менше зросту потерпілого.

1.2. Каркас нош має забезпечувати необхідну міцність та відповідати прийнятій схемі (мал. 01), а саме:

- взаємне розташування жердин та поперечин;
- закріплення жердин та поперечин;
- конфігурація полотна, кількість петель полотна;
- наявність, відповідність та функціональність діагоналей нош.

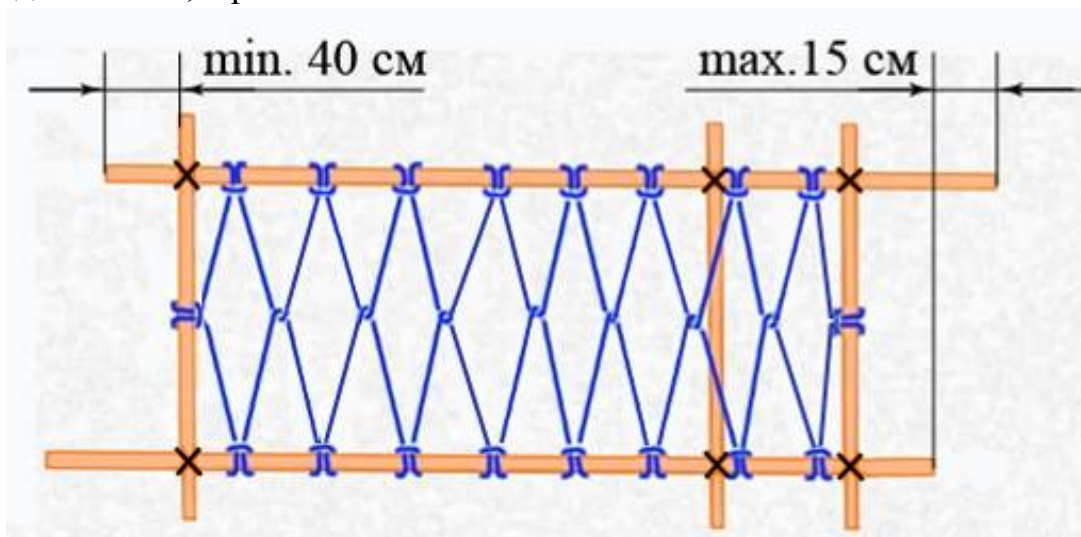
1.3. Ноші з потерпілим мають відповідати способу їх транспортування, а саме:

- потерпілий має бути закріпленим до нош відповідно до прийнятих схем;
- петлі підвісної системи мають відповідати способу транспортування.

2. Виготовлення жорстких нош для транспортування потерпілого

Виготовлення жорстких нош (далі – ноші) здійснюється для транспортування потерпілого як з супроводжуючим або супроводжуючими, так і без них перилами, в тому числі, перилами переправ, уздовж перил, з використанням транспортних систем вертикально, горизонтально, вздовж схилу з перешкодою. Як правило, в ношах транспортують потерпілого з важкими травмами, часто без свідомості або недієздатного.

Для виготовлення нош потрібні: дві жердини (2,5–3 м), три поперечини (0,6–1 м), віршовка допоміжна, віршовка основна.

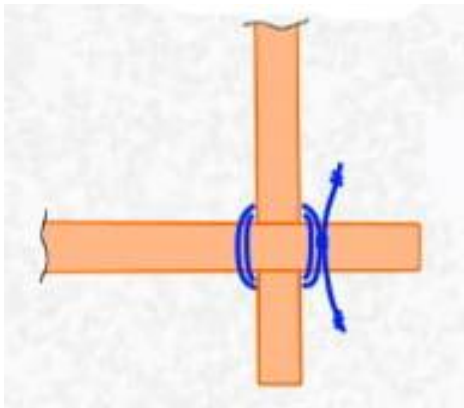
Мал. 01

1. Спочатку на поверхні розташовують жердини та поперечини, що утворюють каркас нош, таким чином, щоб після виготовлення ноші мали вид (мал. 01). Для цього необхідно щоб:

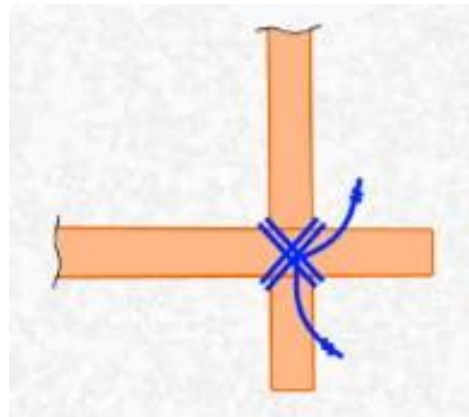
- а) відстань між жердинами була не менше ширини плечей потерпілого;
- б) рівні за довжиною жердини були зміщені одна відносно одної більше ніж на 15 см;

в) кінці жердин виступали за крайні поперечини менше ніж на 40 см;
 г) відстань між крайніми поперечинами була не менше зросту потерпілого;
 д) крайні поперечини розташовувалися зверху жердин, а середня під жердинами на відстані 20–50 см від поперечини з боку голови, на рівні грудної клітки потерпілого).

2. Поперечини закріплюються до жердин за допомогою допоміжної або основної вірьовки. При виготовленні каркасу нош в місцях перетину жердин з поперечинами має бути забезпечено не менше двох обертів навколо кожної з жердин та поперечин, якщо використовується основна вірьовка або петлі із стропи, та трьох обертів, якщо використовується допоміжна вірьовка. Для зв'язування використовуються вузли відповідного призначення, передбачені Технічним регламентом. Схеми закріплення жердин та поперечин надані на мал. 02, 03.

Мал. 02

Мал. 03

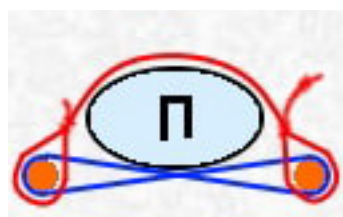
Схеми закріплення жердин та поперечин каркасу нош:
 спосіб «квадрат»

спосіб «хрест»

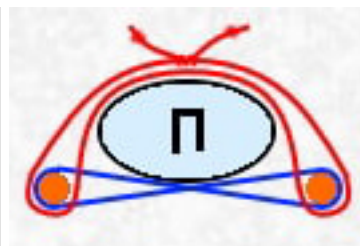
3. На каркасі нош в'яжеться полотно з допоміжної вірьовки відповідно до схеми наданій у мал.01. Закріплення полотна до жердин та поперечин здійснюється за допомогою напівсхоплюючих вузлів або вузлів стремено. Кількість петель, що утворюють полотно, на кожній жердині має бути не менше восьми. Розташовуватися петлі мають рівномірно вздовж жердин.

4. Ноші мають бути обладнані натягнутими діагоналями з основної вірьовки, які закріплюються до внутрішніх кутів каркасу нош з нижньої сторони.

5. При транспортуванні потерпілого перилами або за допомогою транспортних систем він має бути закріпленим до нош основною вірьовкою або петлею із стропи відповідно до схеми: «плечі – пояс – гомілки ніг». Варіанти закріплення потерпілого до нош надані на мал. 04, 05.

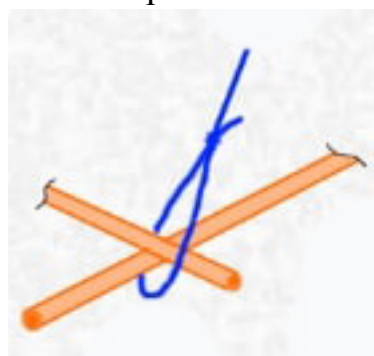
Мал. 04

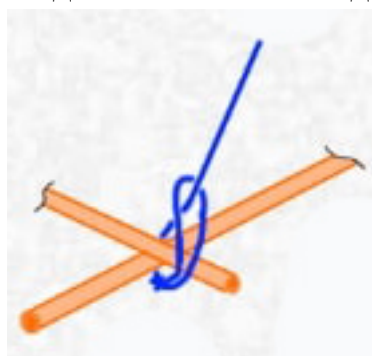
Мал. 05

6. При транспортуванні потерпілого перилами або за допомогою транспортних систем ноші обладнують петлями підвісної системи, які закріплюють до каркасу

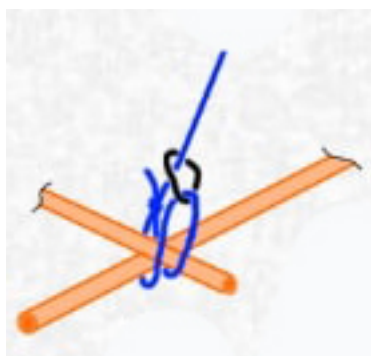
нош. Схеми закріплення петель підвісної системи надані на мал. 06 – 08.

Мал. 06

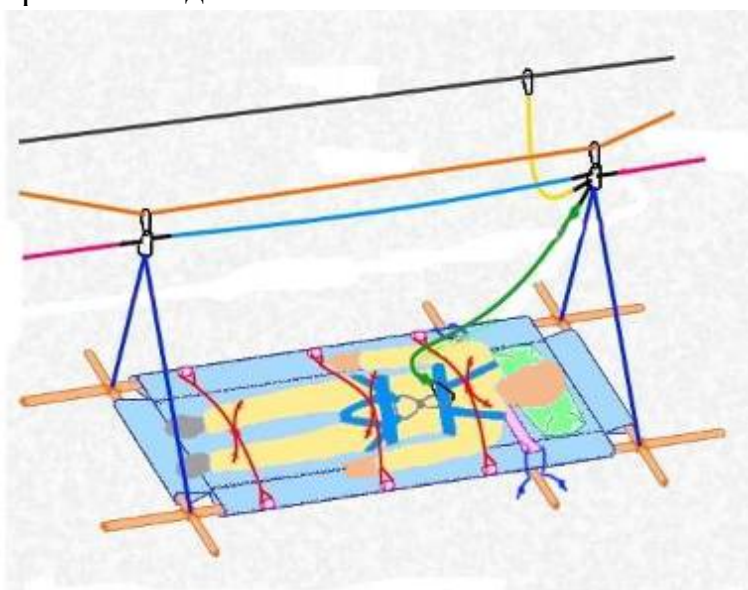

Мал. 07

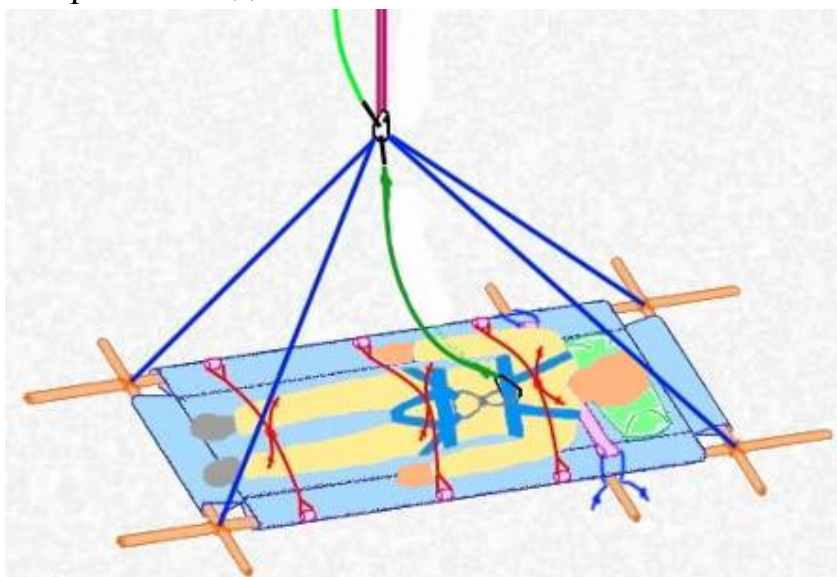
Мал. 08

7. При транспортуванні потерпілого перилами петлі підвісної системи блокуються за допомогою основної вірьовки. Схема закріплення нош для транспортування перилами надана на мал. 09.

Мал. 09

8. При транспортуванні потерпілого за допомогою транспортних систем петлі підвісної системи блокуються карабіном. Схема закріплення нош для транспортування перилами надана на мал. 10.

Мал. 10

Додаток 6. Варіант виготовлення «кокона» для транспортування потерпілого

1. Вимоги щодо виготовлення «кокона»:

- кількість петель при ув'язуванні потерпілого в «кокон» має бути не менше восьми;
- петлі «кокона» мають бути розташовані рівномірно вздовж тіла потерпілого;
- «кокон» має бути добре ув'язаний, тобто петлі не повинні вільно зміщуватися вздовж тіла потерпілого;
- кількість нерухомих петель для підвішування «кокона» має бути не менше трьох;
- нерухомі петлі для підвішування мають бути жорстко зафіксовані відносно «кокона» та при його підвішуванні не повинні затягуватися та здавлювати потерпілого;
- нерухомі петлі для підвішування «кокона» мають бути розташовані на потерпілому відповідно до схеми: «плечі – пояс – гомілки ніг»;
- для транспортування потерпілого в «коконі» перилами, в тому числі перилами переправ, нерухомі петлі мають бути заблоковані за допомогою основної вірьовки з відповідними вузлами та карабінами;
- для транспортування потерпілого в «коконі» за допомогою транспортних систем, нерухомі петлі мають бути заблоковані петлею підвісної системи з основної вірьовки з відповідними вузлами та карабінами;
- довжина гілок петлі підвісної системи має бути такою, щоб забезпечувати надійне горизонтальне положення потерпілого в «коконі».

2. Виготовлення «кокона» для транспортування потерпілого

Ув'язування потерпілого в «кокон» здійснюється для його транспортування як з супроводжуючим або супроводжуючими, так і без них перилами, в тому числі, перилами переправ, уздовж перил, з використанням транспортних систем вертикально, горизонтально, вздовж схилу з перешкодою. Як правило, в «коконі» транспортують потерпілого з важкими травмами, часто без свідомості або недієздатного.

Для виготовлення «кокона» потрібні: основна вірьовка діаметром 10 мм завдовжки 25–30 м (для потерпілого середнього зросту і повноти), а також туристський килимок.

Спочатку на поверхні рівномірними петлями на довжину килимка розкладається вітьовка (фото 01). Кількість петель має бути достатньою для надійної і рівномірної фіксації потерпілого в «коконі» (але не менше восьми з кожного боку).

Ув'язування потерпілого в «кокон» починають з ніг, тому ширина петель на початку «кокона» приблизно 100–120 см. На кінці вітьовки біля ніг потерпілого зав'язується вузол «вісімка» (1).

Зверху, на розкладену петлями вітьовку, розгортається килимок (фото 02), а на килимок укладається потерпілий.

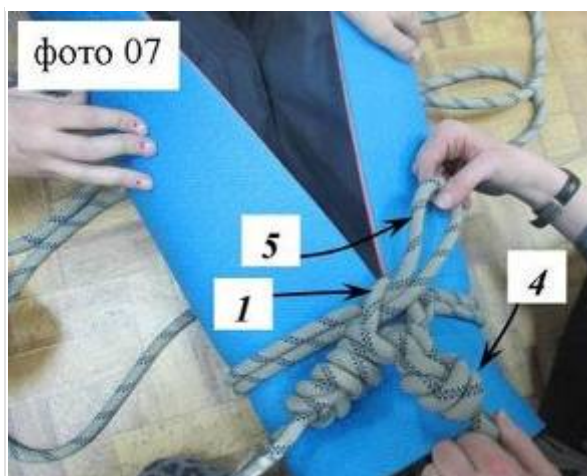
Руки потерпілого розташовуються вздовж тулуба або згинаються в ліктях і долонями прикривають обличчя, але у будь-якому випадку руки повинні знаходитися всередині «кокона» (фото 03).

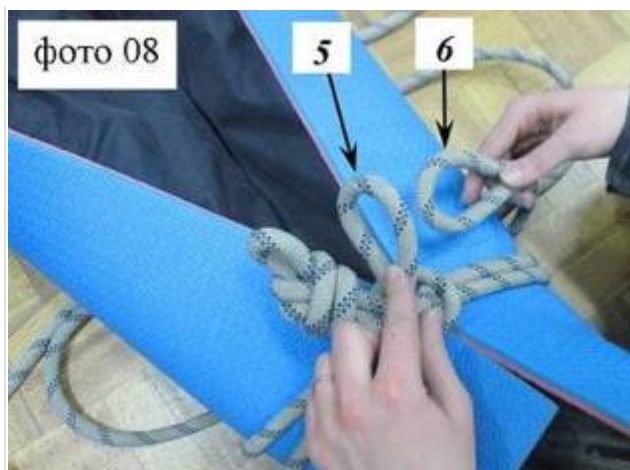
Далі береться перша петля вірьовки з правого боку «кокона» (2) і проводиться в петлю вузла «вісімка» (1) на кінці вірьовки з лівого боку «кокона» (фото 04, 05). Петля має бути витягнута на відстань, достатню для виготовлення і жорсткої фіксації вузлом «булінь» (3) першої нерухомої петлі «кокона».

На кінці петлі вузла «булінь» для кращої фіксації «кокона» при транспортуванні бажано зав'язати вузол (4) («провідник» або «вісімку») (фото 06).

Після цього береться друга петля вірьовки з лівого боку «кокона» (5) і проводиться в петлю вузла «вісімка» (1) на кінці вірьовки з лівого боку «кокона» (фото 07).

Потім береться друга петля вірьовки з правого боку «кокона» (6) і проводиться в другу петлю вірьовки з лівого боку «кокона» (5) (фото 08).

Далі знову береться вже третя петля вірьовки з лівого боку «кокона» (7) і проводиться в другу петлю вірьовки з правого боку «кокона» (6) (фото 09).

І так далі, по черзі з кожного боку «кокона» проводимо наступні петлі вірьовок «кокона» в попередні (фото 10). Усі петлі мають бути затягнуті на потерпілому і розташовуватися рівномірно по усій довжині «кокона».

У районі поясу потерпілого виготовляється друга нерухома петля «кокона» аналогічно першій, виготовленій в районі гомілок ніг (фото 11).

Так само, як і перша петля, вона фіксується вузлом «булінь» (8) з вузлом (9) «провідник» або «провідник вісімка» на кінці петлі (фото 12).

Продовжуємо ув'язувати потерпілого в «кокон» вище за другу нерухому петлю в районі його поясу.

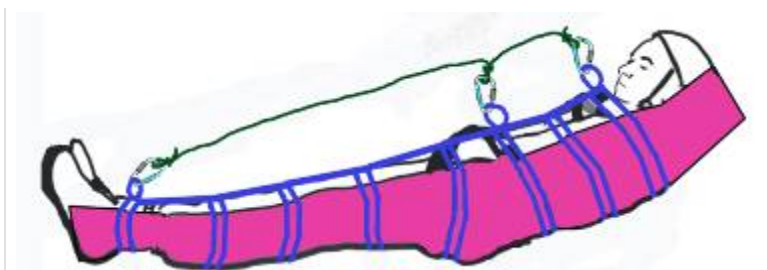
В районі плечей потерпілого виготовляється третя нерухома петля «кокона» аналогічно першим двом на гомілці і поясі потерпілого. Вона також фіксується вузлом «булінь» з вузлом «провідник» або «провідник вісімка» на кінці петлі (фото 13).

Останні петлі «кокона» проводимо в районі потилиці потерпілого. Сильно їх не затягуємо. Фіксуємо останню петлю вузлом «булінь». Віршовку, що залишилася, акуратно збираємо у бухту і укладаємо потерпілому під голову (фото 14).

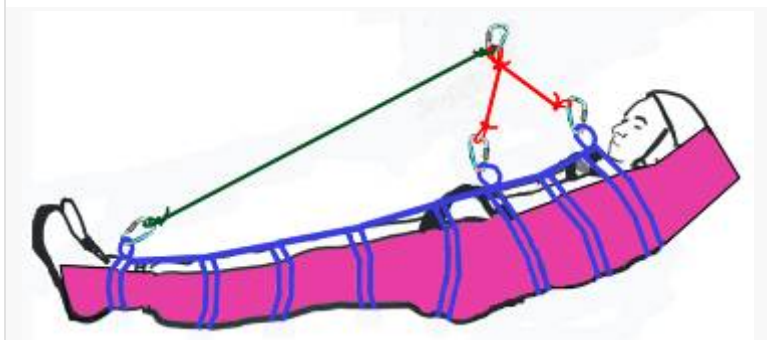
До нерухомих петель «кокона» вставляють карабіни (фото 15), якими він закріплюється до перил, при транспортуванні потерпілого в «кокони» вздовж перил та перилами, в тому числі перилами переправ.

Мал. 01

Нерухомі петлі блокуються між собою за допомогою карабінів та основної віршовки з відповідними вузлами, наприклад, «провідник вісімка», для виключення можливості його «розтягнення».

«Кокон» готовий до транспортування перилами та перилами переправ (мал. 01).

Мал. 02

Для транспортування потерпілого в «кокони» за допомогою транспортних систем, до нерухомих петель «кокона» за допомогою карабінів закріплюють петлю підвісної системи.

Кокон готовий до транспортування за допомогою транспортних систем (мал. 02).